

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Haşmet Dîvânı
Mùellifi: Abbâs Efendi-zâde Mehmet
Hazırlayan: İ. Hakkı Aksoyak, Mehmet Arslan
Yayın Yılı: 2018
ISBN: 978-975-17-3408-2
Ana Yayın Numarası: 3199
Kùltür Eserleri Dizisi-450

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi,
No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

HAŞMET

DÎVÂN

Hazırlayanlar
Dr. Mehmet Arslan- Dr. İ. Hakkı Aksoyak

Ankara
2018

Kısaltmalar

A.Ö	: Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, No: 1626
C.	: Cilt
EB.	: Ebyât
El.	: Elgâz
G.	: Gazel
HA.	: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazîne, No:916
HÜ.	: Süleymaniye Kütüphanesi, Hüsrev Paşa, No:527
K.	: Kaside
KB	: Kültür Bakanlığı
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
M.	: Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişâh Sultan, No:378
Me.	: Metâli
Muk.	: Mukattaât
M.K.	: Ankara Millî Kütüphane, Yz.A 5373
P.	: Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa, No:393
R.E.1	: Kayseri, Râşid Efendi Kütüphanesi, No:1310
R.E.2	: Kayseri, Râşid Efendi Kütüphanesi, No:21522
S.	: Sayı
Tah.	: Tahmis
Tes.	: Tesdis
Tev.	: Tevârih
T.B.	: Terkib-i Bend
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Ü.1	: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y. No:1688
Ü.2	: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y. No:2893
Ü.3	: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T.Y. No:2897

HAŞMET'İN HAYATI VE ESERLERİ

HAYATI

İstanbul'da doğan Haşmet'in doğum yılı kesin olarak bilinmemektedir. *Dîvân*'ında en eski tarih kasidesi 1756 tarihini vermektedir. Ayrıca 1730-1754 yılları arasında tahtta bulunan I. Mahmuda bir kaside sunmuştur. Kasidelerindeki bazı ipuçlarına dayanarak erken yaşta şiir yazmaya başladığını söyleyebileceğimiz Haşmet, büyük bir ihtimalle XVIII. yüzyılın ilk çeyreğinde, daha iyimser bir tahminle 1720-30 yılları arasında doğmuş olmalıdır. Asıl adı Mehmet'tir. Yenişehirli Kazasker Abbâs Ebu'l-Hayr Efendi'nin oğlu olduğundan "Abbâs Efendi-zâde sanıyla tanınmıştır. Şâirin aldığı eğitime geçmeden önce Koca Ragıp Paşa ve Fıtnat Hanım ile olan münasebetine de kısaca değinmek gerekir. Hakkındaki biyografik kaynaklarda eserlerinden çok heccâvlığı ile ayrıca Koca Râgıb Paşa ve Fıtnat Hanım'la aralarında geçen açık saçık fıkralardan tanındığını görüyoruz. Koca Râgıb Paşa ile ne zaman ve nasıl tanıştığı malum değildir. Aralarında geçen fıkralara bakarsak, Koca Râgıb Paşa Haşmet'i 9 yaşından itibaren tanımış; onun zekasını ve nükteci kişiliğini sezerek yanına almıştır. Bunlar içinde gerçek olan husus, Haşmet'in Râgıb Paşa'nın meclislerinde bulunduğu, dostluğunu kazandığı ve konağına teklifsizce girip çıktığıdır. Paşa'ya sunduğu bir kasidesinde yakınlığını belirtir.

Paşa, bilime ve edebiyata büyük kıymet vermekteydi. Bu gibi faziletlerin ve meziyetlerin artmasına çalıştı. Laleli'de halkın yararlanması için bir kütüphane yaptırdı. Evi bir yandan edebî mahfil olurken şâir ve yazarlar kendilerini takdir edecek bir hâmi bulmuş oldular. Bu vesileyle Haşmet, Koca Râgıb Paşa ve Fıtnat Hanım arasındaki münasebet gelişti.

İlk eğitimini müderris ve molla olan babasından aldı. Daha sonra medreseye devâm etti ve bu eğitim sonucu Arap ve Fars dillerini, bu dillerin edebiyatlarını ileri düzeyde öğrendi. Şeyhülislâm Karahalilzâde Mehmet Said Efendi'ye sunduğu şiirleriyle kendisini kabul ettirdi. Mülâzım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrislik yaptı. Daha sonra hâriç rütbesini talep etti. Abdullah Paşa'ya medrese talebiyle sunduğu kasidesinde de aynı isteğini tekrarladığını görüyoruz. Aynı kişiye sunduğu sunduğu bir başka kasidesinde hâriç rütbesini elde etmek için iki yıl beklediğini, bu görevi hakettiğini şöyle belirtir: Hâriç ve daha sonra dahil rütbesini ele geçirdikten sonra müderrislikte sahna kadar yükselmiştir. Müderrisliklerde dereceler aldıktan sonra, önce İstinye'de babasının yalısında ikamete memur edildi. Sonra Bursa'ya, (1759) daha sonra İzmir'e sürüldü. İzmir'deyken yazdığı terkib-i bendinden Bursa'da 67 ay kaldığı anlaşılmaktadır.

Bursa'dayken, şehrin önde gelen sanatçı ve bilim adamlarını etrafında topladı. Bu mahfilin en sadık simâlarından biri, *Dîvân*'ını tertip eden İmam-zâde Mehmed Said idi. *Dîvân*'a yazdığı önsözde şâire yakınlığını, Bursa'nın önde gelenlerinin bir dîvân tertibi için yaptıkları ısrarları ve onun sporcu yönünü anlatır. Bu sebeple Haşmet'ten şiirlerinin müsveddelerini biraraya getirmesini rica etti. Ancak Haşmet şiirlerine karşı lakayttı. Bu durumu nükteli bir şekilde belirterek Nedîm'in şu meşhûr beytini söyler:

Ma'lûmdur benim sühanım mahlas istemez
Fehm eyler anı şehrimizin nükte-dânları

Bunun üzerine şâirin şiirlerini toplayıp bir dîvân şeklinde düzenlemeyi İmâm-zâde üstlendi. İmamzâde, kendisinden ancak kırk elli gazel ile birkaç kaside alabildi. Geri kalanını etraftan ve İstanbul'daki bazı ahhâp ve akrabalarından temin etti. *Dîvân*'ı tertip ettikten sonra "Önsöz" ü yazmak için Haşmet'ten bilgi istedi. Ancak şâir, dostunun kendisiyle ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu söyleyerek bu isteğini kabul etmedi. Buna rağmen dostu, gelecek kuşakların bu denli önemli şahsiyetleri tanınması gerektiğini düşünerek, gördüklerini ve duyduklarını yazmaya karar verdi.

Önsöz'e şairin babası Kadı-asker Abbâs Efendi'den söz ederek başlar. Daha sonra şâirin yeteneğinden ve eserlerinden söz eder. Haşmet ok atmada, kılıç ve tüfek kullanmada şâirliği gibi ustadır. Bir gün Bursa dışında "Abdâl Murad" isimli yerde 1000 adım mesafedeki hedefi tüfekle üstüste üç defa vurarak hünerini göstermiştir. Orada bulunan tanınmış kişilerden biri tarafından, olayı tespit eden ve kutlayan mâhiyette bir kıta kaleme alınmış ve bu kıta o noktaya bir taş dikilerek üzerine kazanmıştır. Yine Haşmet'in sporcu kişiliği ile ilgili şu hikâyeyi anlatır: Haşmet'in üstün sporculuğundan haberdar olan Bursa ahalisi, bir gösteri yapmasını ister. Şâir, kılıç ve ok kullanmakta usta olmadığını; ancak Hz. Peygamber'in bir hadisine dayanarak bu isteği yerine getireceğini nükteli bir biçimde belirtir: İmam-zâde, kendisinin de tanık olduğu kılıç kullanmadaki ustalığından ve diğer sporlardaki maharetinden de söz ederek önsözü tamamlar. Çalışmasını ne zaman bitirdiğini belirtmemektedir. Ancak şâir Bursa'da sürgündeyken 1761-1767 yılları arasında yazmış olmalıdır. Dîvândaki en geç "tarih" 1762 olduğuna göre bu ihtimal kuvvetlenmektedir. 1762 (1176) yılında Bursa'dayken babası Abbâs Ebulhayr vefât eder. Bu şehirde sürgündeyken yazdığı; ancak Râgıb Paşa'ya ulaştıramadığı bir kasidesinde babasının vefatını şöyle nazmetmiştir:

El-meded el-meded ol âteş-i sûzân-ı nifâk
Etdi sahn-ı dilimi dûzah-ı pür-sûz-ı firâk

Âh devletlu evfât-ı peder öldürdü beni
Felek açdı bana dervâze-i beytü'l-hazeni

Ber-taraf râbıta-i meyl-i vatan gönlümden
Şîve-i keşmekeş-i hecr ile kırdık reseni

Olamam bird ahi dem-sâz-ı hevâ-yı ârâm
Darb-ı mızrâb-ı kazâ bozdu o perde düzeni

Kalınmadı dâ'ire-i servet ü sâmân-ı peder
Niçe der-pîş-i tahayyül edeyim ben vatani

Bursa'da sıkıntılı bir hayat geçirmemesine rağmen, bağışlanması için Paşa'dan

aracılık yapmasını ister. Bursa’da altı yıla yakın kalır, babasının mirasını harcayarak renkli bir hayat sürer. Ancak şiirlerinde bu şehirden fazla bahsetmez. Emir Sultan Türbesi, beraber yaylaya çıktıkları güzel, Keşiş Dağı, Bursalının destarı ve yürüyüşüne yalnızca birkaç şiirinde rastlanır.

Râgıb Paşa’ya sunduğu bir kasidesinde hacca gitmek üzere izin ister. Kasidenin başlığından Paşa’nın o sıralarda sadrazam olduğu anlaşılmaktadır. Bu makamına 1756 yılında getirildiğine göre şâir bu isteğini bundan sonraki yıllarda bildirmiş olmalıdır.

Kaynaklarda söz edilmemesine rağmen, Haşmet’in Haleb’e gittiği şiirlerinden anlaşılmaktadır. Râgıb Paşa 1754-1755 yıllarında Haleb valiliğinde bulunduğu göre belki de şâir, bu yıllarda Paşa’ya refakat etmekteydi. Haleb’de söylediği tesdiste muhtemelen Râgıb Paşa’ya seslenmiştir.

Haşmet’in ölümüne Ramiz, “gitti Haşmet” ibaresiyle tarih düşürür.

İstinye’de, Bursa, İzmir, Rodos gibi şehirlere ikâmete memur edilen şâir, 1768 (1182) yılında Rodos’ta vefat etti. Orada Murad Reis Türbesi civarında medfundur. Şâirin evlenip evlenmediği, çocuğunun olup olmadığı, kaç yaşında vefat ettiği konularında mevcut kaynaklarda bilgi verilmemektedir.

ESERLERİ

1. *Dîvân*

Haşmet, *Dîvân*’ını kendi tertip etmiş değildir. Haşmet’in kütüphanelerde bulunan dîvânlarındaki şiirlerin çoğu arkadaşı İmam-zâde tarafından şair Bursa’da sürgündeyken toplanılarak biraraya getirilen şiirlerdir. Fakat yine de bu dîvânların Haşmet’in bütün şiirlerini ihtiva ettiği kanısında değiliz. Çünkü Haşmet’le ilgili bilgi veren bütün kaynaklar onun heccavlığından, zeban-dırazlığından söz ediyorlar. Fakat elimizde bulunan dîvânlarda Haşmet’in bu yönüyle ilgili elle tutulur mahiyette ne bir gazeli, ne kasidesi ne de bir kıt’ası mevcuttur. Bazı şiirlerinde muhatabı belli olmayan genel eleştiriler vardır ki bunlar, belli bir şahsı hedeflemeyip umumiyetle herkes hakkında söylenebilecek sözlerdir. Bir Nefî ile, Sururî veya Hevâyî ile karşılaştırıldığında bu sözler temiz ve masum görünmektedir.

İmam-zâde, *Dîvân*’a yazdığı önsözde *Dîvân*’ını tertip etmek niyetiyle Haşmet’e başvurduğunda, ondan ancak kırk elli gazel ile birkaç kaside alabildiğini, diğerlerini ise arkadaşlarından veya İstanbul’daki akrabalarından topladığını belirtir. Bu, iki ihtimali karşımıza çıkarıyor. Ya şair gerçekten bir hiciv ustasıdır fakat bu tür şiirlerini ortadan kaldırmıştır; ya da Haşmet’in uzun dili ve heccavlığı hatta müstehcenliği sadece ona maledilen fıkralarda yaşamakta ve bu tür şiirleri bulunmamaktadır. Yalnız bu konuda da ihtiyatlı davranmak zorundayız. Öyle zannediyouz ki Haşmet’in -eğer varsa- bu tür şiirleri bazı mecmualara girmiş olmalıdır.

Haşmet, *Dîvân*’ını kendi tertip etmediği için biz de elde olan dîvânlardan

karşılaştırmalı bir metin ortaya koyarken birçok güçlüklerle karşılaştık. Öncelikle Türkiye kütüphanelerinde on beş kadar nüshası olduğunu tesbit ettik. Bunlardan bir kısmı çok eksikti ve diğerlerine göre bir yenilik ve farklılık taşımıyordu. Dolayısıyla dört dîvân bu şekilde elenmiş oldu. Biz, aşağıda kütüphane numaralarını vereceğimiz on bir dîvânı ele aldık. Bunlardan yedi tanesini de şiir sayısı, yanlış yazım, ortak yanlışlar, istinsah tarihleri vs. açısından değerlendirerek eledik ve dört nüshayı edisyon kritik için baz aldık. Bunların içerisinde de Adnan Ötüken nüshasının şiir sayısı açısından, yazım hatalarının az oluşu açısından diğerlerinden daha düzgün olduğu tesbit edilerek asıl nüsha olarak alınması düşünüldü. Çünkü ilk tesbit ettiğimiz on beş nüshanın büyük çoğunluğunun istinsah kayıtları olmaması istinsah açısından bunları değerlendirmemizi zorlaştırmıştı. Bu nüshada diğer nüshalarda olmayan ve özellikle derkenar olarak yazılan birçok şiir mevcuttur. Öyle zannediyoruz ki bu kenardaki şiirler İmam-zâde'nin *Dîvân*'ı tertip ederken elde edemediği şiirlerin bir kısmıyla, bu tertipten sonra Haşmet'in yazmış olabileceği şiirlerdir. Çünkü Haşmet, İmam-zâde'nin *Dîvân*'ı tertip tarihinden sonra birkaç yıl daha yaşamıştır. Diğer nüshaların kendi aralarındaki farkların yok denecek kadar az olması; fakat Adnan Ötüken nüshasıyla diğerlerinin hem şiir sayısı hem de bazı kelime ve mısraların farklılığı sebebiyle aralarındaki farkın görece fazla olması bu nüshayı ana nüsha olarak almamız konusundaki etkin unsurdur. Şiir ve beyit sayılarının dökümü de bu konudaki düşüncelerimizi teyit etmektedir.

Dîvân'da kaside ve gazellerde ayrıntılı başlıklar bulunduğu, hatta bazı gazellere “nev-zemîn” gibi başlıklar konulmuş olduğu görülecektir. Bu başlıkların bir kısmı şair tarafından konulmuş olabilir. Yalnız öyle zannediyoruz ki bu tür ayrıntılı başlıkların büyük çoğunluğu *Dîvân*'ı tertip eden İmam-zâde tarafından konulmuştur. Çünkü başlıklardaki ifadeler, hatta bir yerde “Bu gazel vâlid-i macidim Atıf Efendi'ye naziredir” şeklindeki bilgi bu başlıkların büyük çoğunluğunun İmam-zâde tarafından konulduğuna işarettir.

Seçtiğimiz dört dîvânı karşılaştırırken aralarında fazla miktarda fark çıkmaması, bunların da hep birbirinden alındığını göstermektedir. Bazı küçük farkların müstensihlerin kendi tasarrufları olduğunu düşünmek pek de yanlış olmasa gerek. Belirttiğimiz gibi dört nüshanın karşılaştırılmasının verildiği bölümde de görüleceği üzere klasik dîvân karşılaştırmalarından çok daha az malzeme ile karşılaştık. Bundan dolayı bu farklılıkları şiirlerin altlarında göstermektense ayrı bir yerde vermeyi uygun gördük.

Dîvân, eseri tertip eden İmam-zâde'nin önsözüyle başlamaktadır. Önsözde tertip macerasından, Haşmet'in eserlerinden, sporcu kişiliğinden söz ediliyor. Önsözden sonra Arapça 99 beyitlik Esmâ'u'l-Hüsnâ manzumesi, 80 beyitlik Esmâ'u'n-Nebî manzumesi, 41 bendlik Kaside-i Münferice tahmisi, 31 bendlik İmam Busiri'nin kasidesinin tahmisi yer alıyor. Bu Arapça şiirlerden sonra Türkçe kasideler başlamaktadır. 19 adet kasidenin devamında muhtelif şahıslara ve olaylara yazılmış 16 tarih; biri Arapça olmak üzere 5 tesdis, biri Farsça olmak üzere 8 tahmis bulunuyor. Gazellerin sayısı ise 256'dır. Gazellerin arasında 2 adet de şarkı bulunmaktadır. Gazelleri 2 lugaz, 12 muammâ,

mukattaat başlığı altında 21 kıta, 12 ebyât izlemektedir. Eser, 12 adet matla ile de sona ermektedir. Beyit sayısı açısından yaklaşık 3.000 beyti bulan Haşmet'in *Dîvân*'ı bu tabloya göre orta hacimde bir dîvândır, denilebilir.

2. *Senedü 'ş-şuarâ*

Bize göre Haşmet'in, *Dîvân*'ından sonra en önemli eseri "*Senedü 'ş-Şuarâ*"dır. Müellif bu eserde bütün sanat gücünü, hünerini göstermiş; Arap dili ve edebiyatı ile dinî ilimler özellikle tefsir, hadis konusundaki bilgilerini ortaya koymuş, aruz vezni ve belâgat konusundaki mütebahhiresini gözler önüne sermiştir.

Sadrazam Koca Râgıb Paşa adına yazılan ve ona sunulan bu eser dört fıkra ve bir hâtimededen meydana gelmektedir.

1. Fıkra: Şiirin faziletlerini aklen ve naklen ve bazı deliller vasıtasıyla anlatan bu bölümde ayet ve hadislerden iktibaslar yapılarak şiirin fazileti tevsik edilmeye çalışılmıştır.

2. Fıkra: Bu bölümde aruz kalıplarına uyan manzum ayet-i kerimelerden ve hadis-i şeriflerden örnekler verilerek bunların şiir formuna yakınlığı tesbit edilmiştir.

3. Fıkra: Hz. Peygamber'in çevresinde bulunan şairlerden ve Allah'ın Resul'ünün bu şairlere ettiği iltifatlardan, bunlara verilen caizelerden bahseder.

4. Fıkra: Bu fıkrada ise dört halifenin, Hz. Fatıma'nın, Hz. Âişe'nin, Hz. Hüseyin'in, Hz. Peygamber'in amcası Hz. Abbas'ın, sahabeden Ebu'd-Derdâ'nın, Bilâl Habeşî'nin, ayrıca İmam Azam, İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Hanbel'in şiir söyledikleri delilleriyle ortaya konuyor.

Hâtime: Bu kısımda ise yine şiirin mevzuniyetinin faziletinden, şiir kelimesindeki harflerin yerleri değiştirilince "arş ve şer" kelimelerinin ortaya çıkışının kerametinden bahseden müellif, şiir dinlemenin ve şairlere caize vermenin sünnet-i seniyye olduğunu vurguluyor.

3. *Vilâdet-nâme*

Haşmet, "*Vilâdet-nâme-i Hümayûn, Sûr-nâme-i Hümayûn, Vilâdet-nâme-i Hibetullah Sultan*" adlarıyla da anılan bu eserini Padişah III. Mustafa'nın kızı Hibetullah Sultan'ın doğumu üzerine Koca Râgıb Paşa'nın emriyle kaleme almıştır. Bu eser bir sünnet veya evlenme düğünü için değil, padişah kızının doğumu üzerine yazılmış mensur bir vilâdet-nâmedir. Eserde olaylar günlere göre değil fıkralara, makalalara ve yapılan eğlencelere göre gruplandırılarak anlatıldığından yazılış ve tertip itibarıyla da diğer sur-nâmelerden ayrılmaktadır.

4. *İntisâbü'l-mülûk*

Hâb-nâme, *Vâkıa-nâme* adlarını da taşıyan bu eser, Padişah III. Mustafa'nın 1757 yılında tahta cülus ettiği günün gecesi Haşmet'in gördüğü bir rüyayı, daha doğrusu görmüş gibi hayal ettiği bazı olayları konu edinmektedir.

5. *Şehâdet-nâme (?)*

Haşmet'ten bahseden tezkirelerde ve *Dîvân*'ını tertip eden İmam-zâde'nin *Dîvân*'a yazdığı önsözde Haşmet'in böyle bir eserinden bahsedilmiyor. Ancak diğer bazı kaynaklar Haşmet'e ait bir *Şehâdet-nâme* olduğundan söz ediyorlar. Araştırmalarımız sonucunda İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty. No: 3382 numarada Haşmet adına kayıtlı bir *Şehâdet-nâme* tesbit ettik. Eserin başında "Şehâdet-nâme-i Haşmet Efendi" şeklinde bir kayıt da bulunmaktaydı. Daha sonra eseri inceledik ve içerisinde Haşmet'e ait olduğuna dair en küçük bir bilgiye rastlayamadık. Hatta üslup açısından da Haşmet'in diğer mensur eserlerine ters düşen bir anlatım tarzı mevcut idi. Bu bizi şüpheye düşürdü. Bunun üzerine "Şehâdet-nâme" isimli diğer eserlere ulaşmayı denedik ve Veysî'nin bu isimde bir eseri olduğunu tesbit ettik. İki eseri karşılaştırdığımızda Haşmet adına kütüphane kayıtlarına geçen bu eserin Veysî'nin *Şehâdet-nâme*'si olduğunu gördük.

SONUÇ

Asıl adı Mehmet olan Haşmet Yenişehirli Kazasker Abbâs Ebu'l-Hayr Efendi'nin oğludur ve “Abbâs Efendi-zâde olarak tanınmıştır. İstanbul'da doğmuş olmakla birlikte doğum tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. *Dîvân*'ında bulunan en eski kasidesi 1756 tarihlidir. Buradan hareketle 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olduğu söylenebilir. Heccavlığıyla bilinen Haşmet'in Ragıp Paşa ve Fitnat Hanım'la aralarında geçen fıkralarla ön palana çıkmıştır. İlk eğitimini müderris ve molla olan babasından almış olup sonrasında medreseye devâm etmiş ve bu eğitim sonucu Arap ve Fars dillerini, bu dillerin edebiyatlarını ileri düzeyde öğrenmiştir. Mülâzım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrislik yapan Haşmet, İstinye'de, Bursa, İzmir, Rodos gibi şehirlerde ikâmete memur edilmiş 1768 (1182) yılında Rodos'ta vefat etmiştir. Orada Murad Reis Türbesi civarında medfundur. Şâirin evlenip evlenmediği, çocuğunun olup olmadığı, kaç yaşında vefat ettiği konularında mevcut kaynaklarda bilgi verilmemektedir.

Haşmet'in *Dîvân*'ı, *Senedü's-Şuara*, *İntisabü'l-Müluk*, *Viladetname* adlı eserleri vardır.

Ölümünden sonra arkadaşı İmamzade tarafından tertip edilmiş olan *Dîvân*'ının kütüphanelerde on beş nüshası ile karşılaşıldı. Eksikleri fazlaca olan dört nüsha diğer nüshalardan farklı bir yenilik taşımadığından gözardı edildi. On bir nüshanın da yedi tanesinde şiir sayısı, yanlış yazım, ortak yanlışlar, istinsah tarihleri vs. açısından değerlendirerek eledik ve dört nüshayı edisyon kritik için baz alındı. *Dîvân*'da kaside ve gazelerde ayrıntılı başlıklar bulunduğu, hatta bazı gazellere “nev-zemîn” gibi başlıklar konulmuş olduğu görülmüştür. *Divan*'da Önsözden sonra Arapça 99 beyitlik *Esmâ'u'l-Hüsnâ* manzumesi, 80 beyitlik *Esmâ'ü'n-Nebî* manzumesi, 41 bendlik *Kaside-i Münferice* tahmisi, 31 bendlik İmam Busiri'nin kasidesinin tahmisi yer alıyor. Bu Arapça şiirlerden sonra Türkçe kasideler başlamaktadır. 19 adet kasidenin devamında muhtelif şahıslara ve olaylara yazılmış 16 tarih; biri Arapça olmak üzere 5 tesdis, biri Farsça olmak üzere 8 tahmis bulunuyor. Gazellerin sayısı ise 256'dır. Gazellerin arasında 2 adet de şarkı bulunmaktadır. Gazelleri 2 lugaz, 12 muammâ, mukattaat başlığı altında 21 kıta, 12 ebyât izlemektedir. 12 adet matla ile de dîvân sona ermektedir. Beyit sayısı açısından yaklaşık 3.000 beyti bulunmaktadır.

Haşmet'in *Senedü's-Şuara* adlı eserinde Arap dili ve edebiyatı ile dini ilimler özellikle tefsir, hadis konusundaki bilgilerini ortaya koymuş, aruz vezni ve belâgat konusundaki mütebahhiresini gözler önüne sermiştir. Sadrazam Koca Râgıb Paşa adına yazılan ve ona sunulan bu eser dört fıkra ve bir hâtimedden meydana gelmektedir. Dört bölümden oluşan eserin birinci fıkrasında şiirin faziletleri anlatılmış olup bu bölümde ayet ve hadislerden iktibaslar yapılarak şiirin fazileti ispat edilmeye çalışılmıştır. İkinci fıkrada aruz kalıplarına uyan manzum ayet-i kerimelerden ve hadis-i şeriflerden örnekler verilerek bunların şiir formuna yakınlığı tesbit edilmiştir. Üçüncü fıkrada peygamberin çevresinde bulunan şairlerden ve Allah'ın Resul'ünün bu şairlere ettiği iltifatlardan, bunlara verilen caizelerden söz edilir. Dördüncü fıkrada dört halifenin, Hz. Fatıma'nın,

Hız. ÂiŖe'nin, Hız. Hüseýin'in, Peygamberimizin amcası Hız. Abbas'ın, sahabeden Ebu'd-Derdâ'nın, Bilâl HabeŖi'nin, ayrıca İmam Azam, İmam Malik, İmam Ŗafii ve İmam Hanbel'in Ŗiir söyledikleri delilleriyle ortaya konmuŖtur. Hâtime kısmında ise yine Ŗiirin mevzuniyetinin faziletinden, Ŗiir kelimesindeki harflerin yerleri deęiŖtirilince "arŖ ve Ŗer" kelimelerinin ortaya çıkıŖının kerametinden bahseden müellif, Ŗiir dinlemenin ve Ŗairlere caize vermenin sünnet-i seniyye olduğunu vurgulamıŖtır.

Hâb-nâme ve *Vâkıa-nâme* adlarıyla da bilinen *İntisâbü'l-mülûk*'ta PadiŖah III. Mustafa'nın 1757 yılında tahta cûlus ettiği günün gecesi HaŖmet'in gördüğü bir rüyayı, daha doğrusu görmüŖ gibi hayal ettiği bazı olayları konu edilmiŖtir.

HaŖmet'den bahseden tezkirelerde ve dîvânını tertip eden İmam-zâde'nin *Dîvân*'a yazdığı önsözde HaŖmet'in *Ŗehâdet-nâme* adlı eserinden bahsedilmiyor. Ancak diğer bazı kaynaklar HaŖmet'e ait bir *Ŗehâdet-nâme* olduğundan söz ediyorlar. AraŖtırmalarımız sonucunda HaŖmet'e ait bir *Ŗehâdet-nâme* olduğuna dair bilgiye rastlayamadık. Üslup olarak da HaŖmet'in diğer mensur eserlerine ters düşen bir anlatım tarzının olması bizi Ŗüpheye düşürdü. Bunun üzerine "*Ŗehâdet-nâme*" isimli diğer eserlere ulaŖmaya çalıŖtık ve Veysi'nin bu isimde bir eseri olduğunu tesbit ettik. İki eseri karŖılaŖtırdığımızda HaŖmet adına kütüphane kayıtlarına geçen bu eserin Veysi'nin *Ŗehâdet-nâme*'si olduğunu gördük.

KAYNAKÇA

- Atsız, H.Nihal (1941). “Koca Râgıp Paşa, Haşmet ve Fıtnat Hanım Arasında Şakalar”. *Çınaraltı Mecmuası* (3): 5-6.
- Akay, A. Nihad (1947). *Haşmet, Hayatı ve Eserleri*. Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Aktepe, Münir (1978). *Şemdânizâde Süleyman Efendi Tarihi II A*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Aldemir, Musa. (1970). *Haşmet'in Gazelleri*. Lisans Tezi. Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.
- Yöntem, Ali Canib. “Fıtnat Hanım”. *Hayat Mecmuası* (4/92): 6-7.
- Ârif Hikmet. Ârif Hikmet Tezkiresi. Millet Kütüphanesi. No: 789 vr. 15b.
- Arslan, Mehmet (1992). “Nedim Dîvânında Musiki”. *Kızılırmak Dergisi* (11): 10-15.
- Banarlı, Nihat Sami (1971). “Haşmet”. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C.II. İstanbul: MEB Yay.
- Babinger, Franz (2000). *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. (çev. Coşkun Üçok). Ankara: KB Yay.
- Birinci, Ali. “Rüyalar”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C.7. İstanbul: Dergah Yay. 370.
- Boratav, Pertev Naili (1988). *100 Soruda Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Bursalı Mehmet Tâhir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Meral Yayınları
- Çalık, Etem (1993). *Şair ve Yazarlarımızdan Nüktele*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Haşmet (1257). *Dîvân-ı Haşmet*. Bulak: Bulak Matbaası.
- Râgıp Paşa (1276). *Dîvân-ı Râgıp Paşa*. Bulak: Bulak Matbaası.
- Ertaylan, İsmail Hikmet (1933). *Koca Râgıp Paşa ve Fıtnat*. İstanbul: Kanaat Kütüphanesi.
- Fatin (1271). *Hâtimetül-eşâr*. İstanbul.
- Gibb, E.J.S. (1967). *A History of Ottoman Poetry*. London.
- Hacı Mehmet Zihnî (1982). *Meşâhirün-Nisâ*. İstanbul: Şamil Yayınevi.
- Hammer (1838). *Geschichte der Osmanischen Dichtkunst* (II): 322.
- Haşmet. *Terkib-i Bend*. Bursa Eski Eserler Kütüphanesi. T.811Millî 4579/2 vr. 43a-45b.
- Huart, Clement (1971). *Arap ve İslâm Edebiyatı*. (çev. Cemal Sezgin). Ankara: MEB Yay.
- Haşmet(1841). *İntisâbü'l-mülûk (Hâb-nâme)*. Bulak. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi. Ty. No: 2893/2
İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi. Ty. No:2897/2

- Süleymaniye Kütüphanesi. Hüsrev Paşa No: 527/2
- Ankara Milli Kütüphane. No: Yz.A. 1825/1
- Ankara Milli Kütüphane. No: Yz. F.B. 391
- İpekten, Haluk (1989). *Enderûnlu Vâsıf*. Ankara: KB Yay.
- İsen, Mustafa (1990). *Latîfî Tezkiresi*. Ankara: Akçağ Yay.
- Kaplan, Mehmet (1977). “Haşmet”. *İslam Ansiklopedisi*. C.5. İstanbul: MEB Yay. 354-355.
- Şerafettin Yaltkaya, Rifat Bilge (1945). *Keşfuzzunûn Zeyli*. İstanbul: MEB Yay.
- Kocatürk, Vasfî Mâhir (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Koçu, Reşad Ekrem (1964). *Osmanlı Tarihinin Panaroması*. İstanbul: Ak Kitabevi.
- Mehmet Süreyyâ (1311). *Sicill-i Osmani*. İstanbul: Sebil Yayınevi.
- Mehmet Tevfik (1306). *Hazine-i Letâif*. İstanbul: Matbaa-i Ebuzziya.
- Muallim Naci(1890). *Esâmî*. İstanbul: Mahmut Bey Matbaası.
- Müstakim-zâde Süleymân Saadeddin Efendi. *Mecelletü'n-Nisâb*. Süleymaniye Kütüphanesi. Halet Efendi No: 628. vr. 184b.
- Haşmet. *Senedü'ş-Şuarâ*. Süleymâniye Kütüphanesi. Esad Efendi. No: 2511.
- Şefkat. *Şefkat Tezkiresi*. Millet Kütüphanesi. Ali Emîrî. Tarih No:770. vr.25a.
- Şehâdet-nâme*. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y. No:3382.
- Şemseddin Sâmi (1308). “Haşmet”. *Kâmusü'l-Alâm*. C.3. İstanbul: Mihran Matbaası.
- Tarlan, Ali Nihat (1992). *Hayali Dîvânı*. Ankara: Akçağ Yay.
- İpekten, Haluk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu ve Turgut Karabey (1988). *Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: KTB Yay.
- Ahmet Vasıf Efendi (1994). *Vâsıf Târîhi “Mehâsinü'l-âsâr ve Hakâyık'ul-ahbâr”*. (hzl. Mücteba İlgürel). Ankara: TTK Yay.
- Haşmet (1939). *Vilâdetnâme*. (hzl. Reşat Ekrem Koçu). İstanbul: Çığır Kitabevi.
- Yücebaş, Hilmi (1976). *Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Milliyet Dağıtım.

HAŞMET DÎVÂNİ

Bad-ez-în dâiye-i vâhiye-i bende-i üftâde, Burûsevî Es-Seyyid Muhammed Saîd İmâm-zâde budur ki ber-muktezâ-yı istidâd-ı bî-sedâd, kalem-i şikeste- rakam-ı say ü verziş ile beyâz-ı sahîfe-i ahvâlim bir mikdâr sevâd-gîr-i nukûş-ı ilm ü maârif ve binâ'en-aleyh derece-i âmâlim terakkî-yâb-ı medâric-i avâtif olup, yanî belde-i mamûre-i Burûsa'da silsile-bendân-ı tarîka-i enîka-i tederîs olan müderrisîn-i kirâm zümresinin dâhil-i sahn-ı iltihâkları kılınıp, belde-i mezbûrede bi'l-iktizâ mesned-tırâzân-ı ikâmet ve sâye-endâzân-ı inâyet olan Efendilerimiz Hazerâtı ekseriyâ bu abd-i ahkarı huzûr-ı lâmiu'n-nûr-ı istishâblarına takrîb ve şîve-i kemter-nüvâz-ı iltifâtlarıyla tatyîb buyurdıkları sermâye-i iftihârim ve lâzıme-i itibârim olmagla yine bu esnâda deydeneyi dîrîne-i devlet-i aliyye mukteziyâtı üzere şöhet-i şâyia-i şân-ı bülend-unvânları lâzimesince me'mûren belde-i mezbûrede ikâmete atf-inân buyurulan nûr-ı ayn-ı irfân ve nûr-ı ravz-ı ihsân olan mevlânâ-yı fezâ'il-âsâr, mahdûm-ı mekârim-disâr, nâdire-sencân-ı belâgat Haşmet Molla Efendimiz Hazretlerinin cezbe-i iltifâtları ile dahi bezm-i Süreyyâ-nizâm-ı maârif ü kemâllerine mülâzemet ve ekser-i evkâtta istifâza-i şeref-i sohbetlerine müdâvemet eyledigim ecilden mahdum-ı müşârün-ileyh Hazretlerinin velvele-i sît ü sadâ-yı maârif ü kemâlleri tanîn-endâz-ı kâse-i eflâk ve resîde-i gûş-ı simâk olmagla zâde-i tab-ı nekkâdları ve netîce-i zihn-i vekkâdları olan âsâr-ı fezâ'il-şîarlarına şehrimizin vücûh-ı fezâ'il-mendânı ve gürûh-ı dâniş-verânı tâlib ü râgıb ve tahsîl ü tedârîki için bu abd-i fakîre musırr u mükibb olduklarında ben dahi etrâfın hâhiş ü ragbetiyle zât-ı alî-şânlarından âsâr-ı sihr-iştihârlarının istiktâb ve tertîbini recâ vü niyâz eyledigimde, hemen li-nefsihi, böyle buyurdular ki: “Behey İmâm-zâdem nutk, insân kâridir ve tarîf-i insân dahi bunu nâtıktır. İmdi ben kendimi âdem idâdından addetmem ki, hattâ nutkumu zabt-ı cerîde-i istishâb edeyim. Belki ahbâb-ı mürüvvet-me'âbımızdan insâniyetimize zehâb etmiş bazı zevât-ı mekârim-simât var ise ihtimâl ki anlarda bulunur, bizde olan dirîg degildir.” deyu müsâade buyurdular.

Vâkıâ kendilerde kırk elli gazel ve bir kaç kasîde bulundu. Mâ-adâsı etrâfdan ve İslâmbol'da bazı ahbâb ve müteallikâtlarından cem u tedârik olunup, dest-i tazîm ü ibticâl ile tertîb ve tensîkine alâ-kadri't-tâka rakam-rîz-i hâme-i ibtidâr kılındı. Lâkin unfuvân-ı şebâblarında olan âsârlarının ekserisine dest-res-i zafer olamayıp, bazı gazel ve kasîdeler noksân üzere kayd olundu. İnşâ'e'l-Mevlâ zafer-yâb olan zevât-ı maârif-sıfât tekmîl ve tahrîrine himmet buyuracakları bî-irtiyâbdır.

İmdi bundan böyle bir mikdâr mehâsin-i zât-ı mekârim-simât-ı kerîmânelerinin vasf u beyânını mukaddime-i nüsha-i âsârları etme vâdisine sülûkumda bi'z-zât buyurdular ki: “Behey imâm-zâdem,

“Malûmdur benim sühanım mahlas istemez
Fehm eyler anı şehrimizin nükte-dânları”

müfâdınca ahıbbâ vü asdikâmız mâhiyyetimizi bilirler, tekrâra hâcet yokdur.” deyu ruhsat-dâde-i cevâz olmadılar. Lâkin,

“Bilen hâk-i Sitânbûl'dur rüsûm-ı şîve vü nâzı
Kenârın dilberi nâzûk de olsa nâzenîn olmaz”

beyt-i pâkîzesi mengûş-ı gûş-ı intibâhım olup, hakîkatde maden-i cevâhir-i kemâlât olan hak-i İstânbûl'dan böyle bir zîver-i nigîn-dân-ı iştihâr olan elmâs- pâre-i kemâlin kadr ü kıymeti bilinmemek töhmeti ihtirâziyle rızâ-yı saâdetlerine bu husûsda muhâlefet ve haklarında müşkil-pesendân-ı zamânedenden mesmû-ı sâmia-i fakîrânem ve bi'n-nefs meşhûd-ı bâsıra-i âcizânem olan fezâ'il ü kemâllerinden nebzetün-mâ serd ü beyâna

mübâşeret ile kesb-i imtiyâz ve celb-i ihtizâz vâdisine sülûk olunup, tercemelerine mübâderet kılındı.

Evvelâ mahdûm-ı müşârün-ileyh Hazretleri sudûr-ı izâm hazerâtından allâme-i yegâne, nâdire-i zamâne, vâsıl-ı rahmet-i Hak, kâzî-asker-i esbak merhûm cennet-mekân Abbâs Efendimiz Hazretlerinin necl-i necîbi ve mahdûm-ı erîbidir. Bi'l-fil müderrisîn-i kirâm-ı zevî'l-ihtirâm hazerâtından olup, henüz sinn- i şerîfleri dâhil-i rütbe-i kemâl olmadan vâlid-i mâcidleri gibi kemâlât-ı insâniyye ile müşârün-bi'l-benân ve envâ-ı fezâ'il ile dürrerü't-tâc-ı hüner-verândır. Fî hadd- i zâtihi mahdûm hazretleri sûfi-i sâf-nihâd ve mevlevî-i pâk-itikâd, gavvâs-ı bahr-i hakîkat, cevher-fürûş-ı marifet, ankâ-tabîat, bülend-himmet, talûk u vakûr, halûk u sabûr, kerîm-i bî-niyâz, şefîk-i garîb-nüvâz, merd-i meydân-ı atâ, ferd-i sâha-i sehâ, vâdî-i kemâlâtta mâlik-i yed-i tûlâ ve semt-i şîr ü inşâda eser-i nev-peydâ ashâbından olup, erbâb-ı fark u temyîz, kasîde-pervâzide Nefî-i merhûm ile hem- pâ böyle bir şâir-i sihr-azmâ gelmemişdir ve gazel-gûyide dahi böyle bir nâdire- perdâz-ı mucize-gû zuhûr etmemişdir, deyu gıyâben hezâr-be-hezâr levha-i reşk ü tahsîne imzâ ve sahîfe-i kabûl ü aferîne imlâ buyurmuşlardır. Ale'l-husûs fenn-i edebiyâtta bâlâ-destî-i rüsûh-ı kemâlleri manzûme-i mergûbe-i Esmâ'ü'l- Hüsnâ'dan ve manzûme-i Esmâ'ü'n-Nebî aleyhi efalü't-tahâyâdan ve Kasîde-i Münferice tahmîs-i selîsinden ve lisân-ı Arabîde dahi sâ'ir nazm u nesrlere meşhûd-ı bâsıra-i cezm ü yakîn buyurulup, lehçe-i Fârisîde dahi üslûb-ı Acemâne üzre sebk-i kelâm-ı muciz-nizâmları âsâr-ı Fârisiyyelerinden malûm olup, hulâsa elsine-i selâsenin şâir-i sihr-âveri oldukları âsâr-ı mihr-iştihârlarından rûşen ü hüveydâdır.

İmdi bundan mâ-adâ âsâr-ı celîlelerinden fûnûn-ı adîdeyi müstemile ve muhâkemat-ı gâmıyayı mütekeffile “Senedü’ş-Şuarâ” nâmında bir te’lif-i latîfleri ve “Kasîde-i Bürde”ye ve “Münferice”ye başka başka şerhleri ve fenn-i inşâda “Sûr-nâme”leri ve “İntisâbü'l-Mülûk” nâmında bir eserleri ve kıta kıta nice münşiyâne eserleri ve'l-yevm elfâz-ı mürekkebe-i Arabiyyeyi câmia “Dürrteyn” nâmında bir lügata himmet buyurmadadırlar. Ve'l-hâsıl kasîde-i güzîdeleri ekseriyâ merhûm Nefî'ye nazîre olup, “üzere” ve “eyler” ve “olur” redîfinden olan kasîdeleri ve mîmiyye kasîdeleri, husûsen medhiyesiz bir bahâriyye girizgâhı vardır ki sihr-i helâl demege sezâ ve bu kasîdelerin nezâ'irini sebkati çeşm-i insâfa hüveydâdır. Ve Sâ'ibâne ve Şevketâne her vâdîde gazelleri bî-bedel,ale'l- husûs “şarâb” gazelleri ve “mehtâb” ve “âfitâb” gazelleri ve sâ'ir ve “râst u kec” gazelleri ve “uçurmuşuz” ve “tayanmışız” ve “tolar taşar,” “söyler yatur” ve sâ'ir nev-zemîn gazelleri ve elif kâfiyesinde olan ser-gazelleri birbirinden alâ ve sâ'ir tanzîr buyurdıkları gazelleri nazîreleriyle hem-ayâr buyuruldukda sehl-i mümteni kabîlinden oldukları erbâb-ı temyîze rûşen ü hüveydâ bir manâdır. Ve dahi terkîb- i bend ve tahmîsleri mürtebit ü mümtezic, hulâsa eşâr-ı sihr-âsârları mütâlaa ve dikkat ile pertev-efrûz-ı tayîn ü temyîz olup, tabîrât-ı levendâne ve edâ-yı âşıkâneleri hayât-bahşâ-yı dil ü cân ve hayret-efzâ-yı müşkil-pesendândır.

Lillâhi'l-hamd, şehrimizin sühan-fehmân u nâdire-sencânı nutk-ı şerîflerinin kadr ü kıymetini şeb-çerâg-ı cihân-tâba berâber sevâd-ı misk ile ahdâk-ı uyûna tahrîre hâhiş-gerdiler. Hulâsa gerek zât-ı âlî-kadrlerinin ve gerek nutk-ı pür- sihrlerinin tazîm ü tekrîminde herkes bezl-i nakdîne-i iktidâr edip, sohbet-i pâkîzelerini nakl u îrâd ile tatrîb- i bezm-i ülfet ve eşâr-ı latîfelerini arz u inşâd ile tefrîh-i erbâb-ı zarâfet itmedediler.

İmdi,

“Pür-kemâl etmiş Hudâ zât-ı güzînin pür-kemâl
Gösterir her bir hünerde şîve-i hüsn ü cemâl”

magzâsınca, mahdûm-ı müşârün-ileyh Hazretlerinin mebde'-i Feyyâz'dan hamîr-mâye-i fitriyyelerine nihâde olunan istidâd-ı ezeli muktezâsı üzere amâl-i seyf ü sinânda ve remy-i tîr ü kemânda cilve-ger olan mahâret-i kâmileleri ve tûfeng-endâzîde vukû bulan isâbet-i şâmileleri bu ana dek şehrimizde görülmeyen ve işidilmeyen maânîden olmanın ol vâdîlerde de taş dikkikleri tetimme-i kemâlâtlarından addolundugu ecilden, sebt ü tahrîri ile zeyl-pîrâ-yı terceme-i pâkîzeleri kılındı.

Evvelâ şehrimizin meşhûr müntezezhâtından “Abdal Murâd” nâm mahalde tûfeng ile bin hatveden ziyâde mahalden üç defa mütevâliyeten birbirini takîb vechi üzere nişâna isâbetleri mesbûk olmayan keyfiyetlerden olmagla, şehrimizin ol mahalde bulunan zurefâsından bir zât bu kıtayı nazm u inşâ ve sîne-i seng-i nişâna ketb ü imlâ olunup, “Menzil-i Haşmet Molla Efendi” deyu şöhet-ârâdır.

Kıta-i Nişângâh

Haşmet Efendi atdı bu yerden şu menzile
Üç defa urdu birbiri üzre nişânını

Koluna kuvvet ola bu menzilde taş dikip
Mermerde kazdı sikke gibi nâm u şânını

Hulâsa el-yevm azmâyiş-i tûfeng edenler menzil-i mezbûrun nısfı mertebe mesâfesini katdan âciz ve hâlâ hezâr say ü verziş ile vasat-ı menzili mütecâviz olmamışlardır. Bundan başka amâl-i seyfde dahi çâpük-destî-i mahâretleri etbâi bendelerinden nev-be-nev istimâ olunmagla bu keyfiyyetin müşâhedesini dahi zât-ı alî-şânlarından niyâz eyledigimizde buyurdular ki: “A cânım biz zuafâdan bir kimesneyiz, kuvvet-i bâzû ashâbından ve seyf ü sinân erbâbından degiliz. Lâkin Seyf-i Meslûl-i Hudâ Aleyhi Efalü't-Tahâyâ Efendimiz Hazretleri mebûsun bi's- seyf ve'l-kitâb... unvânıyla mazharan li's-savâb olduklarına binâ'en iktifâ'-i bi-sünneti's-seniyye, kendimize bir mikdâr zâg verip, sizlere ne mertebe keskin oldugumuzu gösterelim” deyu latîfe buyurarak, bir mikdâr keçe tedârikine emr ü irâde ve âdem belinden ziyâde keçeyi matviyyen bir mahalde talîk ve cümle huzûrunda darbe-i vâhidede iki şak edip, şakk-ı esfeli esfele ve şakk-ı alâsı alâda muallakan kalıp, etrâfdan “koluna kuvvet” sadâsıyla herkes sebbâbe-gezâ-yı hayret ve keçelerin katları şümârında enmele-i dikkat olup, tamâmen yüz yetmiş beş kat keçeye resîde olduğu cümlelerin manzûr-ı nazar-ı yakîni oldukda dediler ki: “Nefsü'l-emr, kuvvet-i bâzû-yı dilâverân ile yalnız yetmiş seksen kat keçenin katı efvâhdan hikâye gibi istimâ olunurken, misli nâ-mesbûk yüz yetmiş beş kat mikdârı keçenin darbe-i vâhidede katıyla bizleri karîrû'l-ayn-ı istigrâb buyurdunuz, mâşâ'Allâh efendim mâşâ'Allah, siz sâ'ir hüner-verâna nisbet yüz kat ziyâde bahâdırısız” deyu hezâr tahsîn ile duâlar ve senâlar olundu.

Vâkîâ, mevlânâ-yı müşârün-ileyh Hazretleri, cümlemizin recâ vü niyâzına binâ'en kabza-i şemşîre el urup, talîk olunan keçe-i matviyyeye nezdik olup, huzzâr u nezzâra hitâb ile, bunun katı nice olur, şemşîrin dahi zâgı var mıdır yok mudur, deyu bazı itizâr îrâdı ile bî-tekellûf bir darb buyurdular ki hâzır u nâzır olanların nısfı sûrat-i hareketlerinden sûret-i darbı müşâhede edemeyip, ancak maktû olan keçenin sukûtunu görüp mütehayyir oldular. Badehu her birimiz ale'l- infirâd kerrâren ve merrâren keçenin katların tadâda âgâz ve sûrat-i darbları dahi velvele-sâz olup, hılâf-ı me'mûl bu vâdîlerde dahi mahâretleri kemâle resîde ve herkes kemâlât-ı zâtîyyelerini pesendîde ederek duâ-yı hayrlarında olmadadırlar. Hemân Cenâb-ı Vâhibü'l-Âmâl Hazretleri bi'd-devleti ve'l-ikbâl tûl-ı hayât ile sahîfe-i âlemde ser-levhâ-i câh u iclâl ve bu âbd-i fakîri dahi şeref-i

mukârenet-i meclis-i pür-feyzleriyle gıpta-keş-i akrân u emsâl eyleye, âmîn. Harfî göftem ve kıs aleyhi'l-bâkî.

İmdi, cümleden biri manzûme-i mübâreke-i Esmâ'ü'l-Hüsnâ'dır ki ekser ebyât-ı şerîfesinin tanzîm ve tertîbi hâzır olduğumuz vakitlerde olup, nice âsâr-ı acîbesi görüldüğünden zîver-i sahîfe-i tahsîn kılındı.

Bismillahirrahmanirrahim

SER-LEVHA-İ DÎVÂN-I İ'CAZ-NÜMÂ MANZÛME-İ TA'RÎFÂTÜ'L-ESMÂ'U'L-HÜSNÂ

Elhamdülillâhi llezi nevvara semâe'l-vücûd bi-mesâbîhi esmâihi'l-hüsnâ ve fetaha ebvâbe'l-hazâini'l-cûd bi-mefâtîhi sıfâtîhi'l-esnâ ve's-salâtü alâ men a'leme bi-esmâihi'llâhi'l-azîzi'l-vehhâb ve ûtiye'l-hikme ve fassale'l-hitâbe ve alâ-âlihi sâdâti'l-mercii ve'l-meâb ve men tebiahubi-ihsânin mine'l-ashâb.

Pes imdi hıdmet-i câzibetü's-sa'âdeti Haşmet-i bî-miknet budur ki *inne lillâhi Teâlâ tisate ve tisine ismen mie illâ vâhide men ahsâhâ dehale'l-cennete* hadîs-i şerîf-i sıdk-ı ihtivâsı müfâdıyla gün gibi pertev-efrûz-ı tayîn ü işihâr olan Esmâ'ü'l-Hüsnânın dest-yârî-i feyz-i Rabbânî ve meded-kârî-i avn-i Sübhânî birle tanzîm ve tensikine teşmîr-sâk-ı hâme-i mübâderet ve her ism-i mübâreke birer beyt ile tefsîr ü tarîfe mübâşeret edip fâtiha vü hâtimesiyle toksan tokuz beyte resîde ve bazı mütekâribetü'l-maânî olan esmâ-i şerîfenin ikisi bir beyte güncîde kılınıp müstakillen bu manzûme-i mergûbe "Tarîfâtü'l Esmâ'ü'l-Hüsnâ" olup, bu ana dek tefsîr ve tarîf olunarak keşîde-i silk-i intizâm kılınmayıp, ancak Şeyh Dimyâtî ve Abdülganî Nâblûsî Hazerâtı alâ-tarîki't-tevessül münâcât olmak vechiyle zîver-i silk-i nazm u inşâ buyurmuşlardır.

İmdi bu manzûme-i mergûbenin eyyâm-ı kalîlede âsâr-ı kesîresi müşâhede ve tecrübe olunup, ez-cümle tilâvetine müdâvim olanlar fakr u ihtiyâcdan berî vü sâlim ve gınâ vü serveti müstelzim olup, bulunduğu büyût u menâzil âteş ü âfetden baîd ü dûr ve ashâbı mesrûr u mamûr olduğu manzûr-ı bâsıra-i cezm ü yakîn olmuşdur.

1

Tarîfâtü'l-Esmâi'l-Hüsnâ

- 1 Bi-bismallâhi ebde ke
Ellezî bi'l-faâli avâm
- 2 Hüve'r-Rahmânu bi'l-enâm hakkâ
Ale'l-abdî's-şekûri zi'l-vübâl
- 3 Fe-hamden sümme şükran li'r-rahîm
Alâ men hâfe min-yevmi'n-nükâl
- 4 Ve tesniyyetü's-salât maa's-selâm
Alâ-sırrî'l-vücûd ve külli âl
- 5 Hüvallahü'llezî ism azîm
Lizüyet zi'l-celâli ve'l-cemâl

- 6 Hüve'r-Rahmânu fi'd-dünyâ umûmen
Alâ-küllî'l-beriyye bi'ştimâl
- 7 Rahîm yecrî feyze'l-ihtisâs
Ale'l-ebrâb fi-dâri'n-nevâl
- 8 Hüve'l-Melîkü'l-melîk li-küllî melik
Lehu's-sultân fi-mülk ve mâl
- 9 Hüve'l-Kuddûs nüzzih an-menâf
Bi-tenzîh yelik bi-zi'l-kemâl
- 10 Hüve'l-Mevsûf bi'l-ismi's-selâm
Selîmü'z-zât an-naks muhâl
- 11 Ve Rabbu mümin yu'ti'l-emân
Îlâ-rûhi'l-ibâd fi'l-vübâl
- 12 Hüve'r-Rabbu'l-Müheymin zû-sinâ'
Alîmu's-sır men fa'ale ve kâl
- 13 Lehu'l-izzü'l-kadîm Hüve'l-Azîz
Fe-lem yu'cizhu kat'an Zü'l-Celâl
- 14 Hüve'l-Cebbâru bi'l-kahri'l-belîğ
Alâ-küllî'l-ibâd bi-küllî hâl
- 15 Hüve'l-Mütekebbir el-Melikü'l-Kebîr
Terdî el-kibriyâ bilâ-zevâl
- 16 Ve Ente'l-Hâlıkü'l-eşyâe tarâ
Leke't-takdîru fi-küllî'l-fi'âli
- 17 Ve Ente'l-Bâriü'l-ecnâse şeklen
Fe-yemtâzü'l-halâik fi'l-misâli
- 18 Hüve'r-Rabbu'l-Musavvir kulle-halkin
Bi-keyf hassa cinsen bi'l-kemâli
- 19 Hüve'l-Gaffâru Settâru'z-zünûb
Fe-yağfir dûne-işrâk habâli
- 20 Hüve'l-Kahhâru fevka'l-halk tarâ
Fe-yalibuhum cemîan kulle hâli
- 21 Hüve'l-Vehhâbu min-gayri'mtinân
Li-hâcâti'l-ibâd bilâ-süâli

- 22 Hüve'r-Rezzâk yûselu küllü hayyin
Gızâe fatlabne veche'l-celâli
- 23 Hüve'l-Fettâh li'l-ebvâb hayran
Alâ-küllî'l-halâik bi'n-nevâli
- 24 Lehü'l-ilmü'l-belîg Hüve'l-Alîmu
Bi-hivâli'l-halâik bi'n-nevâli
- 25 Ve ente el-Kâbiz el-eşyâ kahren
Bi-mâ fihi mine'l-hükmi'l-avâli
- 26 Ve ente'l-Bâsîtu'l- erzâk fadlen
Li-rızkî'l-halk hasebi'l-ımtisâli
- 27 Ve ente'l-Hâfîdu'l-abde'l-kefûr
Mine'd-dâreyni hafden zâ-ıbtizâl
- 28 Ve ente'r-Râfî'i'l-abde's-şekûr
Kusûran fî-cinân min-leâlî
- 29 Hüve'llâhü'l-Muiz li-men yutî'
Bi-ta'zîz lehu beynâ li-ahâlî
- 30 Ve men yu'sîhi f'Allâhu'l-Müzil
Yahsuruhu bi-hâl ev mâli
- 31 Hüve'r-Rabbu's-Semî' hüve'l-Basîr
Ya'lem kad havâ külle'l-havâlî
- 32 Hüve'l-hükmü'l-Hakîmu ale'l-ibâd
Bi-ahkâmi's-şerâi li'ımtisâli
- 33 Hüve'l-adlü'lezi yakdî bi-hakk
Bimâ beyne'l-ibâdi mine'l-fiâli
- 34 Latîf yusirr el-emre'l-asîr
Ve yücbir lutfehu kulle'nfisâl
- 35 Hüvallahü'l-Habîr lehu ıttilâ'
Alâ-kesri'l-umûri bilâ-ıhtimâli
- 36 Hüve'r-Rabbü'l-Halîm bi-gayri aczin
Bi-ahzi'n-nâs min-kubhi'l-fiâli
- 37 Hüve'r-Rabbü'l-Azîm alâ bi-kadrin
An-idrâki'l-ukûl bilâ-cidâli

- 38 Hüve'r-Rabbü'l-Gafûr ani'l-ma'âsî
Bi-setri'l-halk zenben ke'l-cibâli
- 39 Hüve'r-Rabbü'ş-Şekûr li-men yutî'
Fe-yakbel minhüm külle'mtisâli
- 40 Hüve'r-Rabbü'l-Alî ve zü'l-maâlî
Teâlâ şânehu fî-küllî hâlî
- 41 Terdî el-kibriyâ Hüve'l-Kebîr
Bi-evsâfi'l-celâli ve'l-cemâli
- 42 Hüve'r-Rabbü'l-Hafîz fe-lâ tagîb
Umûre anhu aslen bi'ğtifâl
- 43 Hüve'r-Rabbü'l-Mukît li-küllî şey
Fe-yu'tî'l-kûte tarâ li'l-iyâlî
- 44 Hüve'r-Rabbü'l-Hasîb bi-hakli emr
Yuhâsib halkahu yevme'n-nekâlî
- 45 Hüve'r-Rabbü'l-Celîl lehü'l-celâl
Cemîlü'z-zât min-gayri'l-misâlî
- 46 Hüve'r-Rabbü'l-Kerîm li-küllî halk
Bi-iksâri'l-menâfi' ve'n-nevâlî
- 47 Hüve'r-Rabbü'r-Rakîb ale'l-ibâd
Bi-hıfzi dâim fî-küllî hâlî
- 48 Hüve'r-Rabbü'l-Mücîb li-küllî dâ'in
Da'âhu fî'ztrârî ve'btihâlî
- 49 Ve Ente'l-Vâsi el-Mu'tî li-halk
Bi-küllî min-kemâl ev nevâlî
- 50 Hakîm yutkinu'l-eşyâe vud'â
Bi-itkân cemîl fî'l-fi'âlî
- 51 Hüve'r-Rabbü'l-Vedûd ey muhibb
Li-ahyâri'l-ibâd münâlen hâlî
- 52 Hüve'r-Rabbü'l-Mecîd ey şerîf
Alâ-eşrâf emcâd el-avâlî
- 53 Ve hâzâ bâ'is li'l-halk haşren
Li-izhâri's-sifât bi'l-kemâl

- 54 Hüve'r-Rabbü'ş-Şehîd li-küllî emr
Li-zât ev sıfât ev fiâli
- 55 Hüve'l-Hakk ellezî min-gayri şekk
Muhikk el-hakk fî-hâl ihtiyâl
- 56 Hüve'r-Rabbü'l-Vekîl ale'l-ibâd
Ey el-Kâfî li-ehli'l-ittikâli
- 57 Hüve'r-Rabbü'l-Kavî li-küllî fa'al
Yukavvî halkahu fî-ba'di hâli
- 58 Hüve'r-Rabbü'l-Metîn ey eş-Şedîd
Fe-lem yahtec ilâ-cünd ve mâli
- 59 Hüvallahü'l-Velî li-küllî halk
Li-izhâri'l-hidâye ve'd-dalâl
- 60 Hamîd zâtehu bi'l-hamdi'l-a'lâ
Ev el-Mahmûd min-hamdi'l-ahâlî
- 61 Hüve'l-Muhsâ li-enfâsi'l-berâyâ
Li-erzâk bi-ilmi'l-iştîmâli
- 62 Ve hâzâ'l-Mübdii'l-ekvân bed'an
Bedî'u'l-halk min-ademi'l-havâlî
- 63 Hüve'r-Rabbü'l-Muîd li-küllî
Yu'îdü'l-halk min-ba'd ez-zevâl
- 64 Hüve'l-Muhyi li-yuhyî külli hayy
Bi-esrârî'l-hayât bi't-tevâlî
- 65 Hüve'r-Rabbü'l-Mümît li-küllî hayy
Yefrahu rûhunâ bi'l-intikâli
- 66 Hüve'l-Hayyü'llezî lâ-şekke fihi
Hayâtü'z-zâti mecmû'l-kemâli
- 67 Hüve'l-Kayyûm kâme ale'n-nüfûs
Bihi zaharat avâlim ke'z-zılâlî
- 68 İlâhun vâhidun fî-küllî şey
Min-ekvâni'l-esâfil ve'l-eâlî
- 69 Mecîd Mâcid Mevla'l-mevâlî
Şerîf zâhir bi'l-ibticâli

- 70 İlâhun vâhidun fi-küllî vasf
Ferîdü's-sıfât ve fi'l-fa''âli
- 71 Hüve'l-ehadü'llezî min-haysü zâtin
Lehu't-tevhîd sıdkan bi'l-makâli
- 72 Hüve's-Samed ellezî fi-küllî emr
Ey el-Mesmûd fi-hâli'btihâli
- 73 Ve Rabb Kâdir fi'l-kevni hulken
Bi-bedi'l-mümkinât bilâ-misâl
- 74 Ve Muktedir ale'l-îcâdi sun'an
Azîmü'l-kadr hakkan li-itbâl
- 75 Hüve'r-Rabbü'l-Mukaddem ba'd meri
Alâ-ba'di alâ-hasbi'l-hısâli
- 76 Hüve'r-Rabbü'l-Muahhar men yeşâü
Ve yeczîhi alâ-kubhi'l-fi'âli
- 77 Kadîm evvel lâ-kable fihi
Ve Rabbü âhir gayre'nfisâli
- 78 Bedî' zâhiri'l-âsâr kevnem
Bi-envâri'l-celâl ve'l-cemâli
- 79 Hafî bâtın an-derki fehm
Ve an-re'yi'l-uyûn ke'l-hilâli
- 80 Hüve'l-Vâlî ellezî min-gayre dıdd
Kezâ Müteâl fi-a'la'l-eâlî
- 81 Hüve'l-Berrü'llezî lâ-fakre fihi
Bi-ihsâni'l-beriyye ve'n-nevâli
- 82 Hüve't-Tevvâb yakbelu külle üzr
Ve ya'fû an-usât fi-küllî'd-dalâli
- 83 Ve Müntakim mine'z-zallâm cehrâ
Afve ya'fû an-zenbi hubâli
- 84 Lehu'r-re'f Raûfun bi'l-ibâd
Bi-ızhâri'l-merâhim ve'l-cemâli
- 85 Ve hâzâ Muksitü'l-ahkâm adlen
Bi-mîzâni'l-adâle ve i'tidâli

- 86 İlâhun Câmîun fî-küllî vech
Muhît bi'l-evâhir ve'l-evâlî
- 87 Ganî an-cemîi'l-halki izzâ
Ve Mugni'l-halki an-zilli's-süâlî
- 88 Hüve'l-Mu'ti'l-Cevâd bi-gayri hadd
Ale'l-mahlûk kelâ bi'ştimâli
- 89 Ve Rabbu Mâni' darre'l-ibâd
Ve hâzâ dârrahu fi'l-ihtizâlî
- 90 Ve Rabbu Nâfi' li's-sakami nefâ
Hakîm yeşfi sadre'l-i'tilâlî
- 91 Hüve'n-Nûrû'l-münevvir külle şey
Refî' fevka-arşî'l-ibticâlî
- 92 Hüve'l-Hâdî lâ zî yehdî rızâhu
Bi-şer'i'l-Mustafâ bi'l-imtisâlî
- 93 Bedî' Mübdî' li'l-mümkinât
Ve hâza'l-Bâkî müntefa'z-zevâlî
- 94 İlâhun Vârisun mülken ve arzâ
Reşîd men yeşâü ile'l-visâlî
- 95 Sabûr lâ-yu'acciluhu'l-ma'âsî
Ve ya'fû an-zünûb min-vebâlî
- 96 Fe-kad zâret bi-semti'n-nizâm hasenen
Esâmi'llahi ke'd-düreri'l-gavâlî
- 97 İlâhî minke ercû afve sehvî
Bi-ikrârî'l-kusûri ve'l-ihticâlî
- 98 Lekad erhat hâzâ bi'ktibâs
Mine'l-Kurâni ahsene min-le'âlî
- 99 Felâ-yuhsâ bi-hâze'l-vâvu temmet
Ve sebbih bi'smi Rabbi Zi'l-celâlî

MANZÛME-İ MÜBÂREKE-İ ESMÂ'Ü'N-NEBÎ ALEYHİ'T-TAHİYYATÜ
VE'T-TESLÎM

El-minnetü Lillâhi Taâlâ ve Tekaddes Pâdişâh-ı Enbiyâ, Şehen-şâh-ı Asfiyâ, Eşref-i Rûsul, Evzah-ı Sübül, Sultân-ı Kâ'inât Aleyhi Etemmü's-salavât ve Etyabü't-tahiyât Peygamberimiz Efendimiz Hazretlerinin “Delâ'ilü'l-Hayrât” Sahâyifinde Tırâzende-i Ser-satr-ı Beyân Olan Esmâ'-i Mübârekeleri İkdü'l- Cümân Mânendi Benân-ı Hâme-i İhtimâm İle Manzûme-i Silk-i Dürri'n-Nizâm-ı İntizâm Kılınıp, Bazı İsm-i Şerîfin Endâm-ı Üslûb-ı Terkîbiyyesi Havsala-i Âğuş- ı Evzândan Bîrûn Olmagla Unvân-ı Terkîb-i Pâkîze-Tertîbini Muhâfaza İçün Bahr-i Mezbûrda Bir Mikdâr Mevce-i Sekte İhtiyâr Olundugu Zeyl-i Manzûme-i Mergûbede Çendîn Ebyât İle İtizâr Olunmuşdur. İmdi Bu Manzûme-i Bülend- âsârı Her Kim Yedi Gün Ale's-sabâh Teveccüh-i Tâm ve Salât ü Selâm İle Kırâ'at Eylese Makâsıd-ı Dünyeviyye ve Uhreviyyeye Vâsıl ve Nice Beliyâtâ Hâ'il Olacağı Âşikâr ve Ale'l-Husûs Maraz-ı Felc ü Vebâya ve Def-i Renc ü Anâya Kâfi vü Vâfi Oldugu Bedîdâr ve Tecrübe-kerde-i Sıgâr u Kibârdır.

2

Manzûme-i Mübâreke

- 1 Sübhâne men evcede'l-a'yâne min-adem
Kad âyenet aynehâ bi-insâniha'l-edem
- 2 Key ya'rifû zâtehu'l-Bârî enfusehüm
Fe-yeşkurûhu ale'l-ibdâi ve'n-ni'am
- 3 Kad hassehum Rabbuhum alâe eşrefihâ
Muhammed Ahmedü'l-Mahmûd zü'l-şiyem
- 4 Tâhâ li-zâtike yâ zeyne'l-verâ alime
Eydan uhîde vahîd hâmidе'n-ni'am
- 5 Ve hâşiru'n-nâs kad kâmû alâ-kıdem
Mâh mahâ seyfehu za'ş-şirk ve's-sanem
- 6 Âkabe eserü'l-hüdâ büşra'l-beşîr ve min
Yâsin isme lehu münce ile's-selem
- 7 Mutahharu'n-nâs an-şirk ve ma'siye
Ve tayyibü'l-hulk nefsen Seyyidü'l-ümem
- 8 Li'l-âlemîn Resûlü'r-rahme'ş-şemel
Ve Hüve Resûl Nebî tâhirü'ş-şiyem
- 9 Ve kıyemü'd-dîn li'l-irşâd müttekilâ
Ve muktef bi-rizâillâh fi'l-asam
- 10 Yâ câmia'l-fazl ve'l-evsâf huz bi-yedî
Yâ kâmile'l-halk ve'l-ahlâk fi'l-kıdem

- 11 Kad kâne iklîle re'si'l-enbiyâ hedî
Müddesir bi-desâri'l-vahyi zi'l-azam
- 12 Müzemmil bi-lihâfi's-sevb mültefâ
Kad mâne fi'l-vahyi Abdullâhi min-ilm
- 13 Ve Hüve şehir Habîballâh fi'l-ezel
Ve vâsıl li-vidâdi'l-hakki bi'n-ni'am
- 14 Li'l-hubb sâff Safiyyullâhi tasfih
Bi-bahr faddala necyallâhi bi'l-kerem
- 15 Yâ Hâtîme'r-rûsul yâ men elnâ münce
Yâ Hâtîme'l-enbiyâ gavse'llezi'l-elem
- 16 Ve Nâsîru'l-halki Mansûr alâ-fîrak
Nebiyi'r-rahme li'l-âsîn fi'n-nikam
- 17 Kad sâre medaû bi'd-da'veti'l-uzmâ
Ke-enne bi-arşin Kelîmullâhi bi'l-kelem
- 18 Nebiyyü't-tevbe li'l-âsîn fi-zülel
Hâzâ harîs aleyküm cümlete'l-ümem
- 19 İnnî istecertü şehîden ismuhu şâhid
Nuru sirâc ve misbâh leda'z-zulem
- 20 Mübeşşir hakk âyâtîhi azamet
Kad ca'ale ileyhim bi't-tebşîr min-bihem
- 21 Ve Münzir ve Nezîr bi'l-azâb gaden
Müzekkir bi-kitâbillâh bi'l-hikem
- 22 Hedî ve Hâdin ilâ-fevka's-sırât lenâ
Külle'l-halâyık iz kânû bihi bihem
- 23 Bedr münîr bi-eflâki'l-mekârim ve âl
Necmi's-sâkib fi-burci'l-hüdâ'l-amem
- 24 Ve Hüve'l-Mucîb belâ inde'n-nidâi elest
Evvelü men kâle fi't-tasdîk bi'l-kelem
- 25 Ve Hüve mücâbü'd-duâ fi-küllî mâ suil
Ve Hüve Mübeyyinü'l-hüdâ li'l-Arab ve'l-acem
- 26 Ve Hüve hafâ merâ' zû-ihimâh bihim
Mükerrrem Ma'lûm inde zi'z-zimem

- 27 Ve Hüve Afüvv Vâlî bi'l-vilâye zâ
Lemâ denâ fevka-arşillâhi bi'l-kıdem
- 28 Ve Hüve Kavî Me'mûn Emîn ve zâ
Mü'mil ve Vasûlu'n-nâs li'r-rahım
- 29 Zâke'l-Kerîm fe-men lâ yestegîs bihi
Muhyî Şefik lenâ dâ'a ile'l-harem
- 30 Hâzâ Mekîn Metîn zü'l-mekâne ev
Zû-hurme Meşhûd muhdari'l-ümem
- 31 Zû-kuvve zû-urveti vüskâ
Levlâhu lem-tahruci'l-eşyâe min-adem
- 32 Ve Hüve Mutâ'u Mutî' Rahme Sâdık
Gaysu gıyâs ve zû-fazlin ale'l-ümem
- 33 Fi'd-dîni hâzâ sırât müstakîm lenâ
Ve ni'metullâhi li'l-mahlûki min-kıdem
- 34 Li'l-müminîn Resûlü'r-râhati'l-hâdî
Hediyyetüillâhi hizbillâhi li'n-nesem
- 35 Li-nasreti'd-dîn Seyfullâhi fi-kereb
Hâzâ Resûlü'l-melâhim fâtikü's-sanem
- 36 Kün tâbian esere zikrillâhi lâ-temill
Fi'l-haşr hâzâ sırâtullâhi li's-selem
- 37 Ve Mustafâ Müctebâ ye'menu yervem alâ
Ve Müntekâ Muhtârü'l-halki küllihim
- 38 Hâzâ ucîra ve cabbâr alâ-butıl
Ve sâlih ve nasîhun muslihu'l-ümem
- 39 Ve Hüve Ebu't-Tâhir urfâ Ebu't-Tayyib
Ve eşherü'l-künye minhâ Ebu'l-Kâsım
- 40 Ve kad yaknî Ebâ İbrâhîme âharan
Kenâhu Cibrîl hâzâ sâre ke'l-alem
- 41 Müşfi' Kâffin Mühdî ale't-tekâ
Birrûn Şefî' ve mehdu kâşifi'l-gamem
- 42 Hâzâ Mübirr Vecîh fi-mahâsinihi
Musaddık sadaka billâhi fi'l-kelâm

- 43 İrham binâ yâ İmâme'l-Müttakîn hüden
Ve yâ Hatîbe'l-ümem kün şâfie's-sümem
- 44 Yâ Kâidu'l-garri el-muhaccilîn gadâ
Yâ Seyyide'l-mürselîn ükşif ani'l-âlem
- 45 Halîlu rahmen minnâ bi'l-halli min-ezel
Müheymin ve Kefilü'l-afve an-tühem
- 46 Ve Nâsıhu'l-halk Mevsül elâ yâ Hâlık
Ente'l-Vekîl lenâ yâ Sâhibe'l-kıdem
- 47 Ve'l-Mütevekkil fi-küllü'l-umûri alâ
Rabbi'l-birriyye fi-ayşin ve fi-diyem
- 48 Mukaddes ve mukîmü's-sünne'r-rüşd
Mufaddıl fadîlu ümmî zü'l-hakem
- 49 Esmâe zâtike rûhe'l-kuds rûhe'l-hak
Ve hâkezâ ente rûhü'l-kıstı fe-ye'l-kadem
- 50 Mukaddem müktef an-küllü mâ-lezimâ
Ve hüve mukfâ ehle'l-fadli ve's-şiyem
- 51 Mübelliga'l-kitâbillahi ehle nehy
Ve bâligu şâhede fi-hadrati'l-hikem
- 52 Ve sâbik sebaka'l-ekvâne fi-gasek
Serâ ilâ-Mescidi'l-Aksâ mine'l-Harem
- 53 Fâtih kenzi'l-vefâ miftâhu bâbi hüdâ
Ve hüve azîz bi-hakk sâiku'l-ümem
- 54 Miftâhe rahmeti Mevlâna'r-Rahîm lenâ
Ve hüve safûh ani'z-züllâti ve't-tühem
- 55 Kad sayre'l-hakk zâ miftâhi cennetihi
Ve alime'l-îmânu's-sâdık mine's-şeyyim
- 56 Ve hüve delîlü'l-hayrâti'l-izâm lenâ
Musahhiha'l-hasenât imtâze bi'l-himem
- 57 Ve hüve mukîlü'l-aserât irtefe'a'l-havfe bihi
Ve sâhibü's-şefâ'a fi-hâleti'n-nedem
- 58 Mahsûs bi'l-mecdi'l-esnâ ve bi's-şeref
Ve sâhibü'l-makâmi'l-mahmûd li'l-ümem

- 59 Hâzâ alemü'l-hüdâ hâzâ sâhibü'l-livâ
Ve zâ-sâhibi's-seyf zâ-tâc mine'd-diyem
- 60 Ve sâhibü'l-vesîle ve sâhibü'l-fadîle
Ve sâhibü'l-hücce fi-bi'seti'l-ümem
- 61 Zâ-kaddem sadak min-inde Hâlîkenâ
Mansûs bi'l-izzî'l-a'lâ ve bi'l-haşem
- 62 Ve sâhibü'l-ezrârây sâhibü'r-ridâ
Ve sâhibü'd-dereceti'r-refî'a fi'l-kerem
- 63 Ve sâhibü't-tâc fi'l-İslâm muhteşimâ
Zâ-sâhibi'l-mağfir zâ-sâhibi'l-hâtem
- 64 Ve sâhibü'l-Burâk fi-leyleti İsrâ
Ve sâhibü'l-mi'râc ihtasse bi'l-azam
- 65 Ve sâhibü'l-kadîb fi-nusreti dînihi
Hüve'llezî sâhibü's-sultân zü'l-haşem
- 66 Ve sâhibü'l-alâmeti fi-rutbeti'n-nübüvve
Hâza'llezî sâhibü'l-burhân ve'l-hâtem
- 67 Mutahhira'l-cinâni ve sâhibe'l-beyâni
Yâ Fasîha'l-lisân Eşfe'a'llezî iltehem
- 68 Ve Hüve Raûf Rahîmü'l-müminîn bihi
Hüve'llezî ezine hayre sâmi'a'l-kelâm
- 69 Ve Hüve sahîhu'l-İslâmi'l-metîn ve kad
Erselehu rahme li'l-halki bi'n-na'am
- 70 Hüve'llezî Seyyidü'l-kevneyn bi's-şeref
Ayne'n-naîm ve sa'adallâhu fi'l-himem
- 71 Yâ Râfia'l-rütebi yâ Kâşife'l-kerb
Yâ alime'l-yakîni fi-menheci'ümem
- 72 Azze'l-Arab ve Kerîme sâhibi'l-ferec
Hüve'llezî sâre sa'de'halk bi's-şiyem
- 73 Rakît yâ hayre halkillâhi mertebe
Ente'llezî künte ayne'l-izzî fi'l-kıdem
- 74 Kerîmü'l-muhric ensâbâ ve evtânâ
Fâke'n-nebiyyîne fi'l-ulyâe ve's-şimem

- 75 Yâ Es'ade's-süedâ yâ Ekreme'l-küremâ
Lâ tanzarne Seyyidî fî-dalleti'l-kalem
- 76 Üfiyet hıdmete esmâi müşrife
Sâ'ade reca'l-hışme fî-hatiyyeti'r-rakam
- 77 Kad künte mu'teziran taktî'a mâ nazamâ
Haşîte tahrife esmâi mine'l-limem
- 78 Fe-lem ugayyir li-mâ kâlâ li-rüvâti ve mâ
Terektü âdâbehüm fihâ mine'r-resem
- 79 Mâ sirtü fî-vâdii'l-evzân muntazimen
Li-ennenî hâif min-zilleti'l-kadem
- 80 Aleyke ezkâ salâtillâhi mâ tala'at
Şems ve züyyineti'l-eflâk bi'n-necem

3

TAHMÎS-İ SELÎS-İ KASÎDE-İ MÜNFERİCE

Bi-inâyeti'llâhi Taâlâ Kabûl-i Âmme İle Nüvişte-tâk-ı İştihâr Olan Kasîde-i Nazîde-i Münfericedir ki Âsâr-ı Havâssı Zâhire ve Envâr-ı Meyâmîni Bâhire Olup, Husûl-i Makâsıd İçün Kırk Kerre Tilâvet Olunsa Seyf-i Sârim ve Ekser Erbâb-ı Hâl Hengâm-ı Şedâyid ü Kerebde Kırâ'atine Müdâvim Oldukları Ecilden Eyyâm-ı Gurbetimizde Tahmîsine Rakam-rîz-i Mübâderet Ve Hitâmında Garîb ü Acîb Bir Hâdise-i Azîme Zuhûru İle Pertev-Pezîr-i Tesliyet Olmuşuzdur. Tilâvetine Hâhiş-ger Olanlara Taraf-ı Dervîşânemizden Fakîrâne İzn ü Ruhsat Verilmiştir.

- 1 Lemmâ fâraaktu ani'l-ferec
Ba'de nefsike an-za'l-harac
F'asbir ve bi-hâzâ fe'btehic
İşteddâ ezmeten tenferic
Kad âzinen ileyke bi'l-belec
- 2 Ve mudîka's-sabri lehu ferec
Ve leyâlî'l-hecri lehâ belec
Ve sabahu'l-vasli lehu merrec
Ve zalâmü'l-leyli lehu serec
Hattâ yağşâhu Ebû es-Serec
- 3 Ve semâü'l-birri lehâ kamer
Ve şihâbü'ş-şerri lehu şerer
Ve nücümü'l-necmi lehu kader
Ve sehâbü'l-hayri lehâ matar
Fe-izâ câe'l-ebânu tecî

- 4 Kad zâle leda'l-Mevlâ zeel
Mâ hâbe lenâ fihi emel
Fe-bisâhatihi küllü hemel
Ve fûâdî Mevlânâ cemel
Li-sürûci'l-enfûs ve'l-mihec
- 5 Cedelî fi'l-yesi bihâ mededâ
Ve lehâ eserü yemhû kemedâ
Ve le-hârî yervî cesedâ
Ve lehâ ercû muhyî ebedâ
Fa'ksid mahyâ zâke'l-erec
- 6 Tahhir kalbeke hubbe'd-dünyâ
Telkî cidden tilke'l-heyyâ
Vassilî'l-ma'nâ feyadâ tecî
Felribtemâ fâde'l-mahyâ
Bi-cevri'l-mevc mine'l-lecec
- 7 Halaka'l-insâne bi-sermedih
Ruhen cismen li-ta'budih
Fe-re'a'l-mahlûka bi-mirsadih
Ve'l-halk cemîan fî-yedih
Fe-zû vüs'a ve zû ve harec
- 8 Rettibi'l-mahlûk cemî'ahum
Fe-vadî'ahum ve refî'ahum
Bi-kıyâmi'l-haşri vukû'ahum
Ve nüzûlehum ve tulû'ahum
Fâlî derk ve alâ-derec
- 9 Ketebeti'l-levha metâlibehum
Zaharat fi'l-kevni mekâsibehum
Ve mahâsibehum ve me'âyibehum
Ve ma'âyışehum ve avâkıbehum
Leysset fi'l-meşyi alâ-yüvec
- 10 Ve benânü'l-hikmeti kad rakamet
Bi-bedî'i'n-nesci lekad nedamet
Ve bi-sun'i'l-Hakki iltehamet
Hükm nesecet bi-yedi hakemet
Sümme'ntesecet bi'l-müntesec
- 11 Esrâru'l-hakki biha'n-derecet
Âsâru's-sun'i biha'n-demecet
Ve sıfâtullâhi biha'n-belecet
Fe-iza'k-tasadet sümme'n-aracet
Fe-bi-maksid ve bi-menaric

- 12 Kad bâne lenâ minhâ ferec
 Ve bedeti'l-hakâyıkahâ ehac
 Sebtet li-metâhâ nehec
 Şehidet bi-acâyibihâ hıcec
 Kâmet bi'l-emri ale'l-hıcec
- 13 Kün mürteciyyen billâhi recen
 Kıf muntaziren minhu fercen
 V'ahzir fi's-sa'yi lehu ıvecen
 Ve redâ bi-kadâi'llâhi hicen
 Fe-alâ-merkûzete fesecc
- 14 Vezere'l-a'tâbe ve nelle emeden
 Vehaze'l-emâle vefez ebeden
 Huz cevhere irfâne cedden
 Ve iza'nfetahat ebvâbu hüdâ
 F'acil li-hizânehâ velec
- 15 Fe-a'riz fi's-sa'yi givâyetühâ
 Ve dalaletühâ ve bi-gâyetihâ
 Ve'tlub fi'l-azmi hideyetehâ
 Ve izâ hâvelte nihâyetihâ
 Fa'hzir iz zâke mine'l-arecc
- 16 Tilke'd-dunyâ da'âhâ nebzâ
 Hâzâ sededu kün muttehizâ
 Ve'şmür sâkake misâke li-zâ
 Li-tekûne min-subbâki izâ
 Mâ câet ilâ-tilke'l-ferecc
- 17 Ve huzûru'l-kalbi ve safvetuhu
 Ve diyâu'r-rûhi ve sîretuhu
 Ve hayâtü'l-cismi ve nimetuhu
 Fe-hünâke'l-ayşu ve behcetühu
 Fe'l-mübtehic ve'l-münthehec
- 18 El-cemmu nefsüke li-mâ cemahat
 İdma' ayneke izâ yebset
 Zevbe kalbike fe-izâ cemedet
 Fe-heccü'l-a'mâli izâ rekedet
- 19 Hüsnü'd-dünyâ ve letâfetuhâ
 Telkâ fi'l-hizyi cemâ'atuhâ
 Zenbü'l-mahlûk itâ'atuhâ
 Ve ma'âsi'llâhi semâhatuhâ
 Tezdâne'llezi'l-hulku's-semec

- 20 Cebelü'l-insân li-raġbetihâ
Lem-yerda'l-Hakk bi-tâ'atihâ
Fe'l-aklu lenâ li-hidâyetihâ
Ve li-tâ'atihi ve sabâhatihâ
Envâru's-sabâhi münbelic
- 21 Fe-enbezâ ehvâke tekün
Men lem-yef'al hâzâ fesakâ
În künte terdem hedye bi-likâ
Fe-küni'l-merdâ lehâ bi-tükâ
Terdâhu gaden ve tekün necî
- 22 Vecena'l-cennâti li-tâlibihâ
Fe'sâ li'l-hûri iltahit bihâ
Nefsüke mühren li-takarrubihâ
Men yahtub hûre'l-huldi bihâ
Yezfir bi'l-hûri ve bi'l-gabec
- 23 Ve bi-hablillâhi yedeyke huz
Ve bi-gayri'l-hakki fe-lâ teliz
Ve kitâballâhi leke'ttehiz
Ve'tlü'l-Kurâne bi-kalbin zî
Harf ve bi-savt fihi şeycy
- 24 Zeyne'l-âyâti kırâetehâ
Teclu'l-ervâhe belâgatehâ
Mi'râce'n-nutki tilâvetehâ
Ve salâte'l-leyli mesâfete hâ
Fe'zheb fihâ bi'l-fehmi vecy
- 25 Fikrü ahkâmi mesânihâ
Fe-tegûz alâ bi-emânihâ
Fezhu esrâre mebânihâ
Ve teemmelhâ ve ma'ânihâ
Te'ti'l-firdevs ve teferrec
- 26 Kün yenbû'an li-tefcirihâ
Sır mecra'l-feyzi li-enhârihâ
Terdî bi-selâfeti kevserihâ
Ve'sreb tesnîm mefcerihâ
Lâ mümtezicen ve bi-mümtezec
- 27 Zâ-nûri'l-hedyi li'l-akli bedâli
Zâ-nâr hüve yelil nefse redî
Ve hümâ kat'an lâ-yettehidâ
Medha'l-akli'l-âtiye hedî
Ve hüve müttevil anhu hecî

- 28 Sebetet fi'l-levhi kitâbetih
 Ve delâletuhu ve hidâyetuh
 A'tâke'l-fehme dirâyetuh
 Li-ukûli'l-halki bi-münderic
- 29 Ve vülâtü'l-kavmi riâyetühüm
 Ve hamâtü'l-hayyi hayâtühüm
 Ve imâdü'd-dîni sikâtühüm
 Ve hıyâru'n-nâsi hüdâtühüm
 Ve sivâhum min-hemeci'l-hemec
- 30 F'akdim li'l-harb ve kün batalâ
 Câhid bi'n-nefsi ve nâvesalâ
 İftah ayneyke cefâhu celâ
 Ve izâ künte'l-makdâme fe-lâ
 Teczi' fi'l-harbi mine'r-rehec
- 31 Ve'slik hakkâk ün müctehidâ
 Ve sebîlüllâhi lenâ reşedâ
 Ve'scüd fihâ kum münferidâ
 Ve izâ ebsartüm nâre hüdâ
 Fazruhu ferdan fevka's-sebec
- 32 Ve bi-nâri cevvi kebûde zâbet
 Ve burûku'ş-şemsi kad iltema'at
 Ve Hüve'l-Mevlâ lekad iltehebet
 Ve iza'stâkat nefsiñ vecedet
 Elemen bi'ş-şevki'l-mu'telec
- 33 Ve melâhat Selmâ mâlike
 Ve ferâmet hubbu hâtike
 Ve'l-aynu yedmau sâbîke
 Ve senâya'l-hüsnâ dâhîke
 Ve temâmü'd-dahki ale'l-felec
- 34 Ve tarikat emn kad vesa'at
 Ve ezmetü sîdk in'atafet
 Ve matiyye nefsi mâ cemahat
 Ve iyâbü'l-esrâri ictema'at
 Bi-emânetihâ tahte's-şerec
- 35 Ultuf rifkan li-musâhibih
 Unzur kahran li-menâsibih
 Hassil fehmen li-metâlibih
 Ve'r-rıfku yedûmu li-sâhibih
 Ve'l-harak bi-sayri ile'l-herec

- 36 Ve selânullâhi'llezi'l-mecdi
Ve ce'alnâhu bi-fehmi's-sa'adi
Li-tekün ezelen ve ilâ-ebedi
Salâvâtullâhi ale'l-Mehdî
El-Hâdi'n-nâse ile'l-behec
- 37 Men fâze aleyye bi-sadâkatihî
Esnâe'l-Hakki bi-rifâkatihî
Kad sâhabehu fi-hicretihî
Ve Ebî Bekrin fi-sîretihî
Ve lisânu makâletihî'l-lehec
- 38 Zaharat fi'd-dîni salâbetehu
Sebetet fi'l-hükmi adâletehu
Sâret fi'ş-şer'i himâyetehu
Ve Ebî Hafsin ve kerâmetehu
Ve kıssatu sâriyeti'l-halec
- 39 Yâ Rabbi makâsidenâ hassil
Bi-hakîkatike'l-uzemâ ve bâl
Kurânü'l-hâdi'l-müstekmil
Ve Ebî Ömer ve Zinnûreyni âl
Müstehyi'l-müstehya'l-behec
- 40 Men fâze mine'd-dâreyni kezâ
Bi-menâhic yâsini'ttehezâ
Haşimet feyzeke huz min-hâzâ
Ve Ebî Hasan fi'l-ilm izâ
Vâfâ bi-sehâibihi'l-halec
- 41 Ced lî yâ Rabbi min-hâlihîm
Elhakku abduke bi-kemâlihîm
Cemmilnî bi-hüsni hısâlihîm
Yâ Rabbi bihim ve bi-âlihîm
Accil bi'n-nasri ve bi'l-ferec

Vâlid-i Mâcidim, Kesîrû'l-Mehâmidim, Sadru'l-Efâzıl, Fâzıl-ı Kâmil, Mazhar-ı Rahmet-i Hak, Kâzî-asker-i Esbak, Pederim, Efendim, Sultânım Abbâs Efendimiz Hazretlerinin Belîgâne ve Edîbâne Tahmîs ve Tezyîl Buyurdıkları Kasîde-i Garrâdır ki Bâis-i Zikr-i Cemîl Olmak İçün Zîver-i Cerîde-i İtibâr Kılındı

4

KASÎDE-İ NAZÎDE-İ HAZRET-İ İMÂM BÛSİRÎ TAHMÎS-İ NEFÎS-İ CENÂB-

I FÂZIL-I MÜŞÂRÜN-İLEYH RAHMETU'LLÂHİ TAÂLÂ ALEYH

- 1 İlâ metâ ente fi'z-zâti ve'l-gafel
Ve sehmu kaddike fi't-takvîs ve'l-meyl
Ve sîğ fi'r-re'si eklîl mine's-şa'al
Ve sârimu'l-mevt selle fi-yedî'l-emel
Ve mâ amilte siva'l-isyâni min-amel
- 2 Ve haysü lem-yebka min-havl ve lâ hayl
Elâ tüvesselü melhûf ve zî-halel
Fî-türb seddehu za'l-cebîn kul
Mâ li'l-mesâkîn mislî mekserî ez-züel
Elâ şefâ'at hayru'l-halki ve'r-rüsul
- 3 Hâbe'llezîne ebev an-bâbihi'nadelû
Fâze'llezîne evav cerev ve en adelû
Bihi ilallâhi fi'd-dâreyni'ttesilû
Bihi'l-mefâzu tenâlû gâyete'l-emel
- 4 Zâke'l-mücîru fe-men yestecîru bihi
Nûre'l-vücûdi fe-men yestenîru bihi
Mâ haret illâ ve küntü estehîru bihi
Vakaftü havle hamâhu estecîru bihi
Münkisü'r-re'si min-zenbî ve min-hacel
- 5 Fi'z-zahri min-hatal haml yetûkunî
Ve's-suhub rakibe vedâe'r-ricl yezlukunî
Lakinnenî emelî Rabbî yuvaffikunî
Asâ inayetü lutfillâhi telhukunî
Bi's-sâbikîne avvaktü min-kesel
- 6 Eyne'l-leyâlî elletî fi's-sa'ad kad elifet
În kültü kader ve inne îde femâ vasafet
Uffin alâ-işe min-ba'd keyfe safat
Lem-ensi katt leylât lenâ selefet
Bi-tayyibe ve zamâni's-sa'di akbele lî
- 7 Yâ hasen rub'a ve yâ hüsnâ mahâsinihi
Hâvin li-cevheri hasen min-ehâsinihi
Ahsin bi-zâhirihi ve ahsin bi-bâtinihi
Ve nahnu fi-harem yesmû bi-sâkinihi
Ale's-semâi ve's-serâ ve's-sehli ve'l-cebel
- 8 Ve tilke tâbe bi'l-etyâb kad arafet
Tûbâ lehâ sadev fî-dürre nazafet
A'zamu bihâ ravda bi'l-müctebâ latafet
Ekremu bihâ buk'a bi'l-musaffâ şerefet
Ale'l-bukâ'i vadamet ekremü'r-rüsul

- 9 Ve men kâbe kavseyn ednâhu illâ lehu men
Mâ bâne min-sırrıhi'r-reşehât sümme kemen
Men kâne mevtiih seb'a's-semâ hüve men
Ecel men vata' el-gabrâ ve efdalu men
Meşâ ale'l-ardı men hâfe ve münfa'il
- 10 Rahimâ bi-zî kebed zâbet aleyke esâ
Latefâ bi-zî harak hâli'l-şaşâ kıbâ
Atefâ alâ-zelli etmâ le'alle ve aşâ
İnnî muşevvik ilâ-ardı'l-bakî asâ
Erâ darîhake min-kıbeli'nkadâ eclî
- 11 Şükran alâ-niam etet aleyye etet
Bi-mehnâi tayyibi tayre'l-henâ savtet
Fe-hazvenî fi-safâi'l-kurbi mâ na'atet
İnnî nezîl Resûlillâhi men sebetet
Lehu'n-nübuvve indallâhi fi'l-ezel
- 12 Bi-tûli tûlike memdûden bilâ-emedi
Bi-ardin câheke yevme'l-şaşri ve'l-kemedi
Bi-vus'i rahmike cidlî minke bi'l-mededi
Bi-mecdi kadriке indallâhi huz bi-yedî
Yâ Seyyide's-sâdâti'l-âtîn ve'l-evvel
- 13 Yâ Seyyide lem-yedi' fahrân li-mefâhirinâ
Lehu livâü'l-hamdi mağbûtan bi-manzarinâ
Ya men lehu'r-rutbe tü'l-ulyâ bi-münşirinâ
Yâ men lehu'l-mevkibü'l-a'lâ bi-mahşerinâ
Ve'n-nâsu min-şaşyeti'l-cebbâri fi-vecel
- 14 Yâ men yekûmu makâme'l-hamdi münferiden
Selle ta'at câheke f'absit li'l-cemî' yedâ
Yercu'ş-şefâ'a minke'l-küll havf ridâ
Ente'l-gıyâs izâ dabaha'l-enâmu gadâ
Ve hüm mine'l-kerbi ve'l-ehvâli fi-şagal
- 15 Ente'l-melâzü lenâ yevme'l-buûs va'y
İnne'l-kebûde istevet min-hevli harri zekîy
Fe-men yegîse'l-verâ sivâke eyy
İnde's-sırât egisnâ yâ Şefî' likey
Nemurre ke'l-berk ev ke'r-rîh min acel
- 16 İşfa' lenâ haysümâ kânet lezî dalalâ
Ve kul li-havdî reddû elâ tezûnâ hümelâ
Hâzâ itâüke ced kılâ terâ galelâ
Ve'şfi' lenâ fi-vurûdi'l-havzi minhu alâ
Ahlâ mezâkâ mine'l-helvâ ve'l-asel

- 17 Men hâze minke civâren fâze hayre vefâ
 Feyâ sa'âde min-aksâ minâhu kefâ
 Ve fi'l-bâidi veddî bi'l-kurbi minke şefâ
 Fe-tesâeellâh kurben min-civârike fi
 Cennâti adnin zevâti'l-hûri ve'l-halel
- 18 Yâ nûre nûri'l-verâ iz nûruhum lem-yegis
 Ve min-sivâke li-şugli himme lem-yeis
 Edrik zevî avcin lemâ deûke egis
 Yâ rahmetallâhi yâ nûre'l-vücûdi egis
 Men lâ istekâme mine'l-hevli ve'l-meyl
- 19 Yâ Rab innî zelil dârî' ve hal
 Bi'z-zenbi mu'terif min-sûihi zecel
 Lâkin bi-bâbi kerîm sâilu hacel
 Yâ Rab innî zaîf hâif ve cel
 Müstemsik bi-Resûlillâh yeşfau lî
- 20 Yâ men tezekkerhu yencî mine'l-kereb
 Yâ men tevesselhu yufdî ile'l-ereb
 Kem zâ ey'eset mine'l-eşfâ ve't-tarab
 Fe-mâ zekertûke illâ ferahtu kerbî
 Ve mâ kasadtuke illâ ve'şteftu âlelî
- 21 Levlâke lem-yeki katt min-cevheri araz
 Yâ mes'a'l-hacc ihsânen bilâ-ivez
 Fe min-mekârimike isterhamet zâ-garaz
 Ve min-mevâhibike üstegîse an-avez
 Ledeyke külle ganî yâ kenze külli velî
- 22 Aleyke enmâ salâtillah mâ sada'at
 Yünbitha'l-arz ve'l-eflâk reca'at
 Ve mâ sevâti'uhâ bi'l-leyli kad-sata'at
 Aleyke ezkâ salâtillâhi mâ tala'at
 Şems ve mâ sâre sâre fi-medâ sübül
- 23 Semmâ ammuke Abbâs etâke ve fi
 Muhammesi'n-nazm medhen ve hüve gayru vefi
 Hüsne'l-kabûl ricâ min-bâbîke'l-eşref
 Asâhu yahmî cenâ min-ravzike'l-enf
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî
- 24 Fe'n-nazm fike leâl kün fi's-sadef
 Hel hâcete min-zann fi'l-medh zî-sakf
 Sivâ -dünüvv i nevvâ ev atf mün'atif
 Fe'rham li-ayn bekkete ev mâ ve lem-tecif
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî

- 25 Kad veccehe'l-âcizü'l-miskîn yâ kehfi
 İlâ-cânibike veçhen râci'l-atf
 Fe-cedd bi-tayyib civâre menba'i'l-lutf
 V'esma' medâih fihâ harase fi-vasfî
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî
- 26 Sirtüm ilâ-tayyibe yâ sâhibe fi-teref
 Neltem yezûru'l-cîb îmâ şeref
 Ve'l-abd zû-âsif fi-îmâ taraf
 Ve lev tedârekehu't-tevfik lem-yekif
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî
- 27 Fe-lev meşeyte bi-mevtî nahvehu le-kefâ
 Li-mâ ceheret li-nûki'r-resmi gayre ef
 Lev arefte cebhetî fi-afrike'l-aref
 Le-sırte zâ-emel aksâ minâhu kefâ
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâhi yâ emelî
- 28 Fe-bî ileyke hanînü'l-ceze'i min-şegaf
 Ve bî ileyke enînü'd-dabyi min-telef
 Ve bî ileyke galîlü's-sabbi min-lehef
 Ebşir bi-vasl müşevvik bi'l-firâk cefâ
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâhi yâ emelî
- 29 Yâ leyte bî nazreten min-atfike elâ ataf
 Ve leyte bî atfet emin-lutfike elâ lataf
 Reâni ekreme min-yercâ le-zî şataf
 F'ahsis fuâdî bi-beşrî minke yâ kehfa
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâhi yâ emelî
- 30 Yâ leyte hazzî min-lesmi's-sürâ en-nataf
 Ev leyte hazzî min-şemmi't-turâb es-safâ
 F'erhim danâye'llezî li'l-kurbi minke şegâ
 Kad tâle mâ bet er'i'n-nücûm min-kelfâ
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâhi yâ emelî
- 31 Aleyke ezkâ salâtin ma'a-selâmin ve fi
 Ve'l-âm ve's-sahab kad câze ve ezri's-şeref
 İleyke ehdîhimâ min-muhaddi kalbî ve fi
 Ehuttu menşak min-turbike'l-entaf
 Yâ Seyyidî yâ Resûlallâhi yâ emelî

5

ŞEHEN-ŞÂH-I KİŞVER-ÂRÂ HÂLÂ PÂDİŞÂHİMİZ SULTÂN MUSTAFÂ
 EFENDİMİZ HAZRETLERİNE TÂRİH-İ CÛLÛS-I HÛMÂYÛNLARINI
 MUTAZAMMIN ARZ BUYURDUKLARI KASÎDE-İ BEÇÇEDİR Kİ ŞÂN-I
 BÛLEND-UNVÂN-I ŞEHEN-ŞÂHANELERİNE TAZÎMEN ZÎVER-İ SAHÎFE-İ

NÜHUSTÎN KILINDI

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Mübârek ola tâc u tahtın ey sultân-ı çerh-evreng
Sana şâyeste Dârâ vü Sikender olmaga serheng
- 2 Sen ol düldül-süvâr-ı arsağâh-ı saltanatsın kim
Sezâdır gâşiye-ber-düş-ı ikbâlin ola Hûşeng
- 3 Kudûmün verdi vüsat âleme şevketlu hünkârım
Küdûretle cihân ser-tâ-be-pâ olmuş iken dil-teng
- 4 Günü togdu gören zulmet-nişînân-ı şeb-i ye'sin
Cebîninde güneş gibi hüveydâ pertev-i ferheng
- 5 Sabâhü'l-hayr-ı nusret pertev-i vech-i hümâyûnun
Berîd-i avn-i Hak ceş-i zafer-kîşinde pîş-âheng
- 6 Vücûdunla cihân pertev-pezîr-i tesliyet el-hak
Safâ-yı talatınla tab-ı âlem cümle şûh u şeng
- 7 Makâm-ı saltanat zâtınla reşk-i evc-i a'lâdır
Hicâz u Isfahân sît-i kudûmün ile sîr-âheng
- 8 Küşâyîş vermese tab-ı zamâna feyz-i teşrîfin
Olurdu ıztırâbından cihân burka-şikâf-ı teng
- 9 Mükâfât eyledi Bârî vücûdun ile dünyâya
Terâzû-yı kaderde kabz u bast olmakda dengâ-deng
- 10 Sen ol sâhib-kırân-ı dîn-perver kişver-ârâsın
Edersin tâk-ı arş-ı iştihâra seyfini âveng
- 11 Girip bostân-ı rezme mîve-çîn-i nusret oldukça
Ser-i maktû-ı düşmen dest-i tiginde olur nâreng
- 12 Şakâyık-zâr-ı adne döndürürdün mülk-i adâyı
Sulansa âb-ı tîg-i himmetinle arsağâh-ı ceng
- 13 Çalıp çâk etmede darb-ı fetihle sadr-ı adâyı
Olur mızrâb-ı seyfin gûyiyâ perde-nüvâz-ı çeng
- 14 Sen ol gîtî-sitân-ı dîn-i Ahmed'sin olur elbet
Esîr-i bâb-ı ikbâlin kırâl-ı mülket-i Efrenge
- 15 Yed-i te'yîdinin mevrûsudur ahz-ı kırâl etmek
Hudâ kâdir ne dem azm-i gazâyâ eylesen âheng

- 16 Tutup çâsâr-ı Moskov'u cenâb-ı vâlidin çün kim
Senin de bend-i fitrâkinde bir çâsâr olur âveng
- 17 Dilin bir kulzüm-i pür-gevher-i cûd u gınâdır kim
Nigâh-ı itibârında cevâhîrle müsâvî seng
- 18 Der-i cûdunda istitâ eden sâ'illerin oldu
Yedinde kâse-i deryûze-kârı efser-i Hûşeng
- 19 Hoş-âmedci degil tabım efendim şâirim gerçi
Benim gibi sühandâna yakışmaz lehçe-i serheng
- 20 Hilâf etmem sözümde rûyunu gördükçe vallâhi
Silindi levh-i dilden feyz-i şevk ile sevâd-ı reng
- 21 Efendim bârekallâh pâdişâh-ı âlem-ârâsın
Gören vech-i hümâyûnun bu tarza eyledi gül-bang
- 22 Olur behcet-nümâ rûy-ı makâsıd her yere baksan
Zamân-ı devr-i Sultân Mustafâ'dır geçdi vakt-i teng
- 23 Degil dilden küdüret belki berden ref olup gitdi
Zemîn âyîneveş âyîne-i gerdun ile yek-reng
- 24 Görülmüş mü aceb taht-ı cihânda böyle bir sultân
Bu heft-evreng-i çerhi başlayalı devre heftû-reng
- 25 Dil ol ressâm-ı nakş-endâz-ı vasf-ı padişâhî kim
Geçinsin sâye-i kilkimde Haşmet Mânî vü Erjeng
- 26 Demeden bir ahad dedim bu târihi duâ-gûne
Mübârek ola Sultân Mustafâ'ya efser ü evreng (1171)

6

MERHÛM U MAGFÛR CENÂB-I MAGFİRET-ÂLÛD SULTÂN MAHMÛD
HAZRETLERİNE ACEM SEFERLERİ RESİDE-İ SER-HADD-İ ENCÂM OLDUGU
SENELERDE SIGÂR-I SİNLERİ HENGÂMINDA MEDRESE TALEBİYLE FÂL-İ
KUR'ÂN-I 'AZÎMÛ'Ş-ŞÂNİ MUTAZAMMIN ARZ BUYURDUKLARIKASİDE-İ
PESENDİDEDİR

(Felâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Eyledi feyz-i zafer rûy-ı cihânı hurrem
Kuvvet-i bahtın ile ey şeh-i ferhunde-şiyem
- 2 Gülşen-i tâliinin gülleri mihr-i nusret
Bülbül-i himmetinin nagmeleri feth-i Acem

- 3 Tîg-i sertîz-i zafer girdi yed-i fırsatuna
Eder Îrân ile Tûrân'ı Hudâ mülküne zam
- 4 Gâlibiyet ezeli lâzıma-i zâtındır
Olsa ger düşmenin her biri Sâm u Rüstem
- 5 Zûr-ı bâzû-yı hulûsunla eyâ şâh-ı cihân
Sell-i seyf-i zafer ölmekte benim yok şübhem
- 6 Muktezâ-yı şeref-i baht-ı hümâyûnundur
Olur elbet bu sene fethle mesrûr âlem
- 7 Müjde-i fethe sebep hâleti takrîr edeyim
Bir gün oldu dil-i pür-feyz bu tarza mülhem
- 8 Edeyim Nazm-ı Kerîm ile tefe''ül göreyim
Ne gele fâl-i hümâyûn-ı şeh-i ferruh-dem
- 9 Geldi bir âyet-i tebşîr-nümâ-yı nusret
Etdi manâ-yı şerîfi dile şevki hem-dem
- 10 Eyledim cümle hurûfâtını bir bir tadâd
Oldu bu sâl-i şeref-fâle hisâbı tev'em
- 11 Şübhe yok pâdişehim mazhar-ı lutf-ı Hak'sın
Çekme şevketlü kerâmetlü efendim hiç gam
- 12 Etdi bu gûne cihân vird-i zebân evsâfin
Hâris-i mülk-i Arab fâtihi-ı iklîm-i Acem
- 13 Nâzım-ı devr-i zamân râfi-i rafz-ı Îrân
Zîver-i taht-ı cihân fahr-i selâtin-i ümem
- 14 Âfitâb-ı azamet bedr-i sipihr-i şevket
Pertev-i subh-ı kerem matla-ı hûrşîd-i himem
- 15 Hâsıl-ı devr-i zamân Hazret-i Sultân Mahmûd
Husrev-i saf-şiken-i leşker-i endûh u elem
- 16 O şehen-şâh-ı semâ-rütbe ki şâyeste olur
Topuna gülle felek mâh rikâbında alem
- 17 Âsumân-ı haşeme mihr-i münevver zâtı
Evc-i ikbâle kamer husrev-i seyyâre-haşem
- 18 Seng-i kürsî gibidir kadrine nisbetle anın
Zîr-i eyvân-ı şükûhunda zemîn-i âlem

- 19 Çâvuşân-ı harem-i câhına çevgân meh-i nev
Sahn-ı bâzî-gehine gûy sipîhr-i azam
- 20 Hükümü nazm-âver-i ahvâl-i perîşân-ı cihân
Zâtı ârâyîş-i mamûre-i dünyâya ehem
- 21 Olsa ger terbiye-i hıfzı nesak-bend-i nizâm
Dür gibi rişte-i mihre dizilirdi şeb-nem
- 22 Nâfe-i miske döner nûkhet-i hulkuyla zemîn
İtr-ı şâhî olur enfâs-ı nefisinden yem
- 23 Olsa bir âh zamânında resîde felege
Şîşe-i sünbül olur kâse-i çerh-i târem
- 24 O şeh-i memleket-ârâ o hüner-pîrâ kim
Münhasır dest-i mülûkânesine tîg u alem
- 25 Nefehât-ı sühanı mürde-i ekdâra hayât
Dâg-ı hırmân-ı dile reşha-i kilki merhem
- 26 Âb-ı şemşîri verir bâg-ı gazâyâ revnak
Tâb-ı ikdâmı eder rezmi bezimgâh-ı negam
- 27 Nîzesin zerk-i murâd etse edîm-i hâke
Aradır yâresine gâv-ı zemînin merhem
- 28 Peyker-i tîg-i zafer-perverinin hâletini
Şak olur etse tahayyül dil-i saht-ı Rüstem
- 29 Gösterince dem-i şemşîr-i memâlik-gîrin
Kehkeşân sanma felek sîne-şikâf oldu o dem
- 30 Söylesem menkabe-i Rüstem-i kahr u gazabın
Sema her lafzı verir tîr gibi zahm-ı elem
- 31 Genc-i pür-nakd-i sehâ şâh-ı cihân kim edemez
Bahş-ı yek-rûzesini ömrü içinde Hâtem
- 32 Nev-bahâr-ı keremi revnak-ı bâg-ı âmâl
Reşha-i kilki-i teri nehr-i yenâbi-i kerem
- 33 Südde-i devleti bâlîn-i ser-i ehl-i kemâl
Harem-i madeleti matla-ı akmâr-ı hikem
- 34 Kışveristân-ı himem hâris-i mülk-i dâniş
Şâh-ı iklîm-i sühan kâşif-i râz-ı mübhem

- 35 Şâh-ı gerdûn-haşemâ bedr-i kevâkib-sipehâ
Ey şeh-i encümen-efrûz-ı nizâm-ı âlem
- 36 Bunca müddet ki rakam-rîzî-i evsâfında
Dilim acz-âver-i icrâ vü zebânım ebkem
- 37 El-yevim yine murâdımca edâ edemedim
Çünkü çokdan beri dil cilve-geh-i ye's ü elem
- 38 Âh bu tab-ı sihir-sâz ile ben lâıyk mı
Böyle mevsimde olam gûşe-nişîn-i gam u hem
- 39 Mâ'il-i zevk ü safâ oldugu tab'-ı şâir
Benden alâ anı şevketlü efendim alem
- 40 Bend olur murg-ı dilim zülf-i girih-gîrinde
El-amân bir büt-i gül-çihreyi bir yol görsem
- 41 Akçe yok nişleyeyim kîse-i sad-çâkimde
Gazel almaz o perî ben de ne yapsam bilmem
- 42 Şâiriyyet başıma oldu belâ hünkârım
Zevke me'lûf dilim sabra tahammül edemem
- 43 Zulmet-i şâm-ı küdüret ile geçdi vaktim
Subh-ı ümmîdimi göstermedi gerdûn bir dem
- 44 Böyle mi nâdire-perdâz olurdu tabım
Olmasa dilde gam-ı rütbe-i hâric müdgam
- 45 İtibâr eyle bana şâir-i muciz-gûyem
Devletinde olayım ben de efendim mükrem
- 46 Var mı benden gibi şâir ki ola dil-beste
Turre-i şâhid-i güftârına Rûm ile Acem
- 47 Benim ol şâir-i nev-sâl ü nev-âyîn-i sühan
Tâze mazmûn u maâniyle tolu endîşem
- 48 Hurde-sâl olduğuma bakma benim hünkârım
Münderic zât-ı zaîfâneme sırr-ı Âdem
- 49 Benim ol şâir-i nev-güfte-i sihr ü icâz
Tabıma nükte vü mazmûn u maânî mülhem
- 50 Oldu her nutkuma bin dürlü maânî muzmer
Olsa şâyeste sözüm arş-ı muallâya rakam

- 51 Berk urur âyine-i dilde füyûzât-1 İlâh
Kati âsân görünür tabıma râz-1 mübhem
- 52 Tûr-1 pür-nûr-1 tecellî-i sühandır tabım
Yed-i beyzâ-yı kemâlâta asâdır hâmem
- 53 Reşha-i kilkime leb-teşne yenâbî-i hayât
Şîve-i nutkuma dil-beste hezârân-1 İrem
- 54 Bülbül-i nâtıkıma Tûr-1 tecellî gülşen
Gonce-i tabıma esrâr-1 tekellüm şeb-nem
- 55 Şâhid-i tabıma bu hüsn-i edâ ile olur
Hatt-1 zîbâ-rakamım turra-i müşğîn-perçem
- 56 Dürd-i hatt-1 siyehim vesme-i ebrû-yı bütân
Gerd-i pâ-yı kalemim sürme-i âhû-yı harem
- 57 Küşteğân-1 kesele rûh verir âsârım
Feyz-i enfâs-1 Mesîhâ ile nutkum hem-dem
- 58 Küşteğân-1 kesele rûh verir âsârım
Bâd-1 nutkuyla olur gonce-i mazmûn hurrem
- 59 Reşehât-1 kalemim çeşme-i feyz-i esrâr
Nefehât-1 sühanım nutk-1 Mesîh ü Meryem
- 60 Mihr-i evc-i hünere pençe-resândır tabım
Reh-i nâ-refte-i icâza revândır hâmem
- 61 Rub-1 meskûn-1 maârif yed-i teshîrimde
Sell-i seyf-i şeh-i iklim hünere-endîşem
- 62 Haşmetâ erdi sühan gâyete âgâz-1 duâ
Eyle kim sana odur cümleden alâ vü ehem
- 63 Mâlik-i her dü cihân ede bi-hakk-1 Kur'ân
Cümle İrân ile Tûrân'ı anın mülküne zam

7

EFDALÜ'L-VÜZERÂ ALEMÜ'L-ULEMÂ HAZRET-İ SADR-I AZAM RÂGİB
PAŞA EFENDİMİZE HACC-I ŞERİFE İZİNİ MUTAZAMMIN NEFÎ-İ MERHÛMA
NAZİRE OLMAK ÜZERE HİKMET-ÂMİZ VE SİHR-ENGİZ ARZ
BUYURDUKLARI KASİDE-İ GARRÂDIR Kİ VAKT-İ MÛTÂLAADA
NAZİRESİNE GALEBE VE TEFEVVUKU MİN-KÛLLİ'L-VÛCÛH MEŞHÛD-I

BÂSIRA-İ CEZM Ü İDRÂK KILINIR

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Kim ışk-ı Hudâvend ile âh-ı seher eyler
Her bir şererin meşal-i râh-ı eser eyler
- 2 Bir dil ki umûrun ede tefvîz Hudâya
Müşkillerini bî-taab âsân-ter eyler
- 3 Bir dil ki karîn olmaya tevfiğe be-her-hâl
Tedbîrini üftâde-i çâh-ı hatar eyler
- 4 Sermâye-i tevfiği eger etmese der-dest
Sûdâger-i kâlâ-yı taakkul zarar eyler
- 5 Mir'ât-ı dilin âh-keşân-ı gam-ı dünyâ
Nâ-sâf-ı safâ-beste-i jeng-i keder eyler
- 6 Gûyâ-yı "Tevekkeltü Alallâh" olanlar
Her emrini merhûn-ı kazâ vü kader eyler
- 7 Bast eylemeyen rûyunu dergâh-ı rızâya
Ebvâb-ı makâsıdda özün der-be-der eyler
- 8 Tevcîh-i nigâh etmeyen ârâyiş-i dehre
Etvârını âzâde-i tan-ı beşer eyler
- 9 Sevdâ-yı alâyık dil-i âgâha yakışmaz
Mirât-ı dilin ehl-i nazar sâf-ter eyler
- 10 Me'mûl eder insânı dil-âzürde-i hırmân
Lâkin dili hengâm-ı ye'is kâm-ver eyler
- 11 Âmed-şüd-i şeh-râh-ı temennîde bu halkın
Menzil yerine varmadan ömrü güzer eyler
- 12 Hîç fâ'ide vermez ne kadar verziş ederse
Bîhûde yere vaktini âdem heder eyler
- 13 Melhûzu kimin oldu zuhûrâta muvâfık
Kim re'yini dil-hâhı gibi cilve-ger eyler
- 14 Kim perde-i tedbîre yaka şem-i hayâlin
Eşkâl zuhûrunda kazâ handeler eyler
- 15 İmdi bu dahi savn-ı hikem-perver-i Hak'dır
Kim her işi vâbeste-i sun-ı kader eyler

- 16 Ger kâr-ı cihân dest-i halâyıkda bulunsa
Gördükleri iş âlemi zîr ü zeber eyler
- 17 Bir şahsı Hudâ etmeye re'yinde murahhas
Zîrâ dem-i endîşede âdem neler eyler
- 18 Zâtında görür sûret-i noksân u kusûrun
Âyîne-i ahvâline her kim nazar eyler
- 19 Evzâ-ı Hudâ-dâdını terk eyleyen âdem
Dâ'im dilini nâvek-i hezle siper eyler
- 20 Bir ferde yakışmaz hele bu sâhte etvâr
Erbâb-ı hîred tavr-ı sefehden hazer eyler
- 21 Her kim ki ola vaz-ı sefîhaneye mâ'il
Te'dîb anı ol âsaf-ı vâlâ-siyer eyler
- 22 Ol âsaf-ı yektâ-rev-i vâdî-i kemâlât
Ser-kâfile-i fazla izin râh-ber eyler
- 23 Ol âsaf-ı Hâtem-meniş ü feyz-eser kim
Tâb-ı nazarı hâk-i siyeh-fâmı zer eyler
- 24 Hem-nâm-ı şehen-şâh-ı rûsul Hazret-i Râgıb
Dehri şeref-i zâtla pür-zîb ü fer eyler
- 25 Düstûr-ı felek-mertebe kim çerh-i cihân-gerd
Hürşîd ü hilâli ana tîg u teber eyler
- 26 Vâlâ-sadır ol mertebe kim şân-ı refîi
Şehbâl-i hümâyı ana cârûb-ı der eyler
- 27 Pertev o kadar neyyir-i tabında ki gerdûn
Her zerre-i nâçîzini necm-i seher eyler
- 28 Bahş etmede sîm ü zer-i ihsanı felekde
Dest-i keremin matla-ı şems ü kamer eyler
- 29 Olmaga hemân nâmiye-bahşâ-yı isâbet
Hürşîd-i felek re'yini nûr-ı basar eyler
- 30 Şerh olsa tefâsîl-i kemâlâtı yanında
Bu nüsha-i çerh-i felegi muhtasar eyler
- 31 Tarîf edemem vefret-i âsâr-ı hayâlin
Emvâcını ummân dahi ol kadar eyler

- 32 Yek-nokta-i ser-satr-ı kemâlâtı anılsa
Manâsı dili bahr-i muhît-i dürer eyler
- 33 Kim görse o incü gibi manzûme-i tabın
Târ-ı nıgehin rişte-i dürr ü güher eyler
- 34 İcrâ-yı riyâz-ı sühan eylerse midâdın
Nahl-i kalemin mîve-feşân-ı eser eyler
- 35 Üslûb-ı hakîme o kadar kudreti var kim
Bîm-i seferi halet-i zevk-i hazar eyler
- 36 Devrinde safâ öyle ki âh etse bir âdem
Dûd-ı dilini ebr-i hevâ-yı zafer eyler
- 37 Neşr olsa eger gâliye-i hulku zemîne
Bu arsa-gehi nâfe-i pür-müşk-i ter eyler
- 38 Nâr-ı gazabı olsa şerer-hîz-i sirâyet
Gülşenleri hep sahn-ı sakardan biter eyler
- 39 Her bir gül-i handânı eder âteş-i pür-sûz
Her katresini jâlelerin bir şerer eyler
- 40 Bir bir geçirip kuvvet-i bâzûsu kılıçdan
Düşmenlerini reh-rev-i semt-i sakar eyler
- 41 Pîrâye-dih-i mesned-i dîvânı olunca
Erbâb-ı emel cümle kazâ-yı vatar eyler
- 42 Ey âsaf-ı rûşen-nazarâ sâf-zamîrâ
Hâk-i kademin tecliye-i çeşm-i ter eyler
- 43 Sâyende evic-gîr-i merâm olmaga şimdi
Lutf u himemin murg-i dilim bâl ü per eyler
- 44 Kâsır iken evsâf-ı güzîninde zebânım
Şevk-i keremin kilki yine cilve-ger eyler
- 45 Bir böyle eser tarhına bezl etdi özün kim
Her beyti zemîn-i dil-i ârifde yer eyler
- 46 Ser-çeşme-i hayvân-edâ dense sezâdır
Zîrâ dil-i Nefî'yi dahi zinde-ter eyler
- 47 Tanzîrine tertîb-i makâl eylememişler
K'eylerse anı Haşmet-i muciz-eser eyler

- 48 Olsa farazâ Nefî'ye pey-revlik edenler
Takîd-i sühan etmede arz-ı hüner eyler
- 49 Söz müdür o kim nükte-şinâsân-ı maânî
Endîşe-i mefhûmun anın derd-i ser eyler
- 50 Lâkin kulunuz tavr-ı dil-ârâ-yı nazımda
Memdûhumu âsâr-ı dilim nâm-ver eyler
- 51 İnsâf edelim var mı nazîrim bu asırda
Kim nutkunu ben gibi dür-i muteber eyler
- 52 Gelsin bakalım var ise bir Rüstem-i manâ
Şemşîr-i zebânım anı bî-pâ vü ser eyler
- 53 Ol şâir-i şîrîn-sühanım lezzet-i nutkum
Şâh-ı kasab-ı hâmemi bir ney-şeker eyler
- 54 Ol şâir-i gencîne-dilim cevdet-i tabım
Nakdîne-i nutkum ile deryâyı pür eyler
- 55 Ressâm-ı nakş-bend-i füsûnum ki hayâlim
Ser-meşk-i dil-i Mânî'ye tarh-ı suver eyler
- 56 Bir bülbül-i âteş-nefes-i gülşen-i nazmım
Efgânını dil havsala-sûz-ı hacet eyler
- 57 Bir mihr-i cihân-tâb-ı edâdır dil-i pâkim
Sevdâ-yı gam-ı âlemi nûr-ı seher eyler
- 58 Bir perteve mâlik ki tabîat eserinden
Mîhr-i felegi rû-be-reh-i bâhter eyler
- 59 Bâlâ-rev-i mirâc-ı edâyım ki hayâlim
Eflâki tefevvuk edip arşı güzer eyler
- 60 Geh nazm u gehî nesre zebânım ola der-kâr
Kand-i lehim elfâzını şîr ü şeker eyler
- 61 Tabımdan umar pertevi gerdûn önümde
Tâs-ı felegi kâse-i deryûze-ger eyler
- 62 Hem-bezm-i elest-i sühanım nutk-ı selîsim
Kim bâde-i hoş-ter gibi def-i keder eyler
- 63 Tahrîrin eder tuhfe-i cân âleme kilkim
Her noktasını düşmene dâg-ı ciger eyler

- 64 Heyhât benim gibi sühan-ver gele dehre
Kim nutkunu hem-kıymet-i dürr ü güher eyler
- 65 Bu kuvvet-i tab ile nedir fâ'ide Haşmet
Vâdî-i gamı serserî geşt ü güzer eyler
- 66 Çün ehl-i dilin vakti degil vakt-i behâyim
Kânûn-ı kühen zevki bu âlemde har eyler
- 67 Bâri edelim azm-i sefer Mekke'ye togru
Elbette Hudâ bizleri de kâm-ver eyler
- 68 Ger kendime kalsa gidemem himmetin ancak
Eylerse beni kâfile-bend-i sefer eyler
- 69 Âh-ı dilimi meşale-i râh ederim ben
Lâkin felegi havfım odur pür-şerer eyler
- 70 Çün zâtına vâbeste benim râh-rev olmam
Lütfun meded eylerse dile ser-te-ser eyler
- 71 Hoşnûd ola Hak senden inâyetlü efendim
Sen olmasan âlem bana her dem neler eyler
- 72 Ben şâirim ammâ ki efendim dil ü tabım
Sanma ki senin gayrine arz-ı hüner eyler
- 73 Vallâh tenezzül edemem âheri vasfa
Eylerse dahi dil anı nakş-ı dîger eyler
- 74 Haşmet yeter itnâb-ı sühan başla duâya
Encâm-ı sühanda anı her nükte-ver eyler
- 75 Tâ vakt-i sehergâh-ı haşır fark-ı cihânda
Bu gerdiş-i eflâk eserin hayr u şer eyler
- 76 Sadrında Hudâ devlet ile ede mü'ebbed
Âlem bu duâyı ana şâm u seher eyler

8

SADR-I AZAM OLAN ABDULLÂH PAŞA HAZRETLERİNE MEDRESE
TALEBİYLE ŞÂİR-İ MUCİZ-EDÂ NEFÎ-İ MERHÛMA NAZİRE OLMAK ÜZERE
ARZ ETDİKLERİ KASİDE-İ GARRÂDIR

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Gül-i bî-hâr-ı ikbâlîm ser-i nazm-âverân üzre
Benim ârâmgâhım zirve-i tâc-ı cihân üzre

- 2 Hüner-mend-i zebânım nükte-dânım şâh-1 irfânım
Murabba-sâz-1 sadr-1 rifatım taht-1 beyân üzre
- 3 Ol üstâd-1 nev-îcâd-1 kemâlâtım ki âsârım
Yazar dîbâce-bendân-1 maârif levh-1 cân üzre
- 4 Fürûg-1 tab-1 pâkim ferr ü pertev mihr-i gerdûna
Gubâr-1 pây-1 hâmem sürme çeşm-i ahterân üzre
- 5 Sudûr etdikçe dilden vâridât-1 feyz-i Rabbânî
Döner dil ebr-i gevher-rîze bahr-i bî-kerân üzre
- 6 Utârid hâmem dil-beste âdem nutkuma teşne
Tefevvuk eyledim ehl-i zemîn ü âsumân üzre
- 7 Sanır lalî midâd ile yazılmış şîr-i rengînîm
Gören yâkût-1 nazmım muntazam silk-i beyân üzre
- 8 Olur zîb-âver-i rûy-1 sahâ'if nokta-i kilkim
Siyeh benler gibi ol sîne-i sîmîn-berân üzre
- 9 Me'âl-i vâridâtım zîver-i dîvân-1 hikmetdir
Sezâ âvîze olsa tâk-1 arş-1 lâ-mekân üzre
- 10 Dilim bir rind-i manîdir ki bî-hûş olmaz âlemde
Çeker rıtl-1 girânı sad-be-sad rıtl-1 girân üzre
- 11 Dil-i feyz-âşinâdan gösterem esrâr-1 manâyı
Alam kilkim sihir-sâz-1 kemâlâtı beyân üzre
- 12 Yine bir zât vasfıyla dizilsin gevher-i nazmım
Anın şemşîr-i cevher-dârı veş tîg-i zebân üzre
- 13 Kerîm-i himmet-âver yazmaga şâyeste evsâfın
Sevâd-1 misk ile ahdâk-1 çeşm-i kudsîyân üzre
- 14 Vezîr-i âsumân-mesned harîm-i câhının hûrşîd
Çerâg-1 rûşenidir bir murassa şem-dân üzre
- 15 O düstûr-1 mükerrerem yanî Abdullâh Paşa kim
Nüvişte kadr-i vâlâsı cebîn-i âsumân üzre
- 16 Vezîr ibn-i vezîr-i nükte-dândır kişver-ârâdır
O kim ser-levhadır dîvân-1 sultân-1 zamân üzre
- 17 Cihân-bân-1 zamân Hâtem-mezâk u Âsaf-1 devrân
Müreccah cümle etvârı vezîrân-1 cihân üzre

- 18 Gül-i gülşen-serây-ı lutfunun gül-berg-i nâçîzi
Olur bir çetr-i vâlâ sâha-i kevn ü mekân üzre
- 19 Olursa ebr-i cûdu mâye-bahş-ı katre-i şeb-nem
Döner gerdûn habâba bir yem-i gevher-feşân üzre
- 20 Esâs-ı imtizâca ursa el mimâr-ı tedbîri
Yapar kettâna mahzen şuleden bad-ı vezân üzre
- 21 Ederdi aks-i sûret iktisâb-ı rûh-ı insânı
Nigâhı olsa düş âyîne-i pertev-feşân üzre
- 22 Nemâ-yı gülşen ahz-ı takvîyet eylerse feyzinden
Gül-i zîba biterdi nevk-i hâr-ı gülsitân üzre
- 23 Eder mâhîlerin her bir pulun bir dâg-ı âteş-nâk
Semûm-ı tâb-ı kahrı esse bahr-i bî-kerân üzre
- 24 Olur ber-âver-i âmâl hengâm-ı hazân içre
Nesîm-i himmeti esse nihâl-i bûstân üzre
- 25 Ne mümkün vâsf-ı zâtı bir gazel tarh edeyim bâri
Beni âşüfte eden şîve-kâr-ı dil-sitân üzre
- 26 Dilim pür-hûn-ı gamdır sît-i nâlem el-amân üzre
Düşürdüm gönlü nişter-zâr-ı müjgân-ı bütân üzre
- 27 Rubûde olmamak kâbil mi gönlüm bir sehî-kadde
Konar kumrî-i tabım gördüğü serv-i çemân üzre
- 28 Tokunmuş târ-ı reng-i verd-i ahmerden bir atlasdır
Ruhun ey meh harîr-i pertev-i hûrşîd-i ân üzre
- 29 Degil tebhâle lalinde nigâh-ı hâhişim kaldı
Habâb-ı şevk-bahşâsâ şarâb-ı ergavân üzre
- 30 Bu şeb hem-câme-hâb-ı Haşmet-i şeydâ mı oldun sen
Nedir ey mest-i nâzım bu edâlar imtinân üzre
- 31 Şikâyet eylerim zâlim elinden ol kerem-kâra
Ki kahr u lutfu cârîdir anın pîr ü cüvân üzre
- 32 Kerîmâ zîver-i sadrâ müşîrâ âsumân-kadrâ
Fürûg-ı himmetin pertev-feşândır ins ü cân üzre
- 33 Huzûra eylesem hâl-i dili takrîr icmâlen
Rakam-senc-i tazallüm olayım levh-i beyân üzre

- 34 İki yıl intizâr-ı hâric etdim ey kerem kânı
Geçirdim nakd-i vaktim vasf-ı müftî-i zamân üzre
- 35 Safâ-yı vuslatı nûş-ı şarâbı yâda almazdım
Niçe dem mühr-i istigfârı urmuşdum dehân üzre
- 36 Hulâsa tevbe etdim her safâya gerçi ammâ kim
Yine lertzân vücûdum sîne-i sîmîn-berân üzre
- 37 Hele kaldım tehî-dest-i emel şimdi belâ bunda
Vekîl-harç-zâdeler etmeklerin aldı yedân üzre
- 38 Düşürdü şastına Yayıbaşı-zâde vezîr oldu
Müderri kahveci köpürdü
- 39 Husûsâ ney-süvârân-ı sabâvet aldı meydânı
Gezerken dâyesiyle lalasıyla düş-ı cân üzre
- 40 Neden nâ-müstahak-ı hâric oldum ben vücûh ile
Tefevvuk eylemişken saydığım şol zâdegân üzre
- 41 İnâyetlu efendim sana hâlim arz ile kasdım
Düşürmek sâye-i lutfun bu abd-i nükte-dân üzre
- 42 Beni tesfih u tayîb eyleme rahm eyle sultânım
Tahammül edemez derdim kosam kûh-ı girân üzre
- 43 Yed-i lutfunla eyle zîver-i ser-şîşe-i himmet
Gül-i kâmım füsürde kalmasın dest-i hazân üzre
- 44 Duâ hengâmıdır Haşmet yeter tasdîi terk eyle
Melâ'ik oldu âmîne müheyya âsumân üzre
- 45 Hemîşe şâirân-ı nükte-fehmân u rakam-sencân
Alınca tâ-be-mahşer kilik-i çâlâki benân üzre
- 46 Benim gibi olup her biri midhat-gûy-ı etvârı
Zılâl-i himmeti düşsün anın da nükte-dân üzre

9

ÜÇ DEFA SADR-I AZAM OLAN VEZÎR-İ ÂSAF-NAZÎR HEKÎM PAŞA-ZÂDE
ALİ PAŞA HAZRETLERİNE SADÂRET-İ SÂLİSELERİNDE BU DAHİ NEFÎ-İ
MERHÛMA NAZÎRE OLMAK ÜZERE VERİLEN KASÎDE- İ NAZÎDEDİR

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Güller ne dem ki revnak-ı bâg-ı cihân olur
Âlem o demde râh-rev-i gülsitân olur
- 2 Bülbüllerin figânı güle nâ-becâ mıdır
Bir gül yanaklı âfet için terk-i cân olur

- 3 Kat kat kumâş-ı berg-i gül olunca âşikâr
Nakd-i sirişk-i bülbül o dem der-miyân olur
- 4 Ser-mestî-i hezâra mey-i reng ü bûy ile
Her bir nihâl sâkî-i sâgar-keşân olur
- 5 Bülbül hevâ-yı gülşen ile girye-rîz-i ışk
Gül-gonceler o hâle tebessüm-künân olur
- 6 Gülşende şimdi âlem-i âb etmege cihân
Mânend-i cûy sâye-i serve revân olur
- 7 Terk eyledim safâ-yı gülistânı istemem
Gülşen bana hayâl-i ruh-ı dilberân olur
- 8 Bir gül-izârın ışkı ile andelîb-i dil
Bu beyt ile nara-zenân-ı figân olur
- 9 Her dem ki dilde sarsar-ı âhım vezân olur
Dâg-ı derûn reşk-i gül-i ergavân olur
- 10 Uşşâk-ı zâr giryede ol şûh handede
Bülbül figân u nâlede gül şâd-mân olur
- 11 Tîgin miyâna bend edicek serv-i kâmetim
Cisr-i sırât rûz-ı kıyâmet ayân olur
- 12 Seyr et habâbı bahre girince o sîm-ten
Fânûs-ı şem-i şule-ver-i hüsn ü ân olur
- 13 Bakmaz nigâh-ı lutf ile bir kerre hâlîme
Korkar hilâf-ı kâide-i dilberân olur
- 14 Bir gün dedim ki ana eyâ şûh-ı şîve-kâr
Nâm u nişânım arayasın bir zamân olur
- 15 Ey serv-i ser-firâz-ı melâhat bu perçemin
Düşse hayâli bir dile sünbûlsitân olur
- 16 Haşmet tolaşma perçemine kîl ü kâli ko
Cârûb-ı bâb-ı âsaf-ı çerh-âsitân olur
- 17 O zât-ı bî-adîl-i melâ'ik-sıfât kim
Hâşâk-rûb-ı pîş-i deri gîsuvân olur
- 18 Düstûr-ı kâmrân u melek-hûy-ı ins ü cân
Vasf-ı güzîni nâtîka-zîb-i cihân olur

- 19 Unvân-tırâz-ı devlet-i sultân-ı bahr ü ber
Hıdmet-güzârı mâlik-i derya vü kân olur
- 20 Hem-nâm-ı sıhr-i Hazret-i Şâhen-şeh-i Rûsul
Kim âsitânı cümleye dârü'l-emân olur
- 21 Ol âsaf-ı yegâne ki keştî-i câhına
Fânûs-ı çerh u bâl-i melek båd-bân olur
- 22 Ol bahr-i bî-kenâr-ı inâyet ki katresi
Sâhil-nişîn-i ye'se le'âlî-feşân olur
- 23 Ger ankebûta himmet ederse şebîkesi
Sayyâd-ı bahre dâmgâh-ı mâhiyân olur
- 24 Hükümü taalluk etse cihânın emânına
Gürgân-ı şîr-pençe segân-ı şubân olur
- 25 Rûy-ı hevâda kudreti zamm olsa zerreye
Mîhr-i cihâna dâ'ire-i âsumân olur
- 26 Hürşîd-i âsumân-ı merâhim ki zerresi
Cûyendegân-ı me'mene kûh-ı girân olur
- 27 Gülzâr-ı cûdu sâyesi dârü'l-emân-ı halk
Yek berg-i verdi âleme bir sâyebân olur
- 28 Ser-levha-i izam ki devât-ı kemâline
Encüm gubâr-ı rîk ü felek rîk-dân olur
- 29 Gülşen-serây-ı ilm ü maârif ki her gülü
Erbâb-ı fehm ü dânişe bir gülsitân olur
- 30 Ser-medd-i hattı şâhid-i manâya ebruvân
Kilki zebân u hokka-i lali dehân olur
- 31 Bir şemmesi girerse ele bûy-ı hulkunun
Mülk-i Hıtâ'ya minnet ile armagân olur
- 32 Feyz-i nesîm-i hulku ne dem erse gülşene
Berg-i hazân-dîde gül-i ergavân olur
- 33 Hürşîd-i hıfzı zerrece bâga verirse fer
Tâb-ı bahâr âfet-i båd-ı hazân olur
- 34 Ey âsaf-ı zamâne ki nutk-ı inâyetin
Cism-i zaîf-i haste-i hırmâna cân olur

- 35 Kudsî-meniş firişte-siriştin ki pertevin
Meşal-fürûz-ı şâh-reh-i kudsiyân olur
- 36 Sen bir atâ-yı Hazret-i Hak'sın bu devlete
Her hıdmetin kabûl-i şeh-i nükte-dân olur
- 37 Bilmem suhanda şâirim ammâ hoş-âmedi
Her bir sözümde sıdk u sadâkat ayân olur
- 38 Hayli vezîr gördük efendim zamânedede
Her biri kendi kendine sâhib-kırân olur
- 39 Vallâh misl-i zâtını âlemde görmedik
Kim vakti böyle sûr u sürûr u emân olur
- 40 Devrin zamân-ı Âsaf u Harûn'u andırır
Re'y-i münîrin emn-i dil-i ins ü cân olur
- 41 Gün gibi rûşen eyledi dünyâyı pertevin
Tabın fürûg-ı bâsıra-i ahterân olur
- 42 Yok kıl kadarca dahl olunur bir kızıl işin
Ne garv-ı bade ne heves-i mû-miyân olur
- 43 Pâkîze-dâmen eylemiş Allâh zâtını
Ancak işin rızâ-yı şeh-i kâm-rân olur
- 44 Bir bir yazıp mekârimini Haşmetâ kulun
Evsâfin ile levha-tırâz-ı beyân olur
- 45 Lâkin bu iktidâr-ı sühan terbiyenledir
Ger iltifâtın olmasa hâlim yaman olur
- 46 Bir şâir eyledin ki beni haşre dek cihân
Bî-câ kelâmıma dahi sâbâş-hân olur
- 47 Öyle sühan-verâna becâdır inâyetin
Şâir gürûhu bâis-i şân-ı şehân olur
- 48 Unvân-ı devlet oldugu eşârın âşikâr
Şâir kelâmı gûş-zed-i düşmenân olur
- 49 Çok devletinde muciz-eser mâhir-i sühan
Ammâ yanımda her birisi bî-zebân olur
- 50 Hakkâ benim o şâir-i muciz-edâ-yı Rûm
Her bir lisâna nutk-ı dilim tercemân olur

- 51 Sâyende germ ü serdini çekmem bu âlemin
Bâg-ı keremde bâr-ı emel her zamân olur
- 52 Kim söyleşir benimle bu dünyâda ol zamân
Nakd-i nüvâzişinle dilim kâm-rân olur
- 53 Bakmam atâ-yı sîm ü zere himmet isterim
Ser-menzil-i makâsıdına reh-zenân olur
- 54 Degmez mi bu kasîde-i garrâ ne istesem
Her bir kelâmı Nefî'ye rûh-ı revân olur
- 55 Tarh-ı kasîde etmede üstâd-ı mâhirim
Şâir cihânda ben gibi muciz-beyân olur
- 56 Ol şâirim ki bâde-i gül-reng-i tabımın
Nâmı cihâna neş'e-i ritl-ı girân olur
- 57 Âb-ı hayât-ı şirim ile zevk-yâb olan
Rahş-ı hayât-ı sermed ile hem-inân olur
- 58 Kim mâlik olsa beyt-i dil-ârâ-yı nazmıma
Bender-geh-i zarâfete bir hanedân olur
- 59 Devlet-serây-ı tabıma ruhsâre-sây olan
Feyz-i hünerle gıpta-keş-i husrevân olur
- 60 Ol nükte-dân-ı nâdire-gûyum ki şirim
Her harfi sebt-i küngüre-i âsumân olur
- 61 Tavr-ı sühanda Nefî gibi cümleye salâ
Gelsin benimle var ise bir imtihân olur
- 62 Hîn-i tekellümümde tekellüfden ârîyim
Nutkumda rûh gibi letâfet ayân olur
- 63 Bu iftihâr zât-ı güzîninledir senin
Kim vâsf-ı zât-ı nükte-verin bana şân olur
- 64 Haşmet ko lafı vakt-i duâ geldi kim duâ
Nazm âhirinde vird-i dil-i şâirân olur
- 65 Tâ kim nesîm-i feyz-i sehergâh-ı rûzgâr
Gonce-küşâ-yı gülşen-i kevn ü mekân olur
- 66 Rûy-ı hazânı görmeye ol nahl-i devleti
Tâ ol zamân ki bâg-ı cihân pür-hazân olur

10

VEZİR-İ MÜŞÂRÜN-İLEYH ABDULLÂH PAŞA HAZRETLERİNE TEBRİK-İ
İD-İ AHÂYI MUTAZAMMIN NEFÎ-İ MERHÛMANAZİRE OLMAK ÜZERE YİNE
MEDRESE TALEBİYLE VERDİKLERİ KASÎDE-İ NAZÎDEDİR

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Gelen eyyâm-ı şevk-encâm-ı devr-i îd-i adhâdır
Zihî hengâm-ı ferhunde zihî vakt-i ferah-zâdır
- 2 Cihân teşrîfine kurbân keser ikbâl ü hâhişle
Bu bir îd-i ginâ-bahşâ-yı kalb-i halk-ı dünyâdır
- 3 Ser-â-ser münselib târ-ı küdüret sahn-ı âlemden
Zamâne rûşenâ-yı pertev-i nûr-ı tecellâdır
- 4 Husûsen gül-izâr u serv-kadd ü gonce-femlerle
Müzeyyen her taraf mânende-i gülzâr-ı me'vâdır
- 5 Zenân u dilberânın nâz ile geşt ü güzârından
Ki her bir gûşe bir mecmûa-i Yûsuf Zelîhâ'dır
- 6 Bu dem hengâm-ı vuslatdır hayâliyle ser-i rehde
Turup deryûze-i bûs u kinâra dil müheyyâdır
- 7 Kadîmî âdetim gördükde bir şûh-ı dil-ârâyı
Dil-i âşüfte dâmân-ı visâle çihre-fersâdır
- 8 Kapıldım el-amân bir gül yanaklı âfet-i câna
Beni bülbül gibi nâlân eden ol verd-i ranâdır
- 9 Nice cânım fidâ etmem o zâlim şûh-ı fettâna
Güzeldir tâzedir terdir civândır kaddi bâlâdır
- 10 Siyâh-çerde bir âfetdir dilin baht-ı siyâhıdır
Kıyâs olmaz bu ışk-ı âhere bir başka sevdâdır
- 11 Giriftâr olmayan bilmez nice tabîr edem hâlim
Zebân acz-âver-i takrîr ü nutkum âh u şekvâdır
- 12 Temennâ-yı visal etdikde ol zâlim dedi bana
Bu nâ-bercâ tekâlîfin cimâda hande-fermâdır
- 13 Ne sadr-ârâ-yı rifatsin ne hılat-pûş-ı kudretsiz
Dil-i zârın kabâ-yı izz ü devletden muarrâdır
- 14 Niçün bir bâb-ı vâlâya varıp ruhsûde olmazsın
Senin ey Haşmet-i şeydâ aceb hâlin temâşâdır

- 15 Dedim ey nâzenînim bir efendim var ki âlemde
Beni yek-nazrada mahsûd-ı akrân etmege kâdir
- 16 Bu garrâ mısraı gûş etmedin mi ey perî sen kim
Kerîm ü kâm-rân var ise Abdullâh Paşa'dır
- 17 Vezîr-i âsumân-haşmet müşîr-i Kahramân-savlet
Vekîl-i saltanat Âsaf-nazîr-i kişver-ârâdır
- 18 Sabâh-ı leyle-i râhat şuâ-ı mihr-i emniyyet
Ziyâ'-ı tâli-i devlet fûrûg-ı çeşm-i dünyâdır
- 19 Dilîr-i âsumân-mesned şebistân-ı vakârında
Çerâg-ı bezmi hûrşîd ü felek fânûs-ı mînâdır
- 20 Bulunmaz hâr u hâşâk-ı keder eyvân-ı câhında
Anın cârûbı şebbâl-i hümâ-yı lutf-ı Mevlâ'dır
- 21 O bir âyîne-i sûret-nümâ-yı meymenetdir kim
Cemâl-i şâhid-i ümmîd-i dil anda hüveydâdır
- 22 Olunca mühr-i devlet zîver-i engüş-i ikbâli
Rakam-gîr-i işâretgâh-ı madûm oldu şeh Nâdir
- 23 Vücûduyla cihân zevk-âşînâ-yı emn ü râhatdır
Kudûmuyla felek raks-âver-i şevk-i tesellâdır
- 24 Zamân-ı devletinde her dil-i pür-hûn-ı âlâmın
Derûnu sâgar-ı Cem'dir figânı bülbülâsâdır
- 25 Safâ-yı itidâlınden felâket-dîde-i dehrin
Dü çeşm-i hûn-feşânı neş'e-bahş-ı câm-ı sahbâdır
- 26 Ne mümkün olmaya dil-beste-i ahlâkı bir âdem
Riyâz-ı hulkunun sünbülleri hep zülf-i havrâdır
- 27 Felekde bir kerîm-i zer-nisâr-ı dest-i cûdî kim
Zer-i ihsânı reşk-i âfitâb-ı âlem-ârâdır
- 28 Müselsel cûy-bâr-ı bî-karâr-ı re'y ü tedbîri
Murâdı gülşen-i emn ü emâna dâ'im icrâdır
- 29 Tüfeng ü topu rad-âşûb-ı meydân-ı şecâatdır
Fûrûg-ı tîgi berk-i hırmîni-cângâh-ı adâdır
- 30 Eder gark-âb-ı tûfân-ı adem adâyı rezminde
Nukûş-ı cevher-i şemşîri mevc-i cûş-ı deryâdır

- 31 Hele zulmet-nişînân-ı şeb-i gam yok zamânında
Şebân-rûz âfitâb-ı lutfu âlemde hüveydâdır
- 32 İnâyet-perverâ mesned-tırâzâ merhamet-kârâ
Sana ahvâlîmi ilâm edersen bana evlâdır
- 33 Kerîm-i nükte-perversin kadir-dânsın hüner-versin
Bu ahlâk-ı mehâsin sana bahş-ı Hak Taâlâ'dır
- 34 Dilim sâgar-keşân-ı bezm-i nûş-â-nûş idi evvel
Bu dem zehrâbe-nûş-ı kahr-ı dehr-i gussa-peymâdır
- 35 Safâ-yâb-ı mey-i lal-i leb-i dildâr iken şimdi
Gönül mehcûr-ı devr-i sâgar-ı ser-şâr-ı sahbâdır
- 36 Hulâsa tevbe-kâr-ı bâde vü mahbûbum el'âne
Hevâ-yı medreseyle dâ'imâ dil tevbe-gûyâdır
- 37 Ru'ûs-ı hârice bâis ola turdum deyu sad hayf
Vücûdum nûr-ı istigfâr u zühd ile mürebbâdır
- 38 Bu rütbe ismetimden olmadı bir fâ'ide hâsıl
Abes hamyâzelerle dil tehî-dest-i temennâdır
- 39 Neler çekdim efendim say-ı hâricde biraz yazsam
Çenârâsâ yedimde hâme tabîr-sûz-ı imlâdır
- 40 Gönül hanzal-gızâ-yı deşt-i pür-şûr-ı küdüretde
Nebât-ı kand-i lutfundan taleb-cûy-ı müdâvâdır
- 41 Kerem-kârâ kadir-dânâ nazar kıl vâkıf-ı hâl ol
Cihânda cürmüm ancak iktidâr-ı şîr ü inşâdır
- 42 Hemân ser-sadr-ı ikbâl ol saâdetle efendim sen
Garaz vasf-ı güzîninde kusûr-ı özrü inhâdır
- 43 Tahayyül etdiğim üzre be-kavl-i Nefî-i üstâd
Derinde bende olma dehre şâh olmakdan alâdır
- 44 Terâküm etmese dilde küdüret tavr-ı evsâfın
Edâ etsem bu tarza itizârım sonra bî-câdır
- 45 Ol üstâd-ı sühan-perdâz-ı icâzım ki eşârım
Bütün dîbâce-i şeh-nâme-i feyz-i tecellâdır
- 46 Gönül gencîne-i pür-gevher-i feyz-i İlâhî'dir
Dehânım sûk-ı manîdir zebânım sûd-bahşâdır

- 47 Derûnum maşrık-ı mihr-i sehergâh-ı tecellîdir
Dilim pertev-pezir-i subh-enfâs-ı Mesîhâ'dır
- 48 Harîm-i hâs-ı endîşem makarr-ı sırr-ı Rabbanî
Tahayyülgâh-ı tabım Beyt-i Mamûr-ı muallâdır
- 49 Benim mecmûa-i hikmet-me'âl-i şîr ü inşâma
Meh ü hurşîd iki şemse felek cild-i mutallâdır
- 50 Hurûşumda sühan dür gibi sâhil-zîb-i nutkumdur
Benim zât-ı güher-pâş-ı kemâlim bahr-i manâdır
- 51 O rütbe revnak-ârâdır gülistân-ı hayâlim kim
Hezâr-ı nükte-âvâz-ı bahâ vü dîde-gûyâdır
- 52 Devâtım menba-ı cûy-ı letâfet gülşen-i nazma
Çemen-zâr-ı hayâle hâme bir serv-i dil-ârâdır
- 53 Sarîr-i hâme bülbül harf sünbül gonçe-gül mazmûn
Yedimde levha-i dîvân-ı nazmım gülşenâsâdır
- 54 Olunca kabza-gîr-i tîg-i sertîz-i kalem derler
Cihânda var ise şâh-ı serîr-i şîr ü inşâdır
- 55 Yeter Haşmet yeter kadrin bilindi terk-i laf eyle
Ser-âgâz-ı duâ et vâsf-ı zâtın gayr-i itrâdır
- 56 Şeref-mend eyledikçe âlemi mahşer olunca îd
Kudûm-ı meymenet-pîrâsı mahz-ı hayr-ı Mevlâ'dır
- 57 Nice Hâtem-menişler ana kurban olsun âlemde
Kerîm ü kâm-rân var ise Abdullâh Paşa'dır

11

SADR-I AZAM MUSTAFÂ PAŞA HAZRETLERİNİN HENÜZ SADÂRET-İ
UZMÂYI TEŞRÎFLERİ ESNÂLARINDA SELEFLERİ DÜZTABAN MUHAMMED
PAŞA'DAN FÎ'L-CÜMLE ŞİKÂYETİ MUTAZAMMIN ARZ OLUNAN KASÎDE-İ
İDİYYEDİR

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün)

- 1 Rû-nümâ oldukda şevvâlin meh-i rûşen-geri
Çerh-i îdiyye takındı bir müzerkeş hançeri
- 2 Makdem-i ferruh-dem-i teşrîfi ilbâs eyledi
Rûze-dârâna ser-â-ser sevb-i zîb ü zîveri
- 3 Şöyle pertev-bahş-ı sûr oldu cihâna îd kim
Dehri etdi zulmet-i şâm-ı kudûretten berî

- 4 Bâde-nûşân eyledi tertîb bezm-i işreti
Destine sâkî-i gül-ruhsâr aldı sâgarı
- 5 Âşık-ı dâg-âşinâ ol sîne-i sad-çâkine
Sardı merhem yerine kâfûr-i cism-i dilberi
- 6 Gûşe gûşe ihtizâzından o serv-i kadlerin
Gülşen-i Adn'e mûmâsil rûy-ı arzın her yeri
- 7 İdgâhda ben de cân atdım güzel seyrânına
Nâz ile refât eder gördüm o yerde bir perî
- 8 Vasfa âgâz edeyim bu matla-ı garrâ ile
Gördüğüm ol mâh-peyker dilber-i hat-âveri
- 9 Nev-hatânın pür-halâvet bûse-i cân-perveri
Cümleden şîrîndir Şâm'ın nebât-ı sükkeri
- 10 Mû-be-mû dikkat edip her uzvuna etdim nigâh
Yok miyân-ı nâzikinden mâ-adâ noksân yeri
- 11 Hâl-i anber-bârı da bir başka dâg oldu dile
Nâr-ı ışkî micmer-i kalbimde yakdı anberi
- 12 Bin belâ-yı şermle dedim eyâ şûh-ı cihân
Hayf sad hayf eyledin mecnûn dil-i sevdâ-geri
- 13 Ömrümün varı efendim merhamet etsen ne var
Lezzet-i bûsenle olsam telhî-i gamdan berî
- 14 Sâye-i vaslında bir îd edelim bâri senin
Bûse-i lalin ola uşşâka bayram sükkeri
- 15 Bozma agzım dadını ey dilber-i şîrîn-edâ
Sun ağız miski deyu bana o müşğîn benleri
- 16 Döndü o âfet dedi nakdîne-i laf istemem
Bî-ser ü sâmân olma vaslımın hâhiş-geri
- 17 Nakd-i zer lâzım hem-âgûşî-i vasl-ı dilbere
Yohsa fırsat-cûy-ı vasl olma cihânda serserî
- 18 Yok mudur bir sana rifat-bahş-ı şân-ı itibâr
Böyle sen ey Haşmet-i şeydâ niçün kaldın geri
- 19 Bir efendim var felekde ki eyâ reşk-i melek
Gerd-i pây-ı rahşına çeşm-i kevâkib müşterî

- 20 Nâm-dâş-ı Fahr-i Âlem âsaf-ı deryâ-himem
Zîver-i sadr-ı kerem ehl-i dilin nam-âveri
- 21 Âfitâb-ı evc-i himmet mâh-tâb-ı madelet
Subhgâh-ı devletin hurşîd-i pertev-perveri
- 22 Âsumân-mesned melek-meşreb o deryâ-himmetin
Sandal olmaz keştî-i câhında çerhin çerberi
- 23 Ol rakam-senc-i mekârim ki devât-ı kadrinin
Hokka-i firûzesi gerdûn-ı encüm-zîveri
- 24 Himmeti bir zerre-i nâçîze verse takvîyet
Sedd iderdi kûh-ı Kâfâsâ mehebb-i sarsarı
- 25 Ger vezân olsa nesîm-i lutfu sûy-ı gülşene
Açılır her deşne-i hâr üzre bir verd-i tarî
- 26 Âsaf-ı devrân ki bîm-i tîg-i sertîzi ile
Gamze-i dilber dahi terk itdi kâr-ı neşteri
- 27 Pertev-i cân-sûzu berk-i hirmen-i sûziş olur
Her ne dem alsa ele şemşîr-i âteş-peykeri
- 28 Nîzesi peyveste çerha şöyle bîm-i hâkden
Nâfesin bâlâya çekdi kubbe-i nîlûferî
- 29 Kâkül-i Zühre fetîli pertevi nûr-ı sabâh
Çerh-i mînâ-fâm gûyâ asma kandîl-i deri
- 30 Sâye-gîr-i himmeti balâ-nişînân-ı felek
Vâye-dâr-ı nimet-i bî-minneti ins ü perî
- 31 Murg-ı ankâ şem-i bezm-i kadrinin pervânesi
Zülf-i havrâ gülşen-i ahlâkının sünbülleri
- 32 Gülistân-ı tabının gül-gonce-i mazmûnudur
Nagme-rîz-i hande eden bülbül-i şîven-geri
- 33 Nev-bahâr-ı himmeti vakt-i hazân bilmez nedir
Gülsitân-ı cûdunun dâ'im öter bülbülleri
- 34 Nâhun-ı tedbîrine vâbeste keşf-i mübhemât
Hall ider yek lahzada bin ukde-i müşkilleri
- 35 Zîver-i sadrâ cihân-kadrâ müşîrâ âsafâ
Ey serîr-i mülket-i lutfun şeh-i dâd-âveri

- 36 Mühr-i devlet zîver-i engüşt-i ikbâlin olup
Hâtemâsâ verdi nâmın fass-ı sadra zîveri
- 37 Olmadı dil-hâhım üzre vasf-ı zâtın neyleyim
Sen gibi memdûha mâlik olmadım çokdan beri
- 38 Sâ'im-i hicrân idim noksânıma etme nazar
Rûze-dârânın olur isyanı magfûr ekserî
- 39 İltifâtınla edersen id-ber-bâlâ-yı id
Neşve-i lutfunla def eyleser dil derd-i seri
- 40 Ben de nakd-i fikrimi evsâfına vakf eyleyip
Tevbe sad tevbe lisâna almayam ben dîgeri
- 41 Başımın tâcı efendim gayri fikr etmek muhâl
Bad-ez-în yâd etmezem evsâf-ı hüsn-i dilberi
- 42 Sen gibi zâta medîha-gûy olan şâir hele
Hiç tenezzül mü eder fikr ü hayâle âheri
- 43 Dürr-i nazmı sen bilirsin nakd-i lutfu ben kulun
“Kadr-i zer zer-ger şinâsed kadr-i gevher gevherî”
- 44 Gitmiş idi senden evvel sûk-ı nazmın revnakı
Başka kâra başladı ehl-i maârif ekserî
- 45 Bir varak-pâre dahi girmezdi dest-i ragbete
Nüşa-i mergûbeler olmuşdu bakkal defteri
- 46 Şâirân enser keserdi sahn-ı dîvân-hânedede
Şire gâlib idi ol dem sanat-ı âhengerî
- 47 Şimdi devrinde revâcın buldu bâzâr-ı kemâl
Gûşe gûşe gezmesin erbâb-ı irfân serserî
- 48 Vâdî-i vafında gelsinler temâşa edelim
Her biri alsın ele kilik-i belâgat-perveri
- 49 Ben kulun da arz-ı kâlâ-yı maârif eyleyim
Olayım devrinde bâzâr-ı sühan şebbenderi
- 50 Medh ederse yine tab-ı nükte-dânım medh eder
Zât-ı pür-cûdun gibi bir ârif-i sad-ahteri
- 51 Husrev-i nazmım deyu davâ edersen yaraşır
Bana kaldı tahtgâh-ı mülket-i dâniş-verî

- 52 Rub-1 meskûn-1 maârif kabza-i fazlımdadır
Tîg-i kilkim kâr-zâr-1 müşkilâtın safderi
- 53 Zerrece nûr-1 tulû-1 mihr-i tabımdır benim
Pertev-efrûz-1 hayâl-i Unsurî vü Enverî
- 54 Bir gülistân-1 sühandır bu dil-i pür-feyz kim
Pertev-i hûrşîd-i himmetle şüküfte gülleri
- 55 Âlemi şîrîn-mezâk-1 kand-i irfân eylerim
Enmelem tasîr edince hâme-i ney-şekeri
- 56 El-hased keyfîyyet-i âsâr-1 rengînîm gören
Olmada şevk-âver-i keyf-i şarâb-1 kevserî
- 57 Nevk-i hâmemdir benim ser-çeşme-i âb-1 hayât
Cüst ü cûy etmem yedimde matlab-1 İskenderî
- 58 Ben sühan-sencîde laf etmem delîlim âşîkâr
İşte meydân-1 sühan merdim diyen gelsin beri
- 59 İstesem mazmûnu bî-zahmet korum her şekle ben
Destime yek-lahza alsam hâme-i çâpük-teri
- 60 Derc olur bir nokta-i mevhûma esrâr-1 ulûm
Kilk-i sehhar eyler icrâ sanat-1 efsûn-geri
- 61 Neyleyim bu iktidâr-1 tabla devletlu ben
Olmadım hayli zamândır feyz-i himmet mazharı
- 62 İltifât-1 dil-nüvâzıdır beni ihyâ eden
Yohsa zîb-i dest-i ragbet edemem sîm ü zeri
- 63 Ey melek-haslet vezîr-i âsaf-1 Hâtem-nihâd
Eyle makrûn-1 inâyet sen bu abd-i kemteri
- 64 Haşmetâ söz âhir oldu eyle âgâz-1 duâ
Terk-i tasdî eyle aç dest-i recâ şimdengeri
- 65 Haşre dek îd-i şeref-zâ âlemi teşrîf edip
Rûşen etdikçe cihânı mâh-1 pertev-perveri
- 66 Âfitâbâsâ ola pertev-fürûz-1 madelet
Zâtı olsun neyyir-i evc-i saâdet masdarı

12

TİRÂZENDE-İ SADR-I VÂLÂ-YI FETVÂ ŞEYHU'L-İSLÂM-I MAÂRİF-
ÂŞİNÂ ÇELEBİ-ZÂDE ÂSİM EFENDİ HAZRETLERİ “SENEDÜ’Ş-ŞUARÂ” NÂM
TE’LÎF-İ LATİFLERİNİ TAKRİZ BUYURDUKLARINDA TEŞEKKÜREN İNŞÂ
ETDİKLERİ KASÎDE-İ PÂKÎZEDİR

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Ey serv-i ser-efrâz-ı çemen-zâr-ı fazîlet
Sâyende küşâyîş bulur ezhâr-ı fazîlet
- 2 Dest-i hünerin pençe-i hürşîd-i maânî
Mahsûl-i nihâl-i kalemin bâr-ı fazîlet
- 3 Endîşe-i sâfin ufuk-ı subh-ı kemâlât
Mir’ât-ı dilin maşrık-ı envâr-ı fazîlet
- 4 Satr-ı rakamın vesme-i ebrû-yı maârif
Şakk-ı kalemin mevrîd-i enhâr-ı fazîlet
- 5 Besdir mey-i feyzinle pür oldukça devâtın
Bezm-i hünere sâgar-ı ser-şâr-ı fazîlet
- 6 Âyîne-i zâtından eder nutku taallüm
Tûtî-i kemâl eylese güftâr-ı fazîlet
- 7 Mir’ât-ı hîred sende olur kâbil-i sûret
Zâtındır olan dehre nümûdâr-ı fazîlet
- 8 Mânend-i sadef sîne-güşâ feyzine âlem
Keff-i himemin ebr-i güher-bâr-ı fazîlet
- 9 Bir nüsha-i kübrâ-i fezâ’il ki vücûdun
Hep senden alır dersi taleb-kâr-ı fazîlet
- 10 Bu tarza kılar vasfını ser-defter-i irfân
Erkâm-nüvîsende-i tumâr-ı fazîlet
- 11 Sadr-ı ulemâ feyz-i Hudâ Hazret-i Âsım
Dârâ-yı sühan hâce-i bâzâr-ı fazîlet
- 12 Müftî-i zamân rûh-ı cihân hâsıl-ı devrân
Sermâye-i cân kâfile-sâlâr-ı fazîlet
- 13 Evzâı pesendîde vü ahlâkı hamîde
Levh-i dili mecmûa-i âsâr-ı fazîlet
- 14 Hürşîd gibi pertev-i irfânının olmuş
Her zerresi bir kulle-i kühsâr-ı fazîlet

- 15 Bir mihr-i celî-şaşaa-i ilm ü fazıldır
Zâtından olur münteşir envâr-ı fazîlet
- 16 Ger eylemese meşale-i derki hidâyet
Reh-yâb olamaz kâfile-sâlâr-ı fazîlet
- 17 Bir misli bulunmaz dür-i yektâ-yı fazıldır
Hem gevher ü hem kulzüm-i zehhâr-ı fazîlet
- 18 Eşâr-ı hikem-senci şeref-nâme-i hikmet
Her nutk-ı latîfi dür-i şeh-vâr-ı fazîlet
- 19 Kim görse o gül-gonce-i mazmûn-ı hayâlin
Çeşmâmı olur şîşe-i gülzâr-ı fazîlet
- 20 Ârâyış-i âgûş-ı kabûl etmede herkes
Togdukça derûnundan o ebkâr-ı fazîlet
- 21 Nutkunda olan hüsn-i edâ zâtına mahsûs
Hâl olmuş ana şîve-i reftâr-ı fazîlet
- 22 Sîrâb-ı çemen-zâr-ı hayâl etmede yer yer
Feyz-i kalemi cedvel-i enhâr-ı fazîlet
- 23 Ey fâzıl-ı muciz-eser-i ilm ü fezâ'il
Vey bülbül-i hoş-lehçe-i gülzâr-ı fazîlet
- 24 Takrîz-nüvîs-i eserim oldun efendim
Etdim hünerim mazhar-ı âsâr-ı fazîlet
- 25 Yanî "Sened"im eyledin âlî kaleminle
Kıldın anı bir nüsha-i hâll-kâr-ı fazîlet
- 26 Bu mebhas-ı vafında eger iznin olursa
Haşmet kulun etsin biraz izhâr-ı fazîlet
- 27 Bilsin yine ebnâ-yı zamân rütbe-i zâtım
Zâhir ola ihvânıma mişvâr-ı fazîlet
- 28 Ol şâir-i zûr-âver-i meydân-ı kemâlim
Zâtımdır olan safder-i peykâr-ı fazîlet
- 29 Üstâd-ı Mesîhâ-dem-i icâz u beyânım
Ednâ hünerim hurde-i esrâr-ı fazîlet
- 30 Hem taht-ı maârifde Süleymân-ı zamânım
Hem mareke-i bahsde Kerrâr-ı fazîlet

- 31 Âşüfte-gedâ-yı der-i feyz-i ezeliyim
Deryûze-i dil dirhem ü dînâr u fazîlet
- 32 Firdevsî-i Rûm'um ki olur kilik-i hayâlim
Şeh-nâme-tırâzende-i âsâr-ı fazîlet
- 33 Hep sâyesine cem olur erbâb-ı maârif
Kilik-i hünerim elde alem-dâr-ı fazîlet
- 34 Lâkin bu maârifle geri kaldık emelden
İkbâline gâlib hele idbâr-ı fazîlet
- 35 Hem-ser geçinir ehl-i maârifle efendim
Başında kimin var ise destâr-ı fazîlet
- 36 Bir kerre giyen resm ile bu örf-i izâmı
Nefsinde sanır kendüyi serdâr-ı fazîlet
- 37 Bu cübbe vü destâr u bu esvâb-ı merâsim
Etdi bizi uryân-ten-i etvâr-ı fazîlet
- 38 Erbâb-ı tarîk ekserî ebvâb-ı kibârı
Devr ile olur der-be-der-i dâr-ı fazîlet
- 39 Bu silsile-bendân-ı rüsûm içre nedir sûd
Olsa kişi âlemde cihân-dâr-ı fazîlet
- 40 Tervîc-i metâ-ı hünere himmetin olsun
Devrinde kerem-sâz ola bâzâr-ı fazîlet
- 41 Haşmet yeter iksâr-ı sühan başla duâya
Zîb-âver-i nutkun ola ezkâr-ı fazîlet
- 42 Sadrında şeref-bahş-ı fezâ'il ola zâtı
Devrinde ola münteşir âsâr-ı fazîlet

13

DEFTER-DÂR-I ŞIKK-I EVVEL HALÎMÎ PAŞA MERHÛMA BİR MİKDÂR
İTİZÂRI MUTAZAMMIN GÖNDERDİKLERİ KASİDEDİR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Kulda kim her ne kadar zelle vü isyân vardır
Anı afv etmese erbâb-ı mekârim ârdır
- 2 Kul günâh eylemese afva mukârin olamaz
Câzib-i lutf u atâ masiyet-i bisyârdır
- 3 İtirâf üzre olan sehv ü kusûr erbâbı
Vâsıl-ı mertebe-i magfîret-i Gaffâr'dır

- 4 Nûr-ı tevbeyle olur zulmet-i isyân rûşen
Neyyir-i rûz-ı cezâ pertev-i istigfârdır
- 5 Tâ'ib ü nâdimin olmaz hefevâtı teftîş
Şöhret-i cürme sebep şâ'ibe-i ısrârdır
- 6 Cürmümüz var ise de zât-ı kerem-perverden
Gösteren rûy-ı dili âyine-i inkârdır
- 7 Gam yemem levh-i dilim olsa siyeh-kâr-ı kusûr
Anı tebyîz edecek Hazret-i Defter-dâr'dır
- 8 Mâlik-i seyf ü kalem sâlik-i vâdî-i kerem
Ârif-i fenn-i himem nâdiretü'l-âsârdır
- 9 Mustafâ-nâm u melek-hûy u Halîmî-mahlas
Midhat-ı zâtı anın debdebe-i eşârdır
- 10 Marifet anda sehâ anda nüvâziş anda
Böyle ahlâk u mekârimle inâyet-kârdır
- 11 Pîşgâhına varan cümle emel-cüyânın
Her biri nakd-i nüvâziş ile minnet-kârdır
- 12 Bir nüvâzişle yapar bin dil-i vîrân-şüdeyi
Hüsn-i ahlâkı gönül yapmada san mimârdır
- 13 Dürr-i yektâ gibi çıkmakda sühan agzından
Tab-ı pür-feyz-i sihir-sâzı yem-i zehhârdır
- 14 Şîve-i nutkuna dil-beste anın hüsn-i edâ
Şâhid-i tabına şeydâ-ter olan güftârdır
- 15 Gülşen-i tabının üşkûfte olan gonceleleri
Her biri dest-i kabûl ile gül-i destârdır
- 16 Cevher-i nutku olur kurta-i gûş-ı tahsîn
Dürr-i nazm-ı sühanı muntazam u hem-vârdır
- 17 Defter-i lutfuna kayd etmede ehl-i emeli
Kilki tahrîr-i kerem eylemede nâ-çârdır
- 18 Ey kerem-kâr u atâ-bahş-ı zamân pey-der-pey
Bezl ü îsâra kef-i merhametin der-kârdır
- 19 Hak budur zâtına ahlâk-ı hamîde câme
Herkesin kâmetine olmaz o kaftân dardır

- 20 Sana ihsan edip ol feyzi Cenâb-ı Bârî
Cümlelerin hâli değil hâsiye-i ebrârdır
- 21 Bakma noksânına her şahsın efendim hoş geç
Kimi mağşûş-dimâg u kimi pür-efkârdır
- 22 Jâj-hâyân-ı nifâkın sözüne aldanma
İtimâd eyleme ebnâ-yı zamân gaddârdır
- 23 İtizârımı kabûl eyle beni tatyîb et
Tuhfe-i nezd-i kerîmân u kirâm azârdır
- 24 Vasfımı böyle mi eylerdim inâyet-kârım
Nişleyim sahn-ı dilim arsa-geh-i ekdârdır
- 25 Benim ol şâir-i muciz-dem ü manî-perver
Böyle tertîb-i sühan şânıma şe'n ü ârdır
- 26 Havsalam dagdaga-i hubb-i sivâyı alamaz
Bâde-i ışk-ı Hudâ ile dilim ser-şârdır
- 27 Nutk-ı pür-sûzum ile levh-i zamîrim şimdi
Tûr-ı pür-nûr-ı tecellî gibi âteş-zârdır
- 28 Berk urur pertev-i Hak sadr-ı safâ-bahşımında
Tahta-i sîne-i dil âyine-i envârdır
- 29 Bülbül-i nutkum ile gonca-i âsârım ile
Ser-be-ser sahn-ı cihân dâ'ire-i gülzârdır
- 30 Etmez âzürde ahibbâmı benim âsârım
Gülşen-i fikretim gülleri hep bî-hârdır
- 31 Benim ol hâce-i şehbender-i kâlâ-yı sühan
Sîne sandûka-i pür-emptia-i eşârdır
- 32 Böyle bir şâir-i zûr-âver iken fâ'ide ne
Nice bin derd ile dil âh-keş-i ekdârdır
- 33 Vaktidir ahde vefa eylemenin sultânım
İntizârım kerem ü himmetine her bârdır
- 34 İltifât eyleme bîhûde kelâma lutf et
Eskiden halk-ı cihân halt-zen-i güftârdır
- 35 Haşmetâ erdi sühan gâyete âgâz-ı duâ
Eyle kim tâ-be-ezel kâide-i eşârdır

36 Ede pür-feyz-i Hudâ teşne-lebân-ı afvı
Tâ ki şüyûde-dil-i çeşme-i istigfârdır

37 Ola sadrında rakam-rîz-i devâm-ı ikbâl
Bu duâ şâm u seher vâsita-i ezkârdır

14

VEZİR-İ FÂZİL ALLÂME-İ KÂMİL MÜŞÂRÜN-İLEYH RÂGİB PAŞA
EFENDİMİZ HAZRETLERİNE SADÂRET-İ UZMÂYI TEŞRİFLERİ ESNÂSINDA
VERİLEN TÂRÎHİ MUTAZAMMIN KASİDE-İ GÜZİDEDİR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

1 Etse âyîne-i dil kesb-i cilâ-yı tevfik
Görünür dîde-i maksûda likâ-yı tevfik

2 Hâr-zâr-ı emeli gülşen-i ikbâl eyler
Bir nefes olsa vezân bâd-ı sabâ-yı tevfik

3 Sarf-ı sermâye-i sâ mân ile der-dest olmaz
Nakd-i ihlâsla olur bey u şîrâ-yı tevfik

4 Tayy-ı feyfâ-yı mahâzîr ana yek hatve
Bîm-i lagziş olamaz reh-zen-i pâ-yı tevfik

5 Gösterir mucize-i tavr-ı yed-i beyzâyı
Olur ejder-küş-i evhâm asâ-yı tevfik

6 Gûşe-i dâmenine dest-i taarruz edemez
Zîver-i dûş-ı merâm olsa kabâ-yı tevfik

7 Sade fâsâ kef-i ihlâsı açınca bir dil
Dür-nisâr olmadadır ebr-i hevâ-yı tevfik

8 Bâ-husûs ol şeh-i Dârâ-fer ü ankâ-tabın
Oldu cârûb-ı deri perr-i hümâ-yı tevfik

9 Yanî hakân-ı zamân Hazret-i Sultân Osmân
Sürdü Hak dergehine rûy-ı recâ-yı tevfik

10 Verdi Allâh Taâlâ ana bir düstûr kim
Cebhesi matlâ-ı hûrşîd-i safâ-yı tevfik

11 Yedine mühr-i hümâyûnunu teslîm etdi
Oldu sultân-ı cihân cilve-nümâ-yı tevfik

12 Râgıb-ı ehl-i sühan Hazret-i Râgıb Paşa
Tab-ı pâkîzesi mir'ât-ı likâ-yı tevfik

- 13 Sadr-ı Cem-pâye Hudâvend-i avâtıf-mâye
Nefehât-ı sühanı gonce-küşâ-yı tevfik
- 14 Sâhib-i seyf ü kalem âsaf-ı allâme-şiyem
Pertev-i subh-ı himem nûr-ı Hudâ-yı tevfik
- 15 Nefha-i nutku tarâvet-dih-i gülzâr-ı sühan
Neyyir-i re'yi fûrûg-efken-i cây-ı tevfik
- 16 Eser-i kilik-i teri nûr-ı siyâh-ı irfân
Pertev-i tîg-i cihân-gîri ziyâ-yı tevfik
- 17 Bür'-i sâa nazarı teb-zedegân-ı ye'se
Zât-ı hikmet-menişi dâr-ı şifâ-yı tevfik
- 18 Şâhid-i ilmîne dil-dâde fuhûl-i ulemâ
Âb u tâb olmuş ana hüsn ü bahâ-yı tevfik
- 19 Kâkül-i eşheb-i iclâline dil-beste-i ışk
Sünbül-i bâg-ı zafer müşk-i Hitâ-yı tevfik
- 20 Nâfe-cüyân-ı gazâlân-ı makâsıd oldu
Nûkhet-i hulku ile gâliye-sây-ı tevfik
- 21 Ârbe-i sâat-i ikbâli olur vaktinde
Güm-sürâg-ı emele sît-i derâ-yı tevfik
- 22 Şîve-i tarz-ı sühan nâtıka-ı fazlında
Her ne nutk etse olur hüsn-i edâ-yı tevfik
- 23 Meh gibi kesb-i kemâl etmedeyiz nûrundan
Pertev-i zâtı anın şems-i duhâ-yı tevfik
- 24 Nedir ol hüsn-i tevâzu o uluvv-i himmet
Derc olunmuş diline arz u semâ-yı tevfik
- 25 Tabı bir bülbül-i hoş-lehçe-i irfândır kim
Nâlesi gülbün-i manâda nevâ-yı tevfik
- 26 Tîg-i sertîz-i zafer kabza-i teshîrinde
Pîş-i eyvân-ı otâgında livâ-yı tevfik
- 27 Bildirir hayr u şeri sît-i sarîr-i kilki
Döndürür Hakk'a dili nagme-i nây-ı tevfik
- 28 Sedd-i reh olmaz ana şîb ü firâz-ı evhâm
Sâha-i düldül-i tedbîri fezâ-yı tevfik

- 29 Kandırır teşne-lebi bâdiye-i hırmâmı
Âb-ı ihsânı füyûzât-ı inâ-yı tevfik
- 30 Gonçe-i devleti revnak-dih-i bâg-ı ikbâl
Bülbül-i nâtıkası nagme-serâ-yı tevfik
- 31 Nâv-dân-ı kalemi katre-nisâr olsa bulur
Nahl-ı huşk-ı emelim neşv ü nemâ-yı tevfik
- 32 O sühan-dân-ı cihân devlet ile oldukda
Dergeh-i pâdişehi nâsiye-sây-ı tevfik
- 33 Mihr-i ikbâl-i sühan-senc-i zamân togdu hele
Gitdi kaht-ı hüner ü geldi rehâ-yı tevfik
- 34 Âsafâ dest-i kemâlindeki kıl-ı hünerin
Nazm u nesrinde olur nâdire-zây-ı tevfik
- 35 Ey veliyyü'n-niamım vakt-i heveskârîde
İltifâtın dile vermişdi safâ-yı tevfik
- 36 Hâk-i pâyn bana çok gördü felek sonra velî
Fürkat-i zâtın ile itdi cüdâ-yı tevfik
- 37 Bad-ez-în Haşmet-i şeydâ kulunuz bu deme dek
Görmedi rûy-ı dil-ârâ-yı vefâ-yı tevfik
- 38 Makdemin eyler o mâ-fâta telâfi bilirim
Bulurum sâye-i cûdunda gınâ-yı tevfik
- 39 Âsafâ vasfın ile miskale-i ihlâsım
Verdi mirât-ı dil ü taba cilâ-yı tevfik
- 40 Arayıp buldu bu pâkîze zemîni kalemim
Beyt-i evsâfını tarh etdi berây-ı tevfik
- 41 Söyledim sâdece bir beyt ile târihini kim
Nokta-i aybını göstermez edâ-yı tevfik
- 42 Enmelem oldu kalem-gîrî-i tahrîrinde
Tamiye rütbesin ihrâza se-pây-ı tevfik
- 43 Oldu târih-i dil-âvîzi anın bu beyt kim
Yanî her mısraı bir feyz-resâ-yı tevfik
- 44 Sad tâlile gelip Hazret-i Râgıb Paşa
Mühr-i devlet yedine oldu atâ-yı tevfik

- 45 Haşmet ol sadr-ı cihân-kadr-i mekârim-kâra
Olalım nâtika-cünbân-ı duâ-yı tevfik
- 46 Masdar-ı hayr ü saâdet ola zâtı dâ'im
Sadr-ı ikbâlini Mevlâ ede cây-ı tevfik (1167)

15

MÜŞÂRÜN-İLEYH SADR-I AZAM MUSTAFÂ PAŞA EFENDİMİZ
HAZRETLERİNİN SADÂRET-İ UZMÂYI İKİNCİ DEFA TEŞRİFLERİNDE
TÂRİHLERİNİ MUTAZAMMIN ARZ OLUNAN KASİDEDİR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Seyl-i pür-cûş gibi feyz-i meserret geldi
Hâr u hâşâk-ı keder gitdi letâfet geldi
- 2 Gül gibi güldü yüzü mevsim-i gülde dehrin
Çîn-i ebrû-yı kesel gitdi beşâset geldi
- 3 Geldi nev-rûz-ı safâ serdî-i gam mahv oldu
Çemen-i ravza-i maksûda nadâret geldi
- 4 Dâg-dâr olma gönül lâle-sıfat sen gül açıl
Mevsim-i lâle gidip güllere nevbet geldi
- 5 Bad-ez-în bülbül-i dil eylesin vâveylâ
Keyfimiz sahn-ı dile gül gibi kat kat geldi
- 6 Sadr-ı tahtında karâr eyleye Sultân Osmân
Devr-i adlinde cihân halkına râhat geldi
- 7 Toldu bâzâr-ı cihân bender-i insâfindan
Kâfile kâfile kâlâ-yı adâlet geldi
- 8 Fikr ederken yine ahvâl-i ibâdullâhı
Hâtır-ı pâkine bir âsaf-ı devlet geldi
- 9 Etdi bâ-avn-i Hudâ anı vekîl-i mutlak
Cünbiş-i emn ü emân çerha o sâat geldi
- 10 Yanî Paşa-yı felek-kevkebe düstûr-ı kerîm
Herkesi dest-i şerîfinden inâyet geldi
- 11 Mustafâ-nâm u melek-haslet ü kudsî-fitrat
Hâmî-i dîn-i mübîn hâdî-i sünnet geldi
- 12 Melce'-i ehl-i recâ püşt ü penâh-ı fukarâ
Âb-ı rûy-ı vüzerâ masdar-ı himmet geldi

- 13 Hâtem-i devr-i zamân Âsaf-ı sâhib-irfân
Kâleb-i devlete cân rûh-ı letâfet geldi
- 14 Oldu leb-rîz-i gınâ kîse-i sad-çâk-i ümîd
Menba-ı cûy-ı atâ ayn-ı mürüvvet geldi
- 15 Ol şeref-bahş olalı sadr-ı kerem-pîrâya
Teng-dest-i emelin destine vüsat geldi
- 16 Sîr-çeşm oldu cihân feyz-i kudûmünden anın
Hân-ı yagma gibi İstânbûl'a nimet geldi
- 17 Bir geliş geldi saâdetle efendim ki benim
Hak-perestâna safâ düşmene sıklet geldi
- 18 Azm edip tâ Mora'dan cânib-i İstânbûl'a
Kimseyi yakmadan ol şems-i adâlet geldi
- 19 Münteşir oldu adâletle cihâna nâmı
Harekâtın işiden âdeme hayret geldi
- 20 Fukarâ zümresine eylediği yollarda
Nev-be-nev ol haber-i iffet ü şefkat geldi
- 21 İştirâ eyledi mâliyle ne ki lâzım ise
Kimsenin dânesine etmedi ragbet geldi
- 22 Bu velî hasletidir tavr-ı vezîrâne değil
Bu reviş bu yürüyüş halka kerâmet geldi
- 23 Sad şükür Hakk'a yine sadrı şeref-yâb etdi
Arz-ı hâl eyle gönül vakt-i şikâyet geldi
- 24 Ey veliyyü'n-niamım dinle biraz feryâdım
Hâk-i pâyine yüzün sürmege Haşmet geldi
- 25 Sendedir rahm u vefâ sendedir ihsân u atâ
Sâye-i âtıfetin halka saâdet geldi
- 26 Ey benim himmeti çok minneti yok sultânım
Bana gayrin nazarı ayn-ı rezâlet geldi
- 27 Sâye-i devletiniz dûr olalı farkımdan
Söylesem başıma haylice felâket geldi
- 28 Ben neler çekdim inâyetlu efendim bilsen
Fürkat-i zâtın ile aklıma hiffet geldi

- 29 Lâkin Allâh Taâlâ yine ihsân etdi
Feyz-i teşrîfin ile şimdi ifâkat geldi
- 30 El-yevm def-i harâret ederim sâyende
Âb-ı rûy-ı emelim hıfzına kudret geldi
- 31 Nazra-i âtîfeti senden umar gönlüm kim
Âherin lutfu dile mahz-ı şemâtet geldi
- 32 Söyledim âleme tebşîr ile bu târîhi
Müjdeler dehre yine sâhib-i devlet geldi (1170)
- 33 Haşmetâ hatm-i kelâm eyle bu târîh ile sen
Gel duâ eyleyelim vakt-i icâbet geldi
- 34 Hak Taâlâ anı sadrında mekîn etsin kim
Sadra teşrîfi ile âleme râhat geldi

16

MESNED-TİRÂZ-I SADR-I VÂLÂ-YI FETVÂ CENÂB-I CENNET- MEKÂN
MERHÛM U MAGFÛR ŞEYHU'L-İSLÂM-I FEZÂ'İL-İHTİŞÂM SADÛ'L-ENÂM-I
MEKÂRİM-İLTİZÂM ESAD EFENDİMİZ HAZRETLERİ SADR-I İFTÂYI
TEŞRİFLERİ ESNÂLARINDA ARZ ETDİKLERİ KASİDE-İ RAMAZÂNİYYEDİR
Kİ SİLE VÛ CÂ'İZESİ MUKÂBİLİNDE HÂRİC RU'ÛSUNU İHSÂN
BUYURMUŞLARDIR. LÂKİN MEDHİYESİ ZÂYİ OLMAGLA DEST-RES
OLUNDUKDA TEZYÎL OLUNA. OL GİRİZgâh-I KASİDE BUDUR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Gurre-i şehri-i sıyâm etdi yine arz-ı cemâl
Rûze-dârânın eder kaddini hem-şekl-i hilâl
- 2 Katı pek saht kemândır ki salâdır çekene
Hey'et-i mâh-ı nevinden olunur istidlâl
- 3 Tевbe-sad-tevbe o bir şehri-i mübârekdir kim
Vahyi-i Hak oldu o dem levha-tırâz-ı inzâl
- 4 Şule-endâz-ı şebistân-ı cihân oldukça
Şeb-i târike verir pertev-i subh-ı ikbâl
- 5 Şema-i püf-zede-i sarsar-ı isyânı eder
Meşal-i magfiret-efrûz-ı tarîk-i amâl
- 6 Pertevi sâika-i hırmen-i isyân u kusûr
Gurre-i mincel-i sad-mezraa-i berr ü nevâl
- 7 Böyle bir mâh-ı safâ-perver olur mu şeb ü rûz
Ufuk-ârâ-yı tulû olmada hûrşîd-i visâl

- 8 Gezip envâr-ı kanâdîl ile hûrşîd-ruhân
Oldu reşk-âver-i eyyâm-ı çerâgân-ı leyâl
- 9 Ekser-i serv-kadân Câmî-i Fâtih'de gezer
Havlının her tarafı dilber ile mâl-â-mâl
- 10 Kimi uşşâkına hem-dest olup gezmekde
Kimi zen-dostluk edip almış ele bir gül-i âl
- 11 Nakd-i ümmîd-i visâl-âver-i âşık ber-kef
Kâle-i vasl-ı bütân zîb-i yed-i istibdâl
- 12 Sû-be-sû mîve-fürûşân terâzû der-dest
Yalvarıp derler efendim be-meded benden al
- 13 Allâh Allâh nedir ol âmed ü reft-i hûbân
Ki temâşâ ile dil oldu perişân-ahvâl
- 14 Ben de bir serv-kadin pâyına yüz sürmek için
Ana dünbâle-dih-i hâhiş olup sâye-misâl
- 15 Beni de etdi heves-kâr-ı hılâf-ı âde
Azm-i gül-geştî-i seyrâna bu tab-ı meyyâl
- 16 Su gibi gönlüm akıp pâyına bir serv-kaddin
Ana dünbâle-rev-i hâhiş olup sâye-misâl
- 17 Yanî ardınca topuk çalmaga âgâz etdim
Oldu pây-ı hevesim âbile-dâr-ı âmâl
- 18 Tavr-ı şûriş-fiken-i kaddine tâkat mi gelir
Bagrımın yagın eritdi benim ol yâl ile bâl
- 19 El-amân âh amân ol büt-i nâzende beni
Etdi bin nâz ile ser-mest-i mey-i gunc u delâl
- 20 Dedim ey âfet-i cân îdde mi bûs u kinâr
Dedi ey Haşmet-i âşüfte vü sencîde-makâl
- 21 İd-i ekber bu sene oldu sıyâma der-pîş
Ne ise hâhiş-i dil eyleme bir an ihmâl
- 22 Tali-i esadı bir zât-ı felek-kevkebenin
Verdi dünyâya bu dem pertev-i îd-i ikbâl
- 23 Esadü'l-mille nesak-bend-i umûrû'd-devle
Sâhibü's-savle mühim-sâz-ı pesendîde-fiâl

17

MUKADDİME-İ GİRİZ-GÂH-I BAHÂRİYYEDİR Kİ GÂLİBÂ MEDHİYESİ
İNŞÂ OLUNMAMAK GEREKİR. LÂKİN GİRİZGÂHI NÂDİDE-BİKRDIR.
DİKKAT Ü MÛTÂLAA BUYURULDUKDA MALÛM OLUR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Eser-i feyz-i bahâr etdi cihânı hurrem
Gülşen-i Adne şebîh oldu ser-â-ser âlem
- 2 Gülşenin her gülü bir sâgar-ı sahbâya dönüp
Oldu revnak-şiken-i sahn-ı tarab-hâne-i Cem
- 3 Halka-i mevce-i bûy-ı gül olup zencîri
Beste-i gülbün-i şevk oldu hezâr-ı pür-gam
- 4 Eser etmiş o kadar feyz-i rutûbet güle kim
Âb u tâbı Kızılırmag ile gûyâ tev'em
- 5 Her reg-i berg-i gül-i terden olup âb revân
Döndü firûze gül-âbdâna bu çerh-i târem
- 6 Şöyle te'sîri var eşyâda füyûzâtın kim
Böyle hengâm-ı hurûş-âver-i dehri bilmem
- 7 Cedvel-i levha olup Cedvel-i Kagıd-hâne
Cûş-ı enhâra sahayıfde cedâvil tev'em
- 8 Âb-ı huşk etmede vâdî-i rutûbetde hurûş
Oldu deryâ-yı Necef tana-zen-i cûşîş-i yem
- 9 Tab-ı şâir dahi cûş eyleyicek deryâ gibi
Bahr-i eşâra mevc-rîz-i rakam oldu kalem
- 10 Havfım oldur eser-i cûşîş ile bahr-i arûz
Keştî-i şire verir gavta-i girdâb-ı adem
- 11 Bahr-i evzâna dahi geldi takâzâ-yı hurûş
Tab-ı şâir nice eşâra yanaşır bilmem
- 12 Kuvve-i nâmiye ol mertebede bâgda kim
Sâye-i nahli zemîn etdi tarâvetde alem
- 13 Dikseler sahn-ı Çerâgân'a nihâl-i şemi
Gonce-i şule olur verd-i terâsâ hurrem
- 14 Berg-i lâle o kadar reng-pezîr olmuş kim
Tîg-i bârîkleri deşne-i âlûde-i dem

- 15 Şöyle âsâr-ı safâ rûy-ı zemîne sârî
Münakis âyîneveş hâke sipihr-i azam
- 16 Safvet-i arz o kadar kim nazar-endâz olsa
Görünür dâdelere aks-i kevâkib ol dem
- 17 Üstühâmı sayılır gâv-ı zemînin bir bir
Sayılır mâyu bile dikkat ederse âdem
- 18 Zer-i meskûk gibi aks-i kevâkib yerde
Oldu hem-sûret-i gencîne-i dînâr u direm
- 19 Mâl-i hûlyâ-yı defîne hevesi düşdü dile
Şakk-ı arza kürenin himmeti oldu munzam
- 20 Ugrama rence gönül genc deyu âlemde
Bir defîne bilirim pür-dür-i yektâ-yı himem
- 21 Pertev-i subh-ı sehâ matla-ı hûrşîd-i atâ
Menhelü'l-azb-i vefâ Âsaf-ı ferhunde-şiyem
- 22 Nukre-i âtîfeti yâsemen-i ravza-i cûd
Zer-i lutfu gül-i nesrîn-i gülistân-ı kerem
- 23 Nefha-i nâtıkası revnak-ı eşcâr-ı merâm
Reşha-i kilik-i teri ebr-i güher-zây-ı hikem

18

HENGÂM-I HEVES-KÂRÎDE MEDRESE TALEBİYLE ŞEYHU'L- İSLÂM-I
BÜLEND-MAKÂM ES-SEYYİD FEYZULLÂH EFENDİ-ZÂDE ES- SEYYİD
MUSTAFA EFENDİ HAZRETLERİNE İDİYYE OLMAK ÜZERE ARZ OLUNAN
KASÎDE-İ BEÇCEDİR

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Hilâl-i îd-i ikbâlin dem-â-dem âşikâr olsun
Hasûdun sîne-i nâ-sâfına hançer-güzâr olsun
- 2 Görünsün âfitâbâsâ felekde kevkeb-i bahtın
Dil-i derd-âşinâsı düşmenânın dâg-dâr olsun
- 3 Kelâmın zübde-i fetvâ kıyâmın umde-i takvâ
Vücûdunla cihân cilve-nümâ-yı itibâr olsun
- 4 Fûrûg-ı subh-ı îdâsâ tırâz-ı sadr-ı ikbâl ol
Cihâna bûşiş-i dâmân-ı lutfun iftihâr olsun

- 5 Efendim ferve-i beyzânı takbîl eylesinler kim
Zamânında safâ-yı ehl-i dil leyl ü nehâr olsun
- 6 Pür etsin cevher-i maksûd ceyb ü dâmen-i dehri
Kef-i deryâ-nevâl-i himmetin gevher-nisâr olsun
- 7 Cihân destân-serây-ı lutfun olsun andelîbâsâ
Hemân gül-çîn-i bâg-ı iltifâtın sad-hezâr olsun
- 8 Edince ehl-i dil güller gibi hande dil-i adâ
Fetîle-dâr-ı dâg-ı ye's ile bir lâle-zâr olsun
- 9 Rakam-senc-i himem ol arz-ı hâl-i derd-mendâna
Kalem destinde tahrîr-i keremde bî-karâr olsun
- 10 Efendim şâirim sihr-âferînim itibârım yok
Bana bir rütbe-i hâric kerem kıl itibâr olsun
- 11 Ru'ûs ile beni bir belli başlı âdem et şimdi
Ser-i bî-servet ü sâmâna tâc-ı iftihâr olsun
- 12 Efendim Haşmet'i ser-menzil-i tadrîse vâsıl kıl
Bu kerr ü ferr-i örf ü üst ile eşheb-süvâr olsun
- 13 Olursun dâhil-i sahn-ı inâyet hîç elem çekme
Duâ-yı devletiyle dil hemân evkât-güzâr olsun
- 14 Hemîşe mâh-ı pertev-bahş-ı îd-i pür-safââsâ
Fürûg-ı kevkeb-i ikbâli günden âşikâr olsun

19

CENÂB-I MEKÂRİM-NÜMÛD MERHÛM U MAGFÛR SULTÂN MAHMÛD
EFENDİMİZ HAZRETLERİ İÇÜN İNŞÂ OLUNAN SIHHAT- NÂMEDİR

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Şifâ-yâb ol şeh-i devrânı gördük dîdeler rûşen
Safâ-yı hâtır-ı sultânı gördük dîdeler rûşen
- 2 Rikâb-engîz-i rahş-ı âfiyet olmuş saâdetle
O sultân-ı felek-unvânı gördük dîdeler rûşen
- 3 Geceler hâb-ı râhat dîde-i giryâna girmezken
Menâm-ı sıhhat-i cânânı gördük dîdeler rûşen
- 4 Nazardan düşdü ey dil kıymet-i kuhl-ı Sıfâhânî
Gubâr-ı makdem-i hâkânı gördük dîdeler rûşen

- 5 Günü togdu yine zulmet-nişînân-ı şeb-i ye'sin
Tulû-ı kevkeb-i ihsânı gördük dîdeler rûşen
- 6 Cihân bir zerre mikdârı degildi çeşm-i âlemde
O hürşîd-i şeref-efşânı gördük dîdeler rûşen
- 7 Uyandı baht-ı âlem rûşenâsı kapladı dehri
Ayânen ol meh-i tâbânı gördük dîdeler rûşen
- 8 Cihân turdukça tursun sâyesinde olmasın mehcûr
Kırân-ı encüm-i rahşânı gördük dîdeler rûşen
- 9 Husûsâ âsaf-ı Hâtem-nihâda müjdeler olsun
Safâda sâye-i Sübhân'ı gördük dîdeler rûşen
- 10 Serîr-i saltanatda pertev-efrûz-ı devâm olsun
O mâh-ı matlâ-ı dîvânı gördük dîdeler rûşen

20

KÂSÎDE-İ RAMAZÂNİYYE BERÂY-I NAZÎRE-İ MERHÛM U MAGFÛRUN-
LEH VEHBÎ EFENDÎ. HENGÂM-I HEVES-KÂRÎDE İBTİDÂ İNŞÂ
BUYURDUKLARI KASÎDEDİR Kİ ŞEYHU'L-İSLÂM HAZRETLERİNE ARZ
ETDİKLERİNDE SIGÂR-I SİNLERİNE BİNÂ'EN KENDİLERİNE İSTİKSÂR VE
HEZÂR TAHSİN Ü ÂFERİN İLE CÂ'İZE-BAHŞÂ-YI İTİBÂR BUYURUP MATLA-
I ÂFİTÂB-I İŞTİHÂRLARI OLAN ÂSÂRLARINDANDIR Kİ HER VECH İLE
NAZÎRESİNE GALEBE VE TEFEVVUKU ZÂHİR Ü ÂŞİKÂR VE VEHBÎ EFENDÎ
MERHÛMUN MATLA-I KASÎDESİNDEN MÂ-ADÂ BU KASÎDE-İ GARRÂ İLE
HEM- KUMÂŞ OLUR BİR BEYTİ OLMADIĞI DİKKAT-İ MÛTÂLAADA
BEDÎDÂR OLUR. MEDHİYYESİ ZÂYİA OLMAGLA GİRİZGÂH-I KASÎDEYE
DAHİ BADEHU DEST-RES OLUNUP ZEYL-İ KASÂ'İDE SEBT OLUNDU

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Pertev-endâz olıcak gurre-i şehri Ramazân
Yakdı kandîl-i dili şule-i şem-i Gufrân
- 2 Geceler döndü tecellî-kede-i envâra
Hande-zen matla-ı hurşîde leyâlî-i cihân
- 3 Oldu her câmi-i vâlâ cebel-i Nûr'a nazîr
Her minâre şecer-i Tûr gibi şule-feşân
- 4 Mâh-ı nev sanma görüp gurre-i şehri savmı
Câmi-i magfirete bir alem-i vâlâ-şân
- 5 Bildirir şekli-i hilâl oldugunu rûze-keşe
Nâhun-ı afv-ı Hudâ ukde-küşâ-yı isyân
- 6 Resm-i zîbendesini bir medde-i Bismillâhî

- K'oldu ser-sûre-i âyât-ı Hudâvend-i cihân
- 7 Benzese bir mehin ebrûsu o zîbâ resme
Ol büt-i şöhre-i şehre olur âlem Şabân
- 8 Encümâsâ bu kanâdîl-i fîrûzân-ı şehir
Eyledi kubbe-i câmileri gerdûn-unvân
- 9 Zînet-i hâke girîbân-ı felek çâk-endâz
Pertev-i arza zebûn pençe-i mihr-i rahşân
- 10 Her şebi rûz gibi matlâ-ı envâr-ı safâ
Her günü îd gibi şevk-res-i rûze-keşân
- 11 Ekl ü şürbü unudur şehri temâşâsından
Toyamaz zevkine câmilerinin sâ'im olan
- 12 Yokdur ikbâli oruç yemede halkın ammâ
Bir göz ile bakarak geşt ü güzâr etse bütân
- 13 Bâ-husûs hâlet-i savm ile gürisne-çeşme
Turş-rûyân görünür hüsn ile hurşîd-ruhân
- 14 Nice hâlât-ı safâ-bahşî olur bu savmın
Kimi rûhen kimi cismen olarak feyz-resân
- 15 Rûşen etdikde meh-i rûze şeb-i eyyâmı
Yakamaz oldu kanâdîl-i neşâtı mestân
- 16 Bekleriz biz de Ayasofya'da küp dibini
Pây-ı humdan geçemez câmie varsa rindân
- 17 Elde tesbîh ile sâati sayar tiryâkî
Dâne-i habbe-i afyonu eder vird-i zebân
- 18 Ehl-i keyfin şaşırır vakt-i gurûb tekbîrin
Sûre-i Şems'i tilâvet ile ahşamı kılan
- 19 Buldu her bir kişi bir sûret-i zîbâ-yı salâh
Döndü âyîne-i gufrâna cebîn-i isyân
- 20 Seng-i tevbeyle kırıp şişe-i sahbâyı bütün
Şimdi tesbîh çeker câma bedel hep rindân
- 21 Bir veliyyü'n-niam-ı kible-geh-i ihsânın
Vird-i ezkâr-ı cemîliyle olur sübha-keşân

- 22 Zîver-i sadr-ı kerem mesned-i vâlâ-yı himem
Müftî-i devr-i zamân mâ-hasal-ı kevn ü mekân
- 23 Menbau's-sıdk-ı vefâ mevrîd-ı enhâr-ı atâ
Kilki mîzâb-ı sehâ hokkası havz-ı ihsân

21

KÂSİDE-İ SÜNBU'L BERÂY-I VASF-I ŞEYHU'L-İSLÂM VELİYYÜDDİN
EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Tûg-ı şâhî gibi îstâde ser-â-ser sünbül
Şâh-ı nev-rûza konakçılık eder her sünbül
- 2 Alemâsâ dikilip bâga çeker sâyesine
Ceyş-i ezhâr-ı çemen-zârı berâber sünbül
- 3 Revnak-ı bezm-i bahâr eyledi her bir varakın
Gösterir sâkı ile sâkîye sâgar sünbül
- 4 Dizdi kandillerin düzüye mânend-i menâr
Sahn-ı pehnâ-yı çerâgâna verir fer sünbül
- 5 Yere düşmezdi ebed tekye-geh-i gülşende
Şeb-külâh olsa yâ mengûş-ı kalender sünbül
- 6 Hokka-bâzî-i çemende çıkarıp hokkaların
Habbeveş serdî-i sermâyı güm eyler sünbül
- 7 Gördü zerrîn kadeh nergis-i mest-i bâğı
Döndü gök kanzîle gülşende ser-â-ser sünbül
- 8 Kasabü's-sebk-i bahâr oldu vü bekledi sâkî
Ney-süvârân-ı çemen râhını gözler sünbül
- 9 Davet-i keyf-i şarâb eylemege gülşende
Mâ'î fîncânların dehre bağışlar sünbül
- 10 Yemyeşil mevc-i yem-i ahzara döndükçe çemen
Atdı lîmân-ı bahâr evine lenger sünbül
- 11 Şevk ile kâ'im olup bâgda dil-bestelige
Kâkül-i şâhid-i ikbâlini ister sünbül
- 12 Kelle-i kande döner kâğıd-ı nîlî içre
Olsa yâd-ı leb-i şîrînine mazhar sünbül
- 13 Kâküle benzemege âh ne kanlar dökdü
Karn-ı haccâm gibi sînede yer yer sünbül

- 14 Hat-ı nev-hîzi olur âh-ı derûna bâis
Çıkar elbette benefşeyle berâber sünbül
- 15 Vâsf-ı sünbülde biraz kâkül-i yâra degelim
Haşmetâ gayri yeter lafz-ı mükerrer sünbül
- 16 Kopdu bu matla-ı nev gülşen-i endîşemden
Bilsin âlemde nedir verd-i sühan-ver sünbül
- 17 Olmasa turra-i gül-ruhlara hem-ser sünbül
Ser-be-ser olmaz idi başa berâber sünbül
- 18 Ben de bir ravza-i âsâr-ı kerem-ver gördüm
Hat-ı muciz-eser-i kilkinde derler sünbül
- 19 O kerem-kâr-ı bahâr-âver-i bâg-ı lutfun
Oldu cârûb-ı deri sünbüle-i per sünbül
- 20 Şeyhu'l-islâm-ı asr yanî veliyyü'n-niamım
Zîr-i fetvâdaki imzâsına benzer sünbül
- 21 Alır ıtriyeti hulkundan ezâhir-i bahâr
Zehr-i kahrından ölüer ejder-i heft-ser sünbül
- 22 Bâg-ı dâd-ı himemden alabilse bir feyz
Nahl-i hurmaveş eder kaddini ber-ter sünbül
- 23 Kapsa nem feyz-i midâd-ı kaleminden bir kez
Hande eyler gül-i sad-berge musavver sünbül
- 24 Meşrebinden alıcak neş'e-i feyzi gülşen
Kıldı her bir kadehin lûle-i kevser sünbül
- 25 Revnak-ı bâg-ı himem ebr-i güher-rîz-i kerem
Oldu ezhâr zamânında birer ter sünbül
- 26 İsm-i sâmîsi gibi zâtı Velîdir eyler
Çûb-ı huşkîdeyi yek nazrada hoş-ter sünbül
- 27 Görse şâh-ı kalem-i bağçe-i tahrîrini
Sâkını sünbüle-dâr-ı edeb eyler sünbül
- 28 Sît-i âvâze-i âh ile derende oldu
Nây u surnâ ile bir çâker-i mehter sünbül
- 29 Dâverâ ravza-i lutfunda nemâ-yâftedir
Andelîbe gül-i ter kâküle katmer sünbül

- 30 Kilk-i vâlâ-eseri dehrin İmâdü'd-dîn'i
Sâyesi gülşen-i islâmda server sünbül
- 31 Nokta-i hattına teşbihe hatâ nâfe-i müşg
Kerem ü lutfuna nisbetle muhakkar sünbül
- 32 Sünbülîstân-ı hayâl eyledi levh-i kalemim
Yana yana çü bahâr oldu mükerrer sünbül
- 33 Gül gib nutkum eder gülşen-i bezmi pür-zîb
Veremez bâğçe-i sohbeta zîver sünbül
- 34 İşte meydân-ı sühan gitmeyelim gülzâra
Var mıdır bâg-ı hayâlâtta sükker sünbül
- 35 Ben piyâz istemezem tarh-ı zemîn-i şire
Dilde hod-reste olur sihr ile açar sünbül
- 36 Harf kandîl ü satr sâk u maânî nükhet
Şirimîn mısra-ı vâlâsına benzer sünbül
- 37 Erse feyz-i kalemim reşhası gülzâra olur
Kâmet-i sidre vü tûbâyâ berâber sünbül
- 38 Olmasa böyle açılmazdı riyâz-ı dilde
Bâd-ı âhımla perîşân u mükedder sünbül
- 39 Bir piyâzım yogiken yine zemîn-i tabım
Dehri tatîr edecek mertebe besler sünbül
- 40 Dâg-ı gül nâle-i murg şerha-i serv cûy-ı sirişk
Dûd-ı pür-pîç-i dilim sînedede katmer sünbül
- 41 Fikr-i gîsû çıkamaz dîde-i giryânımdan
Zîver-i şîşe-i pür-âbdır ekser sünbül
- 42 Heves-i zülfi ile âh edicek gülşende
Çıkdı dûd-ı dil-i âşıkla birâder sünbül
- 43 Dilde bir âteş-i sûzân-ı tahayyür var kim
Halka-i dûdı dahi gül gibi ahmer sünbül
- 44 Âhım eflâke çıkıp sünbülede etdi karâr
Gayrı lâzım degil ister gül ü ister sünbül
- 45 Çıkdı evc-i felege dûd-ı derûnum yanarak
Oldu tâ şîşe-i nüh-târeme ber-ter sünbül

- 46 Sünbülîstân-ı gumûm eyledi âhım çemeni
Oldu her berg-i sebz tîre-dih-i her sünbül
- 47 Dûd-ı âteş gibi gülşende tüterdi olsa
Tâbiş-i âhım ile nâmiye-perver sünbül
- 48 Nev-bahâr-ı sühana erdi hazân-ı encâm
Haşmetâ geldi yerine yine lâgar sünbül
- 49 Tâ kopup bâgçe-i perverişinden her sâl
Şîşe-i dîde-i halka ola zîver sünbül
- 50 Gülşen-i adli bula revnak-ı bâd-ı tevfik
Bezm-i câhına ola dûd-ı muanber sünbül

22

MERHÛM U MAGFÛR VÂLİD-İ MÂCİD-İ KESİRÛ'L- MEHÂMİDLERİ
MÛŞÂRÛN-İLEYH EFENDİMİZ HAZRETLERİ ÂZİM-İ DÂRÛ'L-CİNÂN
OLDUKLARINDA PEDER-İ MANEVÎ-İ MEKÂRİM- PERVERLERİ MERHÛM-I
CENNET-MEKÂN RÂGİB PAŞA EFENDİMİZ HAZRETLERİNE TERKÎB-İ BEND
VÂDÎSİNDE TARH ETDİKLERİ ARZ-I HÂL-İ SÛZİŞ-ME'ÂLDİR Kİ MERHÛM-I
MÛŞÂRÛN-İLEYH HAZRETLERİNE ARZ U ÎSÂLÎ MUKADDER OLMAMIŞDIR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Ey veliyyü'n-niamım şâh-ı şefâat-ger için
Yanî sultân-ı rûsul Hazret-i Peygamber için
- 2 Pâre-i kebd-i ciger-gûşe-i şâh-ı kevneyn
Câm-nûşân-ı şehâdet ol iki server için
- 3 Hulle-pûşân-ı tebâşîr-i duhûl-i firdevs
Tâc-dârân-ı hilafet o mukarrebler için
- 4 Kurretü'l-ayn-ı cihân pertev-i ayn-ı ayân
Merdüm-i dîde-i sultân-ı Sikender-fer için
- 5 Âteş-i fûrkat ile tâbiş-i dûzah mânend
Her seher eyledigim âh-ı şerer-perver için
- 6 Ne kadar sıklet ise dinle benim feryâdım
Oldu âzürde-i eyyâm dil-i nâ-şâdım
- 7 Hâliyâ renciş-i hicrân ile bî-dermânım
El-meded sûziş-i hirmân ile âteş-dânım
- 8 Etdi hûnâbe-i çeşmim o kadar cûşiş kim
Benzedi pençe-i mercâna saf-ı müjgânım

- 9 Şöyle pür-hûn-ı sirişk oldu ki bu dîdelerim
Döndü kan şîşesine aynı ile çeşmânım
- 10 Niçe kan ağlamasın çeşm-i ter-i gam-dîde
Âteş-i hecr-i peder yakdı dili sultânım
- 11 Edemem dâ'ire-i sabr u tahammülde karâr
Çıksın evc-i felege velvele-i efgânım
- 12 El-meded el-meded ol âteş-i sûzân-ı nifâk
Etdi sahn-ı dilimi dûzah-ı pür-sûz-ı firâk
- 13 Âh devletlu vefât-ı peder öldürdü beni
Felek açdı bana dervâze-i beytû'l-hazeni
- 14 Ber-taraf râbıta-i meyl-i vatan gönlümden
Şîve-i keşmekeş-i hecr ile kırdık reseni
- 15 Olamam bir dahi dem-sâz-ı hevâ-yı ârâm
Darb-ı mızrâb-ı kazâ bozdu o perde düzeni
- 16 Kalmadı dâ'ire-i servet ü sâ mân-ı peder
Niçe der-pîş-i tahayyül edeyim ben vatanı
- 17 İlticâ-yı emele kalmadı tâkat dilde
Açamam nîk ü bed nutka muhassal deheni
- 18 Âh edersen bu harâretle felekler tutuşur
Korkarım yerde beşer gökde melekler tutuşur
- 19 Hûn ile dîdelerim toldu efendim toldu
Sarıp gül gibi ruhsâre-i şevkim soldu
- 20 Gül gibi açılamm bâg-ı ferahda gayri
Pençe-i dest-i kazâ gonce-i kâ mım yoldu
- 21 Olmamışken mey-i ikbâl ile ser-mest-i gurûr
Bu humar ile bu hamyâzeye bâis noldu
- 22 Geldi bu dâr-ı mücâzât-ı cihâna çün dil
Etdiği var ise devletlu efendim buldu
- 23 İlticâ eylemezem âhere inşâ'allâh
Gayri bilmez bu gönül lutfuna me'luf oldu
- 24 Melce'-i çâre-resim sensin efendim sensin
Tanrıdan mültemesim sensin efendim sensin

- 25 Bir zamân sohbet-i cân-bahşına dil mazhar idi
Murg-ı dil tûtî gibi kâm-ver-i şekker idi
- 26 Dergeh-i âtıfetin cilve-gehim olmuşken
Gûyiyâ Haşmet'in ol bâbda Dârâ-der idi
- 27 Yâl ü bâlım var idi sâye-i lutfunda benim
Şimdi tâb-ı elem-i hecr ile yağım eridi
- 28 Ne zen-i dehre ne bintü'l-inebe meyl etdim
Ülfet ü sohbeta hasr eyledigim hep er idi
- 29 Yanî cürmüm nedir ey kân-ı kerem hiç bilmem
Şöhret-i kâzibemiz gerçi biraz ber-ter idi
- 30 Şübhe yok dilde budur mâ-hasal-ı efkârım
Bana halkın nazarı degdi inâyet-kârım
- 31 Vâkıâ derd-i şemâtet beni etdi sersem
Sizi tasdî ederim gûş-zedim söylersem
- 32 Jâj-hâyın anasın agladır erbâb-ı samem
Ben tahammülde kusûr etmem er oğlu ersem
- 33 Sen hemân sag ol inâyetlü kerîmü'ş-şiyemim
Hasmı iskât ederim ben de sühan-perversem
- 34 Hâk-i pâyine yüzüm sürmedir ancak garazım
Yanî nâ-merd olayım mansıb u mâl istersem
- 35 Mâye-i feyz-i neşât-ı dil-i gam-nâkimsin
Câna minnet yoluna rûh-ı revânı versem
- 36 Bendeyim ben sana devletlu efendim bende
Kim ne söylerse bana sonra olur şermende
- 37 Hânedânın şeref ü izz ile mamûr olsun
Kec bakanlar harem ü devletine kör olsun
- 38 Dürr-i zâtın sadef ü mâyesi olduklarıçün
Cilvegâh-ı ebeveynin dahi pür-nûr olsun
- 39 Hak Taâlâ seni tevfiğe refik etsin kim
Zîr-i sâyende cihân emn ile mesrûr olsun
- 40 Yokdur evsâfını imlâya dilimde kudret
Süstî-i tab ile bu mertebe mazûr olsun

- 41 İttikâgâh-ı sühan-perver iken dergeh-i şeh
Ne revâ ben gibi bir ehl-i sühan dür olsun
- 42 Künc-i gurbetde niçün kaldım efendim böyle
Bildir aslın bana Allâh'ı seversen söyle
- 43 Bilsem arz-ı hünere ben de liyâkat yok mu
Neşr-i âsâr-ı sühan etmege kudret yok mu
- 44 Yanî bî-behre miyim marifet-i dânişden
Yohsa erbâb-ı sühan sınıfına ragbet yok mu
- 45 Mâni-i lutf u kerem ise maârif şimdi
Bizde de el gibi bir pâre hamâkat yok mu
- 46 Cürm ü isyânımıza gerçi nihâyet yog ise
Meslek-i Mustafavî üzre şefâat yok mu
- 47 Âsitân-ı şeh-i devrâna varılmak güc ise
Bâri sâhillere azm etmege ruhsat yok mu
- 48 Kaldı âhir burada bende-i efgendeleri
Gitdi İstânbûl'a menfâda olan bendeleri
- 49 Gerçi etvâr-ı siyeh-kâr-ı hatâda alemim
Lîk şimdi nîgeh-endûz-ı zuhûr-ı keremim
- 50 Afv-ı sultân-ı zamân bizleri güldürmez mi
Haşyet-i cürm ile ben girye-künân-ı nedemim
- 51 Tavf-ı dergâh-ı şehen-şâha kıyâm etdikçe
Gûyiyâ magfirete tâ'if-i beytü'l-haremim
- 52 Tevbe-i meyde sebâtım yogise sultânım
Dem-be-dem nûş-ı ayag etmede sâbit-kademim
- 53 Bir kızıl işde yed-i marifetim yok ancak
Cürmümüz var ise bir câm ile bir gonce-femim
- 54 Sen de lutf et kerem et Haşmet-i pür-derd ü gama
Söyle ahvâlini ol pâdişeh-i muhtereme
- 55 Yanî arza giricek hâl-i dili tahrîr et
Bir bir ihlâs-ı ubûdiyyetimi takrîr et
- 56 Nice inkâr olunur rütbe-i istidâdım
Şevket ü Sâ'ib ü Hassân'a beni tanzîr et

- 57 Avn-i Bâriyle suûbetli bir emre kullan
Uhdesinden gelemesem o zamân tazîr et
- 58 Dönmeyim hâne-i vîrânıma lutf eyle meded
Köhne beytü'l-hazen-i hâtırımı tamîr et
- 59 İktizâsına göre eyle efendim hareket
Hâtır-ı pâdişeh e seb ise tezkîr et
- 60 Bâ-husûs ehl-i sühan himmete şâyân-ter olur
Anlara lutf-ı şehen-şâh-ı zamân ekser olur
- 61 İttihâz-ı şuarâ pâdişeh sünnetdir
Şâirân lâzıma-i dâ'ire-i devletdir
- 62 Pâdişâhân-ı cihân nâdire-dânsız olamaz
Şehr-yârâna sühan vâsıta-i şöhretdir
- 63 Hutbeveş kim okusa midhat-ı sultânı ne dem
Arş-ı alâya çıka nâmı bu ne rifatdir
- 64 Şâirân olmasa bu arsa-geh-i âlemde
Nâm u şân-ı küremâ güm-şüde-i gaybetdir
- 65 Herkesin kârı mı meddâh-ı şehen-şâh olmak
Vasf-ı sultâna sezâ nâtıka-i Haşmet'dir
- 66 İtibâr eyleye şevketlu efendim kuluna
Ben de sarf eyleyeyim nakd-i hayâli yoluna
- 67 Hazret-i Hak anı mansûr u muzaffer etsin
Adl ü dâd ile cihâd ile muammer etsin
- 68 Seyf-i tevfik-i zafer ile cihân-gîr olsun
Ser-be-ser arsa-geh-i dehri musahhar etsin
- 69 Görmedik mislini bu pâdişeh-i devrânın
Hızr-ı tevfiği Hudâ zâtına yâver etsin
- 70 Zîver-i dest-i zafer ede Kızıl Elma'yı
Hûn-ı adâ ile bu arzı muhammer etsin
- 71 Biz de târih-i kasâ'id yapalım vasfında
Ol dahi kullarını lutfuna mazhar etsin
- 72 Yüzünü yere koyup eyle duâyı Haşmet
Vere tahtında Hudâ ol shehe yüz yıl müddet

23

TERKÎB-İ BEND BERÂY-I NAZÎRE-İ RUHÎ BAGDÂDÎ ALEYHİ'R-
RAHMETÜ'L-HADÎ VE DER-ZIMN-I İN TERKÎB-RÂ NAT-I ŞERÎF-İ HAZRET-İ
SULTÂN-I RÛSUL ALEYHİ EFDALÛ'T-TAHİYYÂT-RÂ İNŞÂ KERDE VÛ NAZM-
ÂVERDE EST

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Faûlün)

- 1 Keyfiyyet-i bî-keyf ile Allâh-perestiz
Ser-mestî-i sahbâ ile peymâne-şikestiz
- 2 Derd-i ser olur ehl-i dile neş'e-i âmâl
Biz bâde-i bî-reng-i kemâ-kân ile mestiz
- 3 Şeh-râh-ı taayyün dilime vâdî-i nistî
Davâ-yı vücûdu koyalım hest ile hestiz
- 4 A'lâ-yı merâtibde ayân zıll-ı vücûduz
Düşdük yere biz sâye-sıfat hâk ile pestiz
- 5 Ermez elimiz dâ'ire-i kesrete aslâ
Biz halka-i tevhîd gibi dest-be-destiz
- 6 Sûfî gibi biz sâf-dil-i nûr-ı safâyız
Mir'ât-ı cilâ-dâde-i vech-i urefâyız
- 7 Hem-dâ'iredir âdeme hayvân u nebâtât
Derk eyle bu devrândadır devr-i mükâfât
- 8 Tafsîlimizin defter-i icmâlidir evkât
Enfûsden alır pertevini nûr-ı semâvât
- 9 Büt gibi perestiş mi olur şems-i cihâna
Bî-kayd-ı cihet olmalıdır dilde ibâdât
- 10 Âyînesidir vech-i beşer nûr-ı cemâlin
Esmâ vü sıfat oldu müsemmasına mir'ât
- 11 Ne gavs-ı bihâr et ü ne gül-geşt-i diyâr et
Ummân-ı dilinde bulunur dürr-i murâdât
- 12 Tarife sezâ sırr-ı İlâhî'de söz olmaz
Yokdur harem-i cân u dile râh-ı makâlât
- 13 Âyîne gibi sâf gerek sîne-i ârif
Kim anda bedîdâr ola timsâl-i maârif

- 14 Nûr-ı siyeh-i dil ki süveydâda nihândır
Ol nûr-ı siyeh merdümek-i dîde-i cândır
- 15 Terk eyle kuyûdât-ı izâfâtı ser-â-ser
Kimse demesin sana fülân ibni fülândır
- 16 Sil levh-i dilinden heves-i bûd u nebûdu
Bil sırr-ı kemâlâtını ne îñ ü ne ândır
- 17 Vâkıf olayım dersin eger sırr-ı vücûda
Âsâr halâyıkda ayân dilde nihândır
- 18 Âmed şüdüne eyle nazar leyl ü nehârın
İkbâl ile idbâr-ı cihân anda ayândır
- 19 Gir dâ'ire-i vahdete devrâna kapılma
İkbâl ile idbâra sebep devr-i zamândır
- 20 Cân sırrına mahrem olan anlar bu safâyı
Bu dâr-ı fenâ içre bulur zevk u safâyı
- 21 Sâkî bize sun bâde-i engûru İrem'den
Keyfiyyet-i uhrâ kapalım meşreb-i Cem'den
- 22 Bir bâde ola neşve-i ser-şârı dem-â-dem
Versin dile şevk-i ebedî bezm-i kıldemden
- 23 Mecnûn degil âkil ü dâñadır o dil kim
Bî-kayd ola zencîr-i hurûfât-ı kalemden
- 24 Kendin bilen eyler mi nazar nakş-ı vücûda
Vârestedir erbâb-ı bekâ hayl u haşemden
- 25 Bükme belini vaz-ı girân ile bu halkın
Sen dahı ser-âzâd olasın bâr-ı sitemden
- 26 İnsâna hakâretle nazar ayn-ı hatardır
Ey merdüm-i dîde yaraşan hüsn-i nazardır
- 27 İnsân olana dîde-i cânında yer eyle
Merdümlere ey kurre-i aynım nazar eyle
- 28 Aksin alayım dersin eger nûr-ı cemâlin
Âyîne gibi levh-i dilin sâf-ter eyle
- 29 Nûr-ı basarı ayn-ı basîret ile pür kıl
Ey dil ikilikden hazer eyle hazer eyle

- 30 İskât-ı kuyûdât ile gelir pertev-i vahdet
Envâr-ı tecerrüdle dilin şule-ver eyle
- 31 Geldin bu fenâ mülküne çün geç akabâtı
Bir ahsen-i sûret ile bârî güzere eyle
- 32 Bî-fâ'ide dünyâyâ perestiş nice bir bu
Öldürdü bizi âh bu bîhûde tekâpû
- 33 Dünyâ şeb-i hırmân u bekâ subh-ı şerefdir
Bîdâr-ı bekâ olmayanın ömrü telefdir
- 34 Ey cevhere-i kân-ı cevâhir bu bilişle
Gevher deyü ahz eyledigin seng-i hazefdir
- 35 Mânende-i bedr bul şerefi nûr-ı siyehden
Mâh-ı ruhuna her güzelin hattı kelefdir
- 36 Zâhid dil-i mestâne tehî-dest degildir
Rindân-ı mey-âşâm-ı safâ câm-be-kefdir
- 37 Tana siper oldukça alır menzili ârif
Sehm-i siteme ehl-i dilin cismi hedefdir
- 38 Bir hâle heves eyle ki dâ'im ola bâkî
Zımnında anın tatmayasın zehr-i firâkî
- 39 Agyâr-ı dil-âzâr sana hem-dem olur mu
Murgân-ı dile zâg-ı siyeh tev'em olur mu
- 40 Olmazsa nihâdında eger cevher-i merdî
Hiç sadr-ı sadâretle kişi âdem olur mu
- 41 Zinhâr sakın bakma hakâretle fakîre
Vâdî-i tecerrüdde kişi hiç kem olur mu
- 42 Bahşâyış-i Hak zâhire tatbîk ile olmaz
Mîzân-ı meşîyyetde gönül derhem olur mu
- 43 Hep kâide-i hikmete merhûndur eşyâ
Bî-râbîta-i sırr-ı hikem âlem olur mu
- 44 Hâline göre rızkî olaydı bed ü nîkin
Olmazdı zer-i tâm-âyârı Venedik'in
- 45 Peymâne-keş-i mazleme hükkâm-ı zamândır
Bezm-i mey-i iffetde yine Nûşirevân'dır

- 46 Reftâr-ı zarâfetle bu eyyâmda gerçek
Müstamel olan sıdk-ı hulûsâne yalandır
- 47 Hâtem gibi nâm ister isen semt-i sehâda
Bas mührü temessüklere esnâfı dolandır
- 48 Hem-cinsimiz Allâh bilir söylemem ammâ
Paşalar u mollâların ahvâli yamandır
- 49 Bak gittigimiz mesleke bak meslek-i Hakk'a
Hakkâ yolumuz râst-rev-i dûzahiyândır
- 50 Âyâ bize râh-ı hidâyet görünür mü
Yohsa dil-i bî-çâre bu yolda sürünür mü
- 51 Ârif çekemez tavrını nev-reste kibârın
İllâ ki aga sadrına geçmiş çukadârın
- 52 Erbâb-ı gınâ dagdaga-i câh ile câhil
Vâdî-i tecâhülde eder geşt ü güzârın
- 53 Bir hande-i gül-rîze dahı olmadı bâdî
Gûş eyledik efgânını gülşende hezârın
- 54 Devletle cihân tahtına şâhen-şeh olanlar
Hep taht-ı türâb eylediler cây-ı karârın
- 55 Handânî-i ikbâline aldanma bu dehrin
Ânide geçer revnakı eyyâm-ı bahârın
- 56 Her istediğin kâra elin bir kez ereydi
Dünyâya kişi geldigine bârî degeydi
- 57 Hakkâ ki bu bir savn-ı hikem-perver-i kudret
Kim vermedi âlemde murâdâtına ruhsat
- 58 Kurtarmaz özün lücce-i emvâc-ı belâdan
Girdâba verir âdemi ünvan-ı riyâset
- 59 Dünyâ için icrâ-yı garaz şânına düşmez
Ahbâba degil düşmenine eyle mürüvvet
- 60 Evlâdını sen mâla sipâriş mi edersin
Ebnâsına mîrâs-ı peder bâis-i nekbet
- 61 Dogdukda eder kendüye ebnâ-yı zamâne
Etvâr-ı sefihâneyi ser-meşk-ı zarâfet

- 62 Bir zâtın ola mertebe vü mâlı mükemmel
Şâyeste mi zulm edene sermâye-i devlet
- 63 Aldanma meded zînet-i dünyâyı nidersin
Bî-vâye gelip dehre tehî-mâye gidersin
- 64 Zâhirde siyeh kevkeb isek manîde nûruz
Pertev-fiken-i bârika-i devha-i Tûr'uz
- 65 Bir lema-i pür-şâşayız nûr-ı siyehden
Hurşîd-sıfat şule-ver-i subh-ı zuhûruz
- 66 Rûşen kılarız bîkr-i maânîyi gelince
Haclet-geh-i irfânda biz şem-i şu'ûruz
- 67 Îsâya verin cilve-i ihyâyı dem-â-dem
Biz mareke-ârâ-yı haşır nefha-i sûruz
- 68 Nakşında nihân âlem-i kübrâ ile sugrâ
Seyr ile Süleymân-ı zamân cism ile mûruz
- 69 Ummân-ı hakîkatde hafî lü'lü'-i zâtız
Pâ-dest-i kader münselik-i silk-i sıfâtız
- 70 Kul itdi bizi Hak o şeh-i her dü-cihâna
Sıgmaz izam-ı kevkebesi kevn ü mekâna
- 71 Her zerresi bir kulle-i Kâf olsa sezâdır
Şems-i şerefî nice sıgar evc-i beyâna
- 72 Girmez gözüne bir ehadın nûr-ı tecellî
Kuhl etmeyicek hâk-i rehin dîde-i câna
- 73 Dergâhına yüz sürmege bin cân ile hasret
Hep bende-i fermân-beri şâhân-ı zamâne
- 74 Cân buldu zuhûrundan anın kâleb-i âlem
Rûh oldu vücûdu ezeli cism ile câna
- 75 Ol pâdişeh-i tâc-âver-i hutbe-i "levlâk"
Sultân-ı şeref-perver-i heft-kışver-i eflâk
- 76 Ey şems-i Hudâ pertev-i tû geşte-i beşîrâ
Nevveret zalâme'z-zeleli'ş-şirki münîrâ¹

¹ Şirk zilletinin karanlığı aydınlandı.

- 77 Ez-rûy-ı tû her nîk u bedî terbiye yâst
Utıyet ile'l-halki beşîran ve nezîrâ²
- 78 Yek-gonçe-i bâg-ı şemiyet 'ayn-ı behişt
Fereşet rûhî ilâ-ravdatike rûhî hasîrâ³
- 79 Ez-âteş-i duzah çe gürîzem ü çe bâkem
La-hâcete lî hîfe in künte zahîrâ⁴
- 80 Rûyem bederet südde şode-est be-her saâdet
Da' yâ senedi ricleyke alâ-vechî mesîrâ⁵
- 81 Hurşid-i şefâat talebem ez-der-lutfet
Çün mâh-ı siyeh-kâse be-za'-ı dil-i Haşmet
- 82 Yüz verdi dile pertev-i hürşid-i İlâhî
Döndürdü beyâz-ı sehere rûy-ı siyâhı
- 83 Bir dilde ola ışk-ı şehen-şâh-ı nübüvvet
Tâb-âver-i hurşid olur pertev-i âhı
- 84 Müşkil mi kalır ol dil-i pür-nûr-ı hikemde
Hep keşf olur esrâr-ı şuûnât kemâ-hî
- 85 Hak'dan biliriz cümle zuhûrâtı berâdır
Esbâba dahı eylemeziz nîm nigâhı
- 86 Çıkmaz bu gidişle yolumuz semt-i salâha
Elden koma manaya giden meslek ü râhı
- 87 Bu saltanat u ceng ü savaş ehli nic'oldu
Dehrin nereye gitdi bu şâhân u sipâhı
- 88 Sarf eyleme dünyâya yazık ömrü telefdır
Dünyâ selef uhrâ bilene hayr-ı halefdır
- 89 Cûyân olagör Kâf-ı dilin ankâsın
Elbet arayan dilde bulur Mevlâ'sın

² İnsanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderildi.

³ Ruhum senin bahçene baştan başa yayıldı.

⁴ Sen yanımda olursan benim korkmama gerek yok.

⁵ Ey benim destekçim yürümek için yüzüme iki ayağını koy.

- 90 Ârif düşe mi çengel-i kıl u dahı kâle
Fehm eylemeden sırr-ı dilin manasın
- 91 Hep gördüğümüz lutf u kerem âh u sitemdir
Bildirdi felek bizlere asrın küremâsın
- 92 Dil-teşne eder feyzine etrâfı kerem-ver
Öz zâtına mahsûs kılıp cûd u atâsın
- 93 Fakr ile gınâ zînet ü zîverle bilinmez
Fark edemedik şehr-i bekâ bay u gedâsın
- 94 Bir pîre yapış kim olasın vâkıf-ı esrâr
Say et sana pîrsiz demesin zümre-i eşrâr
- 95 Yâ Rab esâfilde nedir böyle saâdet
Bu rütbe eâlîye neden geldi mezellet
- 96 Bî-berg ü nevâ kaldı ilâhî urefâmız
Oldu cühelâ zümresi hep nâ'il-i devlet
- 97 Düşdük bu harâbâta nedir çâre humâra
Mest etdi bizi âh bu peymâne-i hikmet
- 98 Gördün mü bu âyîne-i devrânda söyle
Kim verdi murâd üzre hayâlâtına sûret
- 99 Zevkin bulamaz neşve-i sahbâ-yı fenânın
Dil ehl-i harâbâta döner eylese işret
- 100 Biz keşmekeş-i çilleyi gurbetde çıkardık
Geh belde-i İzmîr'de geh Bursa'da halvet
- 101 Bilmem bu zuhûr-ı sitemi Zeyd ü Amr'dan
Billâh kusûrumdur efendim bana reh-zen
- 102 Vaz et ser-i teslîmi der-i emr-i Hudâ'ya
Cânın var ise verme rızâ hükmi-i kazâya
- 103 Dûr etdi tarabgâh-ı vatandan bizi devrân
Sahbâ-keş-i üns eyledi bezm-i gurebâya
- 104 Altmış yedi ay etmiş iken Bursa'da ârâm
Saldım yine İzmîr'e dahı nefy ile sâye
- 105 Şâyeste idik terbiyeye dogrusu biz de
Dil gaflet ile gitmiş idi râh-ı hevâyâ

- 106 Zâhirde nedir cürmüme âgâh olaydım
Vallâh ağız açmaz idim çün ü çerâyâ
- 107 Bildik ki vatan cilve-geh-i sırr-ı Hudâ'dır
Bahş eyledik İstânbûl'u yârân-ı safâyâ
- 108 Varmış tutalım maskat-ı re'se kişi bir baş
Dûr olmuş ahibbâ-yı vatan semt-i vefâyâ
- 109 Aglatmayalım gayrı yeter çeşm-i pür-âbı
Der-dest-i tarab eyleyelim câm-ı şarâbı
- 110 Böyle hareket eyleyelim bezm-i safâda
Geh bûsiş-i cânân gehî bûsiş-i bâde
- 111 Çek sâgarı sen def-i gam et meclis-i meyde
Hamyâze-keş olsun bulunan semt-i riyâda
- 112 Dil-hâhı gibi var mı murâda eli ermiş
Meczûmdur âlemde Hudânındır irâde
- 113 Rabt etdi bizi dergeh-i Mevlâ'ya bu gurbet
Bâ'is olanın ömrünü Hak ede ziyâde
- 114 Haşmet gibi âzâde-ser-i minnet olup et
Levh-i kadehe cebhe-i teslîmi nihâde
- 115 Ey peyk-i sabâ semt-i Sitânbûl'a gidersen
Ahbâbıma hâl-i dili et böyle ifâde
- 116 Hâlâ reh-i vâdî-i tevekkülde mukîmiz
Zâhirde dehen-beste vü bâtında Kelîm'iz

İBTİDÂ'-İ TEVÂRÎH

MERHÛM U MAGFÛR CENNET-MEKÂN U FİRDEVŞ-ÂŞİYÂN SULTÂN
OSMÂN EFENDİMİZ HAZRETLERİNİN TÂRÎH-İ CÛLÛSLARI VE SÂ'İR
TEVÂRÎH-İ MÛTENEVVİADIR

1

TÂRÎH-İ CÛLÛS

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Tâc u tahtın ede mesûd u mübârek Bârî
Ey şehen-şâh-ı kerem-pîşe mekârim-unvân
- 2 Taht-ı tevfik-i Hudâ mesned-i ikbâlin olup
Bula zâtınla şeref devlet-i Âl-i Osmân
- 3 Hayr-makdem deyu îd eyledi hep bendelerin
Ey kerâmetlu mehâbetlu şeh-i vâlâ-şân
- 4 Devha-i bâg-ı merâhim dediler zâtın için
Sâye-i re'fetini eylediler cây-ı emân
- 5 Yüz süren gûşe-i dâmân-ı mülûkânenize
Oldular her biri sad şevkle şâd u handân
- 6 Başladı cümlesi evsâf-ı hümâyûnunuza
Olmada böyle cihân nâtıka-cünbân-ı beyân
- 7 Allâh Allâh nedir ol nûr-ı mücessem dediler
Görmemiş mislin anın hem ne görür çeşm-i cihân
- 8 Böyle bir şâh-ı melek-talat u kudsî-fitrat
Oldu ikbâl ile evreng-i cihâna sultan
- 9 Pertev-i subh-ı zafer cebhe-i pür-nûrunda
Ferr-i hurşîd-i şeref levh-i ruhunda rahşân
- 10 Gonca-i gülşen-i ahkâm u adâlet deheni
Müşk-bûy-ı nefesi feyz-i nesîm-i ihsân
- 11 Meymenet anda vü hayr anda saâdet anda
"Menhelü'l-azb-i" mehâsin denilirse şâyân
- 12 İşte âsâr-ı selef işte tevârîh-i mülûk
Var mıdır böyle şehen-şâh-ı adîmü'l-akrân
- 13 Beni söyletmediler şâir-i pâkîze iken
Düşdüler birbirine vâdî-i medhinde cihân

- 14 Nevbet-i nutk-ı sühan degmedi Haşmet kuluna
Bana açdırmadılar vasf-ı güzîninde dehân
- 15 Bârî esvâk-ı şehirde varayım geşt edeyim
Olayım her tarafa peyk-sıfat müjde-resân
- 16 Buldugum âdeme böyle diyeyim târîhin
“Âleme müjde cülûs eyledi Sultân Osmân” (1168)
- 17 Hak Taâlâ ede her rûzunu îd-i nusret
Zulmet-i şâmı ola subh-ı fütûh-ı ihsân
- 18 Husrevâ pâdişehâ zîver-i taht-ı şerefâ
Ey nesak-bend-i nizâm-ı hâlel-i kevn ü mekân
- 19 Şâirim gerçi hoş-âmedci degildir tabım
Sühanım etmezem âmîhte-i levs-i yalan
- 20 Gün gibi dehre tulûunda ser-â-ser âlem
Dediler böyle gerek zıll-i zalîl-i Yezdân
- 21 Tavf-ı bâbında eyâ kabe-i maksûd âlem
Emr ü fermân-ı hümâyûnuna lebbeyk-zenân
- 22 Eyle dervâze-i iclâlini bâb-ı rifat
İlticâyı der-i vâlâna eder âlemiyân
- 23 Zâtınızdan umarız Hazret-i Allâh bilir
Gayri kimden umulur zerrece lutf u ihsân
- 24 Bâ-husûs Haşmet-i şeydâ kulunuz hünkârım
İtibârınla ola nâdire-sencân-ı zamân
- 25 Sâye-i saltanatında olayım bî-pervâ
Şöhret-i midhat-i zâtın ile sahib-dîvân
- 26 Bende olduk sana ey şâh-ı cihânım bende
Gam yemez sen gibi sultâna hemân bende olan
- 27 Pes bu devlet bize Bârî’ye teşekkür edelim
Zât-ı pür-cûdunu Hak eyledi dehre ihsân
- 28 Gün-be-gün zâhir ola kevkebe-i saltanatın
Pertev-i adlin ile rûşen ola sahn-ı cihân
- 29 Tev’emân elsine-i halk ile aklâm-ı kader
Böyle bahş olmuş ezel hutbe-i unvânına şân

- 30 Kudsiyân söyledi târîhini “Sultân Gâzî”
Ben de sebt eyledim ey şâh-ı kerîm-i devrân
- 31 Fâl-i hayr olduğuna şübhe mi var hünkârım
Yanî târîh-i cülûsun ola “Gâzî Sultân” (1168)

2

NECL-İ NECİBE SULTÂN-I ERİBE KERİME-İ MÜKERREME ŞÂH SULTÂN
EFENDİMİZ HAZRETLERİNİN TARİH-i VİLÂDET-İ BÂ- SAÂDETLERİDİR
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Failün)

- 1 Pâdişâh-ı âlemin Hak ede zât-ı ekremin
Baht-ı firûz ile dâ'im kürsî-i firûzede
- 2 Yanî Sultân Mustafâ sâhib-kırân-ı asr kim
Oldu gâlib pertevi mihr-i cihân-efrûza da
- 3 Ol şehen-şâh-ı bülend-evreng-i haşmet kim anın
Dergeh-i cûdunda şâhân-ı cihân deryûzede
- 4 Pâdişâhânın eri Osmâniyânın serveri
Verdi bin yıllık nizâmı âleme yek-rûzede
- 5 Bâ-husûs ol feyz-i sulbü âlemi ihyâ edip
Şân-ı devlet kalmadı bu hâlet-i melmûzede
- 6 Verdi bir sultân-ı vâlâ-şân ile dünyâya fer
Oldu bedrâsâ tulû-ı sadı şeh-ı rûzede
- 7 Togdu mâh-ı rûzenin on dördü gibi âleme
Verdi tâbiş pertevi hûrşîd-i alem-sûza da
- 8 İd-ber-bâlâ-yı id etmez mi âlem hak bu kim
İd çün oldu müsâdif böyle bir nev-rûzede
- 9 Kilki der-dest eyleyip nutka gelip bu şevk ile
Haşmetâ şimdengeri minnet mi sâz u söze de
- 10 Söyledim târîhini çıkdı dü-şakk-ı hâmeden
Sûr-ı Şâh Sultân ile id oldu mâh-ı rûzede (1174)

3

MERHÛM U MAGFÛR ŞEYHU'L-VÛZERÂ ALÎ PAŞA HAZRETLERİNİN
SADÂRET-İ SÂLİSELERİNE TÂRİHDİR

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Bârekallâh eyâ âsaf-ı Kerrâr-meniş
Etdi sadra yine Hak zât-ı güzînin ihsân

- 2 Her umûrunda muvaffak ede Allâh seni
Feyz-i Hak'sın bize ey zât-ı mekârim-unvân
- 3 Şâirim gerçi inâyetlu efendim ammâ
Dehenim eylemezem mevrîd-i çirkâb-ı yalan
- 4 Sen şeref-bahş olalı sadr-ı kerem-pîrâyâ
Geldi güller gibi açıldı yine rûy-ı cihân
- 5 Bârekallâh bilip kadrini şâh-ı âlem
Etdi sultânımı ârâyış-i sadr-ı dîvân
- 6 Görsün ayân-ı cihân şân-ı vezâret ne imiş
Bilsin etvâr-ı vezîrâneyi Âsaf-revişân
- 7 Cân-ı âlemsin eyâ rûh-ı revân-ı âlem
Olayım vasfin ile nâtıka-cünban-ı beyân
- 8 Havfım oldur bana evsâfına nevbet düşmez
Bi'n-nefes etdi ser-âgâz şehen-şâh-ı zamân
- 9 Nâmı şeyhu'l-vüzerâ menşe'i sadru'l-ulemâ
Zâtı mir'ât-ı dil-i devlet-i Âl-i Osmân
- 10 Sadr-ı dîvân-ı atâ zuhr-ı penâh-ı fukarâ
Melce'-i ehl-i recâ tesliyet-i alemiyân
- 11 Sâhibü's-seyf ü kalem saf-şiken-i hayl-i sitem
Rüstem-i şîr-şiyem zehre-şikâf-ı nâdân
- 12 Alî Paşa-yı esed-savlet ü Kerrâr-sıfat
Hayder-i devr-i zamân Âsaf-ı sâhib-irfân
- 13 Kâle-i feth u zafer makdemine pây-endâz
Nereye vaz-ı kadem etse olur cây-ı emân
- 14 Kimsenin medhali yok pertev-i ikbâlinde
Vermiş Allâh Taâlâ ezeli rifat ü şân
- 15 Oldu üç defa saâdetle vezîr-i azam
Nâdiren misli evâ'ilde karîn-i imkân
- 16 Muktezâ-yı şeref-i taliidir etdi Hudâ
Yedine vefk-i müselles gibi mührü ihsân
- 17 Şöyle feyz-âver-i şevk oldu kudûmü ile dehr
Şâir-i nâdire-gû oldu bütün harf-nedân

- 18 Yine ikbâl ile Kerrâr-ı celâdet geldi
Diyerek birbirine oldu cihân müjde-resân (1168)
- 19 Ben de bir mısra-ı pâkîze hisâb etdim kim
Ana nokta koyamaz nâdire-sencân-ı zamân
- 20 Haşmetâ bendesine hüsn-i edâ muhtasdır
İşte meydan-ı sühan işte sühan-dân-ı cihan
- 21 Şair-i pâk-sühan olduğuma şahiddir
Nutm-ı eslâf ile tebrîkini etmek ilân
- 22 Buldu bu mısraı dil tavk-ı beşerden hâric
Her bir engüştüne bir mühr-i sadâret şâyân (1168)

4

KUR'ÂN-I KERÎM'DEN TEFE'ÜLEN VEZÎR-İ MÜŞÂRÜN-İLEYH
HAZRETLERİNE LÂYİH VE BADEHU BU ABD-İ FAKÎRE ARZ
BUYURDUKLARINDA HUZÛR-I SAÂDETLERİNDE BEDÂHATEN TANZÎM VE
TERKÎB OLUNAN TÂRÎHDİR

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Etdi Kerrâr-ı sadâret Hak Alî Paşa'yı kim
Verdi üç kez mühre ol vefk-i müselles gibi nâm
- 2 Sadr-ı vâlâyı üçüncü kerre teşrîf edicek
Nass-ı "Azzeznâ bi-sâlis" oldu bir târîh-i tâm (1168)

5

KÂBİREN-AN-KÂBİR ŞEYHU'L-İSLÂM-I BÜLEND-MAKÂM DÂMÂD-
ZÂDE FEYZULLÂH EFENDİ HAZRETLERİNİN İKİNCİ DEFA SADR-I FETVÂYI
TEŞRİFLERİNE TÂRÎHDİR Kİ SARÂY-I HÜMÂYÛNDAN MAKÂM-I ÂLÎLERİNE
GELİNCE ARZ OLUNMUŞDUR

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Yine evvel-bahârâsâ açıldı gülşen-i maksûd
Dem-i nev-rûz-ı feyz-i Hak güzellendirdi dünyâyı
- 2 Yine gösterdi rûy-ı maksadı âyîne-i devrân
Cemâl-efrûz-ı şevk etdi gönül rûy-ı temennâyı
- 3 Bu dem gül-çîn-i gülzâr-ı merâm olmaktadır âlem
Bahâristân-ı ikbâl etdi Hak deşt-i atâyâyı
- 4 Bu nev-rûz-ı murâd oldu müsâdif vakt-i Nev-rûz'a
Münevver kıldı bir şems-i kerem de burc-ı iftâyı

- 5 Şehen-şâh-ı kerem-mâye inâyet kıldı dünyâya
Yine müftî-i âlem etdi o zât-ı şeref-zâyı
- 6 Kerîm-i kâm-ver müftî'l-enâm-ı madelet-perver
Keremde tayy eder dest-i sehâsı Hatem-i Tâ'y'ı
- 7 Kerîm ibn-i kerîm-i hanedân-ı devlet ü iclâl
Cihâna öğredir ber-kâide resm-i atâyâyı
- 8 Cenâb-ı Hazret-i Dâmâd-zâde ârif-i âgâh
Ki zâtı masdar-ı eltâf kılmış sadr-ı fetvâyı
- 9 Vücûdu nâm-ı vâlâsı gibi bir feyz-i Bârî'dir
Yine sadrında gördük ol hidîv-i feyz-bahşâyı
- 10 İşâretlerde imzâlarda zâhir yine Feyzullâh
Feyiz-yâb-ı makâsıd eyledi ala vü ednâyı
- 11 Aff-i bî-tama perhîz-kâr-ı tume-i rüşvet
Gınâ-yı tabına sermâye etmiş lutf-ı Mevlâ'yı
- 12 O bir keyfiyyet-i ihsâna mâlik neş'e-i Hak'dır
Zamân-ı devletinde görmez olduk câm-ı sahbâyı
- 13 İki defa sadır-pîrâ-yı fetvâ oldu devletle
Cihân ol demde buldu intizâm-ı tavr-ı zîbâyı
- 14 Eder kâr-âgehân-ı devleti hayrân u dem-beste
Basınca kilik-i fikri safha-i tedbîre imzâyı
- 15 Eyâ mesned-tırâz-ı merhamet lutfun ile evvel
Bulurken dergeh-i cûdunda her demde tesellâyı
- 16 Tehî-dest-i merâm oldu dilim vâdî-i hayretde
Înâyetlu efendim terk edince sadr-ı fetvâyı
- 17 Hayâl-i makdeminle eglenirken gûşe-i gamda
Çıkardım zâhire şimdi hulâsa mâl-i hûlyâyı
- 18 Cihân feyz-âşinâ-yı makdem-i teşrîfin oldukda
Kulun Haşmet de aldı destine kilik-i güher-zâyı
- 19 Düşürdüm böyle bir târîh-i zîbâ âleme müjde
Yine giydi efendim câme-i ranâ-yı fetvâyı (1176)

6

VÜZERÂ-YI İZÂM HAZERÂTINDAN BİR ZÂT-I ÂLÎ TÛĞ U ALEM
İLE MÜBECCEL OLDUKDA İNŞÂ OLUNMUŞDUR

(Mefûlü Fâilâtün Mefûlü Fâilâtün)

- 1 Ey âsaf-ı yegâne tûğ u alem mübârek
Vey safder-i zamâne seyf ü kalem mübârek
- 2 Esbâb-ı şâdmânî bu sadr-ı kâmrânî
Tavr-ı şeref-resânı olsun bu dem mübârek
- 3 Oldun zamâna âsaf sadrı kılıp müşerref
Etdin cihânı der-kef hayl u haşem mübârek
- 4 Devrinde lâ-cerem bil lebrîz-i şevkdir dil
Olan sımâha vâsıl sît-i negam mübârek
- 5 Bu hulk ile meleksin nâdîde-i feleksin
Dillerde sen dileksin hep ne desem mübârek
- 6 Re'yn fûrûğ-ı devlet lutfun sabâh-ı himmet
Oldu sana ne minnet sadr-ı kerem mübârek
- 7 Sen Âsaf-ı zamân ol âsâyîş-i cihân ol
Sermâye-i emân ol nakd ü selem mübârek
- 8 Bâbında ola dâ'im lutf u kerem mülâzım
Zâtın cihâna lâzım ol dem-be-dem mübârek
- 9 Pür-feyz olup bu demden vâresteyiz elemden
Zîr-i leb-i kalemden düşdü rakam mübârek
- 10 Haşmet mücevher etdi tebrîk-i câhın imlâ
Ey âsaf-ı saf-ârâ tûğ u alem mübârek (1173)

7

HALÎMÎ PAŞA DEFTER-DÂR OLDUKDA İNŞÂ OLUNMUŞDUR

(Müstefilün Müstefilün Müstefilün Müstefilün)

- 1 Ol zât-ı vâlâ-menkabet mesned-tırâz-ı mahmidet
Feyz-âşînâ-yı marifet ehl-i kemâlin serveri
- 2 Ser-levha-i sadr-ı kerem dîbâce-i lutf u himem
Zîb-âver-i levh u kalem asrın maârif-perveri
- 3 Zât-ı güzîni pür-hüner verdi bu sadra zîb ü fer
Bir demde kilki halleder bin ûkde-i müşkilleri

- 4 Ser-defter-i ehl-i kemâl şeh-nâme-i câh u celâl
Oldu hele bî-kîl ü kâl hılat-be-düş-ı defterî
- 5 Bu mansıb-ı vâlâ ana âlem dedi hakkâ sezâ
Gezmez cihânda bade-zâ ehl-i mesâlih serserî
- 6 Şevk-âver oldu âleme yer kalmadı dilde gama
Döndü gönül bezm-i Cem'e olduk küdûretten berî
- 7 Âlem rubûde şânına dil-bestedir irfânına
Hâk-i reh-i ihsânına çeşm-i kevâkib müşterî
- 8 Dergâhına dil cân atar nutkundan âlem feyz umar
Her nokta-i kilkinde var keyf-i şarâb-ı kevserî
- 9 Olsun o zât-ı nükte-dân tevfik-yâb-ı Müsteân
İd eyledi hâcet-verân feth oldu hep müşkülleri
- 10 Dedi o çâr-ebrû bana tebrîk-i câhın Haşmetâ
Oldu efendim hâliyâ zîb-i makâm-ı defterî (1164)

8

TÂRÎH-İ VİLÂDET-İ MÎR EBÛ BEKR FERZEND-İ SADR-İ ESBÂK EL-HÂC
AHMED PAŞA

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Vezîr-i azam u destûr-ı ekrem Kahramân-vârî
Güm etdi nâm-ı Zâl ü Rüstem'i resm-i şecâatde
- 2 Semiyî-i Fahr-i Âlem vâlî-i Şehbâ ki olmuşdur
Mukaddem hâmil-i mühr-i vekâlet dîn ü devletde
- 3 Nice sulh u gazâyâ temşiyet-bahş-ı nizâm oldu
Hulâsa zât-ı Âsaf-tavrı taş dikdi vezâretde
- 4 Hıyâbân-ı cihân kesb-i nümâyiş etdi feyzinden
Yetiştirdi yine bir nahl-i tâze bâg-ı himmetde
- 5 O hûşîd-i necâbetdir ki oldu sulb-i pâkinden
Tulû-ı pertev-endâz-ı şeref subh-ı saâdetde
- 6 Olup Fahr-i Cihân'ın yâr-ı sıdk-âsârına hem-nâm
Alem-efrâz-ı şöhret ola vâdî-i sadâkatde
- 7 Bağışla vâlid-i zî-şânına yâ Rab o mahdûmu
Ser-efrâz eyle servâsâ İlâhî istikâmetde

- 8 Vilâdet gûşuma geldikde Haşmet söyledim târîh
Begim ikbâl ü izz ile salınsın mehd-i sıhhatde (1161)

9

UZUN BEG EFENDİ HAZRETLERİNİN ÇAVUŞBAŞILIKLARINA
TÂRÎHDİR

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Cenâb-ı Hazret-i Mîr-i mükerrem ol melek-hûyun
Der-i devlet-me'âbı melce'-i erbâb-ı istidâd
- 2 Ser-efrâz-ı hayır-hâhân-ı devlet masdar-ı himmet
Güher-rîz-i saâdet dürretü't-tâc-ı ser-i emcâd
- 3 Mekârim-pîşe hayr-endîşe hem-nâm-ı Halîlullâh
Degil evsâf-ı pâkîze-me'âli kâbil-i tadâd
- 4 Netîce-yâbî-i emr-i ibâdullâh için zâtın
Mühim-perdâz-ı dîvân eyledi şah-ı kerem-mutâd
- 5 Olunca dest-i tedbîri umûr-ı âleme der-kâr
Küşâyış-yâb-ı kayd-ı gussa oldu bende vü âzâd
- 6 Zamân-ı itidâlinde cihân pür-feyz-i âsâyış
Fürûg-ı himmetinden kurs-ı hurşîd eyler istimdâd
- 7 Eder kesb-i letâfet feyz-i sâf-ı iltifâtından
Olur nûr-ı tesellî nâr-ı pür-sûz-ı dil-i hussâd
- 8 Olunca izz ile hılat-be-düş-ı câh-ı dîvânî
Kalem destimde Haşmet eyledi târîhini îrâd
- 9 Gören âdem zarûrî ser-fürû eyler bu târîhe
Bu dem ikbâl ile oldu Çavuşbaşı mübârek bâd (1164)

10

TÂRÎH-İ KÜTÜB-HÂNE DER-CÂMÎ-İ FÂTİH SULTÂN MUHAMMED HÂN
BE-ESÂMÎ-İ KÜTÜB İNŞÂ KERDE BÛD

(Müstefilün Müstefilün Müstefilün Müstefilün)

- 1 Şâhen-şeh-i mülk-i cihân İskender-i devr-i zamân
Ârâyış-i kevn ü mekân sultân-ı mahmudü'ş-şiyem
- 2 Şems-i Hidâyet'dir yüzü bedr-i Dirâyet'dir özü
Lübb-i Belâgat'dır sözü hâkân-ı İskender-şiyem

- 3 Hallu'r-Rumûz-1 müşkilât Keşşâf-1 râz-1 Mübhemât
Kenzü'l-Künûz-1 mülhemât Muhtâr-1 şâhân-1 ümem
- 4 Mişkât-1 hıfzında her an Misbâh-1 adliyle hemân
Tenvîr-i Ebsâr-1 cihân eyler o Kenz-i pür-himem
- 5 Alsa ele tîg u sinân hûn ile re's-i düşmenân
Olup Şakâyıkveş ayân Bostân-1 rezm içre o dem
- 6 Ol Ravza-i bahr-i Atâ vüsatde böyle vâkıâ
Bahr-1 Muhît olsa sezâ gül-gonce-i fazlında nem
- 7 Sarf-1 nukûd-1 himmeti yaptı Binâ-yı devleti
Muhkem-Esâs-1 Şevketi kıldı o şâh-1 muhteşem
- 8 Neşr-i ulûma say edip hakkâ kütüb-hâne yapıp
Vaz eyledi bî-had kütüb etdi cihânı Mugtenem
- 9 Âsâr-1 şâh-1 kâm-kâr verdi ulûma iştihâr
Her nüshanın sadrında var bin Me'haz-1 Kasdü'l-Ümem
- 10 Eşbâh u eşkâli adîm Gencîne-i Dürr-i Nazîm
Nüzhet-geh-i tab-1 selîm Kenzü'l-Le'âlî-i hikem
- 11 Haşmet dedim bir bî-bedel târîh-i garrâ tarhına
Tullâba bir Kenzü'l-İlim yaptı şeh-i mülk-i kerem (1159)

11

TÂRÎH-İ AGA KAPISI BAD-EZ-İHRÂK İNŞÂ KERDE BÛD DER ZAMÂN-I
HAZRET-İ SULTÂN MAHMÛD

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Şehen-şâh-1 muzaffer Hazret-i Sultân Mahmûd kim
Cihân devrinde buldu intizâm-ı bâg-ı me'vâyı
- 2 Cihân-bünyâd-1 himmet bânî-i mamûre-i şevket
İmâd-1 dîn ü devlet mültecâ-yı kâr-fermâyî
- 3 O sultân-1 mü'eyyed padişâh-1 heft-kışver kim
Der-i cûdunda derbân eylese şâyeste Dârâ'yı
- 4 O tarh-endâz-1 rifat kim firâz-1 kasr-1 câhında
Sezâdır heft-pâye süllem etse çerh-i vâlâyı
- 5 Zamânında cihân devlet-serâ-yı maksada dâhil
Küşâyış-yâb-1 lutfu eyledi bâb-1 temennâyı

- 6 Felek memnûn-ı devrânı zemîn mebsût-ı dîvânı
Hulâsa devri hoşnûd eyledi alâ vü ednâyı
- 7 Rehîn-i nutku ser-tâ-ser îmâret-yâbî-i âlem
Yapar mimâr-ı emri defaten bin beyt-i zîbâyı
- 8 Yapıp vîrân-serâ-yı âlemi müzdûr-ı ikdâmı
Neşât-âbâd-ı ikbâl eyledi bu köhne dünyâyı
- 9 İmâr-ı şeş-cihâta emri der-kâr olduğu demde
Ne zîbâ resm-i vâlâ-tarha koydu Bâb-ı Aga'yı
- 10 Perîşân-resm idi mebnâsı evvelden bu dergâhın
Kader tecdîd için hâkister etdi şimdi bu câyı
- 11 Kusûr-ı cennete benzetdi el-hak tarh-ı dil-cûsun
Serây-ı bî-bedel yaptı bu cây-ı nüzhet-efzâyı
- 12 Ede mesned-tırâz-ı şeh-nişîn-i saltanat Bârî
Bu eyvân-ı felek turdukça ol şâh-ı saf-ârâyı
- 13 Binâ-yı himmet-i vâlâsına târîh için Haşmet
Zemîn-i nazma vaz etdim esâs-ı beyt-i manâyı
- 14 Tamâmen geldi evvel mısra-ı sâni ile yeksân
Hisab etdim yazıp her mısraın bu beyt-i garrâyı
- 15 Gelen bu bâb-ı vâlâda hemân-dem kulluk etsin kim (1164)
Şeh-i devrân binâ kıldı bu dergâh-ı muallâyı (1164)

12

NÜVÎD-İ FÛTÛH İSMİYLE MÜSEMMÂ OLAN ÜÇ ANBARLI KALYONUN
NÜZÛLUNA TÂRÎHDİR

(Müfteilün Fâilün Müfteilün Fâilün)

- 1 Pâdişeh-i bahr ü ber Hazret-i Mahmûd Hân
Şâh-ı hümâyûn-eser kaleb-i dünyaya rûh
- 2 Şems-i hidâyet yüzü nûr-ı isâbet sözü
Bahr-i kerâmet özü mazhar-ı sırr-ı Bedûh
- 3 Şâh-ı Sikender-haşem husrev-i deryâ-himem
Lücce-i lutf u kerem zât-ı atûf u semûh
- 4 Bir gemi bünyâdına emr edip üstâdına
Çün dil-i nakkâdına eyledi resmî sünûh

- 5 Tab-ı şeh-i kâm-rân verdi ana zîb ü şân
Fülk-i hilâl oldu san muktebes-i feyz-i yûh
- 6 Keştî-i bahr-i duâ buldu suyun Haşmetâ
Şâh-ı kerîme Hudâ ede atâ ömr-i Nûh
- 7 Geldi Üç Anbarlı'nın vakt-i nüzûlü dedim
Rûy-ı yemi kaplasın indi "Nüvîd-i Fütûh" (1167)

13

TÂRÎH-İ DİĞER BERÂY-I NÜVÎD-İ FÜTÛH LÂKİN MISRA-I TÂRÎHİN
KÂFİYESİ MÜSÂİD VE MÛLÂYİM OLMAMAGLA TERKÎB-İ BEND VÂDÎSİNDE
NAZM U İNŞÂ VE ARZ-I HÂK-PÂY-İ PÂDİŞÂH-I CİHÂN-ÂRÂ ETDİKLERİNDE
AZÎM PESENDÎDE VÛ TAHSÎN VE AVÂTIF-I MÛTERÂDİFETÛ'S-SÛRÛR-I
ŞEHEN-ŞÂHANE İLE KÂM-BÎN BUYURULUP ME'MÛLDEN ZİYÂDE
HAVSALA-İ HAYÂLDEN BÎRÛN ESER-İ FERAH-PERVER-İ İNÂYET-İ
HUSREVÂNE İLE MÛMTÂZ BUYURULDUKLARINA BİNA'EN NEV-BE-NEV
DAVÂT-I HAYRİYYELERİYLE DEM-SÂZ OLMADADIRLAR

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Pâdişâh-ı bahr u ber fermân-revâ-yı Dâd-ger
Husrev-i deryâ-nevâl ü gevher-i bahr-i zafer
- 2 Lücce-i deryâ-yı şevket mevc-hîz-i saltanat
Rîze-seng-i sâhil-i cûdu yevâkît ü dürer
- 3 Bahr-i emvâc-ı atâ deryâ-yı lü'lü'-i vefâ
Maden-i gerdûn-fürûg-ı gevher-i hürşîd-fer
- 4 Pâdişâh-ı mecmâu'l-bahreyn-i irfân u hîred
Âb-ı rûy-ı bahr u ber tensîk-sâr-ı huşk u ter
- 5 Kulzüm-i ihsânı mevc-endâz olursa yek-nefes
Fülke-i gerdûn-ı âlem keştî-i Nûh'a döner
- 6 Fülk-pîrâ-yı kerem sultân-ı mahmûdü'ş-şiyem
Lenger-endâz-ı himem hâkân-ı İskender-haşem
- 7 Tahtgâh-ı Âl-i Osmânın şeh-i feyz-âveri
Gösterir dünyâyâ resm-i dest-bürd-i Hayder'i
- 8 Atlas-ı âl-i şafak pûşîde fülk-i kadrine
Keştî-i ikbâlinin bâl-i melek yelkenleri
- 9 Sandal-ı unvânına fânûs çerh-i nîl-gûn
Âfîtab-ı şule-tâb anın çerâg-ı enveri

- 10 Kühsâr-ı saltanat ummân-ı gevher-rîz-i dîn
Eyledi âsûde-i şûr u fiten bahr u beri
- 11 İşte âsâr-ı selef işte tevârîh-i mülûk
Mislini görmüş işitmiş var ise gelsin beri
- 12 Böyle sultân-ı dekâyık-dânı âlem görmemiş
Pertev-i re'y-i münîrin çeşm-i âdem görmemiş
- 13 Himmet-i şahanesi dünyâyı ihyâ eyledi
Arsagâh-ı dehri reşk-i bâg-ı me'vâ eyledi
- 14 Yâr-ı yâver ol şehe eyyâm-ı eltâf-ı Hudâ
Hızr-ı tevfik ile her bir emri ber-câ eyledi
- 15 Bâ-husûs ârâyış-i sâhib-kırânîyi tamâm
Rüstemâne kat kat der-pîş-i adâ eyledi
- 16 Himmeti leb-rîz edip top-hâne vü tersâneyi
Nice keştî-i fütûhı zîb-i deryâ eyledi
- 17 Vermedi eyyâm-ı adâya kapatdı yelkenin
Çâr-mevc-i satvetin her sûda icrâ eyledi
- 18 Var mıdır bir yer ki eyyâmında mamûr olmaya
Pertev-i zât-ı hümâyûn ile pür-nûr olmaya
- 19 Emr ü fermânı sudûr etdi şeh-i muciz-demin
Yapıla bir keştî kim hâli ola rûy-ı yemin
- 20 Şöyle fermân etdi kim resm-i bihîn bünyâdına
Sâhil-ârâ-yı hayâli olmaya bir âdemin
- 21 Bârekallâh oldu bir kalyon ki kühsâr-ı zafer
Buldu sûret resm ü talîmiyle şâh-ı ekremin
- 22 Kûhveş seyrin temâşa eyle Üç Anbarlı'nın
Himmeti tağı yürüdür pâdişâh-ı âlemin
- 23 Nâm olursa böyle nâm olsun şehân-ı âleme
Yohsa çalsın câmını yere cihân bezm-i Cem'in
- 24 Bir vakitte böyle Üç Anbarlı kalyon inmemiş
Pâdişâhân-ı selef böyle gemiye binmemiş
- 25 Var su'âl et âlem-i derkin hîred-mendânına
Girmemişdir bir şehin tersâne-i unvânına

- 26 Böyle bir kalyon-ı kûh-endâm u gerdûn-peykeri
Bagladı Sultân Mahmûd'un Hudâ limânına
- 27 Nakş-ı reng-â-reng-i çînîsin temâşâ eyleyip
Deme Haşmet keştî-i Çînî hatâdır şânına
- 28 Ana kalyon diyemem san kala-i fagfûrdur
Mülk-i Çîn olmaz çanaklığı konulsa yanına
- 29 Bagçelik dedikleri hem-reng-i gülzâr-ı behişt
Hande-fermâdır cihânın bâğına bostânına
- 30 Şöyle cezm etdim bu hey'etle görünce bendeniz
Kanda azm etse adûnun dört yanın eyler deniz
- 31 Böyledir her işde sultân-ı zamânın himmeti
Gel temâşâ eyle kalyon deyu tûr-ı nusreti
- 32 Ol şehen-şâh-ı dekâyık-pîşenin îcâdıdır
Hurde-kârân-ı hüner görsün bu resm ü hey'eti
- 33 Top tolu her biri bir dükkân gibi lombarının
Âteşin atlas metâı nakd-i cândır kıymeti
- 34 Çün sûtûnu kubbe-i gerdûna olmuş muttasıl
Atlas-ı âl-i şafak olsun livâ-i şöhreti
- 35 Versin Allâh ol şehen-şâh-ı kerîme ömr-i Nûh
Nice kalyon eskide eyyâm-ı ömr-i devleti
- 36 Müjde et Haşmet cihâna mısra-ı târîh ile
Bilsin âlem zât-ı sultânîde olan kudreti
- 37 Eylesinler şenlige âmâde Üç Kantârlısı
O şeh-i kulzüm-himem indirdi Üç Anbârlısı (1167)

14

CENÂB-I FETVÂ-PENÂH ŞEYHU'L-ISLÂM-I DİL-ÂGÂH ESAD
EFENDİMİZ HAZRETLERİNİN VÂLİD-İ MÂCİDLERİ MERHUM-I CENNET-
MEKÂN HAZRETLERİNİN CÂMİ-İ ŞERİFLERİ HAVLISI DERÛNUNDA
BÛNYÂD BUYURDUKLARI ŞADIRVÂNA TÂRİHDİR

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hazret-i müftî'l-enâm Esad Efendi kim anın
Südde-i iclâline eyler efâzıl ser-fürû
- 2 Su gibi ezberleyip ratbu'l-lisân-ı feyz olur
Cûy-bâr-ı vasfını leb-teşnegân-ı ârzû

- 3 Eyledi inşâ bu şadırvân-ı dil-cû tarhı kim
Gâh teskîn-i harâret eylesinler geh vuzû
- 4 Olsa şâyeste bu vâlâ menba-ı feyze tamâm
Tâs-ı zerrîn kâse-i mihr ü hum-ı gerdûn sebû
- 5 Zinde-dâr-ı kâm olur kim içse bu tesnîmden
Etmesin bîhûde Hızrâsâ hayâtı cüst u cû
- 6 Cûy-bâr-ı lutfu sîrâb eyledikçe âlemi
Kerbelâ-yı hasret olsun vâdî-i kalb-i adû
- 7 Şüst u şûy-ı yed olup Haşmet dedim târîhini
Fî-sebîlillâh bu şadırvân cârî sû-be-sû (1162)

15

TÂRÎH-İ DİĞER BERÂY-I ŞÂDIRVÂN-I HAZRET-İ MÜŞÂRÜN-İLEYH
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Yem-i zehhâr-ı kerem Hazret-i Şeyhu'l-islâm
“Menhel-i azb-i” himem menba-ı nehr-i irfân
- 2 Âb-ı rûy-ı fuzalâ pertev-i sad-i ikbâl
Çeşme-sâr-ı nasafet zübde-i ayn-ı ayân
- 3 Desti mecrâ-yı zülâl-i kerem ü ihsândır
Dehri sîrâb-ı husûl-i emel eyler her ân
- 4 Kıldı ser-çeşme-i hayrât kefi ihsânın
Mevrid-i lutfunu icrâ ile fevka'l-imbân
- 5 Yapdı ez-cümle bu vâlâ eseri âlemde
Rûh-ı sıbtîni bu himmet ile etdi şâdân
- 6 Rûz u şeb olsa zihâm-âver-i feyzi lâyık
Sû-be-sû def-i atş eylemege teşne-lebân
- 7 Bârekallâh o kerem-kâra hezarân tahsîn
K'eyledi âlemi gark-âb-ı zülâl-i ihsân
- 8 Haşre dek zinde kalır nâm-ı şerîfi çün kim
Hızrveş kıldı revân âleme âb-ı hayvân
- 9 Katre-i vasfını îfâ edemez ehl-i rakam
Nâvdân-ı kalemin eylese mecrâ-yı beyân

- 10 Haşmetâ hâmeden etdi cereyân târîhi
Oldu bu şâdrevân mevrîd-i sâf-ı ihsân (1162)

16**TÂRÎH BERÂY-I MENBA-I HAYÂT DER-KURB-I İSTİNYE**
(Mefûlü Fâilâtün Mefûlü Fâilâtün)

- 1 Buldum leb-i bahirde bu âb-ı hoş-güvârı
Kim nûş edenler etmez âb-ı zülâle ragbet
- 2 Nûş eyleyen ahibbâ böyle buyurdular hep
Bu çeşme-sâra târîh âb-ı hayât Haşmet (1160)

TESDÎSÂT VE TAHMÎSÂT

1

TEBERRÜKEN VE TEYEMMÜNEN VÂLİD-İ MÂCİDİMİZ MERHÛM
HAZRETLERİNİN TAHMÎS VE TEZYÎL BUYURDUKLARI KASÎDE-İ
GÜZÎDENİN ÇENDÎN EBYÂTINI TESDÎS İLE İNŞÂ OLUNAN NA'T-I ŞERÎFDİR

- 1 Yâ sâhibe'l-akli in-hâlatat li'l-hayl
Lem-telki şey'en siva'l-isyân ve'z-zelel
Lâ-tezhebne min-hünâ lâ-fevze fi's-sebel
Düm hâdi'an dâri'an fi-bâbihi ve kul
Mâ li'l-mesâkîn mislî mükesseri'z-zelel
İllâ şefâ'a hayre'l-halki ve'r-rüsul
- 2 Yâ men lehu'z-zelel cimte bihi'l-alel
Lâ-terci gayre sümâl indehu'l-emel
Üslük sebîlen fe-kad dâkat bike's-sebel
Lâ-tetetarrakne bâbe men bi's-südde iltekellû
Yâ müznebûn afven fi-bâbihi veselû
Bihi'l-mefâz tenâlû gâyete'l-emel
- 3 Bi-izzî zâtike inde'l-Vâhidi'l-Ehad
Bi-nûri vechike yevme'l-haşri ve'l-kemed
Bi-câhi kurbike cedelî minke bi'l-meded
Fe-kem bi-cûdike ma'zûz eyâ senedî
Bi-mecdi kadriке indallâh huz bi-yedî
Yâ Seyyide's-sâdâti'l-âtîn ve'l-evvel
- 4 Ente'l-vesîle hîne'd-darri ve'l-kereb
Ente'l-Kerîm fe-hâşâ haybete't-taleb
Ente'r-Rahîm lâkin fevka-rahmi eb
Ve ente li'l-âlemîn a'zamü'l-ereb
Fe-mâ zekertuke illâ ferectu kerbî
Ve mâ kasadtuke illâ v'eşteftu alelî
- 5 Kad künte Seyyide kulli'l-halki ve'r-rüsul
Ve evvele'l-kulli indallâhi fi'l-ezel
Ve künte ekreme zî-câhi'llezî emel
Kün şefîan ile'r-Rahmâni min-zelel
Bike ilticâi leallallâhu yağfire lî
Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî
- 6 Ve huz bi-fadlike huz yâ Ekreme'r-rüsul
Ve inne alâ-alelî min-kesreti'l-halel
Lâ-tanzurne ilâ-mâ sâe min-amelî
V'enzur ilâ-veclî v'enzur ilâ-hacelî
Ercû fe-mâ darre ihsâne'r-ricâ amelî
Yâ Seyyidî yâ Resûlallâh yâ emelî

- 7 Tâha'l-ceybi'llezî min-nûrihi insada'at
 Davü'l-erâzîn ve'l-eflâk mâ-refa'at
 Ve mâ levâmiuhâ bi'l-leyli kad-lema'at
 Ve nutku Haşmet hâza'l-beyt kad-natakak
 Aleyke ezkâ salati'llâhi mâ tala'at
 Şems mâ sâre sârî fi-hedyi sebel

2

TAHMÎS-İ HİKMET-ÂMÎZ-İ SÛFİYÂNE
 (Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Bu kâr-hânede ne nakş u ne kumâşım var
 Ne zîb-i baliş ü ne zînet-i firâşım var
 Dükân-ı dilde abes kâle-i telâşım var
 Nedir bu dagdagalar bir bürehne başım var
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var
- 2 Maâş kaydına düşmek abesdir ey gâfil
 Olur mu murg-ı kafes kisb-i daneye mâ'il
 Simât-ı matbah-ı Kudret dü-âleme şâmil
 Taraf taraf dil olurken bu nimete vâsıl
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var
- 3 Nedir bu nûr-ı tecellî nedir bu feyz-i amîm
 Nedir bu cünbiş-i unsur nedir bu nutk-ı Kelîm
 Fürûg-ı cevher-i cândır bu dilde sırr-ı azîm
 Cesed hudûsa mukârin taayyüş emr-i kadîm
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var
- 4 Olursa rûh-ı mücessem bedendeki cânın
 Bilir dilin o zamân rütbesini insânın
 Çıkar ayâna hamîr-i vücûdu hayvânın
 Bedîd olur suveri âyine-i devrânın
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var
- 5 Vücûd zerre-i şems-i sıfât-ı Rabbânî
 Nefes rehîn-i hübüb-ı nesîm-i Rahmânî
 Gönül hümâ-yı hevâ-yı safâ-yı rûhânî
 Degil temâyül-i esfel şîâr-ı insânî
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var
- 6 Hamîr-mâye-i fitrat sanî-i dest-i kader
 Mürekkebât-ı anâsır fenâ-pezîr-i heder
 Kazâ-yı bûda gelenler reh-i nebûda gider
 Cebîn-i levh-i kaderde nüvişte hayr ile şer
 Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşım var

- 7 Salâh-ı rûh-ı revânı bedende etmedeyim
Safâ-yı vuslatı künc-i mihende etmedeyim
Figân-ı fûrkati sahn-ı vatanda etmedeyim
Murâdım üzre ne girye ne hande etmedeyim
Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşıım var
- 8 Teneffüs etmedi Haşmet gönül bu âlemde
Ne ibtisâm-ı ferahda ne vakt-i mâtemde
Nüvişte rızık u niam levh-i mâ-tekaddemde
Vusûl-i matlaba kudret yogiken âdemde
Bu kâr-zâr-ı emelde aceb savaşıım var

3

TESDÎS DER-HALEB-İ ŞEHBÂ GÜFTE BÛD
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Cilvegâh-ı dil iken mahkeme-i şehri Haleb
Davî-i ışıkmı isbât-ı hulûs etdim hep
Hâlîme rahm edip ey nâdire-gûyâ-yı edeb
Tesliyet eyler iken Haşmet-i zârı her şeb
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebep
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 2 Şöhret-i ışıkmı ile âlemi tutdu nâmım
Zevk-i vaslınla geçirdim nice dem eyyâmım
Eylemek cevri ile lâyıkmı telef ârâmım
Bana bildirmedin ey şûh-ı cihân bayrâmım
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebep
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 3 Künc-i gurbetde olup mûnis-i beytü'l-hazenim
Bir dem andırmaz idin zevk ü safâ-yı vatanım
Mahv ederdin ne kadar olsa gumûm u mihenim
Nemden incindin eyâ âfet-i gül-pîrehenim
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebep
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 4 Leb-be-leb meclis-i ülfetde bana hem-dem iken
Neş'e-i lalin ile dâfi-i renc ü gam iken
Sana dildâdeligim dâg-ı dil-i âlem iken
Bir zamân şevk-i dem-i vaslın ile hurrem iken
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebep
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab

- 5 Davî-i sıdk ederek olmuş iken cânânım
Beni mahsûd-ı felek görmüş iken akrânım
Niçün âteşlere yakdın bu dil-i vîrânım
Cürm ü noksânımı ben de bileyim sultânım
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebab
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab

4

TESDÎS-İ DÎĞER DER-YASAG-I MEY MÎ-FERMÛDE BÛD
(Mefûlû Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Girmez sımâh-ı cânıma meysiz sadâ-yı ney
Geçdi harîm-i sîneye serdî-i fasl-ı dey
Bu renciş-i humâr u bu hamyâze tâ-be-key
Pîr-i mugâna vermiş iken nakd-i cân-ı pey
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey
- 2 Çekdi ayagı mey-kededen cümle mey-keşân
Sahbâ-yı şevki dökdü bütün rind-meşrebân
Söndü çerâg-ı şule-ver-i neşe-i cihân
Bu tîre rûzu bizlere gösterdi mi zamân
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey
- 3 Mest-i şarâb-ı nahvetim olmazsa bâde-hâr
Etmez dil-i fütâdeyi laliyle neş'e-dâr
Lutf etmeyip de böyle kalır ise rûzigâr
Bilmem ne gûne sayd olur ol şûh-ı şîve-kâr
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey
- 4 Hırmânî-i şarâba gönül eyle velvele
Çokdan gelû-yı şîşe-i mey girmedi ele
Hâşâk u hâr-ı derd ü gamı vermedik sele
Bilmem bu rûtbe âlemi ben bî-meze hele
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey
- 5 Afyon u berş keyfine dil oldu âşinâ
Çekdirmedi yubûsetini çerh-i bî-nevâ
Dil şerha-dâr-ı hasret-i mey oldu sâkiyâ
Def-i harâret etmege bir çâre bul bana
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey

6 Var müjde eyle ey dil-i pür-derd zâhide
Gelsin ısınsın ol gidi bu bezm-i bâride
Fursat düşer mi bûse-i sîmîn-sâide
Hem-dem olursam o büte Haşmet çi fâ'ide
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey

7 Bu nev-zemîni eyledim ahbâba ber-güzâr
İşret yerinde okuya erbâb-ı itizâr
Gâh neş'e-yâb-ı şevk oluruz gâh pür-humâr
Keyfiyyet-i zamâneyi gördün mü ber-karâr
Humlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Etdin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey

5

TESDÎS-İ DİĞER

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Beni tenhâ kodun ey âfet-i hûnî-meşreb
Şimdi kimler ile sohbet edeyim leb-bâ-leb
Var mıdır sevdiğim âgûşuma senden enseb
Sarılıp yatar iken sîne-be-sîne her şeb
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebeb
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 2 Çeşmimi gıpta-i seylâbe-i Ceyhûn etdin
Dîdemi bezm-i gama sâgar-ı gül-gûn etdin
Sînemi külhan-ı hasret dilimi hûn etdin
Meded ey kâfir-i tünd-hû beni mecnûn etdin
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebeb
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 3 Âherin derdi ile nâle vü âh eylemedim
Sensiz ey şûh bu âlemde günâh eylemedim
Cebhe-i ışkımı yanında siyâh eylemedim
İncinirsin deyu bir ferde nigâh eylemedim
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebeb
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab
- 4 Beni sad-pâre eden hecr-i müjendir böyle
Seni de haste eden sûz-ı dilimdir öyle
Gel de koç başın için Haşmet'i kurbân eyle
Nemden âzürdesin ey gonçe-dehânım söyle
Şimdi kurbânın olam söyle bana noldu sebeb
Âşinâ-yı ezeliye bu tegâfûl bu gazab

6

TESDÎS BERÂY-I TEŞEKKÜR-KERDEN-İ KAPUDÂN-I DERYÂ MELEK
MUHAMMED PAŞA İBNÜ'L-MERHÛM SÜLEYMÂN PAŞA

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Fakîre bir peyâm-ı sıhhat-âver geldi sultânım
Marîz-i dürr ü mercâna devâlar geldi sultânım
Yetişdi şerbet-i dünyâ ne hoş-ter geldi sultânım
Müdâvât-ı dile kibrît-i ahmer geldi sultânım
Cenâb-ı devletinden surre-i zer geldi sultânım
Vücûd-ı nâtüvâna kuvvet ü fer geldi sultânım
- 2 Görünce vâdî-i gurbetde cûş-ı çeşm-i giryânım
Kabûl-i iltiyâm eyler mi hiç kerr-i beyâbânım
Tehî-sâz-ı tereffuh olmuş iken dest ü dâmânım
Pür etdi nakd-i feyz-i iltifâtın ceyb ü hemyânım
Cenâb-ı hazretinden surre-i zer geldi sultânım
Vücûd-ı nâtüvâna kuvvet ü fer geldi sultânım
- 3 Tefevvuk eyledin hulk-ı hasenle cümle akrâna
Mekârim sadrına geçdin kerîmâne vezîrâne
Kerem-kârâna şâyeste budur tavr-ı kerîmâne
Sana ahvâlimi arz etmeden söz yok bu ihsâna
Cenâb-ı devletinden surre-i zer geldi sultânım
Vücûd-ı nâtüvâna kuvvet ü fer geldi sultânım
- 4 Efendim keştî-i devletde gerçi kim kapudânsın
Vezîr ibn-i vezîr ü nükte-dânsın sâhib-irfânsın
Kadîmî Haşmet'e rûh-ı revânsın mâye-i cânsın
Muhît-i merhamet ummân-ı himmet bahr-i ihsânsın
Cenâb-ı hazretinden surre-i zer geldi sultânım
Vücûd-ı nâtüvâna kuvvet ü fer geldi sultânım
- 5 Beni yâd etdin ömr ü devlet ü câhın ziyâd olsun
Nesîm-i nusret ile râyet-i azmin küşâd olsun
Fürûg-ı bedr-i câhın pertev-i subh-ı cihâd olsun
Dil-i hüzn-âşinâmız bad-ez-în şevkile şâd olsun
Cenâb-ı devletinden surre-i zer geldi sultânım
Vücûd-ı nâtüvâna kuvvet ü fer geldi sultânım

7

TAHMÎS-İ NEFÎS BERÂY-I GAZEL-İ BÎ-BEDEL-İ HAZRET-İ MEVLÂNÂ VE
MİN-KÜLLİ'L-VÜCÛH EVLÂNÂ KADDESENALLÂHU TAÂLÂ BÎ-SİRRÎHİ'L-

ALÂ

- 1 FÛrûg-i subh-ı bî-dârî zi-mihr-i aşk-ı dil-dârest
Çerâg-ı rûşenî dil-râz-ı nûr-tâb ez-kârest
Me-şev hâbîde zi-ân ki huftegân mehcûr-ı dildâr-est
Kâr-est dilâ ber-hîz u tâ'at-kün ki tâat be-zehr
Saâdet ân kesî dâred ki vakt-i subh bîdâr-est
- 2 Çü âgâhî ki mî-sâzed safâ-yı cevheret der-dil
Ez-ân bâşed der-în dil-hâ zuhûr-ı tûr-i cân hâsıl
Çerâ ey dil ki ne-şenîdî çe şod gûş tû-râ hâ'il
Hîred-sân seher gûyend ki kum yâ eyyühü'l-gâfil
Tû ez-mestî ne-mî-dânî kesi dâned ki huşyârest
- 3 Be-dâmân-ı seher-râ rûste-kon dest-i nîgeh-dânî
Safâ-yı neş'e mî-yâbî be-subh-ı feyz-i gaffârî
Me-keş sahbâ-yı gaflet-râ be-sûy-ı bezm-i hûşyârî
Azîz eger tû dîndârî be-vakt-i subh bîdârî
Yakîn dânem ki huşyârî tû-râ cennet sezâ-dârest
- 4 Be-dâm-ı zülf-i din/deyn?-ârâ giriftâr-est în âvâre
Çü levh-i şâne şod be-her ez-ân în sîne-i sad pâre
Çe mî-dânî rehâ-yâbî-i dil-râ ez-belâ çâre
Eyâ miskîn-i bî-çâre esîr-i nefis-i emmâre
- 5 Eyâ efser-dih-i ma'nâ eyâ sultân-ı Tebrîzî
Nîgâhet şâh-ı 'âlem-râ küned în abd-i nâ-çîzî
Efâzet kon be-Haşmet râz-ı enfâs-ı güher-rîzî
Eyâ sultân-ı Tebrîzî eyâ şems-i seher-hîzî
Yakîn ez-hâk-i mey-rîzî ki cây-ı 'aceb destâr-est

8

TAHMÎS BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ NÂBÎ ALEYHİ RAHMETÜ'L-BÂRÎ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Meşal-i âhım olur şule-ver inşâallâh
Râh-ı maksûda delâlet eder inşâallâh
Oluruz kâfile-bend-i zafer inşâallâh
Kalmadı râh-ı talebde hatar inşâallâh
Ederiz kûy-ı murâda sefer inşâallâh
- 2 Hâb-ı gaflet olamaz dîde-i saye hâ'il
İnhilâl-i ukadin gösterir emr-i müşkil
Nâhun-ı himmeti der-kâr edince kâmil
Hiç bir ukde mi vardır ki açılmaz ey dil
Var iken elde niyâz-ı seher inşâallâh

- 3 Meded et kuvvet-i bâzûsuna âh u zârın
Çekmesin çille-i hicrânı dil-i gam-hârın
Hedef-i bûse olur sînesi seyr et yârın
Dil-i sengi ne kadar saht ise de dil-dârın
Nâvek-i âhım olur kâr-ger inşâallâh
- 4 Sayf u dey revnakıdır bâg-ı cihân-ârânın
Böyledir perverişi bâgçe-i imkânın
Mîve-i kâmı olur puhte dil-i şeydânın
Germine serdine sabr eyleyerek dünyânın
Alırız nahl-i emelden semer inşâallâh
- 5 Var mıdır dâ'ire-i meclis-i işretde usûl
Gerdişi olmuş iken beste-i eydî-i vusûl
Mîhr-i ikbâli gözet olma bu devrâna melûl
Çerhin olmuş turalım devri hilâf-ı me'mûl
Dem olur kâmımız üzre döner inşâallâh
- 6 Dîde-dûz olmadayız şâh-reh-i ahbâra
Yolladım bâd-ı sabâyı da reh-i dil-dâra
Bend-i zülfünde mi kaldı acebâ bî-çâre
Peyk-i âhım gideli hayli zamândır yâre
Umarız kim getirir bir haber inşâallâh
- 7 Zîb-i âgûş-ı nigâh eyle ruh-ı pür-tâbı
Zîver-i şîşe-i şevk eyle gül-i şâdâbı
Haşmet'im dilde görür sûret-i âb u tâbı
Olsa bir kerre vezân bâd-ı kerem ey Nâbî
Komaz âyîne-i dilde keder inşâallâh

9

TAHMÎS-PERDÂZÎ BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ RÂZÎ BU GAZEL HÂLÂ
ŞEVKETLU PÂDİŞÂHİMİZİN VÂLİD-İ MÂCİD-İ CENNET- MEKÂNLARI
MERHÛM SULTÂN AHMED EFENDİMİZ HAZRETLERİNE İNŞÂ OLUNUP EL-
YEVİM TEFE'ÜLEN PÂDİŞÂHİMİZ SULTÂN MUSTAFÂ EFENDİMİZ
HAZRETLERİNİN NÂM-I NÂMİLERİNE DAHİ PERDÂZÎ TAHMÎS Ü TEZYÎL
OLUNMUŞDUR

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ey sehî-serv-i kerem bâg-ı cihân turdukça tur
Sâye-bahş-ı devlet ol bu hâkdân turdukça tur
Nahl-i vâlâ sidre-i kudret-nişân turdukça tur
Gülbün-i gülzar-ı şevketsin hemân turdukça tur
Gülşen-i pür-zîver-i kevn ü mekân turdukça tur

- 2 Rûz u şeb kesb-i rızâ'ullâh için îstâdesin
Sû-be-sû ahkâm-ı şer-i enveri icrâdasın
Kible-i maksûd-ı dilsin minber-i takvâdasın
Hutbe-i unvân-ı dîn-i Ahmed'i inhâdasın
Mescid-i mînâ-serây-ı âsuman turdukça tur
- 3 Hoş küşâyış verdi tedbîrin bu kâr-ı derheme
Nâhun-ı re'yin meded-res oldu kayd-ı âleme
Hande etdi ukde-i dil kâkül-i ham-der-hama
Pertevin oldu mü'eddî germî-i şevk ü deme
Meclis-i gerdûn u şem-i ahterân turdukça tur
- 4 Zâtını kılsın sûtûn-ı hayme-i ikbâl Hak
Sâye-bân etsin sipihri farkına Rabbü'l-Felak
Pâyına sâyîde olsun atlas-ı âl-i şafak
Yok imâd-ı dîn ü devlet olmaga senden ehak
Bârgâh-ı nüh-kıbâb-ı âsumân turdukça tur
- 5 Sâye-i cûdunda alem diyeler Râzî gibi
Ya desinler Haşmet'in nutk-ı sihir-sâzı gibi
Dâ'im ol tahtında Sultân Ahmed-i Gâzî gibi
Bâg-ı adnin nahl-i tûbâ-yı ser-efrâzı gibi
Ey sehî-serv-i kerem bâg-ı cihân turdukça tur
- 6 Pâdişâhım vâlidin andırdı refâtârın senin
Rûh-ı Sultân Ahmed'i şâd etdi etvârın senin
Rûşen etdi âlemi envâr-ı dîdârın senin
Oldu mengûş-ı itâat dür-i güftârın senin
Haşre dek dîvânına hacet-verân turdukça tur

10

TAHMÎS BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ NÂDİRE-GÛ NÂBÎ EFENDİ
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Seyl-i hûn-âlûdu çeşm-i eşk-bârım söylesin
Sürhî-i eşk-i gamı reng-i izârım söylesin
Künc-i fürkatde ne rütbe dâg-dârım söylesin
Yâre varsın peyk-i nâlem âh u zârım söylesin
Âb-ı çeşmim girye-i bî-ihtiyârım söylesin
- 2 Böyle kalmaz mevsim-i sûz-âşinâ-yı gam geçer
Dâg-ı hûn-âlûd-ı hecre ol perî eyler nazar
Şekve-gû olma dehânın açma ey dil sen yeter
Çâk-çâk-ı sîne versin mevce-i gamdan haber
Zahm-ı hûn-pâş-ı derûnum inkisârım söylesin

- 3 Gelsin ol serv-i sehî gülzârı âbâd eylesin
Gonce vü cûy u gülü sıkletden âzâd eylesin
Gülsitâni ser-be-ser handân u dil-şâd eylesin
Gonce gülsün gül açılsın cûy feryâd eylesin
Tur sen ey bülbül biraz gülşende yârim söylesin
- 4 Ey perî şeb-tâ-seher giryân u zâr olduklarım
Cûşîş-i giryemde gark-ı cûy-bâr olduklarım
Mübtelâ-yı fûrkat-i bûs u kinâr olduklarım
Ârzû-yı vasl ile şeb-zinde-dâr olduklarım
Girye-i hasretle çeşm-i intizârım söylesin
- 5 Nice leb-cünbân-ı nutk olsun dehânım Haşmetâ
Cümleyi lâl eyledi cevriyle o şîrîn-edâ
Kim olur bilmem sühan-sâz-ı teşevvuk dâ'imâ
Bende yok kudret edâya harf-i şevki Nâbiyâ
Hâme-i rengîn-sarîr-i bî-karârım söylesin

11

TAHMÎS-İ BERÂY-I GAZEL-İ VECDÎ MERHÛM VE TEZYÎL-ŞÛDE DER-
VASF-I PÂDÎŞÂH-I MAGFÛR U RAHMET-ÂLÛD CENÂB-I HAZRET-İ SULTÂN
MAHMÛD

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Visâle bâis olsa âh-ı âteş-zâd kâbildir
Figâmı perde perde eylemek müzdâd kâbildir
Enîn ü nale her dem ey şeh-i bî-dâd kâbildir
Eger müstelzim-i ihsân ise feryâd kâbildir
Kerem mebzûl olursa arz-ı istidâd kâbildir
- 2 Cihânda olsa her gûşe tarabgâh-ı dem-i işret
Yine peymâne-i leb-rîz-i şevke eylemem ragbet
Bulup zehrâbe-i derd ü elemle başka keyfiyyet
Dil-i derd-âşinâ câm-ı neşâta eylemez minnet
Gubâr-ı gamla da bir lahza olmak şâd kâbildir
- 3 Gül-i bâg-ı ümîdim serdî-i hicrân ile solsa
Riyâz-ı hâtırım hâr u has-ı ekdâr ile tolsa
Vücûdum mû-be-mû zahm-âşinâ-yı nîş-i cevr olsa
Rızâ yok intikâma mezheb-i uşşâkda yoksa
Bir âh ile cihânı eylemek ber-bâd kâbildir
- 4 O şîrînim bana icrâ-yı cûy-ı vasla açsa fem
Meded-kârî-i gayre nîm nigâh-ı iltifât etmem
Hamîr-i fitratımda gayret olmuş şöyle kim müdgam
Ben etsem Bî-sütûn'a himmet etmem tîşeyi mahrem
Anı nevk-i müjeyle yıkmak ey Ferhâd kâbildir

- 5 Sühan-sâzîde buldun Haşmetâ sen izzet ü mecdi
Hulâsa nazm-ı dil-sûzun cihânın cânına geçdi
Ki her bir şîve-i nutku verir sad-hâlet-i vecdi
Bu feyz ile sözün sihr eylemek müşkil degil Vecdî
Husûsâ tab-ı çâlâkin ede imdâd kâbildir
- 6 Revâdır mazhar-ı lutf-ı şehen-şâh-ı zamân olsa
Bulur nazmım revâcın kâsid-i sûk-ı beyân olsa
Husûsâ nakd-i rengîn-mekârim der-miyân olsa
Sözü sihr etmek âsân ragbet-i şâh-ı cihân olsa
Sitâyışde kemâl-i nazm-ı sihr-îcâd kâbildir
- 7 Hudâvend-i yegâne cem edip sınıf-ı kemâlâtı
Rehîn-i şîve-i îmâsıdır halkın murâdâtı
Cemâl-efrûz-ı rûy-ı şahid-i şevk oldu mir'âtı
Aceb fihrist-i esnâf-ı keremdir nüsha-i zâtı
Demem ebvâb-ı lutf u himmetin tadâd kâbildir
- 8 Felâtûn-ı zamândır re'y-i pâki olsa feyz-âver
Habâb-ı bahri fânûs-ı çerâg-ı şule-dâr eyler
Nigîn-i zâtı fass-ı tahta yâ Rab vere dâ'im fer
Görüp müşkil-pesendân-ı cihân tedbîr ü re'yin der
Bu derk ü fehm ile cemiyet-i ezdâd kâbildir

12

TAHMÎS-İ HOŞ-ÂYENDE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ MERHÛM NAHÎFÎ
EFENDİ DER-VAKT-İ HEVES-KÂRÎ GÜFTE BÛD

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Âteş-i ışkıla dil oldu heves-kâr sana
Yanarak yakılarak dedi dil-i zâr sana
Zarârım ne benim ey şûh-ı sitem-kâr sana
Mübtelâ oldum ise ışkile nâ-çâr sana
Neyledim neyledim ey dilber-i mekkâr sana
- 2 Beni Mecnûn-reviş deşt-i beyâbân etdin
Halka-i âhımı zencîre-i efgân etdin
Yıktdın âlemde beni böyle perîşân etdin
Dil-i mahzûnumu bin cevr ile vîrân etdin
Kaldı hâtırcıgım ey şûh-ı cefâ-kâr sana
- 3 Hecr-i laliyle sirişkim Kızılırmag olsun
Vaslımı hatta rehîn etdi yüzü ag olsun
Tahta-i sînede ey dil bu da bir dâg olsun
O cefâ-cû bize yâr olmaz ise sag olsun
Hiç bulunmaz mı gönül dünyede bir yar sana

- 4 Ney gibi nale eder ıŖkın ile dâg-1 zebân
Olmada velvele-i âh ile dem-sâz-1 figân
Basamaz râst reh-i vaslına pâ-y-1 imkân
Ömrü bîhûde geçer âh u figân ile hemân
Olmasın derd ile hiç kimse giriftâr sana
- 5 Nahl-i nâzım gül-i zîbâ-yı ruhun solmuş iken
Mîve-i hüsn ü melâhat da tamâm olmuş iken
Kendine Haşmet-i şeydâ gibi kul bulmuş iken
Bilmedin kadrini hayfâ ki esîr olmuş iken
Bu Nahîfi gibi bir âşık-1 gam-hâr sana

13

TAHMÎS-İ BERÂY-I GAZEL-İ HOD-RÂ VE TEZYÎL ŞUDE-EST DER- VASF-
I DEFTER-DÂR-I MERHÛM BEHCET EFENDÎ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Zuhûr-1 hatt-1 anber-bârı gördük dîdeler rûşen
Meh-i evvel-bahâr-âsârı gördük dîdeler rûşen
Keleflenmiş meh-i ruhsârı gördük dîdeler rûşen
Hat-1 nevre ruh-1 dil-dârı gördük dîdeler rûşen
Misâl-i mihr-i zerrîn-târı gördük dîdeler rûşen
- 2 Tulû etdi yine şâm-1 firâkın neyyir-i fecri
Şeb-i yeldâ-yı hicrânın düketdi zulmet-i zecri
Nümâyan işte imsâk-1 visâlin sûret-i ecri
Hele îdin saîd olsun gönül bu rûze-i hecrî
Hilâl-i ebruvân-1 yâri gördük dîdeler rûşen
- 3 Sabâh-1 vaslı gösterdi fûrûg-1 neyyir-i âhın
Hüveydâ leyle-i fûrkatde hengâm-1 sehergâhın
Ziyâ-sâz-1 zuhûr oldu beyâz-1 subh-1 dil-hâhın
Göründü gerden-i kâfûr semmûrundan ol mâhın
Şeb içre subh-1 pür-envârı gördük dîdeler rûşen
- 4 Bu bezm-i ayş u nûşun neş'e-i zevki degil bâkî
Anunçün görmemişken sâgar-1 leb-rîz-i eşvâkî
Hele pür-zîb-i sahbâ eyledin bu bezm-i müştâkî
Hayâl-i leblerinle dîdemi pür-hûn edip sâkî
Bu gûne sâgar-1 ser-şârı gördük dîdeler rûşen
- 5 Tehî-destâna râm olmaz ol âfet sâde ülfetle
Ederse câme-hâba meyl eder pâkîze hılatle
Görünce dâg-ber-dil olsun uşşâkî bu hâletle
Der-âgûş eyledikde yâri Haşmet nâr-1 fûrkatle
Tutuşmuş dâmen-i agyârı gördük dîdeler rûşen

- 6 Yine eşkâl-i sunun şekl-i tevlîdi olup hâsıl
Nümâyân oldu sad-ı menziline nusret-i dâhil
Kazâyâ-yı merâmın suret-i intâcıdır kâbil
Rakam-senc-i ümîd ol defter-i hırmânına ey dil
Felekde böyle defter-dârı gördük dîdeler rûşen
- 7 Edersen nâm-ı pâkinden tefahhus ey dil-i şeydâ
Semiyy-i Şâh-ı Kevneyn Behcet-efrûz-ı dil-i dünyâ
Makâm-ı defterîye zâtıdır revnak veren hâlâ
Bedîdâr oldu sırr-ı fâl-i t«KÖt«%,Ü”tE«-EA«
Bu mesnedde o himmet-kârı gördük dîdeler rûşen
SORUN VAR

GAZELİYYÂT

ÖTEDEN BERİ VÂLİD-İ MÂCİDLERİ MERHÛM HAZRETLERİNİN DÂ'İRE-İ ALİYYELERİNDE SERMÂYE-İ BEREKET VE EFSER-İ SA'ÂDET OLAN NAL-İ HÛMÂYÛN-I SAÂDET-NÛMÛNUN HEMŞİRELERİNİN VEFÂTLARINDAN SONRA BURÛSA'DA KENDÜ HAZÎNE-İ HIFZLARINDA OLMASI LÂZİM GELMEKLE BİNÂEN ALEYH OL CEVHER-İ PÂKİZE-İ ARŞ-PEYMÂNIN MUDANYA'YA ŞEREF-RÎZÎ-İ VÛSÛLÜNDE BEŞ ON MİKDÂRI SÂDÂT-I KİRÂM İLE MEŞYEN ALE'L- VECH İSTİKBÂLİNE AZİMETLERİ HENGÂMINDA Bİ'L-BEDÂHE ESNÂ- YI RÂHDA NAZM U İNŞÂ VE BU ABD-İ FAKİRİN KETB Ü İMLÂ EYLEDİĞİ GAZEL-İ NEV-ÂYİNDİR Kİ TEBERRÛKEN ZÎVER-İ SER-DEFTER-İ GAZELİYYÂT KILINMIŞDIR.

Salli alâ men hüve nûru'l-vücûd Salli alâ men hüve nûru'l-vürûd

HARFÛ'L-ELİF

1

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hâk-pây-ı hazret-i fahr-ı cihânım Haşmetâ
Tûtiyâ-yı nûr-ı çeşm-i ins ü cânım Haşmetâ
- 2 Arşa nakş-endâz olan nal-i mübeccel bende çün
Mâlik-i tâc-ı cihân zîb-i şehânım Haşmetâ
- 3 Her dil-i tîre-nihâdı rûşen etmez pertevim
Kâleb-i rûh-âşinâyâ sırr-ı cânım Haşmetâ
- 4 Hidmet-i nal-i şeh-i kevneyn ile rifat bulup
Arş-gîr-i şöhret oldu nâm u şânım Haşmetâ
- 5 Ben nişân-ı nâvek-i sırr-ı sıfâtım zâhirâ
Menzil-i manâda ammâ bî-nişânım Haşmetâ
- 6 Kurta-i gûş-ı şefâat cevher-i nutkum benim
Dürc-i lü'lü'-i tahiyyatdır dehânım Haşmetâ

2

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün)

- 1 Sürme-i çeşm-i tahassür şâm-ı vuslatdır bana
Tûtiyâ-yı rûşenâyî gerd-i külfedir bana
- 2 Câ-yı tenhâ istemez zevk-âşinâyân-ı şühûd
Gûşe-i vahdet ferâmûşî-i kesretdir bana

- 3 Rişte-i tûl-i emel ârâma olmaz râbîta
Çeşm-i sûzen revzen-i pehnâ-yı ibretdir bana
- 4 Dest-i ahhâba giren kalır surâhîveş tehî
Revnağ-ı bezm-i selâmet terk-i ülfedir bana
- 5 Arş-pâye eyledi tecrîd çerh-i atlası
Terk-i zîb-i mâ-sivâ hubb-ı riyâsetdir bana
- 6 Pür-safâdır sît-i bülbülveş gülâsâ zîb-i dest
Zevk-i gül âvâz-ı bülbül nazm-ı Haşmet'dir bana

3

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Vermedi nazraları ruhsat-ı takrîr bana
O siyeh sürmeleri oldu gelû-gîr bana
- 2 Cezbe-i hüsnü dili eyledi der-kayd-ı cünûn
Mevce-i reng-i ruhu halka-i zencîr bana
- 3 Târ u pûd-ı hevesi rişte-i tûl-i emeli
Etdi kâlâ-yı nedem deffe-i takdîr bana
- 4 Oldu dîvâne gönül zülfüne çün dil-beste
Sît-i zencîr gelir nâle-i şeb-gîr bana
- 5 Çekmezem çillesin olmazsa o kaşı yayın
Halka-i turre-i ham-der-hamı zih-gîr bana
- 6 Dili söyletmez abes elde kalem ey Haşmet
Sürmedir gerd-i reh-i hâme-i tahrîr bana

4

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hat girip mâ-beyn-i hüsnünde hicâb olmuş sana
Dîde-dûz-ı vaslına karşı nikâb olmuş sana
- 2 Âşıkın kan agladıkça şevkin efzûn olmada
Dîde-i hûn-bârimız câm-ı şarâb olmuş sana
- 3 Pertev-i rûyun cihân-ı hüsne rûz u şeb yeter
Cebhe meh ruhsâr-ı gül-gûn âfitâb olmuş sana
- 4 Var öğün ey dil bu devrin cünbiş-i ikbâline
Gerdiş-i gerdûn çerh-i âsiyâb olmuş sana

- 5 Mest edüp açdım o şuhun sîne-i sîmînini
Dahme-i maksûda Haşmet feth-i bâb olmuş sana

5

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Verdi sevdâ-yı cünûn kâkûl-i cânâne bana
Mû-be-mû meşk-i perîşânî eder şâne bana
- 2 Ayrılır mı nazarım şem-i ruhundan k'oldı
Müje-i çeşm-i heves şeh-per-i pervâne bana
- 3 Ugradık kayda bu işret-kede-i âlemde
Halka-i silsiledir gerdiş-i peymâne bana
- 4 Dâg-ı dūzah-ı şerer Eymen-i sînem görse
Şule-zâr-ı cebel-i Tûr dahi yana bana
- 5 Haşmetâ şâir-i âlüfte-dil-i icâzım
Âşinâ-yı ezeli manî-i bîgâne bana

6

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Şule-i nâle-i bülbül gül-i mengûş bana
Kâse-i gül gibi dâg-ı hevesim gûş bana
- 2 Pertev-i lal-i lebi mey gibi aklım aldı
Tâbiş-i âteş-i ter berk-zen-i hûş bana
- 3 Gamzesinden dil-i bî-çâre ne kanlar yutdu
Nîşini etdi o hûnî-nigehim nûş bana
- 4 Göremem eylese ol âyîne-ruh arz-ı cemâl
Dûd-ı âh-ı siyehim perde-i rû-pûş bana
- 5 Haşmetâ söyledemem el gibi ol gonçe-femi
Âhere bülbül-i gûyende vü hâmûş bana

7

NAZİRE Lİ-CENÂB-I SÂLİK-İ PÂKİZE-GÛ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Hakâyık-âşinâ-yı âleme bîgânedür dünyâ
İmâret-yâb-ı istignâya bir vîrânedir dünyâ
- 2 Bu bezm-i ser-nigûn-sâgarda kim def-i humâr etmiş
Dökülmüş bâde-i şevki tehî hum-hânedir dünyâ

- 3 Yakar ehl-i dilin şem-i şeb-ârâveş cigergâhın
Çerâg-ı bezm-i nâdâna yanar pervânedir dünyâ
- 4 Görüp bî-râbîta etvârı düşme kayd-ı tensîka
Sebük-magzâna âkil âkile dîvânedir dünyâ
- 5 Hümâ-yı arş-pervâz-ı tecerrüd et dilin Haşmet
Ki bî-had bûm-ı şûm-ı gaflete bir lânedir dünyâ

8

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sâgar-ı mey pûte-i kibrît-i ahmerdir bana
Mâye-i iksîr-i şâdî âteş-i terdir bana
- 2 Görmem istîlâsını Ye'cûc-i ye's-i minnetin
Sedd-i râh-ı ilticâ sedd-i Sikender'dir bana
- 3 Etmede levh-i dili sad-pâre-i reşk-i hasûd
Nevk-i kilik-i marifet destinde nişterdir bana
- 4 Anla var keyfiyyet-i bezm-i mükâfâtı gönül
Çekdirenc-i humârı nûş-ı sâgardır bana
- 5 Haşmetâ bu neş'e-i ser-şâr-ı takrîri veren
Bezm-i nûş-â-nûş-ı feyz-i tab-ı kemterdir bana

9

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Virgidir nutk-ı sihir-sâzımıza hüsn-i edâ
Yaraşır şîve-i âvâzımıza hüsn-i edâ
- 2 Münhasır tâze-eser hâme-i ney-pâremize
Bestedir velvele-i sâzımıza hüsn-i edâ
- 3 Girye-i ışkıma sedd oldı nigâh-ı re'fet
Sürme-sâdır dil-i gammâzımıza hüsn-i edâ
- 4 Kendi mahbûb velî vaz'ı dil-âşûb-ı cefâ
Tavr-ı bîgâne o şebâzımıza hüsn-i edâ
- 5 Başka bir neş'e-i pür-zûr-ı melâhat verdi
Haşmetâ mest-i mey-i nâzımıza hüsn-i edâ

10

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN Ü NEV-ÂYÎN

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Şarâb-ı sâkî-i hestî tırâz-ı bezm-i imkân-hâ
Fürûg-ı neş'e-i nîstî safâ-yı âlem-i cân-hâ
- 2 Nigîn-i fass-ı bûse eylemiş la'l-i lebin ol şûh
Müşârün bi'l-benân-ı bâsıramdır nakş-ı dendân-hâ
- 3 Düşer kayda bülend-âvâz-ı ser-mest-i gurûr âhir
Sadâ-yı hây u hûdandır giriftârî-i mestân-hâ
- 4 Kıyâmet başıma kopdu görünce hat-ı ruhsârın
Ufuk-ârâ-yı semt-i magrib oldu mihr-i rahşân-hâ
- 5 Salâdır Haşmetâ bu nev-zemîn-i sihre gelsin de
Koparsın isteyen hayl-i hayâlî işte meydân-hâ

11

İN GAZEL-İ BÎ-NAZÎR TANZÎR-İ GAZEL-İ ŞEVKET-İ MUCİZE GÛY-
RÂ FERMÛDE EST VELÎ BÂLÂ-TER-İ ÜFTÂDE EST BER-GAZEL-İ
MÜŞÂRÛN-İLEYH

- 1 Dâmen-i nezzâre ez-hâr-ı müjgân me-râ
Be-her ez-ân sad-pâre çeşm verd-i handân me-râ
- 2 Ey men ne-güşûde çeşm-i ebleh der-râh-ı hırs
Sürme-i çeşm-i gınâ rîk-i beyâbân me-râ
- 3 Dâne-i ümmîd-i hırmen geşt vü der-tûfân reft
Hem tennûr âsiyâ şod çeşm-i giryân me-râ
- 4 Çün siyeh-mestem tehî mey-i nâb dest-i câm-ı şarâb
Ez-hulv-ı dil şod şem-i şebistân me-râ
- 5 Ez-hatt-ı nev-hîz rûyet şod fetîl-i dâg-ı men
Şu'le-i verd-i ter bûd der- şem'-i sûzân me-râ
- 6 Tâ-be-yâbed ez-raht ân dâghâ-yı sahn-ı dil
Âb u tâb-ı hüsn-i tûst reng-i gülistân me-râ
- 7 Girye-sâzem Haşmet ez-hecr-i ruh-ı hoy-kerde-eş
Katre-hâ-yı eşk ez-ân şod der-ummân me-râ

12

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ SÂ'İB-İ NÂDİRE-PERDÂZ

- 1 Hatt-ı ruheş rîşe'î girift çün be-dil harâb-ı mâ
Beste-küned şikeste-râ rişte-i âfitâb-ı mâ
- 2 Girih-güşâyî vasl-ı beste şode-est be-bûs-ı leb
Şâne-i zülf-i vuslat-est mevc-i yemm-i şarâb-ı mâ
- 3 Zi-âh-ı men ki rûy-ı tû-geşt 'arak-rîz-i hicâb
Lu'lu'-reste'i şod bi sadef ez-sehâb-ı mâ
- 4 Bes ki be-dil gavta'î zened şevkem ez-în va 'de-i Nûh
Mevce-i tûfân şode in-cûşîş-i şarâb-ı mâ
- 5 Haşmet ez-în tîre ne-şod beste dü-çeşm-i rûşenî
Baht-ı siyeh-i dil şode-est bâ-în girân-hâb-ı mâ

HARFÜ'L-BÂ**13**

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Işk-ı dünyâ ile etme beni sûzân yâ Rab
Kılma dil-sûhte-i âteş-i hicrân yâ Rab
- 2 Etme üftâde-i gird-âb-ı serâb-ı ümmîd
Âb-ı rûy-ı şerefim eyleme rîzân yâ Rab
- 3 Nutk-ı nîgûda girîbân-ı leb-i tabîrim
Olmasın çâk-hired-i pençe-i efgân yâ Rab
- 4 Pîç ü tâba düşürüp kılma dili kâkülveş
Hâne-ber-dûş u siyeh-baht u perîşân yâ Rab
- 5 Şem-i pertev-fiken-i ışk harîm-i dilde
Olmasın püf-zede-i sarsar-ı hirmân yâ Rab
- 6 Hasret-i bûs-ı leb-i yâr ile çeşm-i cânı
Kılma hem-girye-i bîhûde-i mestân yâ Rab
- 7 Eşk-i şebnemle güşâyîş bulur ezhâr-ı dili
Etme bir hande için Haşmet'i giryân yâ Rab

14

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ruhların ahşama karşı mey idince şule-tâb
Hacletinden yere geçdi bezm-i şebde âfitâb

- 2 Oldu her bir fikra-i ışka bu levh-i sînedede
Nokta-i dâgım nişân-ı surh-gûn-ı intihâb
- 3 Mevc-i reng-i bâdedir ser-rişte-i hâhiş dile
Dâne-i dâm-ı bütândır katre-i câm-ı şarâb
- 4 Nâr-ı fûrkatden zebân-ı halkdan nâlendeyim
Zahm-ı sîh u tâb-ı âteşden enîn eyler kebâb
- 5 Âlem-i âb üzredir Haşmet esâsı neş'enin
Neşve-i mey ber-taraf keyfiyyet-i âlem ber-âb

15

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Verince lal-i leb-i yâra âb u tâb şarâb
Bu hânumân-ı dili eyledi harâb şarâb
- 2 Çerâg-ı âha ne hâcet göründü subh-ı visâl
Edince ruhları hem-reng-i âfitâb şarâb
- 3 Sudâ-ı renc-i humâr-ı firâkı def etdim
Öpünce lalini dedim zihî şarâb şarâb
- 4 Furûg-ı âteş-i terdir zemîn-i âlem-i âb
Bu âb u tâbı anunçün bulur kebâb şarâb
- 5 Nümâyişinde tefâvüt zuhûr eder Haşmet
Ne veche perde-i rengîn eder nikâb şarâb

16

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Ne dem tirin eşia hâlesin zih-gîr eder mehtâb
Sevâd-ı şâmı hep der-kabza-i teshîr eder mehtâb
- 2 Mey-âşâmâna câm-ı işreti göstermeye şebde
Felekde sâid-i sîm-i ferin teşmîr eder mehtâb
- 3 Miyân-ı çerhe hûşîdi edince pâlehangâsâ
Semâda mevlevî devrânını tanzîr eder mehtâb
- 4 Çeker âyât-ı envârı beyâza levh-i nîlide
şuân hâme-i zerrîn edüp tahrîr eder mehtâb
- 5 Safâ-yı bezm-i Leylî gösterip erbâb-ı sevdâya
Gice Mecnûn gibi uşşâkı sahra-gîr eder mehtâb

- 6 İzâr-ı nev-tırâş eyler dili sevdâ-yı hatdan dūr
Siyeh-kârî-i düzd-i şeb-revi teşhîr eder mehtâb
- 7 Yed-i beyzâ-i şöhretdir felekde Haşmetâ çerhe
Ne dem ser-pençe-i envârını tenvîr eder mehtâb

17

(Müfteilün Fâilün Müfteilün Fâilün)

- 1 Sâgar-ı gerdândan oldu izâr âfitâb
Kâse-i gerdûndan şule-nisâr âfitâb
- 2 Olsa siyeh-mest açar sîne-i kâfûrını
Âhir-i şebde olur nûr-ı nehâr âfitâb
- 3 Sâgar-ı mâha verip nevbet-i devrânın
Bezm-i şeb-i fülkden çizdi kenâr âfitâb
- 4 Kanda giderse o meh başına döner cihân
Devr-i felekle eder geşt ü güzâr âfitâb
- 5 Hatt-ı nev oldu Haşmet revnak-ı ruhsâr-ı yâr
Tâbişin efzûn eder vakt-i bahâr âfitâb

18

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Verdi ruhsâre-i keyfiyyete sürhâb şarâb
Oldu tâb-efken-i şevk dil-i ahbâb şarâb
- 2 Ol mehün lal-i lebi olsa hem-âvâze-i sâz
Nagme-i kâse-i tanbûr eder işrâb şarâb
- 3 Hat-ı ruh tâze-terâş olmuş iken bûs-ı leb et
İstedir kâm-ı dile âlem-i mehtâb şarâb
- 4 Olur encâm-ı bezm müntic-i hammâm ekser
Edicek dilleri külhan gibi pür-tâb şarâb
- 5 Gösterirdi bize mamûre-i şevki Haşmet
Olsa vîrân-kede-i hâtıra reh-yâb şarâb

19

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Dilimde dâg dâg-ı hasreti sûz-âşinâdır hep
Bu gülşengâh-ı ışkın gülleri âteş-nümâdır hep

- 2 Akıtdım su gibi bir serv-kadde gönlümü evvel
Beni giryân eden şimdi o eski mâcerâdır hep
- 3 Eden tahsîl-i neş'e dilde erbâb-ı sükûnetdir
Habâbâsâ düşen câm-ı meye ehl-i hevâdır hep
- 4 Gönül Mecnûn gibi dil-beste olma zülf-i Leylâ'ya
Seni sahra-neverd-i ışk eden zîrâ Hudâ'dır hep
- 5 Zebânın reng-i sahbâ-yı ezelden mi yaratmış
Hak Bu keyfiyyet nedir Haşmet sözün rengîn-edâdır hep

20

NAZÎRE Lİ-CENÂB-I SÂLİK-İ PÂKİZE-EDÂ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Renc-i humâra nûş-ı mey-i nâbdır sebab
Bu ibtilâya ülfet-i ahbâbdır sebab
- 2 Artar sadâ-yı dâ'ire kızdıkça dem-be-dem
Hep guft u gûya sûziş-i agzâbdır sebab
- 3 Neyl-i merâma vâsıtaadır hâlet-i ye's
Fikdân-ı kâma kesret-i esbâbdır sebab
- 4 Çekmez humâr-ı gussayı bî-dâr olan gönül
Hamyâze-i kesâlete çün hâbdır sebab
- 5 Aplatma bî-kesânı seni etmesin harâb
Haşmet fenâyâ cûşiş-i seyl-âbdır sebab

21

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Mû-miyâna bend olunca tîga gelmiş pîç ü tâb
Sanma etmiş cevherin sûretde mevc-endâz âb
- 2 Cây-ârâm edemez rûşen-dili ışk-ı sivâ
Gösterir âyîne-i deryâda hûrşîd ızdırâb
- 3 Safvet erbâbın komaz yerde gören âli-nazar
Şebnem olur merdüm-i çeşm-i fûrûg-ı âfitâb
- 4 Halka-i gird-âb-ı hâhişde bogar dil-teşneyi
Mevc-i mevhûm-ı serâb-ı vade-i sıhhat neyâb
- 5 Işkdır hal-ı izâr-ı şerm eden hîn-ı visâl
Tâb-ı meydîr Haşmetâ perde-ber-endâz-ı hicâb

22

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Yine hırmâna düşer bâdiye-peymâ-yı taleb
K'olamaz râst-rev-i sûy-ı emel pây-ı taleb
- 2 Çeker elbetde humâr-ı nedemi serde kişi
Olsa peymâne-keş-i sâkî-i sahbâ-yı taleb
- 3 Subh-ı ikbâle kalır rûşenî-i dîde yine
Dili tenvîr edemez şem-i şeb-ârâ-yı taleb
- 4 Talat-efrûz-ı merâm olmadı çeşm-i emele
Hânûmân-sûz-ı edeb şâhid-i hod-rây-ı taleb
- 5 Haşmetâ gülşen-i âlemde hezârân olmuş
Hem-dem-i zâg-ı siyeh bülbül-i gûyâ-yı taleb

23

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün)

- 1 Mest-i nâzım sâgar-ı leb-rîz-i nûşa ursa leb
Rengden rengen girerdi devr ile câm-ı tarab
- 2 Hat dırâz oldukça uşşâka zeber-dest el verir
Mevsim-i sermâ olur hengâm-ı efzûnî-i şeb
- 3 Cilvegâh olmaz dile sûy-ı tarîk-i ilticâ
Pây-ı maksad reng-i hacletden hınâ-bend-i taab
- 4 Neş'e-dâr-ı bezm-i istignâ eder ehlin hayâ
Sürhî-i şerme denir sahbâ-yı gül-reng-i edeb
- 5 Haşmetâ ricat göründü câdde-i tahsîlden
Oldı evzâ-ı zamâne sedd-i şeh-râh-ı taleb

HARFÜ'T-TÂ**24**

(Mefûlü Mefâilü Mefâ'ilü Faülün)

- 1 Yâ Rabb beni nûr-ı cemâlinle çerâg et
Bir rû-siyeh-i masiyetim cebhemi ag et
- 2 Âh-ı dilime nûr-ı tesellî ile fer ver
Her bir şererin şem'-i şebistân-ı ferâg et

- 3 Gezdirme beni neş'e-i ser-şâr-ı emelle
Mey-hâne-i ümmîdde işkeste-ayag et
- 4 Ey bülbül-i âteş-nefes-i gülşen-i sûziş
Nâr-ı şecer-i Tûr'ı dilimde gül-i dâg et
- 5 Sûz-ı dilimi kıl alev-efrûz-ı hakikat
Haşmet kulunu ıška fûrûzende-ocag et

25NAZİRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM NEFÎ EFENDİ
(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Ser-mest-i mey oldukça ol çeşm-i siyeh-i mest
Mey-hâne-i âşûba döner o nigh-i mest
- 2 Eyler dili pür-neş'e-i keyfiyyet-i Gufrân
Verse tarab-ı tevbeve revnak güneh-i mest
- 3 Mestânı eder meclis-i mey pâdişeh-i zevk
Peymâne-i şevk-âver-i zerrîn-küle-i mest
- 4 Nara yerine bülbül ü sâgar yerine gül
Olsa dahi gülşen olamaz cilve-geh-i mest
- 5 Girmez ayagı destime ser-mest-i safânın
Ma'mûre-i eşvâka gider şâh-reh-i mest
- 6 Tâc-ı ser-i şöhret Cem'e bir câm-ı tarabdır
Haşmet de o câm ile olur pâdişeh-i mest

26

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Câm-ı meyi ruhsâre-i takvâya nikâb et
Gösterme ubûdiyyetini halka hicâb et
- 2 Görsün revîşin şevki ayag-ı mey ile dil
Pây-ı gamı pîçîde-i emvâc-ı şarâb et
- 3 Germâbe-i vuslat ısınır âteş-i terle
Sen tarh-ı esâs-ı heves-i âlem-i âb et
- 4 Ten nâle ile nâl ü gönül lal ile pür-cûş
Geh mevc-i şarâb et dili geh târ-ı rebâb et
- 5 Dâg-ı dili Haşmet hat-ı ruhsârına sakla
Var terbiyet-i gülşeni der-dest-i sehâb et

27

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I FÂZIL-I ÂLEM-GÎR VEZÎR-Î FEZÂYÎL-SEMÎR
HAZRET-Î RÂGIB PAŞA

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Failün)

- 1 Koçmak istersen o şûhu meclis-i rindâna at
Sâid-i isyânı sonra gerden-i gufrâna at
- 2 Almaga ister ayagın bâde-nûşân-ı bezim
Süremez gül-gûn-süvâr-ı câm olan meydâna at
- 3 Olmayam dersen eger reyyân-ı âb-ı imtinân
Delv-i maksûdu çeh-i bî-gâye-i hirmâna at
- 4 Işka tebdîl eyle zîb ü zîver-i sâ mânını
Hâr u hâşâk-ı sivâyı kulzüm-i ummâna at
- 5 Her gelen mamûr olur çünkü harâbâta gönül
Yapmak istersen o şûhu hâne-i vîrâna at
- 6 Tahta-i remmâle döndük igbirâr-ı hecr ile
Kura-i teshîri Haşmet davet-i cânâna at

28

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Besdir neşâta sâgar-ı ser-şâr-ı tesliyet
Çekmez humâr-ı gussayı mey-hâr-ı tesliyet
- 2 Gavvâs-ı bahr-ı ye'se olur dürr-i şâh-vâr
Feyz-i dehenle nutk-ı dürrer-bâr-ı tesliyet
- 3 Endâze-i şu'ûr ile peymûdedir gönül
Zîbâ-kumâş-ı kâle-i bâzâr-ı tesliyet
- 4 Kimi gül ile kimi hezâr ile eglenir
Olmaz hazân-dîde bu gülzâr-ı tesliyet
- 5 Yakmaz derûnu âteş-i sûzân-ı gam gibi
Rûşen-dil eyler âdemi envâr-ı tesliyet
- 6 Aç râzını bir ehl-i dile yohsa Haşmetâ
Nâdân eder derûnı ziham-dâr-ı tesliyet

29

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Hired-sûz-1 tevâzûdur fûrûg-1 bâde-i devlet
Olur bi-câ hırâmından kişi üftâde-i devlet
- 2 Bu dîvân-hânedede saffu'n-niâl-i zül nedir bilmez
Tırâz-1 sadr-1 rifatdır olan âzâde-i devlet
- 3 Eder sad-çâk hırmân ehli nâ-ehle teveccühde
Olur ehl-i dile zâhir bu hark-1 âde-i devlet
- 4 Kemend-i âh-1 bîzârı gelû-efşâr olur k'ânı
Înân-1 ihtiyâr eylerse gerden-dâde-i devlet
- 5 Olur dil perde-i bîrûn-1 tahammül teng-destîden
Hayâl-bâz-1 tasavvur olmasa âmâde-i devlet
- 6 Olur te'sîr-i âh-1 hâk-sârân ile hep Haşmet
Sirişk-i dîdeveş üftâde merdüm-zâde-i devlet

HARFÜ'S-SÂ**30**

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Sûret-nümâ-yı nakş-1 zuhûr âlem-i hudûs
Pertev-pezîr-i nûr-1 kîdemdir dem-i hudûs
- 2 Bu iltiyâm-nedân-1 terâkib-i unsûra
Olmuş cebîre-bend-i hikem merhem-i hudûs
- 3 Keyfiyyet-i tekallüb-i dehre verir karâr
Uymuş bu sâz-1 neş'eye zîr ü bem-i hudûs
- 4 Bir bir keşîde rişte-i nûr-1 basîrete
Lü'lü'-feşân-1 sırr-1 hikemdir yem-i hudûs
- 5 Pür-sâz olunca nây-1 gelûsunda âdemin
Haşmet nevâ-yı sûr olur âhir dem-i hudûs

31

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Encümle güşâyiş bulur ezhâr-1 havâdis
Mînâ-yı felek şîşe-i gülzâr-1 havâdis
- 2 Bülbül gibi nâlende-i şevk olma ne mümkün
Murg-1 dili âzürde eder hâr-1 havâdis

- 3 Hazmında taab var ne kadar puhte olursa
Olmakda gelû-gîr-i ferah-bâr-ı havâdis
- 4 Sermâyesi nakdîne-i dâg-ı dilimizdir
Olursa ne dem germî-i bâzâr-ı havâdis
- 5 Nev-devletin evzâ'ına yok dilde tahammül
Haşmet belimi bükdü girân-bâr-ı havâdis

HARFÜ'L-CİM

32

NAZÎRE Lİ-CENÂB-I NÜZHET-İ PÂKİZE-GÛY
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Nihâl-ı tâk-ı feyz-âsâr gâhî râst gâhî kec
Anınçun cünbiş-i mey-hâr gâhî râst gâhî kec
- 2 Yürür mü sâat-i ikbâl-i âdem bir nesak üzre
Dönerken çerh-i nâ-hemvâr gâhî râst gâhî kec
- 3 Tekâpûy-ı ubûdiyyette lâzım istikâmetde
Namâz içre olur etvâr gâhî râst gâhî kec
- 4 Yâ ebrûsuyla îmâ yâ lisânıyla eder inhâ
Dem-i vaslın kılar işâr gâhî râst gâhî kec
- 5 Metânet bulamaz bünyân-ı vuslat ey dil olmazsa
Sütûn-ı kâmet-i dil-dâr gâhî râst gâhî kec
- 6 Olur ser-medd-i âh-ı şule-tâb-ı ışk pîç-â-pîç
Nihâl-i dûd-ı âteş-bâr gâhî râst gâhî kec
- 7 Zebânım Haşmetâ tanzîr-i Nüzhet'de olur çeb-râst
Ki hatt-ı kilik-i hoş-refâtâr gâhî râst gâhî kec
- 8 Nice hem-vâra kâbil vasf-ı zât-ı âsaf-ı devrân
Sütûr-ı nüsha-i eşâr gâhî râst gâhî kec

33

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ebruvânın çîn-i istignâdan ey meh-pâre aç
Tîg-ı cevher-dârı hüsnünle dile bin yâra aç
- 2 Olmayam dersen nişest-i fülk-i tazyîk-i hevâ
Zevrak-ı sahbâyı sen deryâ-yı istigfâra aç

- 3 Bir nazar eyle fezâ-yı sîne-i pür-dâgıma
Revzen-i nezzâreyi gel arsa-i gülzâra aç
- 4 Bir nigâh ile humâr-âlûd-ı hecri eyle mest
Aç gözün mey-hâne-i nâzı dil-i gam-hâra aç
- 5 Vesme çekme ebruvâna zâg-ı hüsnün ana bes
Etme pâs-âlûde tîgin dedim ol gaddsra aç
- 6 Bâri şeftâlû ile dil-sîr-i vasl et Haşmet'i
Kalmasın hân-ı cemâlinde dil-i bî-çâre aç

34

NEV-ZEMİN

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Ey dil şu giden gözleri mestâneyi gör geç
Şeh-râh-ı melâhatde o mey-hâneyi gör geç
- 2 Bir yol bu harâbât-ı safâ-güstere ugra
Mamûre-i şevk-i dil-i vîrâneyi gör geç
- 3 Câm-ı Cem'i görmekse murâd ey şeh-i âlem
Leb-rîz-i mey et efser-i şâhaneyi gör geç
- 4 Bu yolda ayak-ı meye hem-pây-ı ferah ol
Gel encümen-i işrete peymâneyi gör geç
- 5 Haşmet ne çıkar levha-i mir'âta nazardan
Âyîne gibi sîne-i cânâneyi gör geç

35

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ NÂBÎ MERHÛM

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Şitâb-ı pây-ı himmetle tarîk-i ilticâdan geç
Sebük-seyr-i tevekkül ol gönül bâb-ı recâdan geç
- 2 Yeter ey merdüm-i dîde sirişki eyledin pür-cüş
Bu deryâ-yı peyâpey-mevc-i mihnetde şinâdan geç
- 3 Alâyık sedd-i râhıdır sebük-pâyan-ı tecrîdin
Gidersen dergeh-i Hakk'a güzergâh-ı fenâdan geç
- 4 Bize teşrîfe mani vadine incâzdır ammâ
Be hey zâlim hele bir kerrecik semt-i vefâdan geç

- 5 Görünce seyl-i eşkim meyl edip Haşmet dedi ol şûh
Bu seyl-âb-ı firâkı cısr-i vasl-ı dil-rübâdan geç

36

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bir âriza ile olmadı dil der-hevâ-yı genc
Oldum ben ihtiyârım ile mübtelâ-yı genc
- 2 Zevk-i visâli şûh-ı hat-âverde bulmuşum
Bî-tâkat eyler âşıkını dil-rübâ-yı genc
- 3 Âyâ girer mi destime nakdîne-i visâl
Ahvâlim etdi kîse-tehî hûlyâ-yı genc
- 4 Olma firîfte güzelim her nüvâzişe
Çokdur ümîd-i vuslat ile âşinâ-yı genc
- 5 Elden bırakma dâmen-i çâr-ebrevânı kim
Haşmet çekilmez oldu cihânda cefâ-yı genc

HARFÜ'L-HÂ**37**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hokka-ı macûn-ı kırmız-reng-i rindândır kadeh
Pûte-i kibrît-i âhmer dense şâyândır kadeh
- 2 Çeh çeh-i bülbül sadâ-yı kulkul u gülşen-i bezm
Nev-nihâl-i gül surahî verd-i handândır kadeh
- 3 Pâdişeh-meşreb eder hengâm-ı nûşîde dili
Tuhfe dest-âvîz-i Cem'dir tâc-ı şâhândır kadeh
- 4 Hâtemâsâ zîb-dest-i bezm-i nûş-â-nûş olur
Tamla yâkût-ı şarâba bir nigîndândır kadeh
- 5 Haşmetâ rûh-ı revândır râh bilmem bâdeyi
Vakt-i ser-şârı ümîde kâleb-ı cândır kadeh

38

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I BELÎG-İ PÂKÎZE-EDÂ

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Kondu fass-ı kâlebe çün gevher-i yektâ-yı rûh
Oldu nâm-ı âdemî nakş-ı nigîn-ârâ-yı rûh

- 2 Olmadı zevk-âşinâ-yı rü'yeti çeşm-i hired
Girmedi âgûş-ı fehme şâhid-i manâ-yı rûh
- 3 Jeng-dârî-i anâsırdır mebâdî-i suver
Oldu andan levh-i dil âyîne-i sîmâ-yı rûh
- 4 Hâr-ı gaflet câme-çâk-i sıhhat olsa gül gibi
Rişte-i medd-i nefes olmaz rûfû-bahşâ-yı rûh
- 5 Pîrehenle gördüm anı şem-der-fânûsveş
Cismi rûh-ı pür-fütûh u pîrehen mînâ-yı rûh
- 6 Mâye-i cân bûsesi mânende-i câm-ı Elest
Haşmetâ dedim leb-i rengînine sahbâ-yı rûh

39

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Dîdem oldu görelî lal-ı lebin câm-ı ferah
Gayri düşdü nazarımdan mey-i gül-fâm-ı ferah
- 2 İsm ü resmi yok anın harf-i vefâ mânendi
Ki ola nakş-ı nigîn-i dilimiz nâm-ı ferah
- 3 Dâg-dâr olsa füsûn-ı nîgehinden uşşâk
Açılır sînelerinde gül-i bâdâm-ı ferah
- 4 Sayd olur rûyunu bir kerre gören âvâre
Dânedir hâlleri turreleri dâm-ı ferah
- 5 Hattı geldikde lebin emmege ruhsat bulduk
Haşmetâ işretimiz gicesidir şâm-ı ferah

40

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Devrine beste kılar vuslat-ı canânı kadeh
Gösterir sûret-i âyîne-i devrânı kadeh
- 2 Hemm ü şâdisine devrânın eder enmûzec
Hande-i mey-kedeyi girye-i mestânı kadeh
- 3 Gülşen-i sohbetin üşkûfte vü zîbâ gülüdür
Söyledir bülbül-i âşüfteveş insânı kadeh
- 4 Neş'e-i devrine umrân u harâbı mahsûs
Yapar uşşâkı yıkar ol büt-i fettânı kadeh

- 5 Devr eder dâ'ire-i bezmi o meh-talat ile
Zulmet-i şâm u gamın mihr-i dirahşânı kadeh
- 6 Nûş-ı zehr-âbe-i hicrân için oldu Haşmetâ
Bezmime bu felegin kâse-i gerdânı kadeh

41

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ ÜSTÂDÎ'L-MEŞHÛR SÂBÎT EFENDÎ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Çekdikçe bezm-i nûşîşe ol gül yüzü kadeh
Şekker lebinde buldu bu dad u tuzu kadeh
- 2 Uşşâkı neyveş inledir ol şuhu söyledir
Eyler bezimde cilve-i sâz u sözü kadeh
- 3 Almaz mey-i hakâyıkı mînâ-yı dîde-teng
Sahbâ-keş-i müşâhedenin cân gözü kadeh
- 4 İşretde söz ile ezber olur sırr-ı neş'edir
Kulkul sözü bu bezm-i şarâbın özü kadeh
- 5 Bâ-âteş-i ter etdi bu devr ile Haşmetâ
Bî-hadd Ocak-zâde'yi kül öksüzü kadeh

HARFÜ'L-HÂ**42**

NAZÎRE LÎ-SÂMÎ EFENDÎ
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Kâm-ı ışka nûkhet-âverdir o zülf ü hâl u ruh
Tâb-ı âteş dûd u anberdir o zülf ü hâl u ruh
- 2 Evc-i istignâda çerhâsâ o meh cevri eylesin
Ebr ü necm ü mihr-i enverdir o zülf ü hâl u ruh
- 3 Ravzatü'l-ezhâr-ı hûbî dense hakdır rûyuna
Sünbül ü fülful gül-i terdir o zülf ü hâl u ruh
- 4 Şem-i ışka âh-ı şeb-gûne süveydâ-yı dile
Tâb-bahş-ı zîb ü zîverdir o zülf ü hâl u ruh
- 5 Merdüm-i dîdem fetîl-i şem-i hüsne bend olur
Her ne dem Haşmet ziyâ-verdir o zülf ü hâl u ruh

43

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Evc-âşinâ-yı şöhret olur mübtelâ-yı ruh
Bedr-i münîre dönmede pertev-gedâ-yı ruh
- 2 Bin renge kor hicâbı o ruhsâr-ı âlini
Bir gülsitân olur gül-i gülşen-nümâ-yı ruh
- 3 Mir'ât o vech-i pâke ne yüz gösterir aceb
Çün safhasın şikeste-fer etdi safâ-yı ruh
- 4 Şemm-i gül-i izârdadır kâm-ı ârzû
Hâhiş-gerân-ı bûs u kinârız berây-ı ruh
- 5 Bu nazmım oldu pençe-i hûrşîd Haşmetâ
Etdi zemîn-i şark-ı dili hûlyâ-yı ruh

HARFÜ'D-DÂL**44**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Nûş-ı câm-ı bâdeden âsâyış-i tendir murâd
Revzen-i gam-hâneye bir câm-ı rûşendir murâd
- 2 Şevk-i ruhsârınla sâyende benim serv-i kadim
Dâg-ber-dâg olmadan dil tarh-ı gülşendir murâd
- 3 Dilde meydîr bâis-i germiyyet-i bezm-i visâl
Germî-i germâbeye çün tâb-ı külhandır murâd
- 4 Muktezâ-yı ışk eşk ü nâledir bülbül-sıfat
Bir güle dil-bestelikden âh u şîvendir murâd
- 5 Yâ diyâr-ı vadede yâ milket-i himmetdedir
Çok yorulma Haşmetâ semt-i ademdir murâd

45

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Dilde yek dâg-ı hevesle ışk-ı yâr olmaz bedîd
Bir çiçekle mevsim-i tâb-ı bahâr olmaz bedîd
- 2 Râzdân ister Kelîmâsâ zebân-ı şuleden
Yohsa her nûr-âşinâ-yı Tûr'a nâr olmaz bedîd
- 3 Cevher-i dil kat-ı peyvend-i alâyıktan çıkar
Berg ü şâhın kesmeden mevc-i çenâr olmaz bedîd

- 4 İnkîşâfa bakma idbârın nihâyet bulmadan
Ermese pâyâna şeb nûr-ı nehâr olmaz bedîd
- 5 Eyler âsârı şikeste âlemi yek lahzada
Dilde Haşmet gerçi nakş-ı inkisâr olmaz bedîd

46

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Âheri sûhte-dil eyleyemez nâr-ı hased
Yanar ol âteş ile sîne-i bed-kâr-ı hased
- 2 Ey harî-dâr-ı metâ-ı revîş-i bed-hâhî
Dili hâkister eder germî-i bâzâr-ı hased
- 3 Pek de cemmâze-keş-i bâr-ı nümâyîş olma
Seni kabre cemeli kîdre kor enzâr-ı hased
- 4 Peder ü mâderinin dahi refâhın çekemez
Olmuş ednâ-yı zamânın dili enbâr-ı hased
- 5 Âdemin kaddini ham-geşte-i hırmân eyler
Haşmetâ saht-girândır çekemem bâr-ı hased

HARFÜ'Z-ZÂL**47**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Âkil eder mi dilber-i ranâyı ittihâz
Tâ etmeyince gûşe-i tenhâyı ittihâz
- 2 Nakş-ı nigîn eyler isen nâm-ı Âdem'i
Kıl fass-ı dilde gevher-i manayı ittihâz
- 3 Gül-geştî-i ferâg ile dil bî-niyâz iken
Âdem eder mi cây-ı temennâyı ittihâz
- 4 İzhâr-ı eşk ü sûziş eder miydi vaslına
Dil etmese kebâb ile sahbâyı ittihâz
- 5 Oldu gûşâde bâb-ı emel rûy-ı hâhişe
Haşmet edince dergeh-i Mevlâ'yı ittihâz

HARFU'R-RÂ**48**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sîne pür-dâg olmasa girmez ele matlûblar
Sayd olunmaz ey gönül nakdînesiz mahbûblar
- 2 Bûse-i lali tutar ancak dehân-ı şekveyi
Mûm-ı surh ile mühürlenmekdedir mektûblar
- 3 Arz-ı kâlâ etme erbâb-ı basîretten sakın
Rû-nümâdır dûr-bîn-i dikkate ma'yûblar
- 4 Cây-ı zilletdir mahal dehrin sukâta-çînine
Gûşe-gîr-i câygâh-ı mezbele-cârûblar
- 5 Bâdedir bürka-güşâ-yı şerm-sârî-i visâl
İlticâ-yı sâye-i sâgar eder mahcûblar
- 6 Sâyesinde gam yer ekser hasret ol nân-pâreye
Bildigim Haşmet kibâr-ı devlete mensûblar

49

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Bûşiş-i la'lini peymâneler işrâbdadır
Hâsılı kesb-i safâ nûş-ı mey-i nâbdadır
- 2 Dâmen-i pîre yüzün sür güzelin gerdinin öp
Lezzet-i bûse gönül şeyhde degil şâbdadır
- 3 Eder îfâ-yı işâret yalnız sebbâbe
Matlaba dest-resî killet-i esbâbdadır
- 4 Uyudurdum anı âgûşuma alsam bir şeb
Ekser ol âfet ile vuslatımız hâbdadır
- 5 Haşmet ahvâlimi bilmez ne desin bîgâne
Güft ü gû hakkımıza meclis-i ahbâbdadır

50

NAZİRE Lİ-CENÂB-I NÜZHET EFENDİ

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Ne dem ki câm-ı tarab-zâ tolar taşar boşalır
Sebû-yı bezm-i ahıbbâ tolar taşar boşalır
- 2 Bu bezm-i neş'e-fürûzun usûl-i devriyle
Şarâb u sâgar u mînâ tolar taşar boşalır

- 3 Tolunca dîde-i ter çeşme-sâr-ı eşkimden
Misâl-i kırba-ı sakka tolar taşar boşalır
- 4 Edince halvet o şûh ile kulleteynâsâ
Dü-çeşm-i âşık-ı şeydâ tolar taşar boşalır
- 5 Zuhûr-ı mevce-i tûfân-hurûş-ı hâdiseden
Fezâ-yı meşreb-i dünyâ tolar taşar boşalır
- 6 Bu âb u tâb-ı zekanla derûn-ı dil Haşmet
Hulâsa delvçeâsâ tolar taşar boşalır

51

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Câm-ı cihân-nümâ-yı tarab her ne dem yürür
Turna gözü şarâb ile dil âlemi görür
- 2 Budur me'âl-i perverişi bâg-ı âlemin
Nahl-ı emelde bâr-ı merâm olmadan çürür
- 3 Bu saydgâh-ı deşt-i temennâda hep tehî
Fitrâk-i esb-i tâzî-i hâhiş ipin sürür
- 4 Bârân eder sirişk-i cihânı sehâbveş
Dûd-ı siyâh-ı âh ne dem âlemi bürür
- 5 Sen görmedinse vuslat-ı cânânı Haşmetâ
Turna gözü şarâb ile anı gören görür

52

(Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Tâb-ı ruh hatt-ı siyeh-kârdadır
Cilve-i şule şeb-i târdadır
- 2 Geldi hat püşt-i leb-i cânâna
Dâmen-i gonce yed-i hârdadır
- 3 Nâle-i murg-ı nevâ-senc-i hıred
Gülbün-i şu'le-i efkârdadır
- 4 Secdegâh olması mihrâbların
Kıl nazar sûret-i idbârdadır
- 5 Çekdi bizden ayagı mest-i meyim
Haşmetâ hâne-i agyârdadır

53

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Zülf-i siyehi etse ne dem şâneyi der-kâr
Âşıkda eder tavr-ı perîşaneyî der-kâr
- 2 Lüknet diyemem neş'e-i sahbâ-yı lebiyle
Elfâzı eder cünbiş-i mestâneyi der-kâr
- 3 Hat geldi ruh-ı yâra tutuşdu dil-i uşşâk
Şem-i şeb eder sûziş-i pervâneyi der-kâr
- 4 Ser-pençe-i nezzâreme girse o gül-endâm
Müjgânım eder hâriş-i hârâneyi der-kâr
- 5 Bülbüllere nevbet mi deger ötmede Haşmet
Etse o perî-rû gül-i peymâneyi der-kâr

54

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Saltanat sedd-i reh-i gâile-i kesretidir
Pây-ı taht-ı urefâ dâ'ire-i vahdetdir
- 2 Ser-firâzâna olur meyl-i nüzûlî radın
Gösteriş cilve-geh-i sâ'ika-i âfetdir
- 3 Bedr-i kâmilde olur cünbiş-i âsâr-ı husûf
Âfet-i tîre-eser lâzıma-i şöhretidir
- 4 Gevher-i kâmi gönül kulzüm-i eşkinde bulur
Dürr-i maksûda mahal kar-ı yem-i himmetdir
- 5 Kimsenin medhali yok vâdî-i şöhretde beni
Böyle ber-geşte eden debdebe-i Haşmet'dir

55

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Ocagın söndürür izârın eşk-i merdümân âhir
Olur tennûr-ı tûfân dîde-i gam-dîdegân âhir
- 2 Verince yâd-ı rûhsârı derûna tâbiş-i hasret
Gül-i hürşîd olur bu gonce-i dâg-ı nihân âhir

- 3 Görür bu devr-i pür-cevrin humârın çerhe de kalmaz
Olur işkeste bir gün sâgar-ı bezm-i cihân âhir
- 4 Hazâna kalmaz açsa mihr-i tâli gülşen-i kâmi
Eder berkende bir bir güllerini bâgbân âhir
- 5 Yine dilde bulursun reh-nümâyı bahr-ı hayretde
Olur sükkân-ı keştî Haşmetâ sâhil-resân âhir

56

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Dü lalin safha-i hüsnünde tenvîne müdânîdir
Derûnunda dehân-ı nâzükün nûn-ı nihânîdir
- 2 Olur üşkûfe-i dâgım gül-i peymâneye hem-reng
Eden sîr-âb-ı bâg-ı dil şarâb-ı ergavânîdir
- 3 Harâb eyler beni ter-destî-i mimâr-ı minnet âh
Yıkıp vîrân eden gönlüm bu halkın imtinânıdır
- 4 Nihâl-i medd-i âh-ı âteşnim Tûr-ı sînemde
Tecellî-zâr-ı ışkın devha-i âteş-feşânıdır
- 5 Gülâsâ gûş-dâr ol anla Haşmet sırr-ı te'sîri
Nukûş-ı nagme-i bülbül dilin mevc-i figânıdır

57

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Hat-âver olsa da hüsne nazar resm-i mahabbetdir
Gözetmek eski yâr u hem-demin ayn-ı mürüvvetdir
- 2 Harîdâr-ı kerem-bâzâr-ı istignâyım âlemde
Bana sermâye-i kenz-i gnâ nakd-i kanâatdır
- 3 Niğâh-ı iltifât etdirdi yâre âh-ı pür-sûzum
Sevâd-ı dûd-ı âhım sürme-i çeşm-i inâyetdir
- 4 Degil ahbâbı tekdîre azîmet vakt-i fursatda
Adûdan ahz-ı sâra niyyet ibrâz-ı denâ'etdir
- 5 Refiü'l-kadr-ı insânî tevâzû-pîşegân ammâ
Nüvâziş-kârî-i hezlâne zıdd-ı ademîyyetdir
- 6 Anun âşüftegânı sâyesinde haşr olur Haşmet
O zîbâ kad-ı bâlâ serv-i sahrâ-yı kıyâmetdir

58

NAZİRE Lİ-CENÂB-I TÂLİB-İ BURUSEVÎ
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Komaz pertev-fürûz-ı câhı âh-ı inkisâr âhir
Eder püf-kerde şem-i şule-dârı rûzgâr âhir
- 2 Çıkardık nâm-ı istigfârı gerçi safha-i nûşa
Velî bozdurdu mühr-i tevbeyi zûr-ı humâr âhir
- 3 Yakışmaz hâkiyâna pek bülend-pervâzî-i ikbâl
Verir mûrân-ı bâl-efşâna pervâz-ı demâr âhir
- 4 Alâyık-bâz eder sermâye-i irfânını ber-bâd
Kılar bergeşte-sâmân âdemi lub-ı kumâr âhir
- 5 Ne sûret gösterir sâgar-keşân-ı bezme gör Haşmet
Olur mir'ât-ı rüsvâyî bu câm-ı zer-nigâr âhir

59

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Etdi hadeng-i gamzesi ben dil-fikâra kâr
Kıldı nişân-ı sînemizi niçe yâre yâr
- 2 Bir hânedân var mı ki hâkister olmaya
Oldukça ser-bülend olur ârız çenâra nâr
- 3 Aşkın hamîr-i mâyesi efgân u giryedir
Olmuş nasîb bâg-ı ezelden hezâre zâr
- 4 Çek çeşm-i câna hâk-i rehin tûtüyâ gibi
Yüz sür rikâb-ı pâyına ol şehsüvâra var
- 5 Çıkıdık Haleb'den eşheb-i himmetle Haşmetâ
Düşdüm o şeh-levendim ile Üsküdar'a dar

60

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Âlem-i âb letâfetde bir içim sudur
Rind-i deryâ-keş-i bezm-i meye âb-ı rûdur
- 2 Sîb gabgabda güzel dest-i nigâhımda velî
Nukl-ı sahbâ-yı lebi âşika şeftâlûdur
- 3 Micmerâsâ tütünü tâ şu yanımdan çıkarın
Serde sevdâ-yı siyeh turre-i anber-bûdur

- 4 Pençe-i hüsne verir hatt-ı lebi çâr-pâre
Gösteren raks-ı visâli dile çâr-ebrûdur
- 5 Hasret-i zülfün ile dûd-ı dile eyle nazar
Sünbilstân-ı Hıtâ cilve-geh-i âhûdur
- 6 Haşmetâ serde humârı bulunan teşne-lebe
Âlem-i âb letâfetde bir içim sudur

61

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sıklet-i eyyâm söyletmez beni dil-sûz dur
Sürme-i âvâz-ı bülbül tâbiş-i temmûz dur
- 2 Sad-tâli münhasırdır hep behâ'im-meşrebe
Baht-ı erbâb-ı dili zanneyleme firûz dur
- 3 İltifât eyler velî menzil-res-i sûy-ı kemâl
Çeşm-i ragbet rahş-ı istidâdına mehmûz dur
- 4 Şâhbâzım elde iken dil-rübâsız kalmazız
Sayd eden kebk-i şikârî murg-ı dest-âmûz dur
- 5 Bu harâret Haşmetâ olur gelû-gîr-i nefes
Sürme-i âvâz-ı bülbül tâbiş-i temmûz dur

62

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Mushaf-ı rûyunda ebrû medd-i bismillâhdır
Safha-i hüsnünde hat tesvîd-i kilik-i âhdır
- 2 Vâsıl etmez güft u gû gülzâr-ı kâma âdemi
Pây-ı ikdâma zebân-ı halk hâr-ı râhdır
- 3 Gül hazâna muntazır bülbül figâna münhasır
Çeşm-i ibretde gülistân ayn-ı şîvengâhdır
- 4 Tıynet-i pâkîze etmez çirk-i dünyâyı kabûl
Eyleyen tathîr-i dâmen dest-i istikrâhdır
- 5 Haşmetâ kec-rev-hırâm-ı cünbiş-i ikbâl ile
Kendini üftâde-i çâh eden ehl-i câhdır

63

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN-İ İLTİZÂM-ÂYÎN
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Râzdân-ı ışka hâlin âşıkân söyler yatur
Derdini nabz-âşınâya hastegân söyler yatur
- 2 Gelse bir şeb bî-tekellüf der-firâş olup o şûh
Leb-be-leb dil-hâhını bana nihân söyler yatur
- 3 Zahm-dârı her dem iskât idemez şîrîn-edâ
Kıssa-ı zahmından etfâl-i hitân söyler yatur
- 4 Sîne sır-âheng-i nâlişdir gelû dem-sâz-ı âh
Hâlimi santûr u nây-ı pür-figân söyler yatur
- 5 Vakt-i hicrân bâ'is-i efzâyiş-i efgân olur
Her şebân-geh subh olunca bülbülân söyler yatur
- 6 Haşmetâ kim nutk eder bu nev-zemîni yâ meger
Zîver-i âgûş-ı talîmim olan söyler yatur

64

NAZÎRE BERÂY-I NÜZHET-İ şÎRÎN-EDÂ
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Ol perî âh-ı sehergâh ile şâd olmadadır
Bâg-ı âlemde gül üşküfte-i bâd olmadadır
- 2 Görünür nîk ü bed enzâr-ı hakâyık-bîne
Sırr-ı Hak cilve-ger-i hâl-i ibâd olmadadır
- 3 Seng-i âteş-zenedir bâis-i işâl-i çerâg
Pertev-i zât hele şule-nihâd olmadadır
- 4 Bâde-nûş olmasa dil arz-ı hüner müşkildir
Hâme terkîme mey-âşâm-ı midâd olmadadır
- 5 Bir iki bûse içün zülfüne bâglandı dilim
Düzd-i şeb-gerd gibi reh-rev-i zâd olmadadır
- 6 Hânedân-ı niam ol bast-ı simât et Haşmet
Bâb-ı tevfiķ-i Hudâ sana gûşâd olmadadır

65

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ MERHÛM
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Meclâ-yı dîde hâl-i ruh-ı dilberimdedir
Şûhî-i çeşm baht-ı siyeh-ahterimdedir
- 2 Benzetme cûş-ı kulzûme seyl-âb-ı dîdemi
Tûfân-ı Nûh katre-i eşk-i terimdedir
- 3 Âdem çıkar sahîfe-i âlemde nâmımız
Nakş-ı nigîn-i sun-ı kader peykerimdedir
- 4 Ser-rişte-i serîre-i Mecnûn'u anladım
Sevdâ-yı kayd-ı kâkül-i Leylâ serimdedir
- 5 Peymâne-i peyâpey-i imkâna Haşmetâ
Sahbâ-yı derk bezm-i hîred-perverimdedir

66

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilâtün)

- 1 Hayyiz-i sûret ile şekl-i heyûla birdir
Neşr-i âsârda her lafz ile mana birdir
- 2 Mâderi bir togurur böyle kadd-i mevzûnu
Sadefinde bir olur lü'lü'-i yektâ birdir
- 3 Müteferrik ise enhâr u cedâvil yer yer
Zîr-i eyvân-ı felekde küre-i mâ birdir
- 4 Nice benzer o kamer-tal'ata her sâde-ruhân
Ahterân bî-aded ammâ meh-i garrâ birdir
- 5 Âlem-i vahdete tevhîd ile erdim Haşmet
İtimâd et sözüme Hazret-i Mevlâ birdir

67

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ MÜNÎF EFENDİ MERHÛM
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Nakş-ı terkîb-i avâlim safha-i bâlimdedir
Manî-i hestî vü nistî mebhâs-ı hâlimdedir
- 2 Ben o pertev-rîz-i şûr-âşûb-ı feth-i âlemim
İnfîlâk-ı subh-ı mahşer mihr-i ikbâlimdedir
- 3 Nûsha-i bârik-i manâ-yı şu'ûnâtım benim
Şerh-i tafsîl-i havâdis metn-i icmâlimdedir

- 4 Bir siyeh-bahtım velî nûr-ı çerâg-ı hikmetim
Şule-i şeb-reng fetîl-i şem-i timsâlimdedir
- 5 Nutkuma dil-bestedir irfân-mezâk-ı kâ'inât
Lezzet-i kâm-ı cihân şîrînî-i kâlimdedir
- 6 Cûy-ı tûfân-cûş-ı ışk oldu sirişkim Haşmetâ
Gark-âbî-i dü-âlem keff-i emhâlimdedir

68

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Nümâyiş-pîşe nev-devletde himmetden eser yokdur
Nazar kıl nahl-ı sûra mîve-i şîrîn-ter yokdur
- 2 Komaz hûn-âbe çeşmimden hayâl-i gül-izârın kim
Gül-i handânı zîb-i şîşe-i haccâm eder yokdur
- 3 O rütbe dâg dâg-ı nîş-i ser-tiz-i cefâyım kim
Fezâ-yı sîne-i sad-pârede bir sag yer yokdur
- 4 Usandım âkılâne resm ü râh-ı vaslı icrâda
Beni dîvâne eyler bir büt-i sîmîn-ber yokdur
- 5 Şebi nev-rûz-ı şevk eylerdi zâtım neyleyim Haşmet
Felekde meşrebimce bir meh-i hûrşîd-fer yokdur

69

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Bu âh-ı şule-hurûş-ı dem âteşimdendir
Derûnum oldu kebâb-ı gam âteşimdendir
- 2 Bu âb u tâb hevâsında kişver-i ışkın
Hem eşk-i çeşm-i terimden hem âteşimdendir
- 3 Aceb mi cûşîş-i tûfâna cây ise tennûr
Zuhûr-ı dem-be-dem-i giryem âteşimdendir
- 4 Dilimde tâbiş-i ışkın şifâ-yı sadrımdır
Yine bu zahm-ı dile merhem âteşimdendir
- 5 Sirişk-i dîde verir hande dâg-ı hicrâna
Gül-i riyâz-ı dile şebnem âteşimdendir

- 6 Şarâb-ı şule-nihâdı görünce ey Haşmet
Arak-feşân-ı neşât olsam âteşimdendir

70

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Seyr et o gonce-i teri zîbâ-revişlidir
Gâhî yeşil kabâlî gehî al binişlidir
- 2 Oynar cigerde hançer-i hûn-rîz-i gamzesi
Ol bî-âmân âfetimin aslı Nîşlidir
- 3 Yokdur dehâmı medhine bir dürlü kudretim
Anı ne dürlü vasf edeyim incü dişlidir
- 4 Kadd-i bülendin âşık-ı şeydâya gösterir
Ol şeh-levend mülk-i hasen gösterişlidir
- 5 Etdi nazîre Haşmet-i sihr-âferîn sana
Fethî elinde hâme füsûn-ger menişlidir

71

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Dil-i vîrânımı ne mîr ü ne bir şâh yapar
Dest-i mimâr-ı keremle anı Allâh yapar
- 2 Ey kavî-bünye-i ikbâl dilimden hazer et
Niçe mamûreleri bir şerer-i âh yapar
- 3 İttifâkî çekemem lutf-ı kerem-kârânı
Beyt-i ikbâlimi bahtımda benim kâh yapar
- 4 Semt-i bîgâneden ümmîd-i imâret etme
Niçe vîrâneyi bir câm ile ol mâh yapar
- 5 Haşmetâ kendini yap cây-ı harâbâtda sen
Beyt-i vîrân-şudeni Hazret-i Allâh yapar

72

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Hakk'a tefvîz-i emir pîşe-i efkârımdır
Kâle-i terk-i sivâ râyic-i bâzârımdır
- 2 Olmazam hatve-zen-i dâ'ire-i kec-revişân
İstikâmet eser-i gerdiş-i perkârımdır

- 3 Rûşenâ dîde-i ümmîde tarîk-i maksûd
Meşal-i râh-ı eser âh-ı şerer-bârımdır
- 4 Beni leb-rîz-i neşât eyleyemez bâde tamâm
Çekdigim sâgar-ı derd-i elem-i yârımdır
- 5 Bülbül-i nâme-serâ-yı kafesâsâ Haşmet
Beni kayda düşüren şîve-i güftârımdır

73

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ MERHÛM PÎR PAŞA
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Ser-i sevdâ-zedemin kaydı ne dem kâkül olur
Zîb-i destâr-ı mübâhât heves-i sünbül olur
- 2 Düşe destindeki câm-ı meye aks-i rûyu
Şem-i ruhsârına fânûs habâb-ı mül olur
- 3 Etse tasvîr o gül-endâmımı Bihzâd-ı hayâl
Hâmesi resm-i miyâna müje-i bülbül olur
- 4 Kadd-i âşık bükülür her ne zamân agyâra
Kâmeti cûy-ı murâd üzre o şûhun pül olur
- 5 Tutamaz kâse-i tanbûr makâm-ı câmı
Nagme-i râhatü'l-ervâh-ı bezm kulkul olur
- 6 Haşmetâ pâyını tâ zirve-i îcâza basar
Edhem-i hâme bu ikdâmım ile Döldül olur

74

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hem-nişînim derd-i fûrkat hem-zebânım âhdır
Hem-dem-i hâtır-nüvâzım nâle-i cângâhdır
- 2 Bir işâretle bilir mâ-fi'z-zamîr-i âşıkı
Dilber-i âlî-cenâbım ârif-i âgâhdır
- 3 Sâyesinde hâk-sâr olsan da girmez destine
Dâmen-i vaslı o şûhun servveş kûtâhdır
- 4 Hâk-i pâya varmaga mâni hevâ-yı ârzû
Gird-bâd-ı sarsar-ı âhımla dil güm-râhdır

- 5 Kimseden ümmîd-vâr-ı maksad olmam Haşmetâ
İlticâgâhım melâzım Hazret-i Allâh'dır

75

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Dilim bülbül gibi derd-âşinâ-yı şîven olmuştur
Vücûdum dâg dâg-ı hasretiyle gülşen olmuştur
- 2 Olur pertev-fürûz-ı şöhret ışk-ı yâr sînemde
Tebessümgâh-ı âteş der-miyân-ı külhan olmuştur
- 3 Döner pervâneâsâ başıma her ârif-i billâh
Dilim bezm-i hakikatde çerâg-ı rûşen olmuştur
- 4 Hevâ-yı bûse-i lali ile ol şûhu incitdim
Ne olduysa bana keyfiyyet-i sahbâdan olmuştur
- 5 Haber ver Haşmetâ ahbâba vech-i uzletim söyle
Sebeb bu inzivâyâ bir büt-i sîmîn-ten olmuştur

76

NAZÎRE Lİ HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ MERHÛM

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Gülşenin sencileyin bir gül-i handânı mı var
Yohsa bir bencileyin bülbül-i nâlânı mı var
- 2 Geh der-âgûş-i civân gâhî safâ-yı işret
Zâhidâ gayri dilin cürm-i firâvânı mı var
- 3 Pâyine düşmege tenhâca o şûhu bulalım
Def-i sıklet edecek herkesin izânı mı var
- 4 Nice pervâne gibi başına dönmeye felek
Şehr içinde o meh-i nahvetin akrânı mı var
- 5 Söylesin vâkıf olan hâl-i dil-i şeydâyı
Haşmet'in sevmeye ol âfeti noksânı mı var

77

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ukde-i vuslatı hall nâhun-ı ibrâm işidir
Lîk bu san'ati icrâ yine bir câm işidir
- 2 Hatt-ı ruhsârına vâbeste yine vuslat-ı yâr
Senin ey baht-ı siyeh-kâr için şâm işidir

78

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ MERHÛM
(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Bezimde zevk u safâ sanma işret etmekdir
O sükkerîn leb ile tatlu sohbet etmekdir
- 2 Sütûn-1 âh-1 nedemle seherde nîgû-kâr
Harâbe-zâr-1 vücûdu imâret etmekdir
- 3 Tekebbür ile denâ'et yakışmaz insâna
Cihânda vaz'-1 kibârî semâhat etmekdir
- 4 Bu zikr ü fikr-i cefâdan bu çille-i gamdan
Murâd o şûh ile bir kerre halvet etmekdir
- 5 Bu demde kâr-1 kibâr-1 zamânemiz Haşmet
Görünce bir kişiyi arz-1 devlet etmekdir

79

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Kâleb ki râh-1 rûh ile sâ'ir degil midir
Sâgar şarâb-1 nâb ile dâ'ir degil midir
- 2 Kim bast eder bu âleme post-1 ikâmeti
Herkes bu tekve-gehde müsâfir degil midir
- 3 Seyr et güşâde revzene-i külbe-i ferâg
Mamûre-i kanâ'ate nâzır degil midir
- 4 Sun câmı âb-1 telh ise de sâkiyâ benim
Hep çekdiğim riâyet-1 hâtır degil midir
- 5 Haşmet o mâh-pâreye ibrâm-1 vasl-1 tâm
Kânûn-1 şâh-1 ışka mugâyir degil midir

80

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Mest-i ışkım ekseriyyâ reng-i rûyu zerd olur
Neş'e-i dîgerde şahsa levn-i sufret derd olur
- 2 Arsağâh-1 itinâda davî-i merdî eden
Ez-kazâ ser-sadr-1 ikbâle gelir nâ-merd olur

- 3 Hâl-i dil yâ girye-i şâdî yâ sûz-ı iftirâk
Âb u tâb-ı âşıkân âlemde germ ü serd olur
- 4 Hande-i dâg-ı derûndur âşıkı nâlân eden
Bâis-i efgân-ı bülbül nev-şüküfte verd olur
- 5 Görmeyen bu sadme-i devrânı Haşmet hod-be-hod
Âlem-i endîşesinde Rüstem-i nâverd olur

81

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Var mı arslan sūdüne hâhişi yavrum nicedir
Kaymak isterse kuzum zevke mahal Sūdlice'dir
- 2 Tatlıca söyleşiriz hattı zuhûr etdikde
Telh-kâm olma gönül sohbet-i halvâ gicedir
- 3 Neş'eden ahz edemez hisse ayag-ı bâde
Devr-i ahbâb edenin âmed u refî hîçedir
- 4 Mihr-i vuslat togar uşşâka hat-âverlerden
Bes ki tevlîd-i emelde giceler münticedir
- 5 Sâbitâne kim olur böyle güher-senc-i edâ
Ceyb-i endîşede Haşmet bu hüner gizlicedir

82NAZİRE Lİ-HAZRET-İ ŞEYHÜ'L-İSLÂM MERHÛM ÂRİF-İ RÛM
HAZRET-İ ÂSİM EFENDİ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Civân-merd âb-ı rûyî ırzını itmâm için saklar
Kişi bu gevher-i nâmûsu nîgû-nâm için saklar
- 2 Zuhûr-ı hattına vâbeste kıldım âh-ı pür-sûzu
Çerâg-ı rûşenâ-bahşâyı dil ahşam için saklar
- 3 Der-i ihsân açılmazsa bize ceyb-i derûnumda
Gönül miftâh-ı âhı feth-i bâb-ı kâm için saklar
- 4 Der-i maksûd açılmazsa kolay ceyb-i derûnumda
Gönül miftâh-ı âhı kufl-ı genc-i kâm için saklar
- 5 O meh nâm u nişân göstermez uşşâka dehânından
Nîgînâsâ leb-i lalini fass-ı câm için saklar

- 6 Ko tursun levh-i dilde dâg-ı ışk agyâra ibrâz et
Mühürlü hücceti dil hasmını ilzâm için saklar
- 7 Gözün açmaz bezimde emmeyince leblerin Haşmet
O zâlim nukl-ı bâdâmı mey-i gül-fâm için saklar

83

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Aklım aldı mey gibi lal-i leb-i gül-fâmlar
Sahn-ı işret-hânedede olsun şikeste câmlar
- 2 Tatlı cânımda yer eyler şûriş-i çeşmân-ı yâr
Zîver-i âgûş-ı sükker olmada bâdâmlar
- 3 Neş'e-i bâdeyle şeftâlû-yı vuslat olmada
Tâbiş-i hûrşîd ile bulur kemâlin hâmlar
- 4 Lutfun inkâr edemem ben devlet-i bezm-i Cem'in
Sâye-i sâgarda nâ'il vuslata nâ-kâmlar
- 5 Hak budur elden gelen olmaz dirîg ahbâbdan
Haşmetâ tâkat-rubâdır nâ-becâ ibrâmlar

84

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Zevrak-ı sahbâyı sâkî her ne dem leb-rîz eder
Devr-i câmı halka-ı gird-âb-ı âteş-hîz eder
- 2 Rûy-ı zerdîm zaferâna döndü hasretle velî
Gül gibi gonçe-fem-i yâri tebessüm-rîz eder
- 3 Devr-i sâgarla felekde tâbiş-i ruhsâresi
Âfitâb-ı âlemi bir zerre-i nâçîz eder
- 4 Hep siyeh-mest-i cunûn eyler bizi dilber ne dem
Bâde-i nahvetle çeşmin câm-ı şûr-engîz eder
- 5 Kadd u kâmet gösterince Haşmetâ ol sîm-ten
Dâg-ı ışkı âfitâb-ı subh rûstâ-hîz eder

85

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Dest-i müjgânı olunca üsküf-endâz-ı nazar
Pençesin saldı cigergâha o şeh-bâz-ı nazar

- 2 Döndü müjgânım ser-â-pâ mûy-ı âteş-dîdeye
Tâbiş-i ruhsârı oldukça kerem-sâz-ı nazar
- 3 Tâ'ir-i gerdûnu almaz pençe-i müjgânına
Arş-ı istignâda eyler dîde pervâz-ı nazar
- 4 Âteş-i pür-âba döndü şîşe-i çeşm-i terim
La'l-i nâb ile olunca neş'e-i perdâz-ı nazar
- 5 Aç gözün hâb-ı tegâfülden hakâyık-dîde ol
Kim güşâde-çeşm olur Haşmet ser-efrâz-ı nazar

86

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM VEZÎR-İ FEZÂYİL-MEVSÛM
HAZRET-İ MÜŞÂRÜN-İLEYH

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Her ne dem mir'ât-ı câma yâr kendin gösterir
Sûret-i vuslat bize nâ-çâr kendin gösterir
- 2 Kim tecellî-zâr-ı ışka düşse şevk-i vasl ile
Tûr-ı pür-nûr-ı dilinde nâr kendin gösterir
- 3 Hep teberrâ üzredir âlemde erbâb-ı şürûr
Yâd olursa ehl-i hayr eşrâr kendin gösterir
- 4 Derd-i ışkın arz eder dil görse bir âşık-nüvâz
Bulsa bir nabz-âşinâ bîmâr kendin gösterir
- 5 Bakma ayb-ı âhere âyîne-i devrânda
Sûret-i nîk ü bedî nâ-çâr kendin gösterir
- 6 Olsa hattı rû-nümâ âyîne-i ruhsârda
Maslahat-bîn-i visâle kâr kendin gösterir
- 7 Hod-pesendân itirâf etmez kusûr-ı zâtına
Ehl-i ışkı sorsalar agyâr kendin gösterir
- 8 Haşmetâ serkeşligi der-dest edince bezmde
Ol perîye sâgar-ı ser-şâr kendin gösterir

87

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Olduk esîr-i turreleri dâmımız budur
Baht-ı siyehle cünbiş-i ârâmımız budur

- 2 Sermesti câm cüra-sıfat hâke pest ider
Bezm-i cihânda neş'e-i encâmımız budur
- 3 Bezmin şarâb-ı nâbı gönül bî-nemek olur
Em leblerini bâde-i gül-fâmımız budur
- 4 Uyduk hevâ-yı âhımıza rûzgârda
Girdâb-ı bahr-ı giryede eyyâmımız budur
- 5 Sahbâ vü nukl-ı encümen-i hüsnü gösteren
Lali şarâb u gözleri bâdâmımız budur
- 6 Şemm-i gül-i izârı için düşdüm üstüne
Haşmet o şûha hikmet-i ibrâmımız budur

88

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Maksûd-ı dil ümmîd ile reh-yâb degildir
Dergâh-ı emel ehl-i dile bâb degildir
- 2 Tekmîl-i kusûr etmedir âyîn-i mahabbet
Noksâna nazar eyleyen ahab degildir
- 3 Her eşki kıyâs eyleme dür-dâne-i ihlâs
Her katresi ebrin dür-i nâ-yâb degildir
- 4 Cân âlemdir telh-cevâb-ı leb-i şîrîn
Bî-neşedir ol bâde ki telh-âb degildir
- 5 Devr etme sakın der-be-der eyler seni Haşmet
Ebvâb-ı kibâr ehl-i dile bâb degildir

HARFÜ'Z-ZÂ**89**

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü faûlün)

- 1 Ruhsat bulunur dâmen-i cânân ele girmez
Cânân bulunur gûşe-i imkân ele girmez
- 2 Her dânesin ârâyiş-i târ-ı nazar eyle
Eşkim gibi bir sübha-i mercân ele girmez
- 3 Ruhsârını âzürde-i dest-i taleb etme
Efsürde olur ol gül-i handân ele girmez
- 4 Arz etme abes çâk-i girîbân-ı niyâzı
Feryâd ile ser-rişte-i ihsân ele girmez

- 5 Koynundan ayırma bil anın kadrini ey şûh
Haşmet gibi bir nüsha-i irfân ele girmez

90

GAZEL-İ TÂZE-ZEMÎN-İ İLTİZÂM-ÂYÎN
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Hâb-ı huzûru âh u bükâdan uçurmuşuz
Biz reng-i rûyu âb u hevâdan uçurmuşuz
- 2 Ey dil hevâ-yı nefis ile bu rûzgârda
Evrâk-ı zühdü dest-i riyâdan uçurmuşuz
- 3 Ey nazenîn sanma gönül perçemindedir
Şehbâz-ı şevki biz o yuvadan uçurmuşuz
- 4 Etdi eser o seng-dil-i şîrne giryemiz
Biz cûy-bâr-ı ışkî kayadan uçurmuşuz
- 5 Dest-i zebân olunca asâ-gîr-i medd-i âh
Murgân-ı sabrı bâm-ı hayâdan uçurmuşuz
- 6 Bu bâd-berk-i nazmı çü tıfl-ı hevâ-perest
Haşmet bu nev-zemîn edâdan uçurmuşuz
- 7 Eyyâm-ı devletinde eyâ kulzüm-i himem
Keştî-i ye'si mevc-i safâdan uçurmuşuz

91

NAZÎRE Lİ-HAZRET-İ ŞEYHÜ'L-İSLÂM ÂSİM EFENDİ
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Kemend-i ser-bülend-i âhımı dest-i zebân çekmez
Olur edhem-süvâr-ı semt-i sevdâ dil inân çekmez
- 2 Humârım var demez gayret-keşân-ı bezm-i istignâ
Çeker hamyâze-i hırmânı câm-ı imtinân çekmez
- 3 Gubâr-ı hâtırımdan çeşm-i fettânı mükahhaldır
O şûhun üstüne çok sürme kuhl-ı İsfahân çekmez
- 4 Ana dest-i nüvâziş etmese tîmâr düşdükçe
Dilâsâ çille-i bîhüdeyi bir gez kemân çekmez
- 5 Hadeng-i rûha perdir hâksârî-i vücûd ey dil
Kuhul-mânendî bâr-ı sahkı mîl-i sürmedân çekmez

- 6 Yürek kılca kalır endâmını gördükçe besbelli
Sırını dil-keşin Haşmet anın mûy-ı miyân çekmez
- 7 Rakam gösterme güçdür Âsıma dîvân-ı nazmında
Ki her tigrâ-keş-i levh-i eser böyle nişân çekmez

92

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Kibâr-ı devlet olmagla kişi mîr-i kelâm olmaz
Girân-kıymet nigînin ekserinde nakş u nâm olmaz
- 2 Uluvv-ı meşreb eyler âdemi vâreste-i minnet
Hümâ-pervâz olan şâhînlere der-kayd-ı dâm olmaz
- 3 Gelû-gîr-i heves oldukça bâr-ı hecri em lalin
Zamân-ı gussada yek merde nûş-ı mey harâm olmaz
- 4 Ne mümkün nazra-i âşık-küşünden dil rehâ bulmak
O tîg-ı gamzeler dest-i nigejde der-niyâm olmaz
- 5 Lebin emdikçe al terk itme şeftâlû-yı ruhsârın
Nukulsuz bezm-i meyde Haşmetâ şûrb-i müdâm olmaz

93

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN-İ İLTİZÂM-ÂYÎN

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bir nev-nihâl-i bâg-ı bahâya tayanmışız
Ham-geşte-i hevâyız asâya tayanmışız
- 2 Sen müttekî-i bâliş-i zer-kâr-ı câh isen
Biz âsitân-ı bâb-ı Hudâ'ya tayanmışız
- 3 Emdikçe lalin ohşadım ebrû vü hançerin
Ser-mest olup oraya buraya tayanmışız
- 4 Bilmem safâ-yı bister ü bâlîn-i râhatı
Râh-ı hevesde seng-i cefâya tayanmışız
- 5 Korkmam hücûm-ı mâr-zebân-ı zamânededen
Haşmet asâ-yı kilik-edâya tayanmışız
- 6 Bâb-ı refî-i âsaf-ı asrı penâh edip
Taglar gibi o sadr-ı atâya tayanmışız

94

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ KÂZÎ-ASKER MERHÛM RÂŞİD EFENDİ
(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Kişi ekser vatanda zîver-i sadr-ı güzîn olmaz
Cevâhir kalsa kânında sezâvâr-ı nigîn olmaz
- 2 Rutûbet-mendî-i devlet eder îrâs-ı hamûşî
Derûn-ı kâse leb-rîz olsa âvâz-ı tanîn olmaz
- 3 Kişiye redd-i dil gösterme hâl-i ehl-i saffetdir
Ki zîrâ safha-i âyîne de çîn-i cebîn olmaz
- 4 Zebân-ı hâl-i şâhdır subût-ı davî-i ışka
Kitâb-ı mezheb-i âşıkda teklif-i rehîn olmaz
- 5 Harâbîden ibâretdir binâsı âlem-i âbın
Esâs-ı neş'e bir âb-ı güzârişdir metîn olmaz
- 6 Sühan-sâzî deger nutkun hikem-âmîz olmazsa
Kelâmın Haşmetâ levha-tırâz-ı âferîn olmaz

95

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Mey-âşâm-ı tarab bezm-i cihânda Cem yerin tutmaz
Gönül her kâleb-i nev-i beşer Âdem yerin tutmaz
- 2 Akıt pâyine ol servin sirişki sana bend olsun
Zemîn-i perverişde bir fidân bî-nem yerin tutmaz
- 3 Olur nâm-âverân pertev-fürûz-ı devlete gâlib
Nigîn-i elmâs olursa safhada hâtem yerin tutmaz
- 4 Bulur pertev-pezîr-i cezbe rif'at kalmaz esfelde
Tulû-ı mihr-i âlem-tâbda şebnem yerin tutmaz
- 5 Nigâh etme zen-i dehre bırak tûl-i emel kaydın
Safâ-yı turre-i zülf-i zenân perçem yerin tutmaz
- 6 Revâ mı câ-nişînim eylemek âdâyı sultânım
Bilirsin Haşmetânın sevdiğim âlem yerin tutmaz

96

(Mefûlü Fâilâtü Mefâîlü Fâilün)

- 1 Ser-der-hevâ-yı vuslat olan mevlvîleriz
Raks-âver-i hakikat olan mevlvîleriz

- 2 Sâgar külâh u hırka hum u bâde ışk u şevk
Mey-hâne-zîb-i vahdet olan mevlvîleriz
- 3 Ser-geşte-i semâ-ı safâ-yı visâl olup
Zerrât-ı şems-i kurbet olan mevlvîleriz
- 4 Dem-beste-i hamûşî-i âdâb iken velî
Zevk-âşinâ-yı sohbet olan mevlvîleriz
- 5 Erbâb-ı câha tâc u kabâsın bıraktıran
Cünbiş-nümâ-yı Haşmet olan mevlvîleriz

97

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ VEHBÎ EFENDÎ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bir şâh-bâz-ı hüsn ile biz Akbaba'dayız
Turna gözü şarâb ile zevk u safâdayız
- 2 Baş egmeziz perestiş-i eşhâs-ı âleme
Biz bârgâh-ı Hakk'a hemân ser-nihâdeyiz
- 3 Tâ mihr-i çerh-i vahdetedir ittisâlimiz
Mânend-i sâye gerçi zemîne fütâdeyiz
- 4 Şöyle zebûn-ı keşmekeş-i çille-i gamız
San kabza-i kazâ vü kaderde kebâdeyiz
- 5 Olduk hayâl-i lal ile leb-rîz-i ışk u şevk
Haşmet esîr-i neşve-i ser-şâr-ı bâdeyiz

98

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Yokdur safâsı bezm-i meyin vasl-ı yârsız
Zevki çıkar mı âlem-i âbın kinârsız
- 2 Hat gelmeyince bûse-i vuslat ne ihtimâl
Olmaz resîde mîvesi nahlin bahârsız
- 3 Vâbestedir zalâm-ı keder nûr-ı safvete
Yokdur reh-i güzârîşi lîk nehârsız
- 4 Bâlâ-kadânı girye-i uşşâk eder bülend
Neşv ü nemâ-yı serv olamaz cûy-bârsız
- 5 Haşmet suhende mucize-gû olmuşuz çi sûd
Bülbül misâli söyleyemem gül-izârsız

99

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sırr-ı gayba oldu enmûzec fem-i dil-dârımız
Âlem-i gaybın nişânıdır dehân-ı yârımız
- 2 Müşterî-i vaslını sahbâ-yı la'lin kızdırır
Âteş-i terle olur germiyyet-i bâzârımız
- 3 Vâdî-i püşt-dâdeni mihrâbı kılmış secdegâh
Şekl-i ikbâle müeddâ sûret-i idbârımız
- 4 Bezm-i meyde aldım âgûşa o şûhu iş tamâm
Âlem-i âbın kenârında görüldü kârımız
- 5 Sâyesi şûriş-nümâ-yı rûz-ı mahşer Haşmetâ
Serv-i sahrâ-yı kıyâmetdir kad-i dil-dârımız

100

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Oldu güşâde-rû dile bâb-ı murâdımız
Dergâh-ı lutf-ı Bârî'yedir istinâdımız
- 2 Ayyûk'a çıkdı şöret-i ışk ile nâmımız
Nakş-ı nigîn-i çerh-i felek oldu adımız
- 3 Ser-menzil-i perestişe yol vermedi bana
Oldu reh-i mezellete der-bend inâdımız
- 4 Derk eyleriz vahâmet-i encâm-ı devleti
Olmuş hamîr-mâye-i fitnat nihâdımız
- 5 Gördük kesâdı sûk-ı taayyünde Haşmetâ
Buldu velî revâc-ı hakîkat kesâdımız

101

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Ol perî hiçe satar âşıkını âr etmez
Etdiği işleri bir şâhid-i bâzâr etmez
- 2 Hat-ı nev-hîzi gibi nüsha-i teshîr olmaz
Degme efsûn o büt-i işvegere kâr etmez
- 3 Gûşe-i terki giyer cilve-ger-i istignâ
Hilat-i minneti dûş-ı diline bâr etmez

- 4 Gurre-i devletin olmaz dili pür-feyz-i ferâg
Sâkî ser-mest olana sâgarı şer-şâr etmez
- 5 Haşmet üftâde eder ekserin etvâr-ı hevâ
Işk Mansûr gibi herkesi ber-dâr etmez

102

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ NÂBÎ EFENDÎ
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Bezm-i câhın nice câm-ı zer-nigârın görmüşüz
Der-akab dest-i ferahda inkisârın görmüşüz
- 2 Oldu dâg-ı mâ-sivâ hem-pertev-i mihr-i Hudâ
Biz tecellî-zâr-ı ıskın nûr u nârın görmüşüz
- 3 Gerçi pertev-rîz olur ammâ yanar mânend-i mûm
İbn-i vaktin çok çerâg-ı şule-dârın görmüşüz
- 4 Geh hat-âver gâh sâde-rûya dil-dâde gönül
Âlem-i ıskın dahi leyl ü nehârın görmüşüz
- 5 Bûse-hâh olsam o meh-rûdan eder ibrâz-ı hat
Nahl-ı ümmîdin bu yüzden berg ü bârın görmüşüz
- 6 Kâse-i gerdûnu kim uydurdu devr-i hâhişe
Biz bir ednâ sâgarın hayl-i humârın görmüşüz
- 7 Her birinden Haşmetâ manâ-yı âher fehm olur
Nûsha-i dehrin aceb nakş u nigârın görmüşüz

103

NAZÎRE Lİ-CENÂB-I SÂLİK-İ PÂKİZE-GÛ
(Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Ruhunla kâm-yâb-ı ıskız biz
Matla-ı âfitâb-ı ıskız biz
- 2 Hall ider ukde-i hatın dil-i zâr
Mû-şikâf-ı kitâb-ı ıskız biz
- 3 Nokta-i dâg u medd-i şerha ile
Defter-i bî-hisâb-ı ıskız biz
- 4 Nâle nâl etdi cismimi hergiz
Özge târ-ı rebâb-ı ıskız biz

- 5 Haşmetâ meyle olmazız iskât
Rind-i hâzır-cevâb-ı ışkız biz

104

NEV-ZEMÎN

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Âhû-revişim kıymetini bilmeze gelmez
Gelmez deme ol şûh bize gelmeze gelmez
- 2 Bâdâm-ı lebi piste vü çeşmi ola bâdâm
Gelse o perî bezm-i meye bî-meze gelmez
- 3 Perkâr-sıfat devr edemem dest-i talebde
Pây-ı emelim istedigim merkeze gelmez
- 4 Tenhâca ahibbâsı ile görmege işret
Göksu'ya gider göz göre hiç Körfez'e gelmez
- 5 Karşılar ayak ayak anı bikr-i safâlar
Âkil niçe işret-geh-i duht-ı reze gelmez
- 6 Bintü'l-ineb ol Delle-i muhtale-i bezmin
Elbetde varan ayagina bî-beze gelmez
- 7 Haşmet gibi herkes olamaz saydına kâdir
Âhû-revişim kıymetini bilmeze gelmez

105

NAZÎRE BERÂY-I CENÂB-I SÂLİK-İ NÂDİRE-GÛ

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Ne gonçaya ne gül-i nev-bahâra müştâkız
O femle ol hat-ı nevle izâra müştâkız
- 2 Görünce tâbiş-i vechin lebinde kaldı nazar
Safâ-yı bâde-i rûy-ı niğâra müştâkız
- 3 Bezimde kulkul-ı meydîr sadâ-yı bülbülümüz
Bu bâg-ı neş'ede sît-i hezâra müştâkız
- 4 Sirişk-i hasretim etdi cihânı tûfân-zâr
O serv-kâmet ile bir kenâra müştâkız
- 5 Dimâg-ı ışka verir bûy-ı anberi Haşmet
Bu tâb-ı sûziş ile hâl-i yâra müştâkız

106

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ FÂZIL-I MÜŞÂRÜNİLEYH
(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Ne dâga merhem ü ne inkisâra bâg ararız
Vüsûl-i cebr-i mükâfâta bir sürag ararız
- 2 Ko dûdmân-ı dilinden kesilmesin âhın
Zamân olur ki dehirde düter ocag ararız
- 3 Yanıp yakılmada herkes birer bahane ile
Yine bu bezm-i fenâda yanar çerâg ararız
- 4 Elimde sâgar-ı sahbâ medâr-ı cünbiş iken
Güzâriş-i reh-i derde dâ'ir ayag ararız
- 5 Firîfte olmadı bûd u nebûda dil Haşmet
Ne sahn-ı ülfet ü ne gûşe-i ferâg ararız

107

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ
(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Sensiz güzelim dehre nigâh etmege degmez
Dest-i hevesim ragbet-i câh etmege degmez
- 2 Zevkım mey ü mahbûbdan olmazsa mürekkeb
Ser-defter-i amâli siyâh etmege degmez
- 3 Feryâd der-âgûşadır ol âfeti yohsa
Bir bûse içün leblerim âh etmege degmez
- 4 Çekmezse kenâra o büti sâid-i himmet
Deryâ-yı tefekkürde şinâh etmege degmez
- 5 Emdirmese gerdân u lebin Haşmet'e sâkî
Bir iki kadeh meyle günâh etmege degmez

108

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Bezme pertev-bahş olunca gerden-i berrâkımız
Çeşm-i mihr-i subha döndü dîde-i müştâkımız
- 2 Târ-ı mevc-i bâdedir şîrâze-i mecmû'amız
Bâd-ı âh-ı gam perîşân edemez evrâkımız
- 3 Yakmadık bir kimseyi kül etmedik bir hâneyi
Hânümân-ı dildedir ancak bizim ihrâkımız

- 4 Âfitâbâsâ edince sâgarı der-dest-i nâz
Pençe-i hürşide döndü dest-i sîmîn-sâkımız
- 5 Vâsf-ı ebrûsun o şûhun edelim başka kalem
Ola bu tîmâr-ı nazma bir kılıç ilhâkımız
- 6 Haşmetâ evfâk göründü tab'ıma çâr-ebrûvân
Ekserî şekl-i murabba üzredir evfâkımız

109

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Etdikde muhâlif dil-i uşşâka o şehnâz
Dil oldu nevâ-sâzî-i efgâna ser-âgâz
- 2 Âsâr-ı çiçek eyledi gül-berg-i izârın
Elmâs-ı terâşide gibi şaşaa-pervâz
- 3 Dem-beste eder âh-keş-i ışkî nigâhı
Çeşm-i siyeh-i pür-fiteni sürme-i âvâz
- 4 Geldikde cenâheyn gibi hatt-ı izârı
Reng-i ruhu mânende-i murg eyledi perdâz
- 5 İgmâz iledir sayd-ı dilân eyleme Haşmet
Avgâha gider beste olur dîde-i şehbâz

110

(Fâilâtün Fâliâtün Fâilün)

- 1 Başdan aşdı neş'e-i ser-şârımız
Solmasın gayri gül-i destârımız
- 2 Nev-bahârâsâ edince hat zuhûr
Oldu şeftâlû-yı vuslat bârımız
- 3 Dîde-i âhû-yı hüsne nâz eder
Merdüm-âzâr oldu çeşm-i yârımız
- 4 Açdı müjgânı dilimde nice dâg
Sâk-ı verde döndü gûyâ hârımız
- 5 Ol mehe bâdeyle etdim arz-ı hâl
Nâme-resdir sâgar-ı ser-şârımız
- 6 Vasla dâ'ir âteş-i terle olur
Haşmetâ germiyyet-i bâzârımız

111

NAZİRE BERÂY-I HAZRET-İ ŞEYHÜ'L-ISLÂM-I MERHÛM ÂSİM
ÇELEBİ-ZÂDE EFENDİ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Safâ-yı hâtır-ı ârif dil-i pür-kîne yâr olmaz
Cilâ-yı safvet-i âyîne hem-levh-i gubâr olmaz
- 2 Hat-âver olmayınca tâze vermez bûseye ruhsat
Bahârın açmayınca nahl-ı nev-res mîve-dâr olmaz
- 3 Teceddüd kâmet-i îsâra zîbâ câme-i rengîn
Seriv virmez kabâsın çünki gül-pûş-ı bahâr olmaz
- 4 Siyeh-kârı görünmez noktaâsâ çeşm-i gufrâna
Sevâd-ı zulmet-i şeb merdüm-i ayn-ı nehâr olmaz
- 5 Ser-efrâzân-ı devletden umulmaz himmet-i merdî
Ki serv-i ser-bülend-i bâgda şîrîn bâr olmaz
- 6 Verir “Bünyân-ı Mersûs”-ı gurûra rahne ey
Haşmet Kilîd-i âhı sanma fâtih-i bâb-ı hisâr olmaz

112

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ ÜSTÂDİNE'L-ÂZÂM FÂZİL-I MÜŞÂRÜN
İLEYH VEZİR-İ MERHÛM RAHMETULLÂHİ ALEYH

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Tayy et kemend-i âhı o meh üzkes istemez
Âdâb-ı bezm-i vuslat-ı hûbân ses istemez
- 2 Bakmaz kumâş-ı dehre nazargâh-ı feyz-ı Hak
Beytü'l-harâm câmesini atlas istemez
- 3 Bintü'l-inebden oldu füyûzât-ı câriye
Mey-nûş gayri câriye-i Çerkes istemez
- 4 Deryâ-keşân-ı nûşa yeter zevrak-ı şarâb
Âb-ı tarabda keştî-i sâhil-res istemez
- 5 Versin sipihre kâse-i tanbûrveş enîn
Kânûn-ı ışk perde-i âhı pes istemez
- 6 Nev-bâve-i visâli yitişdiresin âşîka
Haşmet o nahl-ı işveyi dil nev-res istemez

113

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Dîde-i mahmûr açılmaz sâgar-ı gül-fâmsız
Revzen-i işret-serâ-yı Cem olur mu câmsız
- 2 Ekserî eyler kef-i efsûsu der-dest-i nedem
Kâra âgâz eyleyen endîşe-i encâmsız
- 3 Sîne-i pür-dâğı arz et nâle-i dil-sûz ile
Muhzır olmaz dest-ârâ-yı nazar ilâmsız
- 4 Zevrak-ı sahbâ-yı çekdirden hevâ-yı nefsdır
Keştî-i deryâ suyun bulmaz dürüst eyyâmsız
- 5 Sîne-çâkidir veren nâm-ı bülend-i âşıkân
Hâtemâsâ şerha-dâr-ı ışk kalmaz nâmsız
- 6 Sûziş-i dildir veren germiyyet-i vasla nizâm
Haşmetâ cânân ısınmaz âşıkâ hammâmsız

114

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM SÂ'İB-İ RÛM HAZRET-İ NÂBÎ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Dile yek câm-ı leb-â-leble şetâret gelmez
Bûlbüle bir gül-i handân ile hâlet gelmez
- 2 Çakmasak sâgara gül-mîh gibi mîhlamasak
Togrusu âyîne-i vasla metânet gelmez
- 3 Külhan etdi dilimi bir büt-i dellâk çi sûd
Kesret-i müşterîden halvete nevbet gelmez
- 4 Mey-keşe derd-i humâr-ı nedemidir gelecek
Sâkıyâ bâde ayagı ile devlet gelmez
- 5 Tevbe işkeste olur hâtır-ı rindân yapılır
Bir yerin gitmese umrânı imâret gelmez
- 6 Revnakı hâr iledir verd-i gülistânın da
Kim dedi hat ile ruhsâra letâfet gelmez
- 7 Dökme vâdî-i temennâya bu dem âb-ı ruhun
Çeşme-sâr-ı emele cûy-ı inâyet gelmez
- 8 Kadrini bilmedi çün silsile-bend-i tedrîs
Bu tarîk-i hünere bir dahi Haşmet gelmez

HARFÜ'S-SÎN**115**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Mey-perestân-ı hakâyık vermez ehl-i câma ses
Sürme-i âvâze-i mestândır havf-ı ases
- 2 Cevherîler etmede sermâyesin hıfz-ı kafes
Gevher-i kâm-ı cihândır pençe-i hâşâk u hâs
- 3 Eylemem tahmîl-i eskâl-i kesel hem-bezmime
Olmasın âzâde bâr-ı neş'eden dûş-ı heves
- 4 Medd-i âhı yitmesin pîçide-i tûl-ı emel
Düşme kayd-ı zülf-i vasla rişte-i ümmîdi kes
- 5 Haşmetâ hatt-ı siyeh te'sîr-i dûd-ı âhdır
K'oldı mir'ât-ı ruhu jeng-âver-i tâb-ı kafes

116

(Müfteilün Fâilün Müfteilün Fâilün)

- 1 Tâb-ı cemâlin ile sînede dâg-ı heves
Encümen-i ışıka oldu çerâg-ı heves
- 2 Nûş-ı meye gel nice bezme o şûhun yürür
Meslek-i nâ-refte-i vasla ayag-ı heves
- 3 Şat gibi eşkin revân eyle muhîte k'ola
Mevsil-i Bagdad-ı ışk dilde surag-ı heves
- 4 Tâb u tüvân-ı vücûd refte-i râh-ı nebûd
Rûy-ı safâ nâ-nemûd geçmedi çağ-ı heves
- 5 Âh-ı derûnum eder âlemi kül Haşmetâ
Âteş-i ışk ile dil oldu ocag-ı heves

HARFÜ'Ş-ŞİN**117**

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Olunca hatı pençe-i hâr-ı reh-i biniş
Berçide olur dâmen-i nezzâre-i hâhiş
- 2 Her şahsı eder mi şeref-i tâlii rûşen
Her şule verir mi şecer-i Tûr'a nümâyış

- 3 Gül-gonce-i maksûd açılır dâg-1 dilâsâ
Hûn-1 cigerimle sulanır gülşen-i verziş
- 4 Pür-âteş eder âdemi evzâ-1 esâfil
Hâr u has olur bâis-i efzâyiş-i tâbiş
- 5 Haşmet gül-i ruhsârına bir kez nazar etsem
Müjgânım olur pençe-i hâr-1 reh-i bâniş

118

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Soyunmuş sînesin açmış vücûdun tâm göstermiş
O şûh uşşâka bir âyîne-i endâm göstermiş
- 2 Emel-cûyân-1 dehrin çeşmine mir'ât-1 verzişde
Vüsûl-1 kâm için dil sûret-i ikdâm göstermiş
- 3 Kitâb-1 hüsne olmuş hâşiye nev-hatt-1 rûhsârı
Ki hall-i bahs-i vasla nüsha-i ibhâm göstermiş
- 4 Zuhûr-1 hattına çâk-i girîbân eylemiş ol şûh
Açıp mehtâba benzer sînesin ahşam göstermiş
- 5 Ganî vü bî-kesâna reh-nümâ-yı himmetim Haşmet
Cihân-1 meşrebimde sad reh-i inâm göstermiş

119

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Gönül rubûde-i hüsn-i Elest olup kalmış
Misâl-i âyîne sûret-perest olup kalmış
- 2 O nahl-1 nahvetimin sâyesinde âşıklar
Misâl-i berg-i hazân hâke pest olup kalmış
- 3 Derûn-1 sîneme yokdur liyâkatı gelemez
Gönül o lebleri gördükçe mest olup kalmış
- 4 Sununca sâgar-1 ibrâmı ol mehe sâkî
Bezimde darbe-hor-1 püşt-i dest olup kalmış
- 5 Değişme nâmını Haşmet bu çerh-1 mînâya
Cem'in piyâle vü nâmı şikest olup kalmış

120

NAZİRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-EFHAM CENÂB-I EFDAL Ü ALEM

HAZRET-İ MERHÛM SADR-I AZAM

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Yine şemşîr-i ebrûsun o şûh-ı kîne-ver çekmiş
Derûn-ı sîne-i dil-dâdegâna şerhalar çekmiş
- 2 Kenâr-ı âlem-i âba yanaşmış çatmış ol şûha
Gönül bu zevrak-ı sahbâyı bâ-dest-i zafer çekmiş
- 3 Mahabbet levhasın talîk-i tâk-ı iştihâr etmiş
Kemend-i ışk ile Mansûr'unu dâra kadar çekmiş
- 4 Ne hoş gulgûn-süvârân-ı surâhî sâye-i Cem'de
Kümeyt-i câmı hamyâze-keşâna ser-be-ser çekmiş
- 5 İnân-ı ihtiyârım gitdi elden sûy-ı dil-dâra
Katâr-ı eşk-i gevher-bâr-ı ışk-ı çeşm-i ter çekmiş
- 6 Elim ermez o serv-i ser-keşin dâmânına Haşmet
Kenâr-ı cûy-bâr-ı eşk-i pür-cûşumda ser çekmiş

121

NAZİRE BERÂY-I KÂZÎ-ASKER MERHÛM ÜSTÂD-I FEZÂYİL-
MERSÛM HAZRET-İ NEYLÎ EFENDÎ

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Şeh-i serîr-i melâhat vefâyı neyler imiş
Güzel olup da o terk-i cefâyı neyler imiş
- 2 Olur resîde-i hicrân çıkınca sâhile dür
Garîk-i lücce-i vuslat şînâyı neyler imiş
- 3 Atâsı vade-i merdüm-firîbe beste iken
Kibâr-ı devlet olanlar sehâyı neyler imiş
- 4 Olan rubûde ham-ı gîsûvân-ı müşgîne
Hevâ-yı sünbül-i Çîn ü Hıtâ'yı neyler imiş
- 5 Gönül bu mareke-i pür-savaş-ı hasretde
Amûd-ı âha tayansun asâyı neyler imiş
- 6 Bu zevrak-ı meyi Haşmet suyunda kullanagör
Bulunca semt-i kenârı hevâyı neyler imiş

122

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 O zâlim dâg-1 ışkı sîneme yakmıŝ yakıŝdırmıŝ
Çerâg-1 hâsına pertev verip yakmıŝ yakıŝdırmıŝ
- 2 Yürek kılca kalır üftâdede gördükçe besbelli
Miyâna hançer-i sertîzi çün takmıŝ takıŝdırmıŝ
- 3 Ayag u dest-i sâkî var ola hengâm-1 işretde
Miyân-1 âlem-i âba gamı kakmıŝ kakıŝdırmıŝ
- 4 Bezimde âşık-1 zârı o mest-i nahvete agyâr
Bir iki câm-1 gül-fâm-1 meye çakmıŝ çakıŝdırmıŝ
- 5 Sarılmak ister âşık yâra merhem gibi ammâ âh
Yine zâlim miyâna hançerin takmıŝ takıŝdırmıŝ
- 6 Çerâg etdi beni Haşmet o zâlim bezm-i lutfunda
Fetîl-i dâg-1 ışkı sîneme yakmıŝ yakıŝdırmıŝ

123

GAZEL-İ NEV-ZEMÎN

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Alsam âgûş-1 dile ol mâh-1 hüsnü hâleveŝ
Oynadırdım mihr-i bahtı ŝu'le-i cevvăleveŝ
- 2 Âb-1 rûy-1 inbisât-1 gülşen-i eyyâm olur
şebnem-i eşkin dökten vakt-i seherde jâleveŝ
- 3 Câm-1 âteş-enge döndü hecr-i la'liyle gözüm
Cûş-1 giryem buldu pertev âteş-i seyyâleveŝ
- 4 Olmasa tîg-1 nigâh-1 yâra sahbâ âbda
Kâr-ger olmazdı ol şemşîr tîg-1 la'leveŝ
- 5 Her bülend-âvâz uymaz sâz-1 ışka Haşmetâ
Perde-i uşşâka bir âgâze çıkmaz nâleveŝ

HARFÜ'S-SAD**124**

(Mefülü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Dil tîre-gîr-i leyle-i hırmân berây-1 hırs
Dâmen-zen-i çersg-1 emeldir hevâ-yı hırs

- 2 Koymaz tehâlük ülfet-i neyl-i merâma yer
Bîgânedir makâsıdırna âşinâ-yı hırs
- 3 Kudret kalır mı dest-i temennâda lerzedem
İşkât eder kıyâm-ı merâmı kuvâ-yı hırs
- 4 Fülk-i ümîdî kullanamaz rûzgârda
Gark-âb-ı bahr-ı haybet eder nâhudâ-yı hırs
- 5 Geçt ü güzârı vâdî-i hırmâna münhasır
Haşmet varır mı menzil-i maksûda pây-ı hırs

125

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ FÂZIL-I RÛM VEZÎR-İ
MÜŞÂRÛN İLEYH

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hâl-i ruhsârıyla dâg-ı ışkî levh-i cânâ bas
Anberîn mûm ile mührü nâme-i kitmâna bas
- 2 Târ-ı medd-i âhı gül-mîh-ı zebâna beste kıl
Kâr-sâz-ı derd-i dil ol perde-i efgâna bas
- 3 Nefsini bâzîçe-i gafletden eyle reste gel
Nakş-ı bed-bahş-ı sevâdı cebhe-i isyâna bas
- 4 Sînesin gül-bûse-i ibrâma eyle cilvegâh
Ey gönül tamgâ-yı vaslı kâle-i cânâna bas
- 5 Olmasun nâ-cins ile pâdâş bezm-i îtilâf
Töhmet-i bintü'l-ineble anı te'dîbâne bas
- 6 Gel ayag-ı meyle pâmâl-ı neşât et meclisi
Yohsa kim der sâkiyâ var hâtır-ı yârâna bas
- 7 Hâtemâsâ nâm-verlik cilve-gerse dilde ger
Haşmet âb-rîz-i sehâyı kâleb-i ihsâna bas

126

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Bulmayan silk-i nizâmın kılar izhâr-ı hulûs
Katre-i eşkin ider lü'lü'-i şehvâr-ı hulûs
- 2 Sû-be-sû ravzatü'l-ahbâb-ı cihânı aradım
Bâg-ı âlemde olur mîve degil bâr-ı hulûs

- 3 Nesc olunmaz sanırım kâr-geh-i zâhirde
Bender-i dilde çıkar kâle-i bâzâr-ı hulûs
- 4 Semt-i gülzâr-ı vefâdan güzerânı yog iken
Kimi söyletsem olur bülbül-i gülzâr-ı hulûs
- 5 Kimse isbât idemez mahkeme-i âlemde
Haşmetâ etmedeyim davî-i inkâr-ı hulûs

HARFÜ'D-DÂD**127**

(Mefûlü Fâilâtün Mefûlü Fâilâtün)

- 1 Seyl-i sirişk-i hûnîn humret-nümâ-yı ârız
K' olur şarâb-ı gül-reng gül-gûnesâ-yı ârız
- 2 Bir dide görse rûyun gayre nazar ne mümkün
Pây-ı nigâha pâ-bend mevc-i safâ-yı ârız
- 3 Târ-ı şeb-i siyehdir tâbiş-nümâ-yı mehtâb
Mûy-ı hatı gelince artar ziyâ-yı ârız
- 4 Fikr-i ruhuyla mazmûn taba togar mihirveş
Dilde sipihr-i hûrşîd oldu hevâ-yı ârız
- 5 Hattın görünce Haşmet gerdâna etdi ragbet
Şarka sefer göründü oldu cüdâ-yı ârız

128

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Sahn-ı dil bûs-ı leb-i yâr ile mey-hâne-i feyz
Dîdeler nazra ile sâgar-ı peymâne-i feyz
- 2 Nûş-ı mey eyledi ruhsârını hûy-gerde-i şevk
Câm-ı müldür sade-i gevher-i dür-dâne-i feyz
- 3 Mevc-i sahbâ-yı neşât-âver-i dil destimde
Oldu miftâh der-i neş'eye dendâne-i feyz
- 4 Sû-be-sû câmları âlem-i âba nâzır
Diyelim gûşe-i mey-hâneye kâşâne-i feyz
- 5 Haşmetâ neş'e-i feyz-i ezeli'dir sana bu
Bûse-i la'li dili eyledi mey-hâne-i feyz

HARFÜ'T-TÂ**129**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Verdi hurûş-ı giryeyi uşşâk-ı zâra hat
Döndü sehâb-ı katre-nisâr-ı bahâra hat
- 2 Hattın zuhûru ışkımıza vermedi fütür
Bildirdi kadr-i âşıkı ol şîve-kâra hat
- 3 Etdi nühüfte tâb-ı cemâli remâdveş
Hâkister oldu âteş-i ruhsâr-ı yâre hat
- 4 Ümmîdimiz budur ki girer dest-i vuslata
Oldu inân-ı zâbıta ol şehsüvâra hat
- 5 Haşmet safâ-yı gülşene yok itibârımız
Döndürdü rûy-ı âli gül-i nev-bahâra hat

130

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Oldı surâhî sâgar ile gülbün-i neşât
Şâyeste dense bezmimize gülşen-i neşât
- 2 Bezmin tamâmı mûcib-i hammâmıdır kuzum
K'eyler bu bezmi âteş-i ter külhan-ı neşât
- 3 Elmâs u la'l-i neş'e ile hâki muhtelit
Gördük türâb-ı mey-kededir ma'den-i neşât
- 4 Ol şûhu hande-rîz-i safâ etdi giryemiz
Bülbüllerin figânı güle şîven-i neşât
- 5 Haşmet o mest-i nâz ile def-i gam etmege
Olduk miyân-ı meclise tarh-efken-i neşât

HARFÜ'Z-ZÂ**131**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Etse o şûh hande-i şîrîn-i ihtizâz
Olur güşâde-rû gül-i rengîn-i ihtizâz
- 2 Nûş-ı şarâb-ı la'line merhûn hattımız
Etdim o mest-i işveye tebyîn-i ihtizâz

- 3 Bûlbûl gibi figânı muvakkat eder mi hiç
Bâg-ı ruhunda dil ola gül-çîn-i ihtizâz
- 4 Kim bağlanırdı turesine olmasa şikenç
Vâbeste târ-ı kâkûlüne çîn-i ihtizâz
- 5 Hazzım safâ-yı hâtır-ı ahbâbdır benim
Haşmet yanımda böyledir âyîn-i ihtizâz

HARFÜ'L-AYN**132**

(Fe'ilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Yakmayınca özünü âteş-i pür-sûz-ı şem
Olamaz merdümek-i dîde-i şeb nûr-ı şem
- 2 Yaramaz yarasına kendi çerâğı kişinin
Merhem olmaz dil-i pervâneye kâfûr-ı şem
- 3 Dîde-i şule cilâ-sâz-ı ziyâ olmaz idi
Sürme-i mîl-i fetîl olmasa deycûr-ı şem
- 4 Hıfz-ı devlet kişiye keff-i lisân etmededir
Aldırır mâ-melekin nâle-i zenbûr-ı şem
- 5 Nâr-ı sûzân ile cismin yakarak ey Haşmet
Kıldı rûşen-nazar ol çeşm-i şebi nûr-ı şem

133

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I SÂHİB-RUHÂVÎ

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Bûs-ı leb-i dildâra bulundu yine mâni
Bî-gâ'ile nûş-ı meye yâr olmadı tâli
- 2 Peymâneye baş egmede meclisde surâhî
Rindân anı görmeyle olurlar mütevâzi
- 3 Pür-fâ'idedir zevrak-ı mey bûs u kinâra
Gel âlem-i âba diyelim bahr-ı menâfi
- 4 Sermâye-i mînâ telef-i sâgar u sâkî
Mâlin dükedir âdemin ısrâf-ı tevâbi'
- 5 Zevke bakalım sîne-be-sîne o periyle
Haşmet olamam bîhude nezzâreye kâni

HARFÜ'L-GAYN**134**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Çeşm-i basîret olsa nazar-efken-i ferâg
Şeh-râh-ı kurba nâzır olur revzen-i ferâg
- 2 Dünyâya püşt-i pâ-zed olur şevk elin tutar
Bu arsa-gehde dil ola zânû-zen-i ferâg
- 3 Çâk et kabâ-yı câhı bırak bâr-ı zilleti
Hilat-be-düş-ı kurb olur uryân-ten-i ferâg
- 4 Eyler makâm-ı râhatü'l-ervâhda karâr
Olursa evc-gîr-edâ şîven-i ferâg
- 5 Olmaz zemîn-i feyz-eseri pâ-y-mâl-i züll
Dârü'l-emân-ı izz ü şeref mesken-i ferâg
- 6 Bûd u nebûd-ı rızk fenâ etdi Haşmet'i
Pür-cevher-i hakâyık ile maden-i ferâg

135

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Âşıkânın kimi dil-haste kimi pür-sûz-ı dâg
Görmedim dârü'ş-şifâ-yı ışkda bir ferdi sag
- 2 Mevc-i âb u tâbı gird-âb-ı yem-i şûriş olur
Tîg-ı dâg-efrûz-ı ebrûya verince fitne zâg
- 3 Dâg u şerha verdi nâr-ı Tûr-ı Sînâ'dan nişân
Matla-ı nûr-ı tecellî nahl-ı gülzâr-ı ferâg
- 4 Bagrımın yağın eritdi bezm-i gamda sûzişin
Gerçi etdi dâg-ı ışkınla dili rûşen-çerâg
- 5 Girmeyigör dergeh-i pîr-i mugânı Haşmetâ
Bad-ez-în mey-hâne-i ümmîdden çekdik ayag

136

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Olmuş kibâr-ı devlete vird-i zebân durûg
Hasret çeker lisân-ı fakîre hemân durûg
- 2 Ser-çeşme-i sadâkat-ı dünyâdan el yuduk
Mânend-i nehr-i Âsî cihâna revân durûg

- 3 Nakşı kim oldu hâtem-i sıdk u sadâkatin
Verdi kibâr-ı asrımıza nâm u şân durûg
- 4 Şirin kesâdına ilel-i müstakilledir
Halkdan zebân-ı şâire düşmez bir ân durûg
- 5 Haşmet nifâka hurd u büzürg eylemiş heves
Sermâye-i sagîr ü kebîr-i cihân durûg

HARFÜ'L-FÂ**137**

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MAHDÛMÜ'L-MUAZZAM HAZRET-İ
HAMÎD EFENDİ SELLEMEHULLÂHÛ TAÂLÂ
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Gösterirse bize mir'ât-ı felek sûy-ı lutf
Görünür âyîne-i dîdemize rûy-ı lutf
- 2 Olmadı zîver-i ser-şîşe-i çeşm-i idrâk
Kangı gülşende biter ol gül-i hoş-bûy-ı lutf
- 3 Çille-i saht-ı kûdûrâtı eder şikeste
Pençe-i himmet ile kuvvet-i bâzû-yı lutf
- 4 Cüst u cû etme yenâbi'-i miyâh-ı dehri
Sahn-ı sahrâ-yı mekârimden akar cûy-ı lutf
- 5 Haşmet âvîze-i ser-pûş-ı arûsân olmaz
Dizilir rişte-i cân u dîle lü'lü'-i lutf

138**GAZEL-İ NEV-ZEMÎN**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Hatt-ı izâr u tâb-ı târâvet halef selef
Leyl ü nehâr u vuslat u fûrkat halef selef
- 2 Şebnem gibi fütâdelerin çerh olur yeri
Bu arsa-gehde zillet ü rifat halef selef
- 3 Sadr-ı kibâra dest-res olmakda kûdegân
Fer-i nübüvvet asl-ı übüvvet halef selef
- 4 Olmaz tebeddülât-ı şu'ûnâta itirâz
Sûret-verân-ı âlem-i hilkat halef selef
- 5 Püşt-i lebinde hattı bedîd oldu Haşmetâ
Vakt-i humâr u lahza-i işret halef selef

139

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ KAF-ZÂDE FÂ'İZÎ
(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Kıta-i çerh dür-i encüm-i rahşâna sadef
Nüsha-i sahf-ı hikem lü'lü'-i irfâna sadef
- 2 Tana ikbâl iledir gevher-i âmâle vusûl
Olmada sîne-guşâ nâvek-i barâna sadef
- 3 Dil kitâb ile olur bahr-ı ulûma gavvâs
Cevheriyyânı çeker tâ bün-i ummâna sadef
- 4 Eşki dür-dâne vü hûn-âbesi tamla yâkût
Nice benzer a gözüm dîde-i giryâna sadef
- 5 Cevher-i dârını sarf ile tehî-dest kalır
Haşmetâ girdigi demde kefi insâna sadef

HARFÜ'L-KÂF**140**

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Şerha-dârân-ı gamın sîne-i uryânına bak
Vech-i meşrûh ile ser-defter-i hicrânına bak
- 2 Suver-i pür-iber-i âlemi seyr ise murâd
Felegin nev-be-nev âyîne-i devrânına bak
- 3 İlm-i zâhirde cedel-kâr u galat-fehm olma
Dersgâh-ı hikemin nüsha-i irfanına bak
- 4 Bu temâşâ-geh-i âlemde acâib görünür
Aç gözün dîde-i ibret ile seyrânına bak
- 5 Haşmetâ girye-i hicrâna nazar-endâz ol
Âlem-i ışkımızın lücce-i ummânına bak

141

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ MÜNÎF EFENDİ MERHÛM
(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Fâülün)

- 1 İlkâ-yı suhanda nigeş-endâzına söz yok
Bî-sît ü sadâ nutk-ı sihir-sâzına söz yok

- 2 Dâd u sited-i vuslat işârâtına mevkûf
Bâzâr-ı pes-perdenin ibrâzına söz yok
- 3 Nây-ı kalemin sîr-i sarîrinde söz olmaz
Bezm-i hünerin velvele-i sâzına söz yok
- 4 Ol bülbül-i âteş-nefes-i gülbün-i âhın
Yakdı dilimi şûle-i âvâzına söz yok
- 5 Dem-beste eder âdemi mirkât-ı edâda
Sâhib-suhanın hutbe-i icâzına söz yok
- 6 Haşmet beni lâl eyledi ol sürme-i çeşmi
Bir nazra ile sedd-i reh-i râzına söz yok

142

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ VEHBÎ EFENDİ MERHÛM
(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 O şûhun üstüne düşme usandırincaya dak
Sarılma dâmen-i vasla utandırincaya dak
- 2 Çalışdı dest-i zebânım şu gerdûn-i çerhe
Kemend-i âh-ı derûnı tolandırincaya dak
- 3 Gönül o gül-bedene peştemâli halvetde
Sarıldı mûy-miyâna kuşandırincaya dak
- 4 Şeb-i firâka ziyâ ver çerâg-ı dâgım ile
Fetîl-i şem-i visâli uyandırincaya dak
- 5 Fezâ-yı meclis-i meyde dil aldı meydânı
Kümeyt-i sâgarı sürdüm yarandırincaya dak
- 6 Yarıldı vâsf-ı lebi lezzetiyle dil Haşmet
Zebân-ı kilk-i edâyı yalandırincaya dak

143

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Nûş-ı sâgar edemem bûs u kinâr olmayıcak
Zevraka el mi erer yemde kenâr olmayıcak
- 2 Kim geçer hatt-ı ruhı gelse de gerdânından
Neyler ol zevki gönül leyl ü nehâr olmayıcak
- 3 Hatt-ı nev-hîz iledir bûs-ı leb-i hâhişimiz
Meyl-i işret edemem vakt-i bahâr olmayıcak

- 4 Çekilen bâr-ı hicâb-ı dilimizdir yohsa
Rûy-ı râhat görünür perde-i âr olmayıcak
- 5 Haşmetâ leşker-i gam dört yanım eylerdi deniz
Zevrak-ı bâde ile seyr-i Hisâr olmayıcak

HARFÜ'L-KÂF

144

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sâgar-ı sahbâ-yı ışkı yine der-dest eyledik
Nice huşyâr-ı Felâtun-derki ser-mest eyledik
- 2 Geh hat u geh gerden-i billûrun etdik cilvegâh
Kişver-i hüsünde şâm u şarkı gül-geşt eyledik
- 3 Her yeri pâ-mâl-i şevk eyler ayag-ı bezmimiz
Biz bu vâdide nice kûh-ı gamı deşt eyledik
- 4 Çeşm-i mestinle bizi ser-beste-i lutf et seni
Zabt u rabt-ı âlem-i mestîde serbest eyledik
- 5 Neşvesi keyfiyyet-i şâhâna vermez itibâr
Haşmetâ sahbâ-yı ışkı yine der-dest eyledik

145

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDÎNE'L-MERHÛM NÂ'İLÎ EFENDÎ

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Dünyâdan ayag-ı tarab-efzâ ile geçdik
Deryâ-yı gamı zevrak-ı sahbâ ile geçdik
- 2 Bu hadde-i evzâ-ı dil-âzâr-ı felekden
Biz keşmekeş-i dest-i mudârâ ile geçdik
- 3 Dil-bend-i hevâ olmagıçün zülf-i siyâha
Yârın ser-i kûyundan o sevdâ ile geçdik
- 4 Feryâd ile biz müşt-zen-i sîne-i ışkız
Der-bend-i gamı tabl ile sûrnâ ile geçdik
- 5 Erdik biz ayag-ı mey ile menzil-i vasla
Râh-ı emeli pâ-y-ı temennâ ile geçdik
- 6 Bu hâhiş-i dünyâ-yı denîden hele Haşmet
Biz reh-revî-i kurbet-i Mevlâ ile geçdik

146

NAZÎRE BERÂY-I NEDÎM-İ PÂKÎZE-GÛ
(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün)

- 1 Vardı tîr-i medd-i âhım menzil-i feryâda dek
Açdı râh-ı rahneyi tâ sîne-i fûlâda dek
- 2 Âlem-i âb eyler icrâ sû-be-sû keyfiyyetin
Cûy-bâr-ı feyzi cârîdir dil-i nâ-şâda dek
- 3 Şat gibi âb-ı tarab akmaz mı vâdî-i gama
Var meyin meydânı sâgarda hat-ı Bagdâd'a dek
- 4 Ârb-ı dest-i hayretimden zîr-destân-ı şuûr
Mülkümüzden çıkdı gitdi kişver-i Berbâd'a dek
- 5 Âlem-i âba letâfet çağlayan cûlardadır
Gidelim serv-i revânım nehr-i Sa'd-âbâd'a dek
- 6 Seng-dil bir âfet-i şîrîn-edâya meyl ile
Nisbetim peyveste oldu Haşmetâ Ferhâd'a dek

147

NAZÎRE BERÂY-I VÂLİD-İ KESÎRÛ'L-MEHÂMİDİM DEFTER-DÂR
HAZRET-İ ÂTİF EFENDİ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Ey nûr-ı dîde eşk-i revânı bilir misin
Gark etdi seyl-i hûna cihânı bilir misin
- 2 Tsb-âver olmaz âhına ey andelîb-i dil
Terdîr o verd-i gülşen-i ânı bilir misin
- 3 Âh-ı dilimden eyle hazer solma gül gibi
Ey nahl-ı işve bâd-ı hazânı bilir misin
- 4 Ey dil Bogaziçi'ndedir ol meh yakala var
Çek gerden-i emânı amânı bilir misin
- 5 Meclisde Haşmet aklım alıp mest eden beni
Kimdir o şûh-ı tâze-civânı bilir misin

148

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Ey dil bu neş'egâh-ı fenâyâ akar mısın
Sâgar olursa kâse-i gerdûn çakar mısın

- 2 Behcet-nümâ-yı sûret-i mana iken gönül
Âyîne-i cemâl-i bütâna bakar mısın
- 3 Püf-kerde-i nesîm-i visâl et dili meded
Dâ'im çerâg-ı meclis-i ışkın yakar mısın
- 4 Her demde surh-pûş-ı yem-i hûn-ı ışk olup
Ey zahm-ı sîne gamze-i yâra makar mısın
- 5 Haşmet esâsı muktezî-i indirâs iken
Gül-mîh-ı şevkı kasr-ı visâle kakar mısın

149

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Her meclisin ahbâbını hem-dem mi sanırsın
Her gördüğümüz bâde-keşi Cem mi sanırsın
- 2 Güller gibi giryânlığıma hande edersin
Ey gonce-dehen eşkimi şeb-nem mi sanırsın
- 3 Vâkıf mı habâyâ-yı zevâyâ-yı vücûda
Her kâleb-i insânı sen âdem mi sanırsın
- 4 Biz mest-i ser-endâz-ı mey-i ışk-ı Hudâ'yız
Zâhid bizi kendin gibi sersem mi sanırsın
- 5 Her bir nıgehin sürme-i âvâz-ı recâdır
Yohsa dil-i dem-besteyi ebkem mi sanırsın
- 6 Dinle sözümü Haşmet'i şâyân-ı visâl et
Ben eyledigim pendî sana kem mi sanırsın

150

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Keştî-süvâr-ı nâzımı ey dil Hisâr'a çek
Var zevrak-ı şarâb ile durma kenâra çek
- 2 Göster şarâbı çeşm-i füsûn-kâra sâkiyâ
Âhû-yı deşt-i vahşeti semt-i şikâra çek
- 3 Ey mîl-i medd-i âh hezârân-ı sürmeveş
Dûdun cilâ-yı dîde-i verd-i bahâra çek
- 4 Bakma hat-ı izârına bak hüsnüne gönül
Mîzân-ı nazra kıldan ağır bir karâra çek

- 5 Gel zevrak-ı mey ile bogaz seyrin edelim
Çöz gerdenin şu câm-ı meyi âşkâra çek
- 6 Menzil-resâ-yı neyl-i murâdât olur sana
Haşmet kümeýt-i sâgarı ol şehsüvâra çek

151

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ MERHÛM SAÎD PAŞA
(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Hevâ-yı neş'e-i ahd-i şebâbı neylersin
Safâ-yı devlet-i pâ-der-rikâbı neylersin
- 2 Sahîfe-i dile bak fehmi remz-i irfân et
Sevâd-nakş-ı sûtûr-ı kitâbı neylersin
- 3 Safâ-yı dehre kapılma yeter bu neşve-i ışk
Garîk-i lücce-i şevk ol şerâbı neylersin
- 4 Ayag-ı meyle varır menzil-i neşâta gönül
Bu pâ-yı leng ile meşk-i şitâbı neylersin
- 5 Kef-i niyâza hınâ-bend-i haclet olma sakın
Yapış o dâmene yalvar hicâbı neylersin
- 6 Hilâle döndü dilim za'f-ı hecr ile Haşmet
Tulû'-ı vaslı gözet âfitâbı neylersin

152

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Etmedin hüsn-i nazar bana neden i'râzın
Bize körlük müdür ey nûr-ı basar igmâzın
- 2 Bûse-hâhâna lebin verdi cevâb-ı lâ'yı
Kat'-ı ümmîde ne ser-tîz imiş mikrâzın
- 3 Kalbe ser-çeşme-i safvetden akar ayn-ı safâ
Şüş u şû eyle dilinden vesah-ı igrâzın
- 4 Sana sevdâ ile gelmiş ilel-i gûn-â-gûn
Add olunmaz senin ey haste-i ışk emrâzın
- 5 Zîb ü zîverde degil cevher-i zâtım Haşmet
Çekemem ârıza-ı sıkletini ârâzın

153

NAZÎRE BERÂY-I ALLÂME-İ YEGÂNE VEZÎR-İ MÜŞÂRÜN İLEYH
HAZRET-İ RÂGİB PAŞA

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Ey âh-1 şule-ver şererin yok mudur senin
Ey bâd-1 âteşin eserin yok mudur senin
- 2 Bir bûse vermedin bize ey nahl-1 nahvetim
Serv-i sehî gibi semerin yok mudur senin
- 3 Sen açmadın mı sûziş-i âh ile dâg-1 dil
Ey murg-1 nâle verd-i terin yok mudur senin
- 4 Gülbâng-1 âh-1 âşıkı gûş etmedin mi sen
Ser-hadd-i ışka hîç seferin yok mudur senin
- 5 Etme o mâh-peyker ile zevki âşikâr
Âgûş-1 hâle gibi yerin yok mudur senin
- 6 Çokdan şarâb-1 nâba demâg etmedin aceb
Haşmet humâr-1 derd-i serin yok mudur senin

154

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Pür-hûn-1 zahm-dîde-i fettânınım senin
Ben bâde-hâr-1 câm-1 dıraşşânınım senin
- 2 Sad-pâre oldu şâne gibi gönlüm al ele
Ukde-güşâ-yı zülf-i perîşânınım senin
- 3 Âteş bıraktı âmed ü reftin derûnuma
Sûziş-nümâ-yı cünbiş-i dâmânınım senin
- 4 Gördüm hicâb-1 hat seni etmiş arak-feşân
Encüm-şumâr-1 leyle-i hicrânınım senin
- 5 Ben çeşme-sâr-1 sâgar-1 sahbâdan el yudum
Ser-mest-i bâde-i leb-i handânınım senin
- 6 Açdın fezâ-yı sîne-i Haşmet'de niçe dâg
Mânend-i lâle-zâr çerâgânınım senin

155

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Pertevinden biliriz meh gibi şöret bulanın
Anlarınız rütbesini çerhde âdem olanın

- 2 Âlemi cây-ı harâbât eder âh u zârı
Bâdeveş hûn ile mînâ-yı derûnu tolanın
- 3 Seyl-i eşki götürür bâgçe-serâ-yı dehri
Sarsar-ı âh ile gülzâr-ı ümîdi solanın
- 4 Pençe-i hâr u hasâsâ ola hem-hâl-i zebûn
Dest-i zulm ile çemen-zâr-ı refâhı bulanın
- 5 Haşmetâ vâdî-i merdâneyi der-dest eyle
Himmetinden bilinir rütbesi insân olanın

156

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Düşmege mest gibi ayagina cânânın
Pây-ı taht-ı Cem'edir azmi mey-âşâmânın
- 2 Dil tecerüddle savaşı etdigine gâlib olur
Kadrini pest edemez rahne-i çâk uryânın
- 3 Sakınır gözü gibi âdem olan her şahsı
Kurre-i aynı olur hulk-ı tamâm insânın
- 4 Mey-i nâb ile görür âlemi peymâne-keşân
Şîşe-i çeşm-i teri câm-ı tarab mestânın
- 5 Haşmetâ sûret-i ikbâl-i felek âfetdir
Böyledir gösterişi âyîne-i devrânın

157

NAZÎRE BERÂY-I ŞEYHÜ'L-ISLÂMÜ'L-MERHÛM ÇELEBÎ-ZÂDE

ÂSİM EFENDÎ

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Rûyuna inse ne dem zülf-i perîşânın senin
Tâb-ı ruhsârın olur şem-i şebistânın senin
- 2 Aç girîbânın bu şeb mehtâb-ı hüsn olsun bedîd
Sîne-i safvet-nümâdır mâh-ı tâbânın senin
- 3 Bülbül-i gülzâr-ı bezm ol söyle ey şîrîn-edâ
Câm-ı sahbâdır elinde verd-i handânın senin
- 4 Âfitâb-ı sâgarı der-dest edince sâkîyâ
Aklım aldı pençe-i hürşîd-i rahşânın senin

- 5 Hâtemâsâ Haşmetâ ol gerden-i billûrda
Nakş-ı nâm-ı vuslat oldu zahm-ı dendânın senin

158

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Âherin râhatını iste ki râhat bulasın
Vâdî-i gadre sülûk etme selâmet bulasın
- 2 Ekdigin biçmedesin resm ü reh-i hâk budur
Sen de ma-dûnuna rahm eyle ki rahmet bulasın
- 3 Âşinâ eyle yed-i himmeti nîgû-kâra
Bir işi eyleme ki sonra nedâmet bulasın
- 4 Derde dermân olagör nabza göre şerbet ver
Tavr-ı üslûb-ı hakîm üzre halâvet bulasın
- 5 Eyle hûn-ı dilini bezm-i mükâfâta şarâb
Neş'e-i vasla dimâgında liyâkat bulasın
- 6 Cüst u cû eyleme şeh-râh-ı seyâhatde abes
Bahr-ı irfâmı ara dürr-i hakîkat bulasın
- 7 Nev-be-nev ârız olur perteve noksân u kemâl
Mîhr-i ikbâli gözet meh gibi şöhret bulasın
- 8 Haşmetâ mâl u menâsıbdâ merâtib arama
Âdemiyyetde çalış pây-e-i rifat bulasın

159

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Gerden ü ruhda görenler hatt-ı anber-fâmın
Cennet altında yâ üstünde dimişler Şâm'ın
- 2 Çâk çâkî-i mahabbetle olur şöhret-i ışk
Şerha-ı sîne ile almada hâtem nâmın
- 3 Neş'e-i nevbet-i kâmi göremezdi kimse
Dönmeşe sâgarı ger encümen-i eyyâmın
- 4 Etdi germiyyet-i vuslat o perî tenhâda
Yâr ile halvet imiş lâzimesi hammâmın
- 5 Bezme gel etme hazer mîve-i vaslın görelim
Nahl-ı nâzım alırız korkma senin de hâmın

- 6 Hânedân-ı Cem'e düş gamdan amân istersen
Sâyesinde sığınırısın gam u hemden câmın
- 7 Yâr ile olmaz idi tevbeye şâyeste günâh
Girmese beynimize câmı mey-i gül-fâmın
- 8 Âlem-i âba yanaş âteş-i hemmin sönsün
Hânumânına su kor âb-ı tarab âlâmın
- 9 Gönlü rabt etmede der-i dergeh-i istigfâra
Lutfun inkâr edemem Haşmet o sîm-endâmın

HARFÜ'L-LÂM**160**

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Nazarım sûzişedir dîde-i hûn-bâra degil
Hevesim neş'eyedir sâgar-ı ser-şâra degil
- 2 Çeşm-i sûziş-fikeni hecri ile sînemde
Gül-i bādâm-ı hevesdir açılan yara degil
- 3 Mâh-ı şevvâl gibi ana nigeş-dûz âlem
Yalınız ol meh-i şâbân dil-i bî-çâre degil
- 4 Sen gibi bir büt-i şehbâza kapıldım el-ân
Sayda say etme abes murg-ı dil âvâre degil
- 5 Kahbe dünyâyâ nigâh etmege yok dilde heves
Haşmet erbâb-ı suhen hak bu ki zen-pâre degil

161

NAZÎRE Lİ-HAZRET-İ VEZÎR-İ ŞEHÎR CENÂB-I RÂGİB PAŞA

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 İktisâb-ı safvet et bir kâmil-i rûşen-dil ol
Mihr-i âlem gibi pertev-bahş-ı vâlâ-menzil ol
- 2 Geldi hat erdi zevâle âfitâb-ı talatın
Gündüz olmazsa gice bir yol kinâra ma'il ol
- 3 Düşme vâdî-i niyâza etme ifnâ-yı vücûd
Âb-ı rûyun hıfz edip Âb-ı Hayât'a nâ'il ol
- 4 Hâksâr ol sürmeâsâ çeşmine gir âlemin
Nûr-ı ayn-ı ibret ol sırr-ı şu'ûna vâsıl ol

- 5 Pertev-i hûrşîd mânend olma dil-hûn-ı zevâl
Neş'e-i feyz-i bahâr ol her giyâha şâmil ol
- 6 Keff-i yed et kâbiliyyetden derûnu Haşmetâ
Dest-res olmak dilersen devlete nâ-kâbil ol

162

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Sûy-ı afva reh-nümâ eşk-i nedâmetdir gönül
Nûh'a Tûfân sâhil-i semt-i selâmetdir gönül
- 2 Bakma ezhâr-ı hazân-âsâr-ı bâg-ı kesrete
Bûy-ı Cennet beste-i gülzâr-ı vahdetdir gönül
- 3 Gül gibi handân eder mehrûları nûş-ı şarâb
Cûşiş-i mey cûy-bâr-ı bâg-ı vuslatdır gönül
- 4 Eşkimi îsâr-ı râh-ı ışk-ı ahbâb eyledim
Dîdemiz ser-çeşme-i ayn-ı mürüvvetdir gönül
- 5 Tâs-ı çerhe vermesin âvâze-i nâmın tanîn
Sît-ı şöhret nâle-i nâkûs-ı âfetdir gönül
- 6 Cilve-ger dilde hayâl-i bûşiş-i la'l-i lebi
Haşmetâ zevk-âşinâ-yı îyş u işretdir gönül

163NAZİRE Lİ-HAZRET-İ MÜŞÂRÜN İLEYH DER-VAKT-İ HEVESKÂRÎ
FERMÛDE-BÛD

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Destime girdi efendim sen gibi nev-reste gül
Ârzû-yı bûy-ı vasl etdikçe bu dil-haste gül
- 2 Dil zükâm-âlûd-ı hicrân ol nihâl-i nahvetim
Hâtırım tatyîbe gûyâ yollamış bir deste gül
- 3 İstinâd ile olur uşşâka dilber ser-firâz
Bir nihâl-i huşke gülşende olur ser-beste gül
- 4 Bendeni aglatma ömrüm olma pür-çîn-i gazab
Gel efendim andelîbin âşıkı ser-meste gül
- 5 Olamaz hem-reng verd-i nev-zemîni Râgıb'a
Hâr-zâr-ı dilde Haşmet böyle bir hod-reste gül

164**ŞARKI**

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Reh-i ışkında pâ-mâl et beni ey Őehlevendim gel
Emîn ol kaçma benden sevdiğim cânım efendim gel
Meded dâmen-keş olma ser-keş olma âhımı alma
Serime sâye-endâz ol benim serv-i bülendim gel
- 2 Bu âteşle ten-i sad-çâk-i hecri dâg dâg etdim
Dili ben pertev-i ışkınla nâm olsun çerâg etdim
Ümîd-i makdeminle gönlü ser-mest-i ayag etdim
Yolunda hâk-i pây oldum gel ey Haşmet-pesendim gel

165**NAZİRE Lİ- ÜSTÂDİNE'L-MEŞHÛR SÂBİT EFENDİ EL-MAGFÛR**

(Müfteilün Fâilün Müfteilün Fâilün)

- 1 Bintü'l-ineb o kızmış kız gibi saklı degil
Atdı kapagı humdan gizli kapaklı degil
- 2 Sâgar-ı sahbâ ile cünbiş-i devrânımız
Bezm-i felek gibi dil kara çanaklı degil
- 3 Kadd-i surâhî imiş gülşen-i bezme revnak
Devha-i bâg-ı tarab dallı budaklı degil
- 4 Yârelerim anları araladı sanma kim
Gamze ile ebruvân kanlı bıçaklı degil
- 5 Yâr ile âşkâre zevke kapagı atdık
İşretimiz Haşmetâ gizli kapaklı degil

HARFÛ'L-MÎM**166**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Resm-âşinâ-yı bezm-i gınâdır talâkatim
Harf-i niyâza nutk-ı temennâda hasretim
- 2 Sıgmaz kef-i ümîdime nakdîne-i atâ
Pür-gevher-i maârif ile dest-i himmetim
- 3 Yokdur hamîr-i mâye-i fitriyyetimde hiç
Haml-ı sakîl-i vaz-ı kibâra liyâkatım
- 4 Nakd-ı kerem cihânda tehî-deste el verir
Memlû zer-i kemâl ile eydî-i şöhretim

- 5 Girdâb-ı fikre düşdü dilim hışm edince yâr
Çîn-i cebîni mevce-i deryâ-yı hayretim
- 6 Kesb-i hevâ vü celb-i duâdan da fârigim
Olmuş sirişte leb-i kanâatle tıynetim
- 7 Hep puhtedir edâ-yı sihir-sâzı nutkumun
Haşmet cihânda şâir-i âteş-tabîatim

167

NAZİRE Lİ-CENÂB-I NEDÎM-İ NÂDİRE-SÂZ
Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Neden geldi bize bu rütbe izhâr-ı gazab bilmem
Gice hem-câme-hâb-ı vasl idim gayri sebep bilmem
- 2 Öperken gerden-i sâfin kokarken zülf-i müşğinin
O zevk ile geçen vakti efendim rûz u şeb bilmem
- 3 Mezâkım keşf-i râz-ı iş u nûş itmek degil ammâ
Seninle bir zamân olduk mu zâlim leb-be-leb bilmem
- 4 Ayak basdırmazam nâ-mahremi bu bezme merdem merd
Şârâb-ı leblerin besdir bana bintü'l-ineb bilmem
- 5 Bülend ü pest-i matlûbum visâl-i yârdır Haşmet
Safâda itibâr-ı zîr ü bâlâ-yı rüteb bilmem

168

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Bî-der-âgûş lebin emmege ragbet edemem
Nuklumuz bûs u kinâr olmasa işret edemem
- 2 Kalır evsâh-ı keder olmasa ser-çeşme-i mey
Gönlümü şuste-i sâbûn-ı şetâret edemem
- 3 Olmazam nâ-kese sâgar-be-kef-i arz-ı niyâz
Dili meclisde arak-rîz-i hacâlet edemem
- 4 Dâl arakçîn u kadeh elde o meh zânûda
Böyle bir bezm-i riyâ-sûzda iffet edemem
- 5 Alsam âgûşuma tenhâ o mehi togrusu ben
Haşmetâ bir iki bûseyle kanâ'at edemem

169

NEV-ZEMÎN

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Tulû-ı pertev-i şân-ı kibâra aldandım
Serâb-ı bâdiye-i şûre-zâra aldandım
- 2 Olup rubûde cevâb-ı kerem-ver-i asra
Sadâ-yı bîhude-i kûhsâra aldandım
- 3 Metâ-ı vaslı çıkardım yed-i tasarrufdan
Muâmelât-ı uhûd-ı nigâra aldandım
- 4 Hevâya sarf olunup nakd-i vakt-i ümmîdim
Dürûg-ı lâf-zen-i rûzgâra aldandım
- 5 Nukûd-ı mâ-meleki eyledik telef Haşmet
O sîm-beden güzelim yâdigâra aldandım

170

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Hasret-i bûs u kinârı çekemem sultânım
Derd-i hamyâze-şîârı çekemem sultânım
- 2 Kat-ı menzil mi olur sâyelerinde bir gez
Çille-i vaz-ı kibârı çekemem sultânım
- 3 Hâr-ı gül destimi âzürde eder ve'l-hâsıl
Mûy-ı hatt-ı ruh-ı yâri çekemem sultânım
- 4 Oldu hamyâze-keş-i hasret-i lali dehenim
Tâ-be-key renc-i humârı çekemem sultânım
- 5 Ham eder kâmetimi vaz'-ı girân ey Haşmet
Sıklet-i bâr-ı vakârı çekemem sultânım

171

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Yâr için halka lisânımla dil-âzâr olamam
Bir güle nisbet ile nişter-i hâr olamam
- 2 La'l-i nâbın emelim nûş-ı şarâb eyleyelim
Devlet-i vuslata bî-neş'e taleb-kâr olamam
- 3 Cem-i nakdîne bana dâg-ı derûn-ı iffet
Celb-i emvâl-i halâyıkla ziham-dâr olamam

- 4 Devlet-i marifeti câh-1 avâma veremem
Nûr-1 hûrşîd iken nâr-1 şerer-bâr olamam
- 5 Kendini satma bize çıkma mezâd-1 nâza
Sevdiğim müşteri-i şâhid-i bâzâr olamam
- 6 Pây-mâl eyleyemez merdi ayag-1 bâde
Duhter-i rez gibi bir fâcireye hâr olamam
- 7 Kem degil niyyetim ol şûha neler var dilde
Haşmetâ togrusu ben âşık-1 dîdâr olamam

172

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bâm-1 felek kenâresidir cûşumun benim
Âl-i şafak sülâfesidir nûşumun benim
- 2 Vârestedir avâriz-1 âlâmdan gönül
Feyz-i cünûn mâyesidir hûşumun benim
- 3 Ârâmgâh-1 vuslat eder câme-hâbımı
Zevk-âşinâsı cilve-i âgûşumun benim
- 4 Bir sâye-i bülende gönül etmez ilticâ
Bâr-1 girânı zıll-1 hümâ dûşumun benim
- 5 Haşmet olurdu şîve-i mestâneden habîr
Çeşmin gören o dilber-i ser-hoşumun benim

173

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Lâne düşmen bir hümâ-yı himmetim
Lâ-mekân-pervâz-1 evc-i rifatim
- 2 Dâg-dâr-1 hâr-1 hecrim ser-be-ser
Gül-be-çeşm-i intizâr-1 vuslatım
- 3 Himmetim yok kendime hem-çün hümâ
Gayre ammâ sâye-bahş-1 devletim
- 4 Sîne-germ-i sûz-1 cevrim def gibi
Sille-hâr-1 darb-1 dest-i fûrkatim
- 5 Dilber-i meh-peykerim dermiş bu şeb
Cilve-bahş-1 câme-hâb-1 Haşmet'im

174

NEV-ZEMÎN GAZEL

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Bâ'is-i vuslat imiş sâgar-ı gerdân görelim
Nice sûret verir âyîne-i devrân görelim
- 2 Eyle mirât-ı dil-i sâfi cilâ-dâde-i terk
Anda bir câna yakın sûret-i insân görelim
- 3 Dikkat et hâşiye-i gül-varak-ı ruhsâra
Hat imiş vuslatına nüsha-ı imkân görelim
- 4 Gûşumuz doldu hikâyât-ı kerem-perver ile
Kimdedir mâye-i iksîrveş ihsân görelim
- 5 Nice bir baht-ı siyâhım şeb-i yeldâ-yı firak
Bârî bir vâkıa-ı vuslat-ı cânân görelim
- 6 Soyalım ol büt-i simîn-bedeni hammâma
Cism-i cân neydüğün âlemde nümâyân görelim
- 7 Haşmetâ derd-i humâr-ı keder öldürdü beni
Def' eder mi bir iki câm-ı dırahşân görelim

175

NEV-ZEMÎN

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Emsem lebini kâkül ü gerdâna sarılsam
Şeb-tâ-be-seher ol büte mestâne sarılsam
- 2 Keyfiyyet-i sahbâyı verir girye-i şevkim
Ben tâkveş ol serv-i hırâmâna sarılsam
- 3 Sad-pâre eder sâidimi hançer-i hûn-rîz
Ol mûy miyânına kemer yana sarılsam
- 4 Arz eyler idim çâk-i girîbân-ı niyâzı
Ser-pençe-i ikdâm ile dâmâna sarılsam
- 5 Pâ-mâl-i visâl etmez o meh sînemi Haşmet
Yolunda hasîr-pâre-i hicrâna sarılsam

176

GAZEL BERÂ-Y-I TAZMÎN-İ MISRÂ-I MEŞHÛR
(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Kurbânın olam geçdi benim sana sıcagım
Serd oldu hevâ çıkma koyundan kuzucagım
- 2 Aplatma beni dūd-i dilim olmasın efzûn
Sönmez gibi Ceyhûn-ı sirişk ile ocagım
- 3 Bak nâfe-i âhû-menişe tevbe hatâya
Mânend-i gazâl ana yatag oldu kucagım
- 4 Cûlar gibi cüyende-i didârı olurdum
Bilsem o serv-i kâmeti kanda bulacagım
- 5 Hammâm ola tâ şöyle ısın Haşmet-i zâra
Serd oldı hevâ çıkma koyundan kuzucagım

177

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Medd-i ebrûlarını çekmede erbâb-ı kalem
Nakş-ı hatt-ı ruhunu kılmada ashâb-ı rakam
- 2 Katre-i eşkim ile dîde-i dâgım rûşen
Merdüm-i çeşm-i küşâyiş gül-i bâga şebnem
- 3 Levha-i sûret-i âdemde nümâyende cemâl
Cilve-i cânda nihân pertev-i sırr-ı Âdem
- 4 Nîş-i ser-tîze döner tuhfe-i berg-i sebzi
Âb-ı rûy ile sulansa çemenistân-ı kerem
- 5 Hatt-ı nev-âmedesinden ebeveyni mesrûr
Anlara rûz-ı sürûr u bana leyl-i mâtem
- 6 Neş'e-i saltanatı mest ayagında bulur
Böyledir kâ'ide-i dâ'ire-i devlet-i Cem
- 7 Haşmetâ derdime dermân o perî-peykerdir
Cism-i kâfûrîsî zahm-ı dil-i zâra merhem

178

ŞARKI SÛZİNÂK

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Dili sûz-âşinâ-yı fûrkat etdi hecr-i cânânım
Beni âteşlere yakdı o zâlim şûh-ı fettânım
Şarâb-ı lebleriyle neş'e-dâr-ı vasl idim evvel
Bu esnâda humâr-âlûde-i zehr-âb-ı hicrânım
- 2 Seninle cilve-sâz-ı câme-hâb-ı ülfet olmuşken
Ruhundan gerdeninden bûse-çîn-i vuslat olmuşken
A zâlim beynimizde dürlü dürlü hâlet olmuşken
Sebeb n'oldu beni terk itmege bîhûde sultânım
- 3 Düşürdün Haşmetâyı gurbete sûz-ı firâkınla
Gezer Mecnûn gibi dünyâyı derd-i iştiyâkınla
Bu rütbe şöhret-âver oldu nâmım iftirâkınla
Sezâdır yâd ederse kıssa-i Kays içre yârânım

179

NAZÎRE BERÂY-I SADÎ MERHÛM

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Dil âteş-i hicrânına yansın mı efendim
Bu tâbiş-i dil-sûza tayansın mı efendim
- 2 Benzer bir içim suya letâfetde vücûdun
Dil-teşne der-âgûşuna kansın mı efendim
- 3 Ser-çeşme-i hûn oldu gözüm hecr-i lebinle
Dünyâ dem-i eşkimle boyansın mı efendim
- 4 Aynıyla gümüş suyu gibi gerden-i sâfın
Agzım kuru hâhişle sulansın mı efendim
- 5 Vardır dese dil yok yere ol gonçe-dehâna
Şâir sözüne Haşmet inansın mı efendim

180

NAZÎRE BERÂY-I MERHÛM NEDÎM EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Şâd eder rûh-ı Cem'i cilve-i nûş-â-nûşum
Gösterir keyf ü kemin bahre mey-i pür-cûşum
- 2 Gül gibi açılmaz bîm-i perîşânîden
Gonçe-i bâg-ı edeb oldu leb-i hâmûşum
- 3 Çün sükût ile olur sedd-i reh-i sem-i şuûr
Penbesin eyledi hâmûşî-i lebden gûşum

- 4 Lây-hârân-ı tarabgâh-ı hakâyık olana
Neş'e-i derk verir câm-ı şarâb-ı hûşum
- 5 Tesliyet buldu dilim meslek-i dervîşide
Gevher-i nutk-ı nasîhat kılalı mengûşum
- 6 Kaçma Haşmet'den eyâ kâfir-i tersâ-sûret
Açmışım şekl-i çelîpâda sana âgûşum

HARFÜ'N-NÛN

181

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Sulanmış nev-nihâlân-ı gülistân eşk-i bülbülden
Nümâyândır me'âl-i ışk anınçün safha-i gülden
- 2 Hevâ-yı nefis eder keştî-i akl u hissi ser-gerdân
Niçe mümkün rehâ emvâc-ı gird-âb-ı yem-i mülden
- 3 Ham oldu kâmetim tarh-efken-i cısr-i niyâz oldum
Geçilmez semt-i vasla âb-ı şemşîr-i tegâfülden
- 4 Olunca hâme sâkî-i maânî bezm-i efkâra
Bulur keyfiyyet-i sahbâyı dil câm-ı tahayyülden
- 5 Yine gül-gûn-süvâr-ı câm-ı işret yaptı ey Haşmet
Kümeyt-i neş'eye bir tâziyâne sît-i kulkulden

182

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Âlemi ketm-i ademden yaradan
Kendi hiç hâriç olur mu aradan
- 2 Rabt eder Hakk'a dili işkestelik
İltiyâmı gör şikâf-ı yâreden
- 3 Vâkıf-ı zât u sıfat oldunsa gel
Bir haber ver bana akdan karadan
- 4 Kesdi biçdi dest-i hayyât-ı ezel
Kisve-i cismiyyemi çâr-pâreden
- 5 Zât-ı Hakk'ı gösterir mirât-ı dil
Safvet ile Haşmet-i bî-çâreden

183

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Eyledi hasret-i gül-gonce-dehânân-ı vatan
Dîdemi şîşe-i hûn-âbe-i hicrân-ı vatan
- 2 Nevk-i hârın müje-i çeşm-i teberrük ederim
Olsa dûş-ı nigeğim bir gül-i handân-ı vatan
- 3 Hüsn-i hatt-ı ruh-ı tâbendeleri nakşıyla
Sînem olmuş idi mecmûa-i hûbân-ı vatan
- 4 Gül-ruhân-ı vatanı yâd ile pür-dâg olurum
Sahn-ı dilde ederim seyr-i gülistân-ı vatan
- 5 Haşmetâ bilmez idim derd-i firâkı var iken
Elde leb-rîz-i kadeh sînede cânân-ı vatan

184

NAZÎRE BERÂ-Y-I CENÂB-I NEDÎM-İ MERHÛM

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hem-ser oldun zülf-i Leylâ'ya o gîsûlarla sen
Eyledin der-kayd-ı Mecnûn âlemi mûlarla sen
- 2 Katre-rîz-i hûn-ı eşk oldun o dendâna gönül
Sübha-i mercânı tezyîn etdin incülerle sen
- 3 Oldu sevdâ-yı nigâhın sürme-i âvâz-ı dil
Bendeni lâl eyledin çeşm-i sühan-gûlarla sen
- 4 Cünbiş-i nev-tarz ile îmâ-yı vaslında bana
Sanki kürk giydirdin ol semmûr ebrûlarla sen
- 5 Geh miyân u gâh zülfe Haşmetâ dil-bestedir
Bağladın gönlüm perestû-beççeveş mûlarla sen

185

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Bezme gel nûş-ı şarâb-ı ışk u şevk ile boyan
Ey nihâl-i nahvetim cûy-ı murâd ile sulan
- 2 Çeşmimi pür-sâz-ı nûr etdi hayâl-i lebleri
Âb-ı huşka âteş-i terdir letâfet-bahş olan
- 3 Gamze der-dest eylemiş ebrû-yı hûn-efşânını
Düşmen-i cân destine girdi kılıç ey dil tayan

- 4 Mâcerâ-yı ışkî arz et pâyına bir kerre var
Ey sirişk-i dîde ol servin kenârında tolan
- 5 Deşt-pûyân-ı maârif pey-rev olsun isrine
Meslek-i nâ-refte-i icâzı Haşmet'dir bulan

186

NAZİRE Lİ-HAZRET-İ FÂZİL-I MÜŞÂRÜN İLEYH RAHMETULLÂHİ
ALEYH

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Gubâr-ı hâtırımla sürmeveş çeşm-i felek rûşen
Ko olsun igbirârım tûtiyâ-yı dîde-i düşmen
- 2 Olur âsûde zahm-ı tîğ-ı gamdan rezm bezminde
Kılanlar halka-i mevc-i şarâb-ı nâbdan cevşen
- 3 Verir bîm-i tehî-destî kişiye şeh-per-i himmet
Dile râh-ı hatarda bâl u perdir haşyet-i reh-zen
- 4 Sadâkatden gelir işkestelik Yûsuf-nihâdâna
Degil mi câde-i ismet şikâf-ı çâk-i pîrâhen
- 5 Emînim Haşmetâ âmed-şüd-i peyk-i şemstetden
Göründü çeşm-i hûşa deşt-i gurbet vâdî-i Eymen

187

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Hat-ı nevle ruh-ı dildârı gördük dîdeler rûşen
Misâl-i mihr-i zerrîn-târı gördük dîdeler rûşen
- 2 Hele îdin saîd olsun gönül boz rûze-i hecri
Hilâl-i ebruvân-ı yâri gördük dîdeler rûşen
- 3 Göründü gerden-i kâfûru semmûrundan ol mâhın
Şeb içre subh-ı pür-envârı gördük dîdeler rûşen
- 4 Hayâl-i leblerinle dîdemi pür-hûn edip sâkî
Bu gûne sâgar-ı ser-şârı gördük dîdeler rûşen
- 5 Der-âgûş eyledikde yâri Haşmet nâr-ı fûrkatle
Tutuşmuş dâmen-i agyârı gördük dîdeler rûşen

188

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Gülbün-i tâze-resim sensin efendim sensin
Bülbül-i bî-kafesim sensin efendim sensin
- 2 Eyledin velvele-i âhımı dem-sâz-ı sürûr
Cilve-bahş-ı nefesim sensin efendim sensin
- 3 Her cihetden seni ben püşt ü penâh eylemişem
Melce'-i pîş ü pesim sensin efendim sensin
- 4 Bu tarabgâh-ı melâhatde nazîrin göremem
Şûh-ı mestâne-kîşim sensin efendim sensin
- 5 Etdi gülzârı fidâ Haşmet-i bülbül-âvâz
Gülbün-i tâze-resim sensin efendim sensin

189

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Kîneden sâf eyleyen âyîne-asâ sînesin
Alır âgûş-ı rızâya düşmen-i dîrînesin
- 2 Cevher-i irfân eder ehlin garîk-i ızdırâb
Âb-ı gevher seyl-i tahrîbe verir gencînesin
- 3 Hırka-i tecrîdimiz döndü libâs-ı mâteme
Târ u pûd-ı âh ile nesc etdi dil peşmînesin
- 4 Dâg-ı ışkın saklarım hemyân-ı dilde ey perî
Her kîşi ser-beste eyler kîse-i nakdînesin
- 5 Rûy-ı râhat görme müşkildir cihânda Haşmetâ
Çeşm-i cânâ tutiyâ eden gubâr-ı kînesin

190

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ ÜSTÂDÎNE'L-EKREM SADR-I AZAM

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Çerhe pertev veririm bâde-i gül-fâm ile ben
Dönerim şule-i cevvalêye bu câm ile ben
- 2 Âlem-i âba koyulmaga leb-i deryâda
Beykoz'a gitmiş idim bir gözü bâdâm ile ben
- 3 La'li gül-nâr mıdır gabgabı tuffâha mıdır
Toymadım lezzetine bu tama-ı hâm ile ben

- 4 Cilve-ger olmaz ise neş'e-i ser-şâr-ı merâm
O bütü mest ederim sâgar-ı ibrâm ile ben
- 5 Halka-i bezme edip dâne meyin katrelerin
Haşmetâ dâma düşürdüm o bütü câm ile ben

191

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Cevher-i maksûdu bulmaz bahr-ı terke girmeyen
Gevheri tefîşde gavvâs olur uryân-ı ten
- 2 Merdüm-i çeşmim girîbânında kaldı tügmeveş
Niçe ayrılısın gözüm ol gerden-i kâfûrdan
- 3 Kâr-sâz-ı hâhiş-i dil olmadı kânûn-ı çerh
Darb-ı mızrâb-ı kazâ kılmış anı bozuk düzen
- 4 Kâle-i rengîn-kumâş-ı neş'eden olmuş ana
Reng-i sahbâ câme-i gül-gûn-arakdan pîrehen
- 5 Göz diken Haşmet bize sad-çâk olur mânend-i gül
Ben idim ol gonçe-femle câm-ı gül-fâmı diken

192

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 O meh çâk-i girîbân etdi çeşm-i fürce-hâhımdan
Açıldı râh-ı kâm âmed-şüd-ı pây-ı nigâhımdan
- 2 Olaldan mâye-i sûziş nigâh-ı sürme-âlûdun
Çerâg-ı şule-i âvâz uyanmaz dûd-ı âhımdan
- 3 Zümürüd çeşm-i mâra etdiği kârı görürlerdi
Olaydı kuhl-ı dîde dûde-i baht-ı siyâhımdan
- 4 Görür pâ-mâlî-i hüsrânı elbette bu tarîk ile
Binâ-yı ihtizâzı tarh edenler seng-i râhımdan
- 5 Beni isyâna me'lûf eyleyen Haşmet güzellerdir
Utanmam cây-ı rustâ-hîze varsam da günâhımdan

193

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDÎNE'L-MERHÛM VEZÎR-İ FÂZIL-I RÛM

MÜŞÂRÜN İLEYH RÂGİB PAŞA

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Gül-femân âzürde olmaz cûşiş-i tebhâleden
Gonçeler feyz-âşinâdır çeşme-sâr-ı jâleden
- 2 Eşk döndü berk-i âlem-sûza germ-i nâleden
Dâmen-i çeşmim tutuşdu âteş-i seyyâleden
- 3 Anberi hâlinde rûyunda kumâş-ı hüsnî gör
Tut yükün ey dil metâ-ı Sûrat ü Bengâle'den
- 4 Pertev-i bezm-i çerâgân âteş-i terdir müdâm
Bûy-ı mey gelmez demâg-ı nûşa câm-ı lâleden
- 5 Etdi çeşm-i mesti hâbîde pey-â-pey devr-i câm
Muzdaribdir nûr-ı dîde şule-i cevvăleden
- 6 Şimdi bilmez inhitât-ı pertevin Haşmet o meh
Gelse hat anlar kemâl-i hüsnü resm-i hâleden

194

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ VEHBÎ EFENDÎ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Vermez âmed-şüd-i ekdâra tarîk-i gûşun
Eyleyen sedd-i reh-i harf leb-i hâmûşun
- 2 Sîneye şâhid-i ranâ-yı merâmı çekemez
Etmeyen sûret-i hamyâze gibi âgûşun
- 3 İşidir nâle-i dil-haste-i işkı nicedir
Gevher-i şule-i âhımdan eden mengûşun
- 4 Sahn-ı bâzâr-geh-i bâde-furûşâna varan
Sarf eder su gibi sermâye-i nakd-i hûşun
- 5 Mest-i devlet yürür ahbâbını tekdîre müdâm
Cünbiş-i pâyı çeb ü râst-revi ser-hoşun
- 6 Âteş-i ışk ile tennûr-ı derûnum Haşmet
Sû-be-sû vermede tûfân-ı sirişke cûşun

195

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ KÂDÎ-ASKER-İ MERHÛM RÂŞİD EFENDÎ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Gören o zülf-i ham-der-ham ile çeşm-i tenük-hûsun
Temâşâ eylesin sünbilsitân u Çîn âhûsun

- 2 Düşen tahsîl-i nâma safha-i deşt-i perestişde
Kılar fass-ı nigîn-i âbile pâ-y-ı tekâpûsun
- 3 Bilir gayrin ayârın kendide eksikligin anlar
Eden der-pîş vakt-i çeşm-i insâfin terâzûsun
- 4 Hücûm-ı leşker-i zilletle mahsûr olmadan korkmaz
Kılan zîr ü zeber hısn-ı gurûrun burc u bârûsun
- 5 Hakîmâne mizâc-ı nâsı eyler kendine dil-bend
Yapanlar şerbet-i dînâr-ı ihsân ile dârûsun
- 6 Ol ebrûlarla hatt-ı leb murabba-vefk-i vuslatdır
Sever Haşmet tabîat dilberânın çâr-ebrûsun

196

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Çerâg-ı dâgıma etdim şarâb-ı nâbdan revgan
Sirişkim âb-ı âteş-rengе döndü tâbiş-i dilden
- 2 Rûfû-düşmen olur çâk-i kabâsı ehl-i tecrîdin
Reh-i terk-i Mesîh'e hâr-ı dâmen-gîrdir sûzen
- 3 Pür olsun pertev-i keyfiyyetimden kâse-i gerdûn
Fetîl-i dâg-ı ışkı penbe-i minâdan etdim ben
- 4 Görür dil vâdî-i Leylî-sitân-ı deşt-i Mecnûn'u
Temâşâ-yı fezâ-yı ışka dâg-ı sîne pür-revzen
- 5 Gönül kim şule-zâr-ı dâg dâg-ı sırr-ı vuslatdır
Derûn-ı sînem oldu Haşmetâ bir vâdî-i Eymen

197

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Sürme-i nutkun tutamaz çeşm-i suhan-sâzların
Dil-i âşıkda olur âfeti âvâzların
- 2 Etmez âlî-nazar âlemde nigeş her sayda
Ekseri beste olur dîdesi şehbâzların
- 3 Eyler âvâze-i nâm-ı dili âdâb-ı bülend
Perdesi sîtini bâlâ-ter eden sâzların
- 4 Hem-zebândır getiren ehl-i dili nutka yine
Lâl kadrin bilemez nâtika-perdâzların

- 5 Haşmet uymaz bilirim gamza libâs-ı İslâm
Hay kâfir gididir hilkati gammâzların

HARFÜ'L-VAV**198**

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Herkesle olma âyine mânendi rû-be-rû
Nakş-ı hatın çıkSrmasın agyâr mû-be-mû
- 2 Arz et o serve cûşîş-i Ceyhûn-ı hasreti
Göster hurûş-ı dîde-i hicrânı sû-be-sû
- 3 Her girye-rîzi âşık-ı pâkîze anlama
Cûyende olma cevher-i ummânı cû-be-cû
- 4 Kande bulursa hâk-i rehin tûtiyâ ede
Peyk-i nigâhı eyledim irsâl kû-be-kû
- 5 İbrâm-ı vuslat eyler isem bakma yüzüme
Haşmetle olma bir yere geldikde rû-be-rû

199

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Zülfü şeb-bûy-ı fiten sîm-beden budur bu
Sünbül-i bâg-ı bahâr müşk-i Hutun-bûdur bu
- 2 Kokladım gâh ruhun gâh o gonca dehenin
Kuvve-i şâmmeme tâb viren bûdur bu
- 3 Pîrehan vâsıta-i şem beden-i kâfûra
Kâm-ı ümmîdimize berg-i semen-bûdur bu
- 4 Gül gibi hande edince dehen-i yâra dedim
Hokka-ı pür-dürer-i bahr-ı Aden budur bu
- 5 Münteşir râyiha-i sünbül-i gîsûsundan
Haşmetâ nûkhet-i sad-çîn ü Hutun bûdur bu

200

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ MÜNÎF MERHÛM

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Ey dil heves-i halvet-i cânâneyi boş ko
Bî-câ çekemem çille-i merdâneyi boş ko

- 2 Ey bâd-ı sabâ urma elin zülfüne yârın
Zencîrime degme dil-i dîvâneyi boş ko
- 3 Sultân-ı Cem'in pâdişehim tâcı kadehdir
Gel câmı pür et efser-i şâhaneyi boş ko
- 4 Sarf etme dil ü çeşmini bu neş'e-i çerhe
Mest-i ezel ol şîşe-i peymâneyi boş ko
- 5 Haşmet bu kühen-hâneyi leb-rîz edemezsin
Bir hücre yeter âdeme kâşaneyi boş ko

201

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Etme gülzâr-ı temennâ-yı garîk-i âb-ı rû
Etdirir bu rûzgâr ol serv-i kadde ser-fürû
- 2 Âb-dest-i ışk el vermez namâz-ı zâhide
Çeşme-sâr-ı giryeden uşşâk-ı zâr eyler vuzû
- 3 Gâh pür sevdâ serim geh hûn ile memlû dilim
Câm-ı Cem erbâb-ı terke yâ sebûdur yâ kedû
- 4 Bir dahi koklatmadın gül gibi ruhsârın bana
Yanına kalmaz senin ey kâküli şeb-bû bû
- 5 Bulmadı bir mislini ol gerden-i hat-âverin
Şâm u şarkı rûz u şeb Haşmet dil etdi cüst u cû

HARFÜ'L-HÂ**202**

(Mefülü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bindik semend-i himmete Allâh yol vere
Düşdük kazâ-yı gayrete Allâh yol vere
- 2 Cân-bâz-ı ıška oldu resen medd-i âh-ı dil
Basdık ribât-ı hayrete Allâh yol vere
- 3 Bender-geh-i muvâsalata ârzû ile
Konduk hadîd-i fûrkate Allâh yol vere
- 4 Ol şeh-süvâr-ı nahvet ile hem-inân olup
Kasd eyledik refâkate Allâh yol vere

- 5 Hem-râh-ı azmi Haşmet'in ol şehlevend olup
Sâlik-kudûm-ı vuslata Allâh yol vere

203

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Sarılmak muktezâ-yı bâdedir cânâna mestîde
Ser-â-pâ kâmet-i serve nihâl-ı tāk pîçide
- 2 Eder mi âherin zîb-âver-i âgûş enzârı
Gözümden kıskanırken dil seni ey merdüm-i dîde
- 3 Ne mümkün tâbiş-i ışkın ola sînemde burka-pûş
Olur mu pertev-i şemin dil-i fânûsa güncide
- 4 Ruhun efsürde etmiş kesret-i nezzâre-i uşşâk
Gülistân-ı merâmın eylemişler güllerin çide
- 5 Dehen bir lafz-i bî-manâ gibidir yâr hakkında
Hulâsa Haşmetâ ismi yerinde cismi nâ-dîde

204

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Sevdâ getirdi âşika hat rûy-ı yârda
Artar cünûnu ehl-i hevânın bahârda
- 2 Ey çeşm-i girye-rîz-i tahassür nedir bu hâl
Ben görmedim bu cûşişi bir çeşme-sârda
- 3 Cûy-ı sirişki-i âşık ile kâ'im ol perî
Cây-ı kıyâm serve leb-i cûy-bârda
- 4 Almış o şûhu ortaya ceşş-i fütâdegân
Vardım o mest-i işveyi gördüm Hisâr'da
- 5 Deryâ-yı ıztırâba düşürdüm dili meded
Haşmet o serv-i nâzı görünce kinârda

205

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Nazar etmek diler uşşâkına merdüm-i dîde
Nigâhı reh-rev-i şefkat velî müjgânı kürdide
- 2 Abes öpdürme lutfun yog iken zeylin gedâyâna
Seriv etdi tehî-bâr olduğundan dâmen-i çide

- 3 Ayârın anla noksân u kemâlin sen de vezn eyle
Terâzû-yı dü-çeşm-i dikkatinle eyle sencîde
- 4 O şûhu saklarım koynumda ammâ ışkı saklanmaz
Olur mu ceyb-i kitmâna fûrûg-ı mihr güncîde
- 5 Tecellî Haşmetâ rûşen-dilân-ı ıška zâhirdir
Fezâ-yı subh-ı şebdir cilvegâh envâr-ı hûrşîde

206

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hûn-ı eşkim dehri hem-reng eyledi mey-hâneye
Kâse-i gerdûnu döndürdü tolu peymâneye
- 2 Bend olursun korkarım bir kâküle Mecnûn gibi
Âkıbet ey meh dönersin bir dil-i dîvâneye
- 3 Kâm-cüyânı kül eyler pertev-i erbâb-ı câh
Şu'le gird-âb-ı belâ-yı mergdir pervâneye
- 4 Çizmecide mest olan çeksin ayagı sâkıyâ
Bir ayak dîvânı eyle zümre-i mestâneye
- 5 Geh harâbât u gehî gam-hâne-i Haşmet'dedir
Düşdü bûmâsâ gönül vîrânededen vîrâneye

207

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Girîbân-ı hatın sad-çâk edince pençe-i şâne
Ruhun pertev verir haytü's-şuâ-ı mihr-i rahşâna
- 2 Dehânın gayba harf-endâz-ı istignâdır ey âfet
Miyânın ile hem-râh-ı ademdir gelmez imkâna
- 3 Bogaziçi'nde zâhirdir safâsı âlem-i âbın
Yanaşdım zevrak-ı meyle kenâr-ı vasl-ı cânâna
- 4 Safâ-yı vuslatın ketminde âciz âşık-ı şeydâ
Çıkar keyfiyyet-i esrâr-ı ülfet meyle meydâna
- 5 Furûg-ı âteş-i terle giren hammâmveş derler
Arak-rîz-i gama germâbe-i eşvâk mey-hâne
- 6 Eder rûh-âşinâ bezm-i elestâsâ ahibbâyı
Komaz sohbet-geh-i işretde Haşmet bâde bigâne

208

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Bî-hüner-dest-i eser cebr-i dil-i mehcûrda
Nâ-nümûde-iltiyâm âyîne-i meksûrda
- 2 Kokladıkça tâbiş-i hâhiş dil efrûz olmada
Hiç bürûdetden eser yok gerden-i kSfûrda
- 3 Fikr-i sevdâ-yı hakikat bî-dile bîgânedir
Şâl-ı Keşmîrî bulunmaz bender-i Lâhûr'da
- 4 Olamaz şehd ü şeker şîrînî-i kâle muîn
Gûş kıl var mı halâvet nâle-i zenbûrda
- 5 Leblerin aks etdi sandım sâkiyâ yâkûtveş
Sırçalı bir bâde gördüm sâgar-ı billûrda
- 6 Ba'd-ez-în çâk et bogaz kürkün yakasın Haşmetâ
Gerden-i kâkum günün gör siyeh semmûrda

209

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Câme-hâbımda o meh girdi düzenden düzene
Feyz-i ışk eyledi te'sîr bedenden bedene
- 2 Bülbül-i nâtıka vasf-ı fem-i yâr etdikçe
Işk-ı gonce ile düşdü o dehenden dehene
- 3 Oldu dil-beste gönül geh hat geh perçemine
Dil-i sevdâ-zede gezmekte çemenden çemene
- 4 Savdık agyârı velî geldi hat-ı ruhsârı
Murg-ı dil bir gül için düşdü dikenden dikene
- 5 Hasenü's-sûre Hasan nâmına bir şûh görüp
Mübtelâ oldu gönül vech-i hasenden hasene
- 6 Eski gözle bakarım yine o çâr-ebrûya
Dil-i bî-çâre dûçâr oldu kühenden kühene
- 7 Nazarım mûy-ı miyânında gönül zülfünde
Haşmetâ etmede pertâv resenden resene

210

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Oldu sad-pâre dilim hañcer-i ebrûsunda
Şâneveş kaldı gönül pençe-i gisûsunda
- 2 Şîve-i nutku eder âdemi ser-mest-i safâ
Neş'e-i bâde nühüfte leb-i dil-cûsunda
- 3 Aksin olsun girer âgûş-ı visâle bârî
Seyr et âyîneveş endâmını pehlûsunda
- 4 Rûy-ı hûy-gerdede gör perveriş-i lü'lüyi
Bahr-ı hüsnün sadeğ olmaz gönül incüsünde
- 5 Bûy-ı Cennet arayan zülfünü koksun Haşmet
Bağlıdır bâğ-ı İrem kâkül-i hoş-bûsunda

211

TANZÎR BERÂY-I GAZEL-İ İZZET PAŞA

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Böyle asırda arz-ı hünerden çi fâ'ide
Deycûr-ı şebde nûr-ı basardan çi fâ'ide
- 2 Sermâye-i alâ'ıka ârız olur ziyân
Kâlâ-yı terke sûd u zarardan çi fâ'ide
- 3 Sûz-ı derûna feyz edemez pertev-i kibâr
Dil-teşnegâna âb-ı güherden çi fâ'ide
- 4 Nev-devletân-ı asra sakın dökme eşkini
Şûre-zemîne feyz-ı matardan çi fâ'ide
- 5 Best ü güşâdı şîve-i takdîr iken umûr
Bîhûde ihtiyât u hazerden çi fâ'ide
- 6 Açma dehân-ı râzını ahabâba Haşmetâ
Böyle asırda arz-ı hünerden çi fâ'ide

212

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ RE'ÎSÜ'L-KÜTTÂB AVNÎ EFENDİ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 O şûha ser-güzeşt-i âşıkân bir pâre söylense
Basılsa güft u gûy-ı vakt-i hicrân yâre söylense
- 2 Müselsel-beste-i zencîr-i derd eyler anı uşşâk
Bir iki beyt-i zîbâ turre-i tarrâra söylense

- 3 Ferâmûş etdirirdi dâstân-ı Kays u Ferhâd'ı
Cihânda kıssa-i ışk-ı dil-i bî-çâre söylense
- 4 Aceb rengîn-edâdır arz-ı hâl-i dâg-ı hicrâna
Zebân-ı şekvemiz dursa dehân-ı yâre söylense
- 5 Tehî-destân-ı hulyâ gibi hayretle bu esnâda
Becâdır hod-be-hod Haşmet dil-i âvâre söylense
- 6 Re'îs-i nüktedân Avnî Efendi bezm-i irfânda
Hikâyât-ı kemâlâtı sezâ hem-vâre söylense

213

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ FÂZIL-I MÜŞÂRÜN İLEYH
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Kerem-kârân-ı ışk eyler nüvâziş çeşm-i pür-hûna
Heves-kârân-ı neş'e ragbet eyler câm-ı gül-gûna
- 2 Olan berçide-dâmân-ı taalluk dehre baş egmez
Serivler ser-fürû etmez mu'allâ-tâk-ı gerdûna
- 3 Zuhûr-ı hâsiyet mahv-ı vücûda bestedir dilde
Olur meshûk-ı cevher müstaid terkîb-i ma'cûna
- 4 Dü çeşmim ebruvânım cûşiş-i giryem zuhûrunda
İki göz cisr-i vâlâ-tâk olur seyl-âb-ı Ceyhûn'a
- 5 Sebük-magz-ı hired add eylemezdim aklım olsaydı
Ederdim iktifâ deşt-i hevesde isr-i Mecnûn'a
- 6 Kef-i ümmîde girdi halka-i dervâze-i matlab
Teşebbüs edeli Haşmet der-i Hallâk-ı Bî-çûne

214

NAZÎRE BERÂY-I FÂZIL-I MÜŞÂRÜN İLEYH
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Eden teşmîr-sâk-ı ihtimâm iller husûsunda
Basar ser-menzil-i ikbâle pâyın her husûsunda
- 2 O sîmîn sâk ile sâkî mey-i rengîni sundukça
Olur ma'lûm ayârım kadr-i sîm ü zer husûsunda
- 3 Ya tamgâ-yı hüsün ya baht-ı âşık derler ol hâle
Rivâyât-ı adîde vardır anber husûsunda

- 4 Zuhûr-ı hayr u şer eşhâsa nisbetle nümâyândır
Hıred kâsır hulâsa fark-ı hayr u şer husûsunda
- 5 Kırar dil köstegi gördükçe çeşm-i mesti gamzeyle
Niçe bel bağlanır mest-âneye hançer husûsunda
- 6 Bırakmaz zevrak-ı sahbâyı elden rind-i deryâ-keş
Düşer gird-âb-ı keyfe gerdiş-i sâgar husûsunda
- 7 Dili âyîne etsin sûret-i ihsânına Haşmet
Nümâyış dinlemem mir'ât-ı İskender husûsunda

215

NAZÎRE BERÂY-I HAZRET-İ NEDÎM MERHÛM
(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Furûg-ı mihr-i tevfikı eden rehber husûsunda
Olur pertev-pezîr-i gâlibiyyet her husûsunda
- 2 Keşâkeşle bulur def' -i humâra çâre dürd-âşâm
Çeker sahbâ-keşân hamyâzeyi sâgar husûsunda
- 3 Olunmaz hattı inkâr ol büti şîrîn-zebân eyler
Toyulmaz zevkine Şâm'ın hele sükker husûsunda
- 4 Ehaffdır zahm-ı gamze şerha-i şemşîr-i ebrûdan
Tefâvüt der-miyândır tig ile hançer husûsunda
- 5 Eder mi âsitân-ı zühde âşık ittikâ Haşmet
Varır mı bâb-ı istigfâra hiç dilber husûsunda

216

NAZÎRE Lİ-ÜSTÂDİNE'L-MERHÛM NÂ'İLÎ EFENDİ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Hâşâk-rûb olur müjeler râh-ı vuslata
Pûyân olunca dîde reh-i semt-i hasrete
- 2 Etmez kabûl nakş-ı sivâ neş'e-dâr-ı ışk
Olmaz nihâde verd-i tarî câm-ı işrete
- 3 Pertev-pezîr-i merdümek-i âfitâb olur
Şebnem gibi fütâde olan hâk-i zillete
- 4 Dergâh-ı Hak'da tîre-nihâdâna yok mahal
Olmaz nigîn-i seng-i siyeh fass-ı ragbete

- 5 Uşşâkımı sogutma bu bârid edâ ile
Tennûr-ı vasla gir ısın âgûş-ı Haşmet'e

217

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Tayandım sâkiye ben sâgar-ı ser-şâra düşdükçe
Ayaklandı dil-i üftâde pâ-y-ı yâra düşdükçe
- 2 O şûha katre-rîzî-i dü-çeşmim hande-fermâdır
Verir şebnem güşâyış gonca-i gülzâra düşdükçe
- 3 Husûl-i cevher-i irfân rehîn-i kâbiliyyetdir
Olur sem reşha-ı nîsân dehân-ı mâra düşdükçe
- 4 Dili sâhil-res-i sûy-ı Neşât-âbâd-ı şevk eyler
Yetişse zevrak-ı sahbâ yem-i ekdâra düşdükçe
- 5 Ayak bas bezmine pâ-mâl-ı lutf et Haşmet-i zârı
Yolun ey mest-i nâzım hâne-i hammâra düşdükçe

218

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Çıkdık diyâr-ı gurbete bir nev-civân ile
Cân âlemi görüldü o rûh-ı revân ile
- 2 Kıldım kemend-i âhımî tâ çerhe muttasıl
Eflâke çıkdı nâle-i dil nerdübân ile
- 3 Teller takınsın ana rubûde olup seven
Biz de severdik ol sanemi bir zamân ile
- 4 Kaddim ham oldu çille-i hecriyle ol mehin
Döndü kemâna dil heves-i ebruvân ile
- 5 Haşmet ölünce terk idemem zevk-i işreti
Âlûdeyiz mu'âşeret-i dilberân ile

219

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Nâhun-ı tedbîr olmaz kâr-ger her bâbda
Ukdeler pîçîdedir ser-rişte-i esbâbda
- 2 Pertev-i hüsn-i Hudâ'da eser vâbestedir
Yohsa germiyyet bulunmaz tâbiş-i mehtâbda

- 3 Geh rutûbet-mend ü geh bî-zâr eder devrân bizi
Rû-nümâdır devr-i gerdûn gerdiş-i dollâbda
- 4 Kâle gelmez hâlet-i lal-i leb-i şîrîn-edâ
Neş'e-i keyfiyyete benzer şarâb-ı nâbda
- 5 Söyledirsen her biri mihr-i vefânın matlaı
Zerrece yokdur mürüvvet Haşmetâ ahabbda

220

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Görünce neş'e-yâb oldum mey-i gül-rengi mînâda
Mey-âşâmâna dedim işte hakkâ sırçalı bâde
- 2 Geçerse nîşter-i hûn-rîz-i gamzen fikri hâtırdan
Dönerdi kâse-i çeşm-i hayâlim tâs-ı fassâda
- 3 Bize aç çeşm-i lutfun sâkıyâ sun piste-i lalin
Nukul bâdâm ile fıstık gerekdir nûş-ı sahbâda
- 4 Bulur mu vakt-i vuslat Leyli-i kâma savâikdan
Dili Mecnûn gibi gül-geşt eden deşt-i temennâda
- 5 Görürsün âb u tâbı âlem-i âbı temâşa kıl
Çekersen zevrak-ı sahbâ-yı sâfi sûy-ı deryâda
- 6 Cihâna gösterir tûfân-ı şûr-engîz-i hicrânı
İki gözüm kusûr etmez sirişk-i çeşmi icrâda
- 7 Tahayyül eylesem kand-ı nebât-ı leblerin Haşmet
Döner çûb-ı müjemele dîdeler mînâ-yı kannâda

221

NAZÎRE Lİ-HAZRET-İ NÂBÎ EFENDİ

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Girdim firâş-ı vuslata bir şîve-kâr ile
Ömrüm geçirdim ol gice bûs u kinâr ile
- 2 Âh eyledikçe tâzelenir dâg-ı sînemiz
Gül-gonciler güşâdelenir rûzgâr ile
- 3 Bûy-ı vefâyı gülşen-i âlemde bulmadım
Oldum sebak-güzâr-ı mahabbet hezâr ile
- 4 Gözler kudûm-ı vuslat-ı dildârı hâneveş
Bîrûn-ı derde dîdelerim intizâr ile

- 5 Serkeşligi alınca ele Haşmetâ o şûh
Alt etdim anı câm-ı mey-i hoş-güvâr ile

222

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Ben oldum haste hummâ-yı gamıyla künc-i fûrkatde
Esîr-i pister-i ibrâm-ı vasl olsun ol âfet de
- 2 Kimi dâg-âşinâ-yı gam kimi dil-haste-i hicrân
Gönül üftâdegânın birini gördün mü sıhhatde
- 3 Sorardım mû-be-mû fevt eylemezdim ol gül-endâmı
Benim hatırcığım hiç sormadı eyyâm-ı mihnetde
- 4 Girince gûşe-i dâmân-ı vaslı dest-i ümmîde
Neler etsem gerekdir ol perîye hîn-ı vuslatda
- 5 Unutmam vâdî-i ışıında Haşmet çekdigim cevri
İki destim girîbânındadır rûz-ı kıyâmetde

223

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Güm-geşte oldu keştî-i dil bu hevâ ile
Gird-âba düşdü kec-reviş-i nâhudâ ile
- 2 Bulduk vücûdu rûtbe-i nisbetde bi-kusûr
Hilat-be-düş-ı câh-ı bekâyım fenâ ile
- 3 Cevr-âşinâ-yı vaz-ı kibâr olmadık hele
Bîgânedir tabîatimiz ilticâ ile
- 4 Saydırdı zaf-ı tevbe-i mey üstühânımı
Nakş-ı hasîre döndü benim bûriyâ ile
- 5 Çîn-i cebîn-i yârıma Haşmet olur sebab
Gîsû-yı müşg-bûyuna baksam hatâ ile

224

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I SÂHİB-RUHÂVÎ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Sulandı nahl-ı nâzım cûy-ı meyle vasf-ı hâlinde
Açıldı verd-i şeftâlû-yı vuslat rûy-ı âlinde

- 2 Şeb-i hecre düşürdü şive-i tâli dil-i zârı
Göründü necm-i baht-ı tîre-nâkim hat u hâlinde
- 3 Mihekke urdum ol sîmîn beden dellâki halvetde
Gümüş gibi neler gördüm o zîr-i peştemâlinde
- 4 Geçirdik çeşm-i ibretten ser-â-ser nüsha-i dehri
Fenâdan gayrı ma'nâ-yı dîger var mı me'âlinde
- 5 Enîn ü nâliş eyler dürlü dürlü zehri nûş eyler
Olan bu âlemin zenbûrveş mûmunda balında
- 6 Tamâm-ı ikbâl eder insânı ilkâ cây-ı idbâra
Olur üftâde-i hâk-i hebâ mîve kemâlinde
- 7 Tenezzül bulsa hâl-i dil terakkî-yâb olur sûziş
Füzûndur âfitâbın tâbişi Haşmet zevâlinde

225

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Dil tehî kalmaz takarrübde rütûbet-mendlere
Feyz-i leb-rîzi verir kurb-ı surâhî sâgara
- 2 Mûmyâ-yı hâtır-ı işkestdir câm-ı şarâb
Sen hemân üftâde ol bir sâkî-i meh-peykere
- 3 Ejder-i nefse zümürüddür o hatt-ı sebz-reng
Pek sarılmaz mârveş dil gerden-i hat-âvere
- 4 Cûy-ı feyz-i tâkden sîr-âb olur bâg-ı bezm
Cilvegâh olmaz zemîni cûy-bâr-ı dîgere
- 5 Cûy-bâr-ı meyde zâ'il kStrehâ-yı çeşm-i gam
Âsiyâb-ı câm dâ'ir dâne-i eşk-i tere
- 6 Haşmetâ vâsıl mısın âb-ı hayât-ı rûhuna
Aldadır gerçi velî el ermez âb-ı cevhere

226

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Eser etmez fûrûg-ı bâde rûz-ı tîre-rengîde
Olur mu reng-i gâze rû-nümâ ruhsâr-ı zengîde
- 2 Eli degmez kibârın hâl-i ikbâlinde ikrâma
Kef-i efsûs olur der-dest-i hayfâ vakt-i tengîde

- 3 Eder işâr bî-dîni olan bî-rahm u bî-şefkat
Bulunmaz nakş-ı cevher nefs-i tûmûr-ı Firengî' de
- 4 Hayâl-i hâm eder pür-çîn-i sevdâ rûy-ı uşşâkı
Görünmez hüsn-i sûret ekseriyyâ şahs-ı bengîde
- 5 Şi'âr olmuş kibâr-ı asra oynaklık terahhumda
Aranmaz gayri Haşmet âdemiyyet tavr-ı çengîde

227

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Pây-mâçâna otur bakma gönül ibrâma
Nâma şöhret yeridir zîr-i sutûr-ı nâme
- 2 Uymaz endâma tekellüfle kabâ-yı devlet
Herkesin mevhibedir zatına zîb-i câme
- 3 İşlerin kim yürüdür meslek-i dil-hahide
Pây-ı fikri komadan dâ'ire-i encâma
- 4 Külhanâsâ dili pür-âteş-i hicrân etdik
Gayrı ey şûh bizi koyma mısın hammâma
- 5 Gelse bir kerre mey-i nâb ile bezm-i nûşa
Tevbeler mi dayanır Haşmet o sîm-endâma

228

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Kılar gayret-keşân ifnâ vücûdun sadr-ı devletde
Eder kesb-i safâ-yı ten-dürüstî künc-i uzletde
- 2 Cihân teng ise gamdan hicret eyle âlem-i âba
Binâ-yı şevka vüsat var zemîn-i bezm-i işretde
- 3 Selâmı almada eyler kibâr ebrûsuna tahmîl
Velî eyler yed-i tûlâsın izhâr ahz-ı rüşvetde
- 4 Rehîn-i şîve-i takdîr olunca vakt-i ikbâli
Tekâpû nâ-becâdır herkese hengâm-ı gurbetde
- 5 Ma'ârifde nümâyiş itibâra bestedir Haşmet
Görür dil sûret-i ikbâlini mir'ât-ı ragbetde

229

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Olur miftâh-ı şevke mevc-i cûş-ı bâde dendâne
Humâr-âlûd-i ye'se açılır bâb-ı tarab-hâne
- 2 Yapılmak isteyen etsin taalluk dil-şikestâna
Binâ-yı beyt-i umrâna mahaldir cây-ı vîrâne
- 3 Gül-i peymâneyi gördükçe bülbül oldu cânânım
Komadı gülşen-i nâz u niyâza murg-ı bîgâne
- 4 Sakın keyfiyyetin ser-mest-i devlet dinlemez açma
Ki etmez sohbet-i hâle temâyül gûş-ı mestâne
- 5 Alır pertev derûnum dâg-ı ışk-ı sîneden Haşmet
Olur muhtâc-ı revzen rûşenî-i sahn-ı kâşâne

230

(Fâilâtün Fâilâtün Fâ'ilâtün Fâilün)

- 1 Mahrem olmaz teng-diller vuslat-ı cânâneye
Vaz-ı nâ-merdî karışmaz himmet-i merdâneye
- 2 İbtisâm u ibtikâ bir meclisin keyfiyyeti
Hande-i sâgar müeddî girye-i mestâneye
- 3 Pençe-i müjgânı açdı ukde-i ârâmımı
Kâkül-i âh-ı tahassür girdi dest-i şâneye
- 4 Sürme-i sît-ı şemâtetdir gubâr-ı hatt-ı nev
Söz düşürmez nev-hatânın ülfeti bîgâneye
- 5 Âb u tâb-ı hâli eyler katre-i eşkim revân
Âsiyâb-ı dîdemiz dâ'irdir âb u dâneye
- 6 Sâ'id-i sîmîn-sâkı penbe-i mînâ yeter
Bâliş ü bister yaraşmaz Haşmetâ mey-hâneye

231

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Zîr ü bâlâya heves birdir dil-i bî-kîne
Âsitân u sadr aranmaz hâne-i âyîne
- 2 Bâgçe-i re'fetdedir neşv ü nemâ-yı iltifât
Nahl-ı ülfet rîşe-gîr olmaz zemîn-i kîne

- 3 Tâb-ı gülzâr-ı cemâli yakdı yandırdı dili
Gülşen-i hüsn oldu âteş-zâr-ı hayret sîne
- 4 Korkma ferdâya kalan keyfiyyetinden âlemin
Sûret-i neş'e bulunmaz bâde-i dûşîne
- 5 Lutfu bir ma'nî bulur elbet kibâr-ı mâye-dâr
Hıfz-ı mâl olur mutalsam Haşmetâ gencîne

232

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I SÂHİB-RUHÂVÎ
(Feilâtün Feilâtün Fe'ilâtün Feilün)

- 1 Seyl-i hûn-âbemi cûlar gibi gel çağlatma
Yeter ey iki gözüm çeşm-i teri aglatma
- 2 Sû-be-sû zevk-i kenâr âlem-i âba mahsûs
Kim demiş zevrak-ı sahbâ ile yâre çatma
- 3 Döşe gül-bister-i ibrâmı der-âgûşa çalış
O mehi bagrına bas tek çabalayıp yatma
- 4 Çerez-i çeşme yeter dîde-i bâdâmın çün
Piste-leb oldugun ey gonca femim çitlatma
- 5 Çille-i hecrin ile döndü kemâne kaddim
Koma elden beni ok gibi yabana atma
- 6 Emr-i dünyâ için etme telef âb-ı rûyun
Haşmetâ var yürü çirk-âb-ı fenâyâ batma

233

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ REŞÎD-İ NÂDİRE-GÛ DER-VAKT-İ
HEVESKÂRÎ MÎ-GÛFTE BÛD
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Hat kıldı mihr-i talatını rû-be-râh âh
Gün gösterir mi âşika baht-ı siyâh âh
- 2 Oldum vesîle-cûy-ı rutûbet delv gibi
Üftâde etdi çâha beni hubb-ı câh âh
- 3 Levh-i derûna şerha vü dâg ile etmede
Ebrûlaryla dîdeleri nakş-ı âh âh
- 4 Gördüm şikenc-i perçem-i pür-çînini dürüst
Olmuş o mest-i işve yine kec-külâh âh

- 5 Kim göz diker o nev-hat-ı ruhsâra Haşmetâ
Oldu güsiste-rişte-i medd-i nigâh âh

234

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Söz var mı o gül-çihre-i rengîn-kumâşa
Döndürdü çiçek ruhların elmâs-terâşa
- 2 Bildirdi bana hey'et-i bâdâm-ı dü-magzı
Girdikde ol âfet ile âgûş-ı ferâşe
- 3 Gül-geştî-i sahrâ-yı ferâgı koma elden
Ugratdı bizi râh-ı taleb semt-i telâşa
- 4 Hep bâda verir servet ü sâ mânımı bâde
Bir sâ'ikadır hırmen-ı mahsûl-i maâşa
- 5 Haşmet o güher-pâremizin etdi müşâbih
Âsâr-ı çiçek-ruhların elmâs-terâşa

235

TANZÎR-İ BERÂY-I GAZEL-İ HAZRET-İ NEVRES EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Renciş-i gamla dilim olmasa ger hâtırada
Vasl-ı dildâr gelirdi dile de hâtıra da
- 2 Bulamam sâ'at-i ikbâlimi ber-vefk-i murâd
Merkezim hâne-i kutb olsa benim dâ'irede
- 3 Böyle kahr ile felek devr-i müdâm eylerse
Tevbe olsun meye de bûs-ı leb-i dilbere de
- 4 Oldu ışkınla senin reh-rev-i sahrâ-yı cünûn
Dil-i dîvâneyi gördün mü a zâlim nerede
- 5 Cevr-i sâkîye tahammül yog iken meclisde
Gör ne kan yutdurur ol duhter-i rez kâfire de
- 6 Haşmetâ taba pesend etdi NAZÎRE el-hak
Nevres-i pâk-sühan-ı mu'ciz-edâ şâ'ire de

HARFÜ'L-YÂ**236**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Eyleyen lübb-i sadâkatden hamîr-i verzişi
Ahsen-i vech üzre sûret-yâb eder herbir işi
- 2 Âlem-i âb içre deryâ-nûş-ı sahbânın olur
Devr-i sâgar halka-i gird-âb-ı bahr-ı hâhişî
- 3 Kulzüm-i gamdan çıkar dür gibi sâhil-zîb olur
Vird-i “Hizbü'l-Bahr” ile ratbü'l-lisân olan kişi
- 4 Bister ü bâlîn-i sadr-ı câha etmez itibâr
Atlâs-ı gerdûn olur ser-bâz-ı terkin bâlişi
- 5 Sîne-i pür-dâga Haşmet bestedir âvâz-ı ışk
Dâg-dârıdır veren nâya bu sırr-ı nâlişi

237

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Levh-i izârı hüsn ü melâhat cerîdesi
Ser-meşk-i nâz u nahvetin ebrû keşîdesi
- 2 Şak eyleyince hande-i şîrîn-dehânını
Bozdu kıvâmı ehl-i kelâmın akîdesi
- 3 Ahde vefâsı olmaz o mevzûn kadlerin
Âmîhtedir durûg ile şirin güzîdesi
- 4 Bildirdi levni rütbe-i ışkı ol âfete
Şebâl-i şöhret âşîka reng-i perîdesi
- 5 Haşmet gönülde zülf-i siyeh rîşe-gîr-i ışk
Nakş oldu safha-ı dile Sünbül Kasîdesi

238

NAZÎRE Lİ-CENÂB-I ÜSTÂD-I KÜL VEZÎR-İ FEZÂYİL-ŞİYEM

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Sûzen-i dest-i emel kârımı der-pîş etdi
Rişte-i ömrü düketdi ne yaman iş etdi
- 2 Bir külâh eylediler sâgar-ı meyle dile kim
Soydu yatdı gice sâkî beni dervîş etdi
- 3 Seyr-i müjgânı hayâliyle o Nîşli güzelin
Merdüm-i dîdelerim azm-i reh-i Nîş etdi

- 4 Nâ-becâ âhların sîti gönül dâğından
Murg-ı âvâre-i ikbâlimi tevhiş etdi
- 5 Mûy-ı ruhsârına vâbeste idi ülfetimiz
Sanma hatt-ı ruhı Haşmet beni dil-rîş etdi

239

NAZÎRE Lİ-CENÂB-I DEFTER-DÂR-I FEZÂYİL-İŞTİHÂR MERHÛM
VÂLİD-İ MÂCİDİM HAZRET-İ ÂTİF EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Hurde-çîn-i heves-i kuvvet olamam mûr gibi
Ederim hâneyi pür şehd ile zenbûr gibi
- 2 Gûşmâl ile tokunmazdık o şûhun teline
Âherin yatmasa zânûsuna tanbûr gibi
- 3 Gonçe-i şu'le-i nev-hîze dönüp daglarım
Oldu dil Eymen-i ıška şecer-i Tûr gibi
- 4 Sûzişim eyledi tûfân-ı sirişki pür-cûş
Dîdemiz âteş-i seyyâleye tennûr gibi
- 5 Oldu her mûy-ı tenim fart-ı hevâdan pür-sâz
Haşmetâ sîne neyistân-ı dem-i sûr gibi

240

NAZÎRE Lİ-HAZRET-İ TÂLİB-İ BURUSEVÎ
(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü fâilün)

- 1 Sen sîne germe sille-i devrâna def gibi
Zahm-âşinâ-yı tîr-i gam olma hedef gibi
- 2 Ey dîde etme dürr-i sirişkin fenâya sarf
Bî-vâye kalma göz göre keff-i sadeğ gibi
- 3 Ummâna dön ki kân-ı cevâhir ola dilin
Mevc-i serâba meyli ko bahr-ı Necef gibi
- 4 Hüsni kemâle vâsıl olunca o mehveşin
Ârız meh-i cemâline hattı kelef gibi
- 5 Arz etme dürr-i nazmını Haşmet zamânede
Zillet-karîn-i hâr u has etme hazef gibi

241

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I KÂDÎ-ASKER-İ MERHÛM HAZRET-İ RÂŞİD
EFENDİ

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Merd isen gûşe-nişîn ol hum-ı mey-hâne gibi
Olma bintü'l-inebe vâsıta peymâne gibi
- 2 Yanmaga mûm ise dil şem-i ruh-ı dildâra
Kimse gûş eylesin nâleni pervâne gibi
- 3 Hâl-i ruhdur bizi der-çenber-i gîsûsı eden
Var mı bir dâm-ı belâ âdeme hiç dâne gibi
- 4 Leblerin em de dolaş semt-i zekandan hazer et
Gönlün üftâde-i çâh eyleme mestâne gibi
- 5 Ukde-i gamı görür dâ'im el üstünde gezer
Râh-ı ahbâbına sad-pâre olan şâne gibi
- 6 Haşmetâ kâse-i bezm-i heves-i zülf oldu
Magz-ı sevdâ ile memlû ser-i dîvâne gibi

242

NAZÎRE LÎ-CENÂBÎ'L-MERHÛM HAZRET-İ SEYYİD VEHBÎ EFENDİ
(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Resîde hatt-ı siyeh revnak-ı izâr gibi
Göründü tâbiş-i ârız gül-i bahâr gibi
- 2 O dil ki pençe vere rûzgâra zâhirde
Yanar derûn-ı dili devha-i çenâr gibi
- 3 Şarâb-ı vasla tolaşma misâl-i peymâne
O şûha derd-i ser olma yeter humâr gibi
- 4 Nedir bu kulzüm-i gamda şinâverî ey dil
Hevâ-yı zevrak-ı mey mevsil-ı kenâr gibi
- 5 Cihânda şâirin olmaz vefâsı bîhûde
Kapılma Haşmet-i zâra kuzum şikâr gibi

243

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I MAHDÛM-I FEZÂYİL-MERSÛM ESAD EFENDİ-
ZÂDE HAZRET-İ ŞERÎF MOLLÂ EFENDİ

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Görünce tâbiş-i ruhsârın âfitâb gibi
Hilâl-ı ışıkm olur bedr-i şule-tâb gibi

- 2 Bu âb-ı rû bulamaz hâric-ez-kader nimet
Âvâre etse bu nüh çerhi âsiyâb gibi
- 3 Çeker humârını lâ-büd tokunsa keyfine kem
Derûnu hûn olanın şîşe-i şarâb gibi
- 4 Zuhûr-ı sebze-i bîgâneye bu çerh-i Felek
Vilâ'-ı mihr ü meh ile döner dolâb gibi
- 5 Bir iki câm ile yap rûşen eyle Haşmet'ini
Serây-ı köhne-binâ-yı dilim harâb gibi
- 6 Şerîf-i nükte-verân-ı kemâl o mahdûmun
Ki her kelâm-ı latîfi birer kitâb gibi

244

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Beni nev-bâve-çîn-i bûse-i ruhsâr kıl bârî
Ne var ey nahl-ı nâzım âşîka îsâr kıl bârî
- 2 Siyeh kâküllerin koyver ruh-ı hûy-kerde-i nâza
Anın her mûyunu silk-i dür-i şehvâr kıl bârî
- 3 Kıtâr-ı eşk-i gevher-bârımı bî-câ revân etme
Metâ'-ı hüsnünü bil zîver-i bâzâr kıl bârî
- 4 Nazargâh-ı dil eyle gerden-i kâfûr u gîsûyı
Beni yârim ile şeb-tâ-seher bî-dâr kıl bârî
- 5 Usandı hidmet-i bed-çihrelerden Haşmet'in yâ Rab
Ana bir dilber-i meh-rûyı hidmetkâr kıl bârî

245

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Tatlı tatlı emdi dil la'l-i lebin sükker gibi
Kokladım hâl-i siyeh-fâm-ı ruhun anber gibi
- 2 Dâg dâg etme özün çirk-âb-ı dünyâ celbine
Cismini sûrâh sûrâh eyleme sünger gibi
- 3 Zîb-i dest-i itibâr olmak dilersen ağır ol
Etme rîzân âb-ı rûyun bir yire cevher gibi
- 4 Zindeyiz nûş-ı şarâb u sâkî-i gül-çihreden
Âşîka Hızr u hayât olmaz mey ü dilber gibi

- 5 Ben ayaga urmazam kâlâ-yı kadrin ey perî
Haşmet'in bakmaz kumâş-ı hüsnüne eller gibi

246

BE-ESÂMÎ-İ LÂLE-HÂ

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 Yakıp sînemde mahbûbum fetîl-i dâg-ı hicrânı
Fezâ-yı dilde tertîb eyledi bezm-i çerâgânı
- 2 Nihâl-i kaddi dil-keş ol ruh-ı tâbendesî âteş
Olunca pertev-efken yakdı yandırdı dil ü cânı
- 3 Hayâl-i dürr-i dendânıyla gönlüm âh etdikçe
Felek cem eyledi dûd-ı dilimden ebr-i nîsânı
- 4 Çemen-ârâ-yı nahvet bir kadi nahle gönül virdim
Edeyim pençe-i hasret ile çâk-i girîbânı
- 5 Olursun Haşmetâ reşk-i cihân terk etme bir lahza
Bir elde câm-ı gül-gûnu bir elde zülf-i cânânı
- 6 Ne câm-ı işrete hürmet ne zülf-i dilbere ragbet
Girince deste aga-yı kerîmin taraf-ı dâmânı

247

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Efgânımız ol ruhları mümtâza degil mi
Nâlende eden murgı gül-i tâze degil mi
- 2 Tâb-âver-i efzâyiş olan âteş-i ışka
Destindeki âyîneli yelpâze degil mi
- 3 Mecnûa-ı evrâk-ı gülistân-ı cemâle
Kâküllerinin bendleri şîrâze degil mi
- 4 Kâlâ-yı girân-kadr-i visâli o perînin
Bir vech ile peymûde-i endâze degil mi
- 5 Dermiş güzelim ışkım ile Haşmet-i zârın
Feryâd-ı ciger-sûzı hoş-âvâze degil mi

248

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Âyine gibi gerdene hat geldi ey perî
Âşıklara görünmede vuslat yakaları
- 2 Olmaz merâmın üzre takallüb zamânede
Menfûr-ı halk sadrına mihlanır ekseri
- 3 Rûyundan anla neş'e-i Cennet ne oldugun
İşrâb eder safâsı lebi keyf-i Kevseri
- 4 Bir şûhu sevsem ahterimin muktezâsıdır
Olur felekde âlem o meh-rûya müşerî
- 5 Gördüm tekaddüm etmede yok fûrce-i visâl
Kaldım ümîd-i vuslat ile Haşmetâ geri

249

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I SÂBÎT EFENDÎ

(Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün)

- 1 Mezâda verdi güzel çün seni şikâr gibi
Egerci-zâde'nin üstünde kıl karâr gibi
- 2 O serv-kad yıkılırsa çemende agyâra
Derûnum âteş-i âha yanar çenâr gibi
- 3 Soyundu âlem-i âba sarılsam ol güzele
Harâretim giderir mi o sîne kar gibi
- 4 Düşüşde bir düşüşe beste matlabımda hele
Bu zâr-ı zûr-ı kader oynamaz bu zâr gibi
- 5 Hurûş-ı eşk-i tahassürle reng-i hûnîne
Beni o kâfir-i tersâ-reviş boyar gibi
- 6 Bu nâ-şenîde suhenle bu nev-gazel Haşmet
Edâ-yı Sâbit-i muciz-deme uyar gibi

250

NAZÎRE LÎ-CENÂB-I SÂMÎ EFENDÎ

(Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)

- 1 Dil bûse-i ruhsârına fırsat buladüşdi
Nev-bâve-i nev-nahl-ı ümîdim oladüşdi
- 2 Hasret-keş-i lalin olalı câm-ı meyâsâ
Hûn-âbe-i eşkimle dü-çeşmim toladüşdi

- 3 Bir âh ile atdım o büti beftereden kim
Şâhîn-i şikârî gibi koldan kola düşdi
- 4 Seyr et nicedir seyl-i hurûş-âver-i hicrân
Bârân-ı sirişk-i gamım İstanbul'a düşdi
- 5 Pîçîde olup pâ-y-ı nigeş mû-y-ı miyâna
Haşmet hevesim böyle tolaşık yola düşdi

251

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Gelse hezâr nâz ile ol sîm-ber beri
Eyler dil-i şikestemi âlâmdan berî
- 2 İş başa düşdü kayd-ı ser oldı bana terâş
Kesdi dilin o berber bâ-ser berâberi
- 3 Nûş-ı şarâba beste müdâvât-ı derd-i ser
Sersâmların gerdiş-i peymâne çenberi
- 4 Baş egmezem terâşa cihân berber olsa da
Çalsın başına pîr-i felek mülk-i Berberî
- 5 Pür-çîn-i zülf ü hâldedir bû-y-ı müşk-ter
Haşmet Hıtâ vü Çîn'den al misk ü anberi

252

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Cihânı görmeyen gamdan görür sahbâ-yı gül-rengi
Döner hâveristân-ı inşirâha bu dil-i tengi
- 2 Şerer-te'sîr olur her nagmesi çıkdıkça târında
Kemend-i âh-ı dilden eyledik biz rişte-i çengi
- 3 Kişinin âb-ı rûyun nâ-becâ rîzân eder neş'e
Kılar sad-pâre zûr-ı hiddet-i mey şîşe-i nengi
- 4 Şikest eyler safâ-yı bezmi giryânî-i gam-dîde
Verir câm-ı neşâta eşk-i mâtem rahne-i sengi
- 5 O kim Mansûr olur bu kâr-zâr-ı ışkda Haşmet
Bülend etdikçe güftâr-ı "Ene'l-Hak" ile gülbangi

253

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Eyle mecrâ-yı kerem destini mîzâb gibi
Yumma keff-i yedini halka-i girdâb gibi
- 2 Arka ver arka der-i Hakk'a dayan Mevlâ'ya
Secdegâh-ı emel ol sûret-i mihrâb gibi
- 3 Giceler ukde-i sevdâyı açar bedr-i münîr
Zülf-i leylâ-yı şebîn şânesi mehtâb gibi
- 4 Açdı ruhsâresi neş'eyle gül-i şeftâlû
Bâg-ı vasla su veren sâkî mey-i nâb gibi
- 5 Haşmetâ âb-ı ruhun dökme şikest etme dilin
Hâksâr olmayasın cevher-i bî-âb gibi

254

NAZÎRE LÎ-HAZRET-İ FÂZIL-I MÜŞÂRÜN İLEYH RAHMETULLÂHİ

TAÂLÂ ALEYH

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Dârü'l-emân-ı vahdete kesret komaz seni
Beytü'l-ferâg-ı halvete şöhret komaz seni
- 2 Tâ soymayınca cümleten esvâb-ı tâkatin
Germâbe-i visâle ol âfet komaz seni
- 3 Ey mest-i ışk sâgar-ı gül-rengi çekmesen
Halvet-serâ-yı vasla hacâlet komaz seni
- 4 Keyfiyyet-i sehâ ile hep îyş u nûş-ı şevk
Câm-ı şarâba meşreb-i hisset komaz seni
- 5 Gül-geştî-i ferâgdan ayrılma Haşmetâ
Bâb-ı murâda hâcib-i himmet komaz seni

255

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Çeşm-i fettânı şarâb-ı nahvetin hâbîdesi
Pençe-i müjgânı zûr-ı hüsnünün tâbîdesi
- 2 Hüsn-i âlem-sûzı etmez rûy-ı âlin mûy-dâr
Tâb-ı ruhsârın hat-ı nev mûy-ı âteş-dîdesi
- 3 Şâneâsâ pençe-i müjgâna düşdü gönlümüz
Kalmadı gîsû-yı âhın ukde-i pîçîdesi

- 4 Âşıkın cây-ı helâki hep bu vâdilerdedir
Gösterir şân-ı serini dâmen-i berçidesi
- 5 İltifât-ı Hak siyeh-kârâna ekser Haşmetâ
Nûr-bahş-ı tesliyetdir Kabe'nin pûşidesi

256

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Germ etmeyen gelû-yı emel iştihâsını
Görmez simât-ı hân-ı minen imtilâsını
- 2 Çık bir kenâra gözle Hudâyî olanları
Keştî-i devletın arama nâhudâsını
- 3 Sadra geçince destin eder celbe âşinâ
Anla kibâr-ı asrımızın var sehâsını
- 4 Ber-geşte etdi keştî-i ikbâli rûzgâr
Bildik bu mevcgâh-ı fenânın hevâsını
- 5 Şâ'ir olan bu gülşen-i âlemde Haşmetâ
Çekdi hezâr-güne lisânın belâsını

257

NAZÎRE BERÂY-I GAZEL-İ HOD-RÂ

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Devşir Bogaziçi'nde o şûhun yakasını
Mey-nûş olunca gerdeninin sür safâsını
- 2 Sîmîn devât gibi takılsam miyânına
Saklar mı benden ol büt-i kâtib likâsını
- 3 Bâr-ı riyâyı boynuna almış günâhveş
Der-gerden eylemiş yine zâhid ridâsını
- 4 Bî-derk olan kusûrunu nâkıs kılar gider
Ayn-ı kemâl imiş kişi bilmek hatâsını
- 5 Haşmet suyunca var o bütün mâcerâyı ko
Göksu'da görsün âlem-i âbın safâsını

258

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Koynuna girme sokulma her bütün micmer gibi
Çıkmasın dūd-ı kebūd-ı sūzişin anber gibi
- 2 Hânumân-ı tâkati kül etdi gerçi nahvetin
Âteş-i ruhsârı da hat kıldı hâkister gibi
- 3 Zevka dâ'ir hâlete sarf etme varın nev-be-nev
Dest-i ragbetden düşersin âkîbet sâgar gibi
- 4 Gerdenin öpdür bana varsa günâhı boynuma
Böyle pâkize güneş dūş-ı dile zîver gibi
- 5 Düşme fikr-i câme-hâba kalmak istersen bu şeb
Sadr-ı sînem ey perî âmâdedir bister gibi
- 6 Halka halka turreler dūd-ı mu'anber Haşmetâ
Hâli âteşdân-ı ruhsârında gör anber gibi

ELGÂZ**1****LUGAZ**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ol nedir kim mültecâ-yı hâs u âm
Halka bâz etmekdedir bâb-ı merâm
- 2 Müntesib her bâb-ı vâlâ-himmete
Mâ-sadak küngâh-ı halka nisbete
- 3 Cinsine dil-bestedir Mecnûnlar
Zülf-i Leylâ'ya anı benzetdiler
- 4 Vardır envâi yed-i etfâlde
Tavka benzer gerden-i pür-hâlde
- 5 Bulunur misli anın her ânda
Enf-i dübb ü esfel-i insânda
- 6 Ser-be-ser halkın neşîmengâhıdır
Ol neşîmen cümlemin dil-hâhıdır
- 7 Nimetiyle herkesi dil-sîr eder
Ol vakitte fark-ı sükîde gezer
- 8 Hıfz olunmaz gerçi hırsız çalamaz
Çalsa ger dil-hâhı üzre alamaz
- 9 Ehl-i ırzdır çalmaga eden heves
Düzd anı çalsa verir elbetde ses
- 10 Kim bu remzi halle olsa fürce-yâb
Haşmetâ bî-şübhe olur feth-i bâb

2**LUGAZ-I DÎGER**

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ol nedir kim hey'eti gerdûn-vâr
Münderic zâtında anın rûzgâr
- 2 Eski bostânîdir ol Hâsbâgçe'de
Olmada bir defa yılda ser-zede
- 3 Toplanır vakt-i şitâ gelse kaçan
Olur ifrât-ı bürûdetden koçan

- 4 Aynını cer etseler söz çoğalır
Behre-i nutku zebân andan alır
- 5 Var ocaklıyla anın germiyyeti
Münhasır zâtına halvâ sohbeti
- 6 Câmesi kat-ber-kat olmuş gül gibi
Kûn-ı yâri ötdürür bülbül gibi
- 7 Haşmetâ bu nüktemiz fehm olunur
Lahn evlâd-ı Arab'da bulunur

MUAMMEYÂT**1**

BE-İSM-İ CELÂL

(Mefâilün Mefâilün Faülün)

Zamîri vâsıl olsa bî-zebân ger

Dilin evvel eder tevhîde mazhar

2

BE-İSM-İ CELÂL

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Şâne-i gîsû-yı esmâ resm-i zîbâsın bulur

Her ne dem diller miyân-ı âhda nâ-çâr olur

3

BE-İSM-İ MUHAMMED RESÛLLULLÂH

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Hamdi teksîr eyle kim matlûba vâsıl olasın

Terk-i küllî eyle Hakk'ın resm ü râhın bulasın

4

BE-NÂM-I MUHAMMED EMÎN

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Ey gönül eyle miyân-ı dilberi cây-ı amân

Gevher-i kenzi alınca hûmı kaldır rencden

Medd-i âhı mahzen-i âmâle miftâh eyleyen

Nevarûs-ı kâmı selb eyler miyân-ı gencden

5

BE-NÂM-I RÂGIB PAŞA

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

Olur muhtâc-ı hûn-ı dil hevâ-yı ışk müşkildir

Sayılsa derdî-i nâ-çâr âdem dâg-ber-dildir

6

BE-NÂM-I ABBÂS EFENDİ

(Mefâilün Mefâilün Faülün)

Libâs-ı hüsnüne göz dikdi alem

Nikâb-ı zülfünü ref etdi dîdem

7

BE-NÂM-I HAŞMET

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Pây-ı çeşmim âbile-dâr-ı tarîk-i intizâr

Olmada ser-çeşme-i ayn-ı heves gevher-nisâr

8

BE-NÂM-I MUHAMMED

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Pây-ı hamdi hem-ser-i mahbûb kılmaga medâr

Oldu Haşmet bir dür-i yektâ-yı hurşîd-iştihâr

9

BE-NÂM-I ÂRÎF

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

Pây-ı ferâg yetmiş iken menzile düşüp

Baglandı kaldı bir büt-i nev-resteyi görüp

10

BE-NÂM-I BÂKÎ

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Turma ey cûy-ı sirişkim gülşen-i ümmîde ak

Ne reh-i serv-i hırâmâna ne pây-ı bîde ak

11

BE-NÂM-I NAZÎF

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Pây-mâl-i dîde çün gîsû-yı zîbâ-yı latîf

Dâg-ı ışkî eyledim zülf-i perîşâna redîf

12

BE-NÂM-I ŞARÂB

(Mefâilün Mefâilün Faûlun)

Olursa dâg-ı mihnet serde ber-câ

Su koydu başıma sâkî-i sahbâ

MUKATTAÂT**1**

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Yâ ilâhî şeref-i Hazret-i peygamber için
Ben kulun cilve-geh-i nazra-i sultân eyle
- 2 Sühanım dür gibi manzûr-ı hümâyûnî ola
Nutkumu gevher-i pâkîze-i irfân eyle

2

KIT'A-İ ESBIYE DER-TEŞEKKÜR

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Cenâb-ı hazret-i yektâ süvâr-ı arsa-i devlet
Ki dest-i lutfuna vâbestedir hüsn-i mükâfâtım
- 2 Nola pâ-mâl-i esb-i lutfi olsam Haşmetâ her dem
Var ıstabl-ı hayâlinde benim haylî murâdâtım

3KITA BE-ESÂMÎ-İ LÂLE-HÂ DER-VAKT-İ ÇERÂĞÂN BÂ-EMR-İ
HÜMÂYÛN MÎ-GÜFTE BÛD

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Failün)

- 1 Ey lâle-ruh o nişter-i gamzen atıyyesi
Sînemde dilde dâg bana mûcib-i şeref
- 2 Dûd-ı dilimden eyle hazer ey nihâl-i nâz
Âh-ı fütâde pertev-i hüsnü eder telef

4

DER-HAKK-I KETHUDÂ ALİ PAŞA VELÎ EFENDİ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Felekde matla-ı irfâna mihr-i müncelî sensin
Ki zîrâ feyz-mend-i pertev-i sırr-ı Ali sensin
- 2 Kerâmetle sana keşf-i zamîri etmem istiksâr
Mürîd-i şeyh-i Kerrâr-ı vezâret bir velî sensin

5

DÎGER ESBIYE

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Piyâde vuslat-ı ser-menzil-i ümmîdden dûrum
Semend-i himmete mevkûf olup tayy-ı makâmâtım

- 2 Rükûb-ı esb-i kâma irtikâbım yok bu vâdîde
Alır meydânı bir gün eşheb-i çâbük-rev-i zâtım

6

VELEHU

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilâtün)

- 1 Sendedir ben bilirim ehl-i dilin dermânı
Dilimi teb-zede-i renciş-i hırmân etme
- 2 Zeyl-i ihsânına sıdk ile teşebbüs etdim
Beni ruh-sûde-i dâmân-ı le'îmân etme

7

VELEHU

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilâtün)

- 1 Ey benim gözleri bâdâmım aman sultânım
İntizâr âteşine çeşme-i Beykoz yetmez
- 2 Feyz-i teşrifin ile âteşimi itfâ kıl
Yohsa bir vech ile dilden bu harâret gitmez

8

DER-HAKK-I ŞEHÂDET

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Ey benim devletli sultânım bahane-cû isen
Sen tehî-destân-ı âmâle inâyet itmege
- 2 Derler âlemde işin yog ise bârî şâhid ol
Ben de gûş etdim anı geldim şehâdet etmege

9

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Eger ikbâl edersen Haşmet-i şeydâya devletli
Mukîm-i dergehindir pîşgâhında çağır söylet
- 2 Efendim rûyuna bir kez gülersen ol zamân söyler
Figâmanı andelîbin mevsim-i gülde olur elbet

10

VELEHU

(Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün)

- 1 İnâyetli başım tâcî efendim Haşmet-i zârın
Cefâ-yı rûzgâr ile gubâr-âlûd-ı mihnetdir
- 2 Ederse şüst ü sû evsâh-ı cevri himmetin eyler
Ki feyz-i meşrebin ser-çeşme-i ayn-ı mürüvvetdir

11

ŞEMDÂN HEDİYYESİNİ MUTAZAMMINDIR

(Mefûlü Fâîlâtü Mefâîlü Fâîlün)

- 1 Ey pertev-i ser-tâc-ı çerâgân-ı inâyet
Şem'-i harem-i lutfuna pervâne-hücûmuz
- 2 Budur garazım arz-ı şemdân ile ez-dil
Her hizmetine yani şemdân ile mûmuz

12

DER-HAKK-I VEZÎR

(Mefûlü Fâîlâtü Mefâîlü Fâîlün)

- 1 Ey zîb-i sadr-ı âtîfet ü mesned-i kerem
Bildim cihânda derdime dermân efendimin
- 2 Etdim hezâr şerm ile ben ref-i arz-ı hâl
Mes'ûlümün husûlüne fermân efendimin

13

VELEHU

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Bu ferve-i zîbâ ile ol şûhu görünce
Geh kendine geh kürküne bakdım oyalandım
- 2 Kâkum gibi gerden-i kâfûruna Haşmet
Sirtında bogaz kürkü görünce yakalandım

14

VELEHU

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

- 1 Bir âfet-i mâh-pâre zuhûr etdi şehirde
Kim sinn-i şerîfi henûz on dört yaşında

- 2 Girmez ele bülbül gibi sad-çâk da olsam
Gördüm o gül-i nahveti Şeh-zâde başında

15

NİMET EFENDİDEN SONRA LAZ RİZEVÎ YIRTLAZ MUSTAFA
EFENDİ MÜFETTİŞÜ'L-HAREMEYN OLDUKDA SÖYLENMİŞDİR.

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Hilat-i zîbâ-yı teftîşi felek
Kim dedi bir Rize'li yırtlaza ver
- 2 Câme-i nimet iken lâyük mıdır
Rîze rîze bez gibi yırt laza ver

16

HENGÂM-I NEFYİMİZDE VÜZERÂDAN BİR ZÂT-I ÂLÎ BİR KATÂR-
I KATIR İLE İSTİSFÂR-I HÂTİR ETDİKDE TEŞEKKÜREN YAZILMIŞDIR.

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Bu arsa-gehde kuvvet-i baht ile âsafâ
Eşheb-süvâr-ı devlet olan ester istemez
- 2 Lâkin piyâdegân-ı reh-i gurbet el-yevim
Muhtâc-ı esb ü ester olur ister istemez

17

(Feilâtün Feilâtün Feilün)

- 1 Vermeyen sûret-i idbâra vücûd
Edemez halka teveccühde kıyâm
- 2 Dönmese arkasını mihrâba
Halkın ikbâlini görmezdi imâm

18

KITA BE-ESÂMÎ-İ LÂLE-HÂ

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Cenâb-ı kethudâ-yı Âsaf-ı devrân ki etmişdir
Riyâz-ı cûduna ser-Levha nakd-i feyz-i ihsânı
- 2 Ola gülşen-tırâz-ı bezm-i devlet zât-ı mergûbu
Ana şevk-âver-i ikbâl ola tevfiik-i Rabbânî

19

VELEHU

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

- 1 Şerâr-ı âh-ı dil-sûzum olur gerdüne peyveste
Yanar kandil ekser kubbe-i vâlâ-ter altında
- 2 Yere geçsin kibârın lutfu olmazsa nedir sûdu
Nice gencîneler der-beste kalmışdır yer altında

20

VELEHU

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

- 1 Geldigim gün Bursa'ya bir zât-ı vâlâ-himmetin
Türbe-i pâkin ziyâretle bulup zevk-i vatan
- 2 Tutdular el üzre âlem Haşmetâ tazîm ile
Hazret-i sultân Emîr'in pâyine düşdükde ben

21

DER-İKÂMET-İ BURÛSA GÛFTE-BÛD

(Mefûlü Failâtü Mefâilü Fâilün)

- 1 Gitdikde ey perî yine yaylak seyrine
Ardınca düşdü taglara dil bulmaga seni
- 2 Çekmem yeter bu çille-i hicrânı tâ-be-key
Vaslın ümîdi çekdi Keşîş tagına beni

EBYÂT-I EBVÂB-I SULTÂNÎ**1**

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)
 Küşâd eyle ilâhî dergeh-i Sultân Mahmûd'ı
 Açılsın dest-ı nusretle dem-â-dem bâb-ı maksûdı

2

VELEHU
 (Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)
 Kible-i âmâle bu dervâze bir mihrâbdır
 Secdegâh erbâb-ı câh-ı devlete bu bâbdır

3

VELEHU
 (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)
 Bu der-i meymenet-efzâ senin ey Dârâ-der
 Heves-i makdemine çâk-i girîbân eyler

4

VELEHU
 (Mefûlü Mefâilü Mefâilü Faülün)
 Olsun her açıldıkça bu bâb-ı şeref-efzûn
 Âvâze-res-i müjde-i teşrîf-i humâyûn

5

VELEHU
 (Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)
 Pilk-i çeşmâsâ dü-mısrâ tâkıdır ebrû-yı nâz
 Sürme eyler hâk-i pâ-yı şehriyârîden riyâz

6

VELEHU
 (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)
 İki mısrâla bu dervâze bir beyt-i muammâdır
 Ki andan nâm-ı şâh-ı madelet-pîrâ hüveydâdır

7

VELEHU
 (Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)
 Küşâde-bâb-ı şevk âmâde sadr-ı taht-ı şâhâna
 Buyur şevketlü hünkârım safâ eyle mülûkâne

8

VELEHU

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

Sarîrin böyle eyler şimdi bu bâb-ı zer-endûda
Müheyyâ oldu sadrım makdem-i sultân Mahmûd'a

9

VELEHU

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

Nevâ-senc-i sarîr oldukça bu bâb-ı hümâyûn-fer
Kudûm-ı şâh-ı devrân şevkine eflâk raks eyler

10

VELEHU

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)

Bu bâb-ı dil-küşâ reşk-i sipîhr-i çârümîn olmuş
Ki nâm-ı dâver-i devrân ana nakş-ı cebîn olmuş

11

VELEHU

(Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün)

Kâsır hîred bu tarh-ı şeh-i kâm-yâbda
Hakkâ ki arz-ı nev-eser itmiş bu bâbda

12

VELEHU

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Ser-fürû eyler bu bâbın tâkını kasr-ı felek
Mîhr ü meh gül-mîhî olmuş perdesi bâl-i melek

METÂLİ**1**

(Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün)
 Sana gerçi olur şîrîn-zebânım her gören âşık
 Velî Ferhâd Aga gibi bulunmaz taş dögen âşık

2

VELEHU
 (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)
 Nev-be-nev çeşm-i füsûn-sâz ile uşşâka göz et
 Gözet ey şûh-ı cefâ-pîşe ahibbâyı gözet

3

VELEHU
 (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)
 Gösterir âşıkına Bursalı'nın refâtârın
 Bursa sarsa o perî-çihre eger destârın

4

VELEHU
 (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)
 Dehen-i yâri sana vasf u edâ eyleyemem
 Gayba âgâh olamam yok yere söz söyleyemem

5

VELEHU
 (Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilâtün)
 Bir vezîr-i gülü Şeh-zâdebaşı'nda gördüm
 Bana açılmadı hiç gonce dehânı sordum

6

VELEHU
 (Mefûlü Fâilâtü Mefâilü Fâ'ilün)
 Ey dîde-i gunûde-i nâz u edâ açıl
 Ey nâ-şüküfte nergis-i bâg-ı bahâr açıl

7

VELEHU

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

Dilde kederin var ise gel nûş-ı şarâba
Şûyîde-dil olup talagör âlem-i âba

8

VELEHU

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

Mahcûb-nazardır bize erbâb-ı inâyet
Rûy-ı emele bestedir ebvâb-ı inâyet

9

VELEHU

(Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün)

Dilde dâg-ı cigeri hançer-i pinyalli açar
Zahmıma rîze-i elmâsı hekim kızısı saçar

10

VELEHU

(Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün)

Çizmecî mey-hânesinden çekmez ayagı o şûh
Bir ayagı bizde ise bir ayagı çizmede

11

VELEHU

(Mefâilün Fe'ilâtün Mefâilün Feilün)

Bürûdet ile olunca miyânemiz şeker-âb
Tutuşdur ol büte tolu bir iki câm-ı şarâb

12

VELEHU

(Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Faûlün)

Sen kaplıcanın zevkine bak var mı nazîri
Küngâh temâşâsına gel havz-ı kebîri